

מבחר עלונים

מקיץ
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:01	05:39	05:23	04:07	ירושלים
05:57	05:35	05:24	04:21	בני ברק
05:57	05:35	05:22	04:10	חיפה
05:58	05:36	05:25	04:22	אשדוד
06:00	05:38	05:24	04:06	בית שמש
06:00	05:38	05:25	04:24	קרית גת
05:57	05:35	05:21	04:13	נוף הגליל

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

כך מקובל אני מרבותי
ישמרם א-ל שכל הזהיר בברכת
המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד
כל ימיו
(ספר החינוך מצווה ת"ל)
כותב העטרת זקנים אדם
המברך ברכת המזון מתוך הכתב
ברקדוק ובכוונה מסלק מעצמו
צרות רבות ואסונות ל"ע.

וְאֶכְלֶתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
עַל
הַמִּזוֹן

מטרתו לעורר את גודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה

"מצאתי למה אין אות פ"א
סופית (ף) בברכת המזון לפי שכל
מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין
שולט בו לא חרון אף ולא שצף ולא
קצף, ולא אגף ולא אגף ומזונותיו
מצויין לו ברווח ובכבוד על ימיו".
(י"באר היטב" או"ח הלכות ברכת
המזון סימן קפ"ה אות א' -
ספר הרוקח סימן של"ז)

סגולה גוררת סגולה [א]

שרשרת נפלאה של מקרי השגחה פרטית גלויים, בזכות 'ברכת המזון', נמסר באופן אישי על ידי בעל המעשה למערכת 'על המזון'

שהקפיד לברך ברכת המזון בפנים, ונקלע פעם
למקום שלא היה לו סידור, ובירך ברכת המזון
בעל פה. כשסיפר זאת לרבו הגאון ראש ישיבת
פאנאוויטש זצ"ל, השיב לו, לא עשית כנכון,
היות שאתה מקפיד כל כך על ברכת המזון בפנים
דייקא, וקרה שלא היה לך סידור וכדו', היית
צריך ליקח דף ועט, ולכתוב כל ה'ברכת המזון'
מתוך זיכרוןך, וכך לברך מתוך הדף...

ר' נחום שלנו לא התעצל, הוא לקח עט ודף
והעלה על הכתב את כל ברכת המזון, וכך הוא
בירך מתוך הכתב! הדבר לא בא לו בקלות אבל
הוא היה מוכן להתאמץ ולעשות הכול רק כדי
לא לוותר על 'קבלה' שלו.

לא לקח זמן רב עד שראה במו עיניו את
הכוח הסגולי הכביר שבענין זה. עוד באותו יום
הוא קיבל טעלעפאן מראשי הקהילה, ובפיהם
הבשורה המרנינה, שלא פחות ולא יותר, מבין כל
המועמדים לתפקיד הרבנות, נבחר הוא - ר' נחום
- לעלות לגדולה, לבוא ולשמש כרב הקהילה.

תקופה קצרה לאחר זה, הוא התחיל בשעה
טובה לשרת בקודש, בסייעתא דשמיא. אצל
דרשתו הראשונה, 'איינלייטונגס דרשה', הוא
סיפר על 'השגחה פרטית' הנפלאה לה היה עד,
איך שקיבל התפקיד הרם בזכות שמירתו על
הקבלה בכל העו.

אבל כפי הנראה, סיפור 'השגחה פרטית'
הזה, וגילוי זכות כוח הכביר של ברכת המזון
בכוונה ומתוך הסידור, עדיין לא הסתיימו...
ההמשך הנפלא תקראו בין דפי 'על המזון'
בחדש הבא עלינו לטובה

המתאים. משרה כזה מצאה חן בעיני ר' נחום
כדבר המתאים לו מאוד. הוא הרגיש שבקיאואתו
הרחבה בתורה בשילוב היותו מעורב בין הבריות
ומבין ללבות בני אדם נתנים לו הכלים הנכונים
להצליח במשימה זו. ועל הכל, על קהילה זו נמנו
כמה 'בעלי בתים' בעלי יכולת, ומשכורת היפה
יגרום לו פרנסה בריווח. הצעה מושלמת מכל
הצדדים!

אבל מהר מאוד נודע לו לר' נחום, שאין
הוא היחיד המתחשק לקבל משרה כזה, יש כבר
רשימה של עשר[!] מועמדים, תלמידי חכמים
ויראי ה' השואפים לקבל תפקיד הרבנות. ר'
נחום לא נרתע, הוא הכניס את ה'מועמדות'
[קאנדידאטור] שלו, עם כל פרטיו והמלצות
ומכתבים חמים שכתבו עליו רבני וחשובי העדה.
ר' נחום התפלל לה' וחיכה לתשובה חיובית
מראשי הקהילה, שבידם להחליט את מי למנות
לתפקיד הרם.

בתור 'השתדלות' נהג ר' נחום מאז ומתמיד
לברך ברכת המזון בכוונה. לקראת תחילת אותה
שנה, הוסיף 'קבלה' על קבלתו, וקיבל על עצמו
להקפיד על ברכת המזון מתוך הסידור דייקא
ואכן החזיק קבלה זו בכל העו.

ימים ספורים לפני שהכניס מועמדות שלו
לרבנות, היה זה באמצע נסיעה ארוכה, הוא נטל
ידיו לסעודה, וכשרצה לברך ברכת המזון, הוא
רצה כמו תמיד להחזיק ה'קבלה' החזקה שלו,
אבל אז הוא תפס שאין לו 'סידור' או 'בענטשער'
ולא ידע מה לעשות. פתאום הוא נזכר בסיפור
שהופיע פעם בגלילון 'על המזון', שהיה אברך

ר' נחום הוא אברך שעוד בשנות נעוריו
בערה בו שאיפה עזה, לקיים את בקשת דוד
המלך "שבתי בבית ה' כל ימי חיי", שיהיה
'תורתו אומנתו', ויוכל תמיד לעסוק בתורה
ולהתפרק על דבריה. לאחר שנות בחרותו
מלאות שקידת התורה בהתמדה עצומה, הוא
נכנס בברית הנישואין, והתיישב בין כותלי
ה'כולל', שם ישב עשר שנים והתייגע בתורה,
תוך לימוד ורכישת עוד מסכת בגמרא ועוד
מקצוע בהלכה. הוא אף זכה להיבחן אצל כמה
רבנים גדולים וחשובים שליט"א, שהפליאו את
ידיעתו ובקיאואתו והעניקו לו 'כתב סמיכה' לדון
ולהורות בישראל. צימאונו העז לעלות מעלה
מעלה רק גברה וניצל כל שעה 'לחטוף' עוד דף
גמרא ועד סעיף בשולחן ערוך, תוך חזרה ושינון
על לימודיו, כראוי וכיאות ל'תלמוד חכם' אמיתי.

אבל מאידך גיסא, הוא כבר עומד עשר שנים
לאחר נישואיו, משפחתו מתברכת ומתרחבת
בליעה"ר, ומשכורתו הדלה שהוא מקבל מ'כולל'
רחוק מאוד מהוצאותיו החודשיות העולות לו
לכלכל את בני משפחתו היקרים. כמה שר' נחום
לא היה רוצה לחשוב מזה, הוא הבין המציאות
הבלתי נעימה שאין לו שני ברירות, ובדחיפות
הוא צריך למצוא לעצמו פרנסה רגילה. הוא
התפלל להשי"ת מכל הלב שיוכל למצוא משרה
תורנית, כדי שיוכל להישאר עם ה'עסק' החביב
אצלו באהבה עזה שאין לה תמורה.

בהשגחה פרטית נודע לו, שקהילה מסוימת
מחפשת בעת הזאת למנות 'רב' על בני הקהילה,
והם עוסקים כעת
בחיפוש אחר האדם

למי שיש סיפורים, עובדות, מאמרים ודברי תורה בגודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה
או להערות והארות אפשר לפנות למייל: AlHamuzoin@gmail.com

נתנדב לעילוי נשמת כ"ק מרנא ורבנא
הרבי ר' ברוך ב"ר יחיאל מיכל זי"ע ממעבוס - הרבי ר' מנחם מענדל ב"ר יוסף זי"ע מרימנוב - הרבי רבי אלימלך ב"ר אלעזר ליפמאן זי"ע מליזענסק
רבי לוי יצחק בן שרה סאשא זי"ע מבארדישטוב - רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף זי"ע מוועלעדניק - רבי ישכר בער בן ר' יצחק זי"ע מראדאשיץ
רבי נחמן בן שמחה בן פייגא זי"ע מברסלב - רבי ישראל מאיר בן ר' אריה זאב זי"ע בעל 'החפץ חיים' - רבי משולם פייש בן רבי מרדכי בן צירל זי"ע מטאהש
הרבי ר' ישעי' ב"ר משה זי"ע מקערעסטייט - רבי שלום ב"ר מרדכי יוסף משה זי"ע משאץ - רבי אלעזר שלמה ב"ר מנחם זאב זצ"ל
רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפייא זצ"ל

בשורה טובה! היצירה הנפלאה "מדות טיש" ראתה אור בשעה טובה ומצלחת!

פרשת מקץ - שבת חנוכה, ל' בכסלו, א' דראש-חודש טבת תש"פ 7 גיליון מס' 386

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד עליהיאר (מא, א) - ראשי תבות ובימי יונים היהודים ירדו, מגזרות קשות צעקו, שכינה נגלתה תקפו ילדי מתניהו, יוסיפו מצוה ידליקו מנוחה, וכן פרשו רבותינו עליהם השלום, ח' לילות מדליקים וזה הוא גסח ההלכה, עמד מתניהו ד' דורות, עלינו לגמור הכל יחיד או רבים. (כספ צרוף)

ויהי מקץ (שם) - מקץ ראשי תבות משא ומתן באמונה, קביעת עתים לתורה, צפייה לישועה, שהם שלש השאלות ששאל האדם בבית דין של מעלה בבואו למקץ ימים. (חזון ישעיה)

שנתים ימים (שם) - סופי האותיות שנתים ימים בגימטריה רחל, כי האות האחרונה של ש"ן היא נו"ן, וכן בשאר האותיות, דהינו מקץ שנתים ימים, בקץ האותיות של התבות האלו, תמצא רמז לרחל שבזכותה יצא יוסף מבית האסורים. (שערי ניסים)

וייטב הדבר בעיני פרעה (מא, לו) - בגימטריה כי חזרו אבריו כלם פנימה, כי בשעת חלום פרעה התפרקו אבריו מיראה. (אמרי נועם)

צפנת פענח (מא, מה) - ראשי תבות צדיק בטפט נגד תאוותו, פוסיפר ענה נפשו חנם, וכן צופה פודה נביא תומך, פותר ענו נביא הוזהר, וכן צדיק פדה נפשו תכף פרעה עשהו נכון חכם. (פניני שבה)

את-אסנת (שם) - בגימטריה והיא בת דינה היתה. (רבנו אפרים)

ויצא אלהם את-שמעון (מג, כג) - נשמתו של שמעון התגלגלה ברבי עקיבא שהיה דורש כל אתיו שבתורה, ולכן נאמר פאן ויצא אלהם את, שהוציא ודרש כל את שבתורה. והשם שמעון ראשי תבות ודע ששמעון מתגלגלת נשמת עקיבא. (שלמי שמחה)

חמש ידות (מג, לד) - בגימטריה חמש הידות של בגימין מזכירים יד באמירת על הנסים בהנכה, גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך. (רבי נפתלי מרופשיץ)

ספורים בפרשה

ויקח מאתם את-שמעון ויאמר אתו לעיניהם (מג, כד)

מעשה באדם אחד שפגע בבבדוד של מוסד תנועת המוסר, רבי ישראל סלנטר, וגרם לו עלבון צורב. לאחר שהתודע האיש לזהותו של האיש אותו העליב, התמלא הרטה ואץ אליו כדי לבקש את סליחתו. נענה לו רבי ישראל באצילות רוחו ונאמר לו בפה מלא שהוא מוחל לו במחילה גמורה, ולא הסתפק רק בזאת אלא תהה בפני האיש שמה הוא לדבר מה, כי מוכן הוא לעשות בעבורו כל אשר לא ידו. נבדד האיש ומלמל במבוכה: "לא די בכך שהעלכתי אותך ואתה מוחל לי בלב שלם, ועוד מבקש אתה להיטיב עמי? במה זכיתי לך?" השיב רבי ישראל ואמר: "חכמינו זכרונם לברכה למדונו במסכת קדושין, שמעשה מוציא מידי מעשה ומחשבה, אך מחשבה אינה מוציאה מידי מעשה ומחשבה, ואם אדם רוצה לעקר מלבו מחשבה רעה ותרעמת על האלת, צריך הוא לעשות זאת על ידי מעשה ממש, ולכן מבקש אני להיטיב לך. ודבר זה נלמד מיוסף הצדיק, כפי שמוכר במדרש, שלאחר שאסר את שמעון אחיו ושאר אחיו יצאו מלפניו הוציאו ממאסרו, האכילו והשקהו, הרחיצו וסכו. ולמה עשה כן? מפני ששמעון היה ראש המדברים נגד יוסף ואמר לאחיו לוי "הנה בעל החלמות הלזה בא" והציע להשליכו אל הבור, וכיון שרצה יוסף לעקר מלבו כל שנאה כנגדו, לא הסתפק רק במחשבה בכך שמחל לו, אלא גם עשה מעשה ושמש אותו במסירות כדי לגלות בזה את מחילתו".

קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה (מג, יא)

כשישב רבי שניאור זלמן מליאדי בעל התניא, במאסר הרוסי, לאחר שהעלילו עליו שהוא תומך ביהודי ארץ ישראל שהיתה נתונה אז תחת השלטון התרפי, אויבתה של רוסיה הצארית, היה אחד מנגידי החסידים שולח מדי יום מזון כשר אל הרבי בבית האסורים. פעם החזיר השליח את הקערה הריקה, בה נותרו מעט שירים מהמזון, ומתחתם מצא האיש מכתב קצר של הרבי בו נאמר ברמז: "אומרים צדקתך צדק במנחה"...

ותרב משאת בגימין ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישפרו עמו (מג, לד)

בין התצורות הגדולות בפולין שלפני המלחמה, גור ואלכסנדר, גבה טורא ומחוקרי ריב הגבירו את אש המחלוקת. פעם, בעת שההכנסה אספת רבנים וצדיקים בעניני השעה, התעודו שני הצדיקים לבית גור ואלכסנדר והשכינה שרתה ביניהם. נענה הרבי מאלכסנדר, שהיתה לו קרת רוח מאירת השלום והאחדות, והזכיר דבר תורה ששמע מדודו ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר על פסוק זה בו נאמר שיוסף ואחיו ישבו לשנות וישפרו עמו. ואם על יוסף אין תמיהה מדוע ישב ושתה, שכן לבו היה טוב עליו כי ראה שהתקינו חלומותיו, התמיהה היא על האחים, ולשמחה מה-זה עשה, עד ששתו לשכרה? אלא שהרי נאמר קדם לכן "ותרב משאת בגימין", כי יוסף בקש לבדק אותם האם עדין נותרה בהם מדת הקנאה, כפי שקנאו בו על שקבל מאביו כתנת פסים. וכשראו האחים שנעקרה מהם מדה מגנה זו, ולא היתה עיניהם צרה באחיהם הקטן שקבל פי חמשה יותר מהם, הביאם הדבר לשמחה גדולה ולכן "וישתו וישפרו עמו".

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי' זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.07 צאת השבת 5.23 רבנו תם 6.01

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אנייה גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי' לקבלת הגיליון והנחוצות ז"א"ו : 5806777@gmail.com

היה היה

האור שנצת מחדש

בבית הכנסת הגדול שבעיר וילנא, עמדו בעבר שני בסיסי אבן מרבעיים בסמוך לארון הקדש שבכלתל המזרח. על אחד מהם עמדה נברשת מפארת וגבוהה להאיר את בית ה', ועל השני שבצד דרום עמדה מנורת נחשת גדולה לנרות חנכה, שהיתה עשויה בפאר והדר כתבניתה של מנורת בית המקדש, על גביעיה, פפתוריה ופרחיה. המנורה היתה רבת ראש בגדלה ויפיה, אך עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ועלייתה של המפלגה הקומוניסטית לאחר המהפכה, נלקחה המנורה המקראית למוסקבה, יחד עם שאר חפצי קדש בעלי ערך היסטורי, ועקבותיה נעלמו. אך גם אם המנורה אבדה, הרי שקורותיה ועלילותיה לא אבדו ונשתמרו לזרות, ומעשה שהיה כך היה.

העיר וילנא היתה מאז עיר ואם בישראל ומלאה בחכמים וסופרים. בתקופה שאחרי גזרות ת"ח ות"ט, חי בעיר וילנא המקביל המפורסם רבי יהושע השיל צורף, שכנה בן עלישם עסוקו בצורף אותיות הקדש עליפי תורת הקבלה, וגם חבורו העמוק בחכמת הנסתר שנותר בכתביד נקרא בשם "ספר הצורף". אותה תקופה היתה קשה ליהודי וילנא, שסבלו משלטון עריץ ומתהפוכות שלטוניות שונות. הבורשים התחלפו בעיר מפעם לפעם, וכלם הכבידו את עלם על נתיניהם היהודים ודרשו מהם מסים שונים ומשנים שהשתרגו על צוארם והעיקו עליהם פעל הגיעו הדברים לידי כך, שקצרה ידיהם של בני הקהלה לשלם את המסים שהוטלו עליהם, וכלית בררה השיבו את פני הנושעים ריקם. פשהגיעו שליחי השלטונות וספרו לשולחיהם כי היהודים לא שלמו את מסיהם בנדדו, בערה גם חמתם, ובענש הזדעו על סגירת שיערי בית הכנסת עד תשלום החוב הגדול שהלך ותפח. בית מקדש מעט שבירושלים דליטא נסגר על מנעול וברית, שעריו החתמו בחותמות ממשלתיות והכניסה אליו נאסרה בתקף. וילנא לבשה בגדי אבל ואירת נכאים השתקרה בעיר. הצער על סגירת בית הכנסת העתיק היה גדול, שכן רגילים היו בכל עת צרה להתפנס יחד ולשפוף שיח לבזרא העולם שיחוס עליהם, ועתה נחסם בפניהם הבית הגדול הקנה.

באותם ימים, פשלה בעיר חבורה של יהודים ישישים באים בימים, בקיאים בתורה בנגלה ונסתר ויראתם קודמת לחכמתם, שנוהגים היו להתענות בימי שני, חמישי ושני ולהתפנס לתפלה בעיר טרוקי הסמוכה לוילנא. לאחר שנודע להם על סגירת בית הכנסת העתיק שבוילנא, מצאו הזקנים דרך סתרים שהובילה אל תוככי הבית מבלי לפתח את דלתותיו התחומות, ובאישון לילה היו נכנסים אליו, מדליקים נרות ועורכים תקון חצות בקול בוכים ובדבוקות גדולה. מפעם החלונות, היה נשמע מדי לילה קול כבי ויללה, וכאשר הגיעו באמירת התקון לקניה "בהיכלך שמיר ושית", היה קולם מהדהד ברחבי וילנא הגדולה וחודר אל לבות התושבים שחדרו לשמע בכי התמרורים. אף אחד לא הבין מאין נשא הקול, והשמעות החלו להתפשט בעיר כי נשמות קדושות יורדות מהעולם העליון אל תוככי בית המדרש, ובת קול מנהמת ובוכה על גלות השכינה.

לילה אחד, בשעה שכל תושביה היהודים של וילנא נמו את שנתם, יצא שליטה של העיר יחד עם כמה ממשרתיו כשהם רכובים על סוסים, ופניהם מועדות אל בית הכנסת הגדול שבעיר. גם לאזניהם הגיעה השמועה אודות היללות והקינות שנשמעות מתוך פתלי בית הכנסת, אולם הם התקשו להאמין כי אמת בדבר. כשהגיע השליט אל בית הכנסת, בדק ראשית את השער ומצא כי החותמות הממשלתיות שלמות הן. בעזרת משרתיו, טפס אל חלון בית הכנסת וכשראה את המוחזה שלפניו, כמעט נפל לאחוריו מרב בעתה. בהיכל עמדו עשרה יהודים ישישים הדורי פנים, גטופים בגדי לבן בתקריבי מתים, בידיהם נרות והם בוכים ומיללים בקול מר. בפניהם חודר פסיד, מהר השליט להמלט מן המקום, כאשר כל גופו רועד בבקדחת. בבואו לביתו, נפל על משתו בחקר אונים ובחלומו ראה את אחד היהודים הזקנים שראה בבית הכנסת, עומד ומדבר אליו בדברים קשים בגידיים. "עד מתי תחזיק את בית הכנסת סגור על מנעול וברית? אם לא תמהר לפתח אותו בהקדם, יהיה סופך רע ומר". השליט התעורר בקהלה ומיד בבקר השפם, הזמין את ראשי הקהלה והודיע להם על פתיחת בית הכנסת לתפלה ובטול הגזרה לסגירתו. "אולם" הוסיף השליט, "מבקש אני שתפקידו בידי את אחד מתשמישי הקדשה שבבית הכנסת, עד תשלום חובכם הגדול".

באו ראשי הקהלה אל רבי השיל צורף ושאלו בעצתו איזה חפץ להפקיד בידי של המושל, והוא צוה עליהם לתת לו את מנורת החנכה הגדולה, מפני שהמנורה עצמה היא זכר לנס, ובני ישראל מלקדים הם בנסים, ולכן יש להם ליחל גם עתה לנס. כשהגיעו ימי החנכה, העמיידו הנבאים מנורה אחרת בבית הכנסת הגדול שבוילנא, תחת המנורה הממשלתית, אולם הגרות לא דלקו בה כראוי ודעכו מבלי שום סבה. באו ראשי הקהלה לרבי השיל לספר לו על כך, והוא אמר להם כי מן השמים מרזים להם פי עליהם לפדות את המנורה הגדולה ולא להותיר פלי קדש בידי גויים. כבר למחרת, ביום ראשון של חנכה, התחילו בני חבורת "נר תמיד" שבוילנא לבקש כספים לנאלת המנורה, אולם עקב עניי הגדול של בני העיר, נמשך הדבר שש שנים תמימות עד שעלה בידם להשיג את הסכום הגדול לפדית המנורה. בערב חנכה הובאה המנורה עדיבית אללקים בקולרונה ותודה המון חוגג ביום ראשון של חנכה התפנסו כל בני העיר למעמד הדלקת נרות חנכה במנורה העתיקה.

מאורות

רבי ברוך רובין מברודוביץ זצ"ל
ליום ההולאה ל' בכסלו תרצ"ו

בנו של רבי מאיר מגלוגוב, בן רבי מנחם מנדל מגלוגוב, בן רבי אשר ישעיה מרופשיץ חתנו של רבי נפתלי מרופשיץ. כבר בהיותו בן חמש נכתבו התנאים שלו עם נכדת רבי יצחק איזיק מזידיטשוב, וכל ימיו ספר שבאותה שעה הושיבוהו על מעמד גבוה מול הרבי מזידיטשוב והוא הרבה להתבונן ביו אקוניו עד שנחרתו רשומי קלסתר פניו בזכרונו לנצח. זכה להיות מראי פני ה"דברי חיים" מצנו, והיה תלמיד חביב של בנו הגדול רבי יחזקאל שרגא משינובה ואחד מבגלי התפלה שלו. עוד בהיותו עול ימים, כבר התפרסם בעליו ולמדן מפלג, ובעל "הרי בשמים" שהסמיכו להוראה, הפליג מאד בשבחיו. בשנת תרנ"ה התמנה לרבה של ווידוביץ והנהיג עדה בישראל. בשעת מניו, הבטיח חותנו לבני הקהלה, כי כל עוד ישכן בתוכם לא תפרץ שרפה בעירה שהיתה למודה בדלקות גדולות ונדבריו בן היה במשך עשרות שנות פהתו. מספג בלתי ידועה עבר לעיר קולומיי, ובמלחמת העולם הראשונה גלה מעירו ובקש להשתקע בעיר דעש, אלא שבקבות מחלקת שפרצה במקום עקב כך, עבר לסאמאשיאיואר ושם מצא מנוחה מנדויו. התפרסם כגאון בתורה, ענו ושפל כרך, ורבים חסו בצלו. רב חדושי לתורה אבדו בשנות השואה, והשרידיים נדפסו בידי חתנו בשם "שאירת ברוך" בשני חלקים. לבנו בכורו העניק את שלשת השמות של יעקב אבינו עליו השלום: יעקב ישראל ושרון.

יוסיף דעת

לאחר שפתר יוסף את חלום פרעה, התמנה למשנה למלך ופרעה קרא לו "צבנת פענח". על שמעות השם רבו הדעות. רוב המפרשים כותבים שהוא אדם שהצפונות גלויות לפניו, ורש"י מוסיף שאין ליתבן פענח דמיון במקרא. לדעת הרשב"ם הוא שם מצרי אותו קיבל יוסף לאחר שהתמנה למשנה למלך. ומצוין ליהושע בן נון ששמו השתנה מיהושע לאחר שהתמנה למשרתו של משה, וכן דניאל שכרא בלשון מצרית. גם החזקוני כותב מעין זה, ש"מנהג הוא לשנות שם לאדם כשהוא עולה לגדולה". הרד"ק כותב גם הוא שצבנת פענח היה שם מצרי כמנהג המקום, כמו שנתנו ליניאל וחבריו שם בלשון ארמי כמנהג מקומם, והוא תמה על המפרשים שאומרים שהוא שם בלשון הקודש, שאם כן כיצד קרא לו פרעה שם בלשון זו. אף רבי אברהם אבן עזרא מפרש שפענח היא תיבה מצרית, או שהוא התרגום העברי לשם המצרי שניתן ליוסף. לעומת זאת, הרמב"ן מפרש שפרעה ידע לשון הקודש, מפני שמצרים היא סמוכה לארץ כנען ובבית המלוכה מכירים את לשון הארצות הסמוכות, וכן פתיה בת פרעה נתנה למשה שם זה כי מן המים משיניהו. רבנו בחיי מסמיך לשם זה את נוסח התפילה "המפענח געלמים", ומכאן מסיק שהשם הוא שם עברי ממשמעות של פותר דברים נסתרים. רבי יצחק קארו מפרש, שפרעה שיהא את שם יוסף כדי שיחשבו המצרים שהמיר את דתו והפך למצרי, ובכך יוכל לשאת את אסת ממצרים ולהתמנות למשנה למלך מצרים. כך גם מפרש האברבנאל ששעה כן בדרך הערמה כדי שלא יתנגדו לו במצרים, וקרא לו לשם כך בשם מצרי. רבי משה אלבילדה כותב, שיוסף עלה בדרגות מאז יצא מבית האסורים וגם תאריו עלו בהדרגה. תחילה היה אחראי על ביתו של פרעה "ועל פיה יושב כל עמי", לאחר מכן נקרא אבדך שכולם יכרעו לפניו, ואחר שהתמנה על כל ארץ מצרים נקרא צבנת פענח. רבי אליהו הכהן האתמרי מפרשו מלשון סוד, שלא יגלה סודו שיועד ע"א לשון.

במקום שבעלי תשובה עומדים

פניני אור החיים

מדבר האור החיים הקדוש על הפרשה

ופרעה חלם - כאשר ירגיש האדם בחלום כי הוא שלם בדעתו להבחין דבר עד שישכיל לדעת דברים שלא יתכן היות בקיוצו וירגיש כי הוא חולם, זה יגיד כי אין חלומו בלבול הדעת וערובי השכל ורחוק יתעללו בו, אלא מודיעים אותו עליונים למעלה עתידות:

הוא השליט וגו' הוא וגו' - פרוש, הגם שהוא השליט ואין דרך שלטון להטפל במקורית התבואה, ומה גם בכליך טרח המקפלא, אף על פי כן הוא המשביר לכל עם הארץ, וטעמו כמזכיר עמו להכיר בדרך אחריו:

וירא יוסף את אחיו - פרוש, ראה אותם בראות אחים והכיר אחיהם להם, אלא שאליהם היה מתנער, והוא אומר ויתנער אליהם, פרוש, ראה שהם אינם מכירים אותו לא יקפידו על דברו אליהם קשות, כי הוא להם איש נכרי, וטעמו כן להביא בנתיב כמו שגלה לבסוף, גם לכוון בהם באמצעות המתנגלגל לידע מחשבותם אליו באותו מצב, ונתגלה לו כי מתחרטים הם על אשר כבר עשוהו ולחטא וחשבוהו:

ויבר יוסף וגו' - פרוש, הגם שהוא הכירם לצד שהניחם בחרתימת זמן, ומטעם אנושי כשתולד הידיעה בלב אחד מהשנים גם בלב השני יתעורר בחינת הזכרון, כי הקלבות יגידו סודות נעלמים, כאומרים פנים הפנים לפנינו כן לב האדם לאדם, וידקדקו בעינים, במצח, בדבור, והידיעה הולכת וגודלת עד שישלם הבחון, אף על פי כן מודיע התיב שהם לא הכירוהו, והטעם לצד ראותו ברום המעלות החליטו החזקתו והרחיקו מלכם מחשב דבר זה:

דברי הימים

פסירתו של אברהם אבינו חלה בחודש טבת בשנת ב'קכ"ג וכו' גם נולד, ומצאו רמז לכך כי טבת ראשי תיבות תיקבר בשיבה טובה.

טבת הוא החודש הרביעי מבריאת העולם והעשירי למניין השנים מיציאת מצרים, ומזכיר רק פעם אחת בתנ"ך במגילת אסתר. מקור השם מבבל, ומשמעותו באשורית מלשון טבעיה ושקיעה בבוקר, כי בו מתרבים הגשמים והרפש מתרבה, אך בטבת פסק המבול. במדרש מובא ששם החודש מלשון טובה, כי בו נהרגו סיחון ועוג וכו' נלקחה אסתר ונעשתה טובה לישראל. טבת לעולם חסר בן כ"ט יום.

בא' בטבת ג'שכ"ו, י"א שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון, הגלה נבוכדנאצר את יהויכין מלך יהודה, שמלך רק שלושה חודשים על ירושלים לאחר אביו יהויקים, יחד עם ראשי הארץ ומנהיגיה "החרש והמסגר", הם גדולי ירושלים, נביאים ואנשי הכנסת הגדולה, וכן ראשי הצבא. הגולים שהובאו לבבל הקדימו רפואה למכה, בכך שייסדו שם מקום תורה לגולים שבאו לאחר חורבן בית המקדש הראשון.

בג' בטבת תקנ"א, מת המשומד השבתאי יעקב פרנק שייסד את כת הפרנקיסטים המאמינים במשיח השקר צבי שבור, שם רשעים ירקב.

בה' בטבת אחר חורבן בית המקדש הראשון, בא הפליט והביא ספר ליחזקאל הנביא על חורבן העיר ושריפת בית מחמדנו. לדעת רבי שמעון במסכת ראש השנה, הוא צום העשירי ועשו את יום השמועה כיום השריפה.

בה' בטבת רצ"ה, נהרג הקדוש רבי שלמה מולכו על קידוש השם, בידי האינקוויזיציה בספרד.

בעבורה של אחת מערי הנגריה, עמד בית מרוח גדול שהיה בעלותו של מוזג יהודי, איש קל דעת, השקוע כל זמנו ברידיפה אחר בצע כסף ומלוי תאות לבו. רחוק היה האיש מדרך התורה והמצוות, ובשנאת עם הארץ לתלמידי חכמים היה לו ענין לשומרי תורה, וממלא פיו שחוק על אדיקותם היתרה לטעמו. פעם ישבה בבית חבורה של חסידים שעשו את דרכם אל רבי יהושע מבבל, ושוחחו ביניהם על גדלתו של רבם שזה עתה התמנה על מקום אביו הישר שלום. על פרוש שמע המוזג את דבריהם, ובעזות מצח החל ללעג לנאספים ומלא פיו שחוק והתול על הצדיקים והליכותיהם. הביטו בו בני החבורה בעינים קמות ואזניהם צללו משמע את דברי הנבלה, והזקנים שבהם אף החלו להתרות בו כי משחק הוא באש ועלול הוא להזקק מנחלתם ועקיצתם, אלא שהוא לא שת לבו לדבריהם והמשיך בלגלגנותו והתקלסותו. לפתע נדהמו הנאספים לראות, כי פניו של המוזג החלו להתענות, עיניו קמו והוא נפל בעלפון כבד. הרופאים שהבדלו אל המקום הצליחו להשיב אליו את הפרתו, אולם האיש נותר בשתוק חלקי, ללא יכולת דבור ותנועה. בני המשפחה הזעקו חיש מהר ופכרו את ידיהם למראה אביהם השוכב בחסר אונים. הראשון שהתעשת, היה אחיו של המוזג שהבין כי יד ה' היתה בדבר, וחיש מהר יצא בדרך לעיר בלז, כדי לחלוא את פני הצדיק שימחל למוזג על דבריו הנפשעים. עם הפנסו אל הצדיק, פרוץ בבכי מר ובקש בשם אחיו סליחה וכפרה, אלא שהצדיק נענה ואמר: "על כבודי אני מוחל, שכן לא אחפץ שיענש איש ישראל בגללי, אולם איני יודע אם בשמים ימחלו לו על דבריו". בשמע זאת, פרוץ האיש בבכי מחדש בבקשו על נפש אחיו, ולבסוף בקש הצדיק להביא לפניו את המוזג לקראת הימים הנוראים.

בערב ראש השנה, הכנס המוזג אל הצדיק מבבל בשהוא מודה על רגליו בקשי רב ומשך את צעדיו באטיות, וכל גופו דוי. פנה הצדיק אליו והודיע לו כי הוא מוחל לו בלב שלם, אלא שעל מנת להרפא לחלוטין עליו לשוב בתשובה שלמה ביום הדין ולקבל על עצמו להתנהג מעתה ביהודי כשר ולדקדק במצוה קלה כבמורה. בימים שבין פסה לעשור, הלכה בריאותו של המוזג והשתפרה, עד שבערב יום הכפורים הפך כאחד האדם. לאחר היום הקדוש, צוה הצדיק לשוב לביתו, להקים סכה מרווחת למען עניים ואוהבים, ולקיים את כל המצוות בהדור. כשחזר המוזג לביתו, רעשה העיר בלה. הבריות לא האמינו לראות את המוזג המשחק מתהלך בכל אונן כמקמים ימימה, אולם מראהו והליכותיו השתנו לחלוטין. הוא קבע עתים לתורה עם אחד מלמדני העיר, ובכל ראש חודש היה עולה לבבל ומסתופף בצל רבו. בסיומה של אחת מסעדות ראש חודש, בקש הרבי לשמע את סדר יומו, ובשפסם למנות את כל מעשיו הטובים, נפרה קרת רוח בפניו של הצדיק והוא נענה ואמר: "במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמד". שמח המוזג לשמע דברי הצדיק וידע כי תשובתו התקבלה בשמים, אך הביע את משאלתו לקבל את מן השמים כי מעשיו רצויים, ולשם כך מבקש הוא לראות בעיניו צדיק נשגב הראוי להיות מושיעם של ישראל. כששמע הצדיק את דבריו שקע בהרהורים, ולבסוף הורה לו לנסע ליער מסקס בגבול המדינה, שם יבקר בבית קטן העומד בפאתי היער ויפיר את האיש שגור בו. נדד המוזג בדרך, עד שהגיע אל היער המבקש, ובדברי הצדיק ראה שם בית קטן ונדה העומד לבדו בקצה היער. התדפק האיש על דלת הבקתה, ולשאלת בעלת הבית לחפצו השיב, כי דבר לו אל אישה ומבקש הוא למנותו על נכסיו ובית המזינה שלו. התמלאה האשה פליאה ושאלה: "וכי באת להתלבי? האם איך יודע שבעלי איש פשוט ותמים, ואין לו יד ורגל בחשבונות ונפקים?" אך המוזג המשיך לעמד על שלו, עד שהאשה בקשה ממנו להגיע בשעות הערב. כששב המוזג אל הבית הקטן, מצא את בעל הבית יושב וטוסק בספר הזהר, אך כאשר דרש בשלמו וספר כי הצדיק מבבל שלח אותו אליו, התחמק האיש הנסתר מלפניו, והמוזג מצא את עצמו לפתע על אם הדרך, כשהבית נעלם מעיניו. כשחזר המוזג לבבל, אמר לו הצדיק כי זכות גדולה היתה לו לראות את האיש הראוי לגאל את ישראל, והמוזג הוסיף להתעלות בתורה וחסידות, ופזר את הונו לצדקה.

שנה אחת, בפרס ימי הנזכה, הגיע המוזג, שכבר עבר את גיל השיבה, אל הצדיק מבבל כדי לחזות בהדלקת הנרות, אולם הצדיק צוהו לשוב לביתו מיד. נבהל המוזג והחל לבכות מרוב צער, וטען שלשוא סבל את עניי הדרך הארצה מביתו עד לכאן. נעתר הרבי לבקשתו, אך בקש ממנו לשוב מיד לביתו לאחר נר ראשון של חנכה. והיה כאשר הגיע המוזג לביתו בנר שני של חנכה, נפל מיד למשכב והבין כי שעותיו ספורות. אויזא הבין מדוע זרזו הצדיק לשוב לביתו, כדי שייספיק לצוות לביתו ולהפריד מהם, והוא מהר להכין את צואתו בה חלק את רב ממונו לצדקה ולעניי ארץ ישראל. ימי החנכה עברו על המוזג במחלתו האחרונה, ובנר השמיני, זאת חנכה, נפטר המוזג פעל התשובה בהיותו בן שבעים ושתים שנה, זקן ושבע ימים. בני העיר לוהוה לבית עולמו בקבוב גדול, וספרו לאיש שזכה להיטיב את דרכיו ולהתקרב לבוראו באהבה. יומים לאחר פטירתו, הופיע המוזג לאחד מבניו בחלומו וספר לו, כי בהגיעו לבית דין של מעלה, שמע פרוז יוצא ואומר: "פנו מקום לבעל התשובה מבבל", והוסיף לספר שבאשר נכנס להיכלו של הישר שלום, ראהו יושב ועטרה בראשו ופניו מאירים כשמש, וזכה בזכות תשובתו לחלק גבוה בהיכלם של בעלי תשובה.

משבח

מטעם

וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנַתִּים יָמִים (א.א.א.)

תבת ויהי בקצה גדול, כדי לרמוז ולהזהיר אותנו שלא נתלה בטחוננו בכשרות, וכאומר ויהי - ראו מה עלתה ליוסף שתלה בטחוננו בשם המשקים ונתוספו לו שנתים בבית האסורים. (אמרי פי)

תבת ויהי שהיא מלשון צער יש זקף גדול כדי להורות לכל אחד שנמצא בעת צער, שהמטרה העיקרית היא להביאו לגדלות הבורא וכך תתקבל תפלתו ותהיה לו זקופה מהצער. (באר משה)

טעם זקף גדול דומה לאות וא"ו ושתי האותיות יו"ד, שהן בגימטריה ב"ו כמנין שם הוי"ה, וכפי שאמר ה' זקף כפופים, שעל ידי הצער שהאדם מצער את עצמו ומתמרמר ברוחו כשהוא מתבונן על שפלותו ועל כך שאינו דואג לאבוד ימיו, אזי זוכה לזקף גדול וכו' וקוף קומתו. (מגן אברהם)

תבת ויהי בטעם זקף גדול, וכן תבת וישלן, כדי לרמוז שחלום פריעה היה כדי שיוסף יעלה לגדלה ויזכה לזקופת קומתו, ואף בדברי אחי יוסף שאמר ונאמרנו היה רעה אכלתנו ונראה מה יהיו חלומותיו יש טעם זקף גדול, כי רוח הקדש אמרה נראה דבר מי יקום, או שילם או שלי. (מראה יעקב)

יוסף נענש על שבקש משר המשקים שיוצרהו, כי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, ולכן מטעם בקצה גדול, שצדיק גדול נענש אף על דבור קל. (נפוח חיים)

מדגש

במנחה ששלה יעקב ליוסף היו ששה מינים מזמרת הארץ, "מעט צרי ומעט דבש נבאת ולט בטינים ושקדים", הם פרות משבחים מארץ ישראל הראויים לבוא להיכל מלכה, וגדלים מעצמם אף בשנות בצורת, לעומת שבועת המינים שגדלים רק בידי אדם. לפי רב סעדיה גאון היו ששת המינים סממני רפואה, והצרי מזרז גם בירמיה כרפואה. הצרי הוא שרף הנוסף מצעי הקטף, ויש מזהים אותו עם שמן האפרסקון העתיק. הדבש הוא דבש המרים או צמוקים ולא דבש דבורים, נבאת הוא דוגנ ושעור או חרוב, לט הוא ערמון לפי רב סעדיה גאון. על הפטינס בותב רש"י שאינו יודע מה הם ויתכן שהם אפרסקין. האבן עזרא משער שהם האגוזים, ומזהים אותו עם אגוזי פיסטוק. השקדים הם הפרות שמבנים כך גם היום, אך יש אומרים שהכוונה לשמנים ולא לפרות עצמם.

ממלכה

המזמר דינאל הכולסון מוילנא, היה מתכתב לעתים קרובות עם רבנים והיה הוזהר את מכתביו בשמו היהודי יוסף. כשהגיע לגיל שמונים, צין הדבש בהגיגיית רבה ברחבי המדינה ואישים רבים שלחו לו מכתבי ברכה, כשבאו לבקש מרבי חיים מבירסק לשלח אליו אגרת ברכה, סרב בתקיפות ואמר: "איני רוצה שום מעט עם משפוד שיעקר עצמו מכלל ישראל". כשנודע הדבר למומר, שלח לומר לרבי חיים: "יבך יוסף את אחיו והם לא הפרהו". השיב לו רבי חיים מנה אחת אפים: "לא הרי זה פנה, כי שם מרבי האחים את יוסף, וכאן מרבי יוסף את אחיו..."

החסיד רבי משה מנדל ורנה, עלה מפולין לירושלים מרב אהבתו את ארץ הקדש, והקים בה את השכונה שנקראת על שמו "בתי ורנה" בין בתי ורשה לשכונת מאה שערים. פעם חזר מאחד ממפעיו המפרכים פאלצות הברית, אליה נדד כדי לרכוש וידידים למפעל חשוב שיוזם להקים, ובשובו הבחין בכמה מילדי השכנים שרגליתם יחפות, מפני שלחוריהם חסרו האמצעים לרכוש בעבורם נעלים. התרחף הקר קרב ובא, הצנח גברה מיום ליום ולבו של רבי משה מנדל התכווץ מרב צער. בין שהגיעו ימי החגכה והוא נזכר לדעת שהילדים עושים יחסים, קרא לאחדים מהם והודיע על ידם לכל הילדים הזקוקים למנעלים, כי מי שיבוא אליו יקבל 'מעות חגכה' בסכום השווה למחיר נעלים. תוך זמן קצר השתרך תור ארף ליד ביתו והוא קים את הבטחתו במאור פנים, עד שאול כל כספו שהביא אתו מאמריקה, ומיד אחר ימי החגכה נאלץ לשוב על מסעו פעם נוספת כדי לקבץ שוב משאבים לעסקיו.

מסירותו של הרבי מצנידקלויזנבורג לקיים המצות בשואה האיומה, היתה להפליא. נודה היה לו מה, שראה בשנות המלחמה האיומה כי מן השמים הפצים שבני ישראל יקמו את המצות מתוך מסירות נפש, והוא עצמו זכה לעור מיחד מן השמים עד שלא החסיר שום הלכה ומנהג ממנהגי ישראל. בהגיע ימי החגכה, התקין בסתר מנורה של עץ ונתח עם בני החבורה התיכו את המרגרינה שקבלו בקצבה, ואותה חסכו להנחת שמן להדלקת הנרות, ואת הפתילות הכינו מהבגדים הבלויים שבהם עטפו את גופם. כשהגיע ליל ראשון של חגכה, התכבד הרבי להדליק את הנר הראשון, ואסירי המחנה הדוויים עמדו מסביב והביטו באור הנר, כשהם שמחים בשמחת המצוה ומשביחים מלבם את הדיב והשכול. ליל שבת חגכה, אהזו האש בדפנות הצריף ושרפה התלקחה במקום, אך מפני קדשת היום נמנעו דיירי הצריף להדליק את האש שהלכה והתפשטה. מוכן שמפני המחנה הרשעים החלו מיד בתקיפת השרפה, ולאסירים היה הדבר ברור כי אחת דינו של המדליק את הנר להיטות, אולם בחסדי שמים נצל הרבי מצפוניו, לקיים ספר הרבי את דבר המאמר והוסיף: "אפלו אודה לה' כל ימי חיי, הימים לרבות הפילות, לא אצא ידו חובה כפי החיוב שלי להודות לאלקים על שזיכיתי אז תחת שלטון הרשעים לקיים את המצוה פראוי ולהדליק נר חגכה בהלכותי, ולא אז בלבד אלא שיצאתי משם חי וקיים, חרף הסכנה הגדולה שרחפה אז על ראשי".

רבי נפתלי טרופ, ראש ישיבת רדיון, העריץ מאד את ה"חפץ חיים" מיסד הישיבה, והיה מתאבק בעפר רגליו ועומד לפניו בקלא ההתנעה. בכל שיוחזתו השבועיות של ה"חפץ חיים" היה משתתף וכמעט שלא נעדר מהן, ובהתנהגותו זו שמש כספר מוסר חי לתלמידי הישיבה ברדיון. פעם בא אחד מתלמידי הישיבה אל ה"חפץ חיים" ושאלתו בפיו. סועד הוא בבית בעל-בית אחד מתושבי העיר, אך ישן באכסניתו בדירה אחרת, ומספק הוא היכן עליו להזליק. באותו מעמד נזכר גם רבי נפתלי, וה"חפץ חיים", שהעריכו מאד ובאחרית ימיו כשחזר מפני חלשתו להשיב על שאלות בענינים של הלכה למעשה, היה מעביר אליו את השאלות, חלק לו כבוד ופנה ואמר: "יאמר נא, רבי נפתלי, לבחור, היכן עליו להזליק". נענה רבי נפתלי ואמר מיד: "הבה נקח את ספר המשנה ברוחה, ונלמד מתוכו כיצד יש לנהג..."

מחידת מרים
מצוות מצוות
מדות הלכות
גראי רפודרש

בראשית + שו"ת + ויקרא
פארוזמפולין עבודת ופשו"ט
החיות הלכות פוזנזים וספרות
הקטגוריות בן אדם מלח ומוגו

כששקה פעם רבי שמואל מפלונין בבירסק, עמד בעת הדלקת נר חגכה ואמר: "יש אומרים, שאין הזמנים האלו שוים כמו הזמנים הקדמונים, ואין החסידים של עתה פחסיים הראשונים, הצדיקים אינם חשובים כמו הצדיקים דאן, ונראי השם אבדו, אך למרות כל זאת יש לנו לזכר, שהקב"ה לא השתנה ולא ישתנה, וכאן פן עתה משגיח הוא עלינו וצריכים אנו לעבד אותו באמת ובתמים".

"ויהי מקץ" - באשר האדם מגיע לקץ ימיו, אזי "שנתים ימים" - מגלה הוא כי כל ימיו עברו עליו כמו בתוך שנה בלי מעש ובלי מפרה ותכלית. "ופריעה חלם" - וזאת מפני שכל ימיו הלך אחר חלומותיו ותאות לבו, וככה ימיו בתוהו ובהבל מבלי לנצלם כראוי. (רבי דוד מטולנא)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת מקץ - הנוכה תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

יהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם (מא, א)

פירש באור החיים הק' שכל משך ב' השנים חלם בכל לילה זה החלום רק ששכחו ע"ש.

ולכאורה למה הוצרך דבר זה שיחלום כל השנתיים? ביאר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, ע"פ מעשה מהבעש"ט, שפעם נסע עם המגיד ר' מענדיל מבא"ר, ויצמא ר' מענדיל למים, אמר לו הבעש"ט: "אם יהי לך בטחון אמיתי בהש"ת, תראה שיזמין לך מים". וכן עשה, שהתחזק מאוד בביטחון בהש"ת. וזדמן להם ערל אחד ושאל אותם אם הבחינו אולי בסוסים שנאבדו ממנו כבר לפני ג' ימים, והוא מבקש ומחפש אותם ג' ימים. נענו שלא ראו, ושאלו אותו אם יש לו מים, ואמר שיש לו, ונתן לשתות לר' מענדיל.

שאל ר' מענדיל לרבו הבעש"ט, כיון שהערל הנ"ל הרי לא נסע רק למעני, להרוות מאונו, למה הוצרך לנסוע זה ג' ימים? השיב הבעש"ט הק': השם יתב' הזמין לך אותו מקודם, שאם יהי לך בטחון אמיתי בהש"ת ימלא מחסורך. הרי שגדול כח הבטחון שהש"ת מזמין למלא משאלות אדם עוד קודם שיהי לו זה הבטחון, ע"ז האופן שאם יהי לו בטחון, יקבלנו מיד.

וכן כאן גבי יוסף שתחלה בטח בשר המשקים ונענש, עד שהי' לו בטחון בהש"ת, לכך הזמין לו הש"ת החלום לפרעה כל לילה משך ב' שנים שיהי' מוכן לגאולת יוסף מיד שיהי' לו בטחון בהש"ת. (מדרש פנחס)

ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אתו: ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה (מא, טו טז)

מהו ה"לאמר" שאמר פרעה ליוסף? ואף יוסף השיבו "לאמר". אלא, הגמרא אומרת (סנהדרין נז, ב) שהקב"ה הזהיר את אדם הראשון על העריות בפסוק "ויצא ה' את האדם "לאמור", שלאמור מרמז על איסור עריות. פרעה הרשע רצה להקניט את יוסף, וכדי לחפות על בזיונו שהוא נצרך לפתורנו של יוסף, ובפרט אחי ששר המשקים ריכל על יוסף דברי שקרים, כמבואר ברש"י. לכן, אמר פרעה תיכף ליוסף, "ואני שמעתי עליך 'לאמור'". דבר ראשון, שמעתי עליך שאתה יש לך חטא של עריות, ועוד שמעתי עליך "תשמע חלום לפתור אותו". ענה לו יוסף, מה שאמרת שיש אצלי חטא עריות "לאמור" - "מבלעדי", אצלי זה לא נמצא, ומה שאמרת שאני יודע לפתור חלום, "אלוקים יענה את שלום פרעה"...

וידבר פרעה אל יוסף בחלמי הנני עמד על שפת היאר (מא, יז)
במדרש: "הדא היא דכתיב: עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע" (תהילים פו, ו).

הנה כשראה פרעה את החלום כתיב "עומד על היאור" וכשאמר ליוסף, אמר "על שפת היאור", ובמדרש תנחומא (ג) "אמר פרעה חלום חלמתי, כשבא לומר לו את החלום, בקש לבדוק, והיה מהפך לו את החלום, אמר ליה וכו'" דהיינו שפרעה שינה בכונה מה פרטים כדי לראות אם יוסף יעלה על השינויים. ואכן, יוסף תיקן את כל השינויים לכמו שאכן חלם, כדאיתא במדרש.

וזה כונת הפסוק "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים" הכוונה: הפסוק שואל איזה עדות נתן יוסף אשר פתרנו אמיתי, למען יצא על ידי זה על ארץ מצרים בתור מושל, וע"ז מתרץ הפסוק "שפת לא ידעתי אשמע" בזה ניכר טוב פתרונו יען אמר על מלת "שפת" שלא ידע אותה והוא שומע המלה "שפת", מפי פרעה אבל כפי שידע הוא לא חלם פרעה כן, רק חלם באמת שעומד על היאור. (מרגניתא דרבי מאיר)

שובו שברו לנו מעט אוכל (מג, ב)

רמז למספר נרות חנוכה בפרשת "מקץ" (מג ב): "שובו שברו לנו מעט אוכל", "לנו" בגימ' פ"ו (86) אם שוברים את "לנו" תהיה המחצה מ"ג (43), וזהו "שברו לנו" תשברו את "לנו" ויצא מ"ג, "מעט אוכל" כלומר את האות הכי קטנה שבמילת "אוכל", דהיינו א', וביחד הרי מ"ד הוא בדיוק כמספר נרות חנוכה ל"ו ועם שמונה שמשים ביחד מ"ד.

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים (מא, לג)
יוסף מסיים לפתור את חלומו של פרעה, ופתאום הוא הופך ליועץ, ולא סתם יועץ, הוא מתחיל לפרט מה בדיוק יעשו, כמה ואיפה. פרעה קרא לו כפותר חלומות, כיצד זה, לפתע, הפך הוא ליועץ?

קושיא זו נשאלה ע"י רבים מהמפרשים שהשיבו עליה באופנים שונים, נביא כאן איפוא, כמה תירוצים:

מתרץ המגיד מדובנא על פי משל: במדינה אחת חלה המלך ומצבו החמיר והלך. כל טובי המוחות בתחום הרפואה התכנסו סביב מיטתו בניסיון למצוא תרופה למחלתו. אך הגיע שלב שבו כולם כבר "הרימו ידיים". בעוד המלך מתייסר בייסוריו, ו"סופר את השעות", הגיע לפתע רופא זוט, שהיה בטוח כי בידו המזור למחלת המלך.

ידע אותו רופא, כי ברגע שרק יעז להביע את דעתו, יתנפלו עליו כל הרופאים ה"בכירים", ויבטלו את דבריו, מחשש פן יבולע לכבודם, לפיכך נקט בדרך עורמה. הוא פנה אל המלך ואמר לו: "בידי מספר צמחי מרפא, אשר בוודאי יביאו לרפואתך השלימה, אך אין בידי הידע המתאים לרקוח אותם. בוודאי נמצא כאן בינות לחכמים הדגולים אי מי אשר ידע לרקוח כדבעי, בכדי שניתן יהיה להשתמש בהם כתרופה". כך, מובטח היה לאותו רופא כי לא יגרע מכבודם של הרופאים, והדרך לרפואתו של המלך תהיה סלולה.

באותה מידה חשש יוסף מחרטומי מצרים, פן יבטלו את דבריו ויזולזלו בהם רק מפני כבודם. לכן אמר למלך: לאחר שגיליתי לך את פתרון החלום, נותר לך רק למצוא מבין הסובבים אותך איש חכם ונבון שינהל את ה"מערכת". בכך הוא הרויח, שמכיון שכל אחד מהחרטומים חשב שהתפקיד הנכבד עשוי ליפול לידי, איש מהם לא התנגד לפתרון.

על דרך הפשט, אומר רבי חיים קנייבסקי שליט"א ב"טעמא דקרא":

כל מי שהזמין פעם בעל מלאכה הבייתה מכיר את ההתנהלות הזו. בטלפון הראשון הוא אומר: "תוך חצי שעה אני אצלך". אחרי שעתיים מתקשרים: "מה קורה?" "אני 'כבר' אצלך! חצי שעה!". עוברות שעתיים נוספות: "נו, מה עכשיו?" "שתי דקות ואני אצלך, אתה כבר יכול להרתיח מים לקפה..."

מה מים? מה קפה? הוא בא לכאן לשתות קפה? לא! הוא מתכוון לומר בזה: עכשיו אני כבר ממש פה!

אומר ר' חיים: יוסף אמר את עצתו כדי לגרום לך שפרעה יקבל את דבריו. כל החרטומים פתרו לפרעה פתרונות שונים ומשונים, פרעה לא השתכנע. יוסף היחיד שבא עם תכנית עבודה מסודרת, פרעה שומע דיבורים של "למעשה", הוא מבין - יש לנו כאן עסק עם בן אדם רציני, ומיד מקבל את פתרון החלום באמרו ליוסף: "אחרי הודיעי אלוקים אותך כל זאת אין נבון וחכם כמותך".

כך גם היה עם שר המשקים. לאחר שיוסף פותר לו את חלומו, הוא אומר לו דברים מעשיים.

ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלקים עשה הגיד לפרעה: שבע פרת הטבת שבע שנים הנה (מא, כו)

בדברו על הפתרון של הפרות הטובות אמר יוסף "הגיד לפרעה" ואילו על פתרון החלום של הפרות הרעות אמר יוסף "הראה לפרעה", יש להבין, למה שינה את לשונו?

מבאר הגאון רבי שלמה קלוגר זי"ע, משום שדבר טוב אומרים אותו בפירוש, כמו שהגמרא אומרת בתחילת מסכת פסחים, ואילו דבר רע אומרים רק ברמז או שמראים ביד, וכן אמרו חז"ל ש"אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה". לכן, בחלום הפרות הטובות אמר: אשר האלקים עושה "הגיד" לפרעה כאילו שהקב"ה בעצמו אמר, אבל בחלום הפרות הרעות המסמלות את הרעב אמר רק "הראה" את פרעה. (אוצר חיים)

ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה (מא, טז)

בשעה שיוסף בא אל פרעה ופרעה סיפר לו את חלומו ואמר לו שמעתי עליך לאמור כי תשמע לפתור את חלומי, אמר לו יוסף "בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה" וכשיוסף פתר לו את חלומו אעפ"י שפרעה היה עובד עבודה זרה, תיכף האמין בד' ואמר לו "אחרי הודיעי אלקים אותך אין חכם ונבון כמותך" וגם אמר "הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו", ואילו כשמשה רבינו בא אל פרעה ואמר לו שיש בורא עולם ורוצה שתוציא את עם ישראל ממצרים אמר "מי ד' אשר אשמע בקולו" לא רצה להאמין, ונתנו לו מכות אחרי מכות ובאמצע התחיל להאמין, ואח"כ חזר בו, ואפילו בסוף שכבר שלח את בני ישראל התחרט ואמר "מה זאת עשיתו כי שלחנו את ישראל מעבדנו", מה ההבדל בין פרעה של יוסף לבין פרעה של משה, הלא שניהם היו עובדי עבודה זרה, מדוע פרעה של יוסף תיכף האמין ופרעה של משה לא רצה להאמין אפילו אחרי כל האותות והמופתים?

יש סיפור ידוע שבעיר ורשה הי' עשיר גדול וירא שמים, ומסחרו הי' שהיה שולח אניות סחורה דרך הים לחו"ל. פעם באה ידיעה שכל האניות שלו טבעו בים ונשאר עני ואביון, ולא היה מי שירצה להודיע לו את זה, כי חששו לנפשו. אמר הרב

העיר ורשה כי הוא מקבל עליו להגיד לו. הוא קרא לו אצלו ובא אליו והתחיל לדבר אתו בעניני יראת שמים איך כל העולם הוא הבל הבלים, אם מאבדים את זה אין מה להצטער על זה והעשיר הקשיב והבין טוב, אחרי שעות שהרב דיבר אתו והסביר לו את ההבל של עולם הזה, שאל אותו הרב: לפי מה שאנחנו דברנו עכשיו אילו היה נטבע לך אניה אחת עם סחורה שלך, היית מצטער?

ענה ואמר: בודאי לא הצטערתי, כי דברנו עכשיו שהכל הבל. אמר לו הרב: מזה עוד אין ראייה שאתה ירא שמים באמת, כי עדיין אתה נשאר עשיר, אבל איך יהיה אם יטבע אצלך שתי אניות או שלשה מה תגיד אז? הוא חשב קצת ואח"כ אמר: גם על זה לא אצטער. אמר לו הרב: זה עוד לא ראייה על יראת שמים אמיתית, מה תגיד אם כל האניות שלך יטבעו? אמר העשיר להרב: סתם להגיד זה לא חכמה, תן לי זמן להתבונן, אמר לו הרב: יפה דברת. הכניס אותו בחדר שיתבונן והוציא את החובת הלבבות שער הבטחון ולמד כי הבוטח בה' הוא יותר עשיר עשרת מונים ממי שהוא כימאי שיכול לעשות מבוץ זהב. ומבאר שם איך אדם רוצה משכון מהקב"ה, הוא רוצה שיהיו הכל מוכן לפניו, אין לו אמון בהקב"ה ורוצה שיהי' בטוח ורוצה משכון, וכך עבר את שער הבטחון. אחרי שהתעמק בשער הבטחון יצא מהחדר ואמר לרב: כפי שאני התבוננתי בשער הבטחון, אפילו כל אניותי נטבעו ביים לא אצטער, מפני שכבר הבנתי שהקב"ה הוא כל יכול ויכולים לבטוח בו. אמר לו הרב: אם הגעת להבנה זו, אני אומר לך שהגיעה ידיעה ברורה שכל האניות שלך ניטבעו בלב ים! כשאמר לו הרב את זה מיד נתעלף והזעיקו רופאים אשר בקושי הצילו אותו. שאל אותו הרב: הלא רגע לפני זה אמרת בשמחה רבה שלא תצטער כלום, מדוע אם כן התעלפת? אמר לו: כשאני אמרתי לך שכל העולם הזה הוא הבל הבלים חשבתי שהאניות שלי שטות ביים, אז כל העולם הוא הבל הבלים, אבל כשאמרת לי שהאניות שלי נטבעו, אז מתעלפים!

זה ההבדל בין פרעה של יוסף לבין פרעה של משה. כשיוסף אמר לפרעה שיש אלקים בעולם והוא יעשיר אותך שכל הכסף שבעולם יכנסו במצרים, אלקים כזה גם אני רוצה. אבל פרעה של משה, כשאמר לו משה שיש אלקים בעולם ורוצה שאני אשחרר אותה שלימה שעובדים אצלי ואני אאבד עשירות גדולה כזו, אז מתעלפים ואומרים מי ד'.

בזה ההבדל בין יהודי לגוי. הגוי עובד אלהיו אם הוא מקבל ממנו, אבל אם ירעב יתקצף ויקלל ומלכו ובאלהיו. אבל היהודי אומר: אהבתי כי ישמע את קולי תחנוני אפוני חבלי מות וגו' "אהבתי" מוסב גם על הסוף: הוא אוהב גם את הצרות! "חסד ואמת אשירה" - אם חסד אשירה אם משפט אשירה, באותו שירה אשר בחסד הוא שר במשפט. המדרש אומר, הצדיקים, הקב"ה רוכב עליהם שנאמר

"והנה ד' נצב עליו", והרשעים הם עומדים על אלהיהם שנא' "פרעה עומד על היאור". הכוונה, כי הצדיקים לא מבקשים כלום מהקב"ה אלא הם נושאים את הקב"ה, הם סובלים בשבילו, והם מפרסמים את הקב"ה, הם מרכיבים להקב"ה שהקב"ה רוכב עליהם. אבל הרשעים הם עומדים על אלהיהם שכתוב "והנה עומד על היאור" כי היאור היא אלהים שלהם, הם רוצים רק לקחת מהאלהים שלהם אבל אם לא נתן להם אז מתרחקים ממנו. ראו מה בין ישראל לעמים מה בין בני לבין חמי.

ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימין (מד, יב)
אומר לכם חידוש יפה, שתלמידי חכמים בוודאי יהנו ממנו מאוד. חידוש אמיתי. הגמרא במסכת פסחים (ז, ב) שואלת: "מנא הני מילי?" - מהיכן יודעים שבדיקת חמץ נעשית לאור הנר?

משיבה הגמרא: "אמר רב חסדא: למדנו מציאה ממצאה, ומציאה מחיפוש, וחיפוש מחיפוש, וחיפוש מנרות, ונרות מנר. מציאה ממצאה - כתיב הכא "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם", וכתוב התם 'ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא'. ומציאה מחיפוש דידיה, וחיפוש מנרות - דכתיב 'בעת היא אחפש את ירושלים בנרות', ונרות מנר, דכתיב: 'נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן'.

שואל המהרש"א שם מדוע לא הביאה הגמרא את הנאמר קודם לכן, כפרשת ויצא ויחפש ולא מצא את התרפים", הלא גם שם מוזכרים חיפוש ומציאה!
הטעמיניער רב זצ"ל ספר, שהיה פעם בעיר קראקא ופגש שם שען זקן. שאמר לו פשט יפה בגמרא הזו:

הרמ"א בהלכות פסח (סי' תלב) כותב: "נוהגים להניח פתיני חמץ במקום שימצאם הבדוק, כדי שלא יהא ברכתו לבטלה", ואת הפתינים יכול להניח אפילו הבדוק בעצמו.

שואלים האחרונים: מדוע מתאים לומר על זה בדיקת חמץ, אם הוא עצמו מניח את הפתינים ומחפש, איזו בדיקת חמץ היא זו? כלום נקרא ש"מצא" חמץ? השיב השען הזקן: מהיכן לומדים בדיקת חמץ? מ"ויחפש... וימצא הגביע". ומי מצא את הגביע? - מנשה, שהוא עצמו הטמינו שם... הרי שמתאים לומר "וימצא" על דבר שהמחפש עצמו הניחו שם.

לפי זה מובן היטב מדוע לא הביאה הגמרא הוכחה מ"ויחפש ולא מצא את התרפים", כי שם לבן באמת חפש, לא הוא עצמו הניח שם את התרפים... (יחי ראובן)

מאוצרות המגידים
"ויהי מקץ שנתים ימים" (מא, א)
אמרו במדרש "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" זהו יוסף "ולא פנה אל רהיבים" ע"י שאמר לשר המשקים וזכרתי והזכרתי נתווספו לו שתי שנים ע"כ דברי המדרש תמוהים מאד דהנה בתחילה מתאר את יוסף כאיש אשר שם בה' מבטחו ולבסוף מציין אותו בחוסר בטחון שעל זה נענש בעוד שתי שנים? עוד

תמוה מדוע נענש יוסף בזה שביקש משר המשקים שיזכור אותו הרי עשה בזה השתדלות המותרת ואף רצויה?
נאמר בזה כמה ביאורים

הרש"ש (בהגהות על המדרש) וב"בית הלוי" ביארו דהנה התורה התירה לאדם לעשות השתדלות ע"י תחבולות אנושיות כמאמר חז"ל יכול [אדם] יושב ובטל [ולא יעשה שום השתדלות לפרנסתו ושאר ענייניו] תלמוד לומר "למען יברכך כו' בכל אשר תעשה" אמנם שיעור ההשתדלות המותרת אינו שווה בכל אדם, כל אחד לפי ערכו במידת הבטחון, כך צריך למעט בהשתדלות.

הנה יוסף הצדיק לפי מדרגתו במידת הבטחון גם השתדלות קטנה היתה מיותרת, ולכן נענש עבור שאמר לשר המשקים שיזכרוהו וזה כונת המדרש "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" זהו יוסף שלעולם "לא פנה את רהיבים" אלא, תמיד היה בוטח רק בקב"ה, ומה ראייה לך שהרי ע"י שאמר לשר המשקים וזכרתי והזכרתי נתווספו לו שתי שנים מוכח שהיה במדרגה גדולה של בטחון בה', שגם על ב' מילים של השתדלות נענש.

בספר "חפץ חיים" ("ח"ח חייו ופעלו" ח"ג) מבאר זאת הרב מ. מ. ישר, עפ"י מה שסיפר לו הרב הגאון הצדיק ר' יוסף אהרן רבינוביץ מת"ס "פרי דוד" את המאורע הבא:

יהודי חסידי בוורשא פנה אליו פעם בשאלה: היות והוא סובל מחמצן בקיבתו, פקדו עליו הרופאים לאכול רק מאכלים קלים ותכופים לבשולם, הרשאי הוא איפוא לאכול פשטידה [קוגל] בשבת?

ענה לו הרב - רשאי הנך לאכול פשטידה בשבת ולא יזיק לך מאומה בעזרת ה' יתברך, שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבוא אין לך איפוא ממה לחשוש. שוב חזר האיש ושאל האמנם, רבי, לא יזיק לי? והיה בטוח שיקבל הבטחה נוספת.

אמר לו הרב, לא, שוב אסור לך לאכול! הישנות שאלתך מוכיחה שאמונתך בכחה של השבת רופפת היא, משום כך אסור לך לסמוך על זאת, אלא עליך למלא בדיוק אחרי הוראות הרופא.

בזה מובן גם אצל יוסף, אלמלי הסתפק יוסף בבקשה אחת משר המשקים "כי אם זכרתי" לא היה בכך משום עוול, השתדלות שכזו לא היתה מהווה סתירה לבטחונו, ואילו הוא שנה פעם נוספת "והזכרתי אל פרעה" פעמיים שטח את בקשתו לפני שר המשקים, בכך היתה משום הגדשת הסאה לבעל בטחון כיוסף הצדיק, בכך הרי מתח על עצמו חשד שאף הבקשה הראשונה נובעת היתה מחוסר בטחון דק מן הדק לפי ערכו בבחינת "הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה" ונענש בשתי שנים נוספות.

"חזון איש" (אמונה ובטחון" ב, ו) מבאר, יוסף ידע שאין הצלתו תלויה בהשתדלות, והכל מיד ה', אבל בהיות שנתחייב האדם בפעולות ולא לסמוך על נס חייב יוסף את עצמו לבקש משר המשקים. אמנם בהיות תכונת הרהיבים שאין בטבעם לזכור ולהשאיר לחם לסעודת ערב יום הכיפורים שהיא מצות עשה. לשאלתה של הרבנית על כך, ענה הרב כי לא צריך לדאוג, כי הוא סומך ובטוח שהקב"ה יזמין לו לחם שאין בו חשש חדש לסעודת המצוה של ערב יום"פ, אבל מכיון שדעתה של הרבנית לא נחה השאיר הרב שני כזיתים של לחם לאחר הסעודה.

והנה בערב יוה"כ נכנס אחד האופים של העיר להרב מבריסק וכמה ככרות לחם בידו, ואף בישר לרב, היות ויודע אני שהרב אינו אוכל לחם שיש בו חשש חדש, הנה אני אגרתי מזון וקמח לקראת המלחמה והקמח הזה אין בו חשש חדש. הפנה הרב זצ"ל מבטו לעבר הרבנית כרוצה לרמוז לה כשיש בטחון בה' אין מה לדאוג... לאחר כמחצית השעה, נכנס האופה וסיפר לרב כי הכין גם דגים לצורך סעודת ערב יום"פ, אבל בשעה שיצא מביתו, ומגש הדגים בידו, נפלה לפתע פצצה במקום סמוך לו, ומחמת הדף הפצצה נשמט מידו המגש עם הדגים ונפלו לריצפה ואינם ראויים עוד לאכילה.

אמר על זה הרב לרבנית, אילו נמנעתי אתמול להשאיר אותם שני כזיתים של לחם לצורך היום, הייתי זוכה גם לדגים הללו לסעודה, אבל בעשיתי השתדלות זו - נעשה פגם במידת הבטחון, ולכן לא היתה לנו הזכות ונפלו הדגים לעפר ונפסלו לאכילה!...

(אוצרות התורה)
משל נמרץ בענין זה המפורסם בספרי המוסר על ענייני ההשתדלות: עני אחד שזה ימים לא בא אוכל מזין לפיו, והעניות מראה אותותיה על פניו המסכנות מבלי יכולת להסתירה. מהלך לו אותו עני ברחובות העיר שמא ימצא מזונו ומלבושו מאנשים רחמנים, והנה יהודי טוב מזדמן לפניו, שואלו העני: אולי מכיר אתה מקום גמ"ח המחלקים מזון ומלבוש לגניים בחינם? עונה לו היהודי: בודאי, האיך לא שמעת, ברחוב יפו ישנם אנשים גומלי חסדים המחלקים חנים אוכל ומזון! ובפרט לצורך כמון שנראה שזה כבר כמה ימים שלא אכלת, לך למקום זה ותשביע רעבונך. שמוח העני, והלך לכיוון אותה כתובת. משום מה טעה, ובמקום להיכנס לרחוב יפו בית מס' 18, נכנס לבית מספר 16 באותו רחוב. בית גדול, נאה

חזקים, אלא שלזה צריך להמתין מאה עשרים שנה. וזהו עיקר נסיון האדם, אומרים לו מה לעשות, אין לו ספיקות בכך, מספרים לו שנהנים ממנו, והוא צריך להתחזק כל החיים שמסתמא שומעים אותי, מקוה ששמחים איתי... כשתעלה לשמים לאחר מאה ועשרים, יספרו לך כמה שמחות וצהלות גרמת בכל העולמות. ואם אח שלך לא מתקשר אליך אחרי שעתים שנהנו ממך, תאמר את זה אתה לעצמך, כי אם אין לי מי לי.

רבת את ריבם

כתב השם משמואל (חנוכה תרע"ג מוצש"ק ליל ד', ותר"פ מוצש"ק ליל ה') לבאר תפילת על הניסים 'רבת את ריבם' מלשון 'כי יהיה ריב בין אנשים', ענין הריב הוא שיש לאחד טענות ותביעות על השני. ומה שבח יש במה שהקב"ה רב את ריבנו הרי אין בזה שום היכר שהיה לנו איזה נצחון בריב במלחמה, רק שהוא רב את הריב שלנו. למשל לראובן איזה ויכוח עם שמעון, ובא לוי ומטייע לראובן להתווכח עם שמעון, האם הוא אומר שיש צדק אחרת? אמנם אצל השי"ת בוודאי כשהוא לוקח את הריב, בוודאי הוא מצליח, אך עדיין צריכין אנו למודעי מה תוספת שבח יש בזה שהקב"ה רב את הריב שלנו.

ופי' השם משמואל שהיוונים הרשעים השפילו מאד את בני ישראל, בבחי' שחה לעפר נפשנו, דיכה לארץ חייית, וכמ"ש במדרש לחנוכה וכו' כפיט דשבת חנוכה - שהיו עוקרים את הדלתות של בתי ישראל כדי שלא יוכלו להתנהג בצניעות, לזאת מדליקין נר חנוכה על הפתח להודות להשי"ת על הצניעות שבבתי ישראל. כי היוונים השפילונו מאד עד שהרבה אבדו את החשק ללחום עם היוונים, מרוב יאוש ושפלות הרוח. וכן שמעתי מאנשים שעברו את המאורעות הקשות בשנות הזעם שממש כך הרגישו כדברי השם משמואל: 'יכנעו לסבול נפשם עול הגזרה ולא הרהיבו עוז בנפשם לחשוב שיש להם ריב עמם, וכל תקותם של הכשרים היה רק לההרג על קדושת שמו יתברך...'

צא מהיאוש, תפסיק לסבול
כי כל זמן שאין אדם נופל לשפלות הנפש, יש לו עדיין רצון לריב, אך כשמפילים אותו למטה מג' טפחים הוא מאבד כל רצון לריב, אם אינו כראוי הוא מתייאש, ואם הוא איש כשר הוא מצפה למסור נפשו על קידוש השם. ולפי דרך הטבע לא היה צריך להיות כלל ריב בין ישראל ליוונים לפי מה שהם השפילו אותנו. אבל הקב"ה אימץ את רוחם והגביה את נפשם עד שחישבו את עצמם בעלי ריב עם היוונים, והוא נס נפלא שלא כדרך הטבע, לאחר שהשפילו אותנו כ"כ, באו 25 אנשים בחבורת מתתיהו ובניו ונתעלו להיות בעלי ריב עם היוונים בדרך נס ופלא.

וכן אמר החידושי הרי"ם עה"פ 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים', הוצאתי אתכם מהמצב שהייתם סובלים בשקט את הגזרות, אלא עשיתו נס שתאבדו את הסבלנות לסבול, ותרצו לצאת. כמו שאמר החפץ חיים בגזירות דרוסיה שאם היה לנו כח לריב איתם היו נעשים ניסים גדולים, אע"פ שיתכן שהיו נהרגין כמה וכמה, מ"מ היו צריכים להיות בעלי ריב עם הסובייטים, וזהו דרך נס שחשבו כך. וכן היו כמה יהודים שהיו אנשי פלא להיות בעלי ריב עם מעצמה כזאת.

וזהו 'רבת את ריבם' שאנו מכירים שלא היינו בעלי ריב מכח עצמנו, מרוב שפלותנו, אלא שאתה עשית אותי בעל ריב ולא כמתיאש. לאחר מכן 'דנת את דינם' כי כשיש כבר שני בעלי ריב, בין קודש לחול, בא הקב"ה ודן את דיננו, ונקם את נקמתנו וקיים הפסק כראוי והצילנו.

נס חנוכה שאדם יוצא מהיאוש ומתחיל לריב עם עזות הגוף
עוד כתב שיש לבאר בעוד אופן, כי יש אנשים שמתיאשים וכופים את ראשם בצפייה 'מתי יעבור הזמן', כי מי יוכל לעמוד כנגד כוחות נוראות של רשע שמפיצים בעולם טומאות וזוהמא, אני וביתי נעבוד את ה', אך נשאר לדורות בימי חנוכה שנתעורר בלב איש ללחום הן כנגד הרע שבחוץ והן כנגד הרע שבלבו, שלפעמים האדם מתייאש מללחום עם הרע שבנפשו, מאחד שמרגיש שאין מספיק חלק הטוב בנפשו שיוכל ללחום בכל כך הרבה חלקי הרע, ולכן הוא סובל ורובץ תחת משא מלך זקן וכסיל, ואינו מתחזק עם הנקודה הטובה, עוד מעט ואין רשע, שהרי עשוי יש לו רב, יש לי רב, מה עשה הקב"ה 'בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות', כי הנקודה הטובה שבנפש האדם נקראת נקודת ציון וירושלים, ציון בגימ' יוסף, ושם יש נר דולק בנפש האדם, כמ"ש בגמ' פסחים ז': 'בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות' ששם מדובר על העוונות, דבנרות אפי' עון זוטא משתכח, וזה לעומת זה עשה האלקים, כי היצר הרע מחפש את העוונות הזוטות להחליש דעתנו, אך הקב"ה יש לו נר גדול למצוא נקודה טובה קטנה שבקטנות, כדפי' בפסיקתא. וכפי מה שאדם אוהו עצמו בעלי ריב עם היצר הרע, כך הקב"ה רב את ריבו, וזהו 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע' שתרגיז תמיד שאתה בעל ריב עם היצר הרע, לאחר שאתה בעל ריב, בא הקב"ה ומציל עני מחזק ממני ועני ואביון מגדלו. ולא להתייאש לומר שאין אנו יכולים לריב עמו כלל. (הגרמ"י רייזמן)

בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים (שבת כא, ב)
הפני יהושע מקשה במסכת שבת לשם מה היו צריכים את הנס של פך השמן, הרי טומאה הותרה בציבור, והיה אפשר להשתמש בשמן טמא?

ונראה לי לתרץ בזה, שהקב"ה רצה להראות לנו שלא נחפש לעצמנו היתרים, כי אם האדם יתחיל לחפש היתרים, ימצא על כל דבר היתר.

שמעתי כי הסבא זצ"ל מסלבודק' ר' נתן צבי פינקל, היה אוכל בפסח מרור ומיד לאחר האכילה היה מתעלף, והיה הולך לישון ומבקש שיעירו אותו לפני חצות הלילה בכדי לקיים את אכילת האפיקומן. שאלו אותו תלמידיו: רבי, מדוע הנך אוכל מרור, הרי זה סכנה עבורך? ענה להם: אם נתחיל לחפש היתרים, אז נמצא

היתרים לכל התורה כולה. ובאמת כתב הרמב"ן, כי האדם יכול להיות נבל ברשות התורה, על כל דבר יוכל למצוא היתר ויביא ראיה מהתורה שהוא צודק, ולכן עשה הקב"ה נס פך השמן, להראות לנו את הדרך, שלא לחפש היתרים אלא לקיים לפי הצווי.

והעצה להתרגל בדרך זו היא, שהאדם לא יסמוך בשום עניין רוחני על שכלו והבנתו, אלא על כל שאלה יתייעץ עם החכמים מורי דרך. וכן החכם עצמו, מה שנוגע לו, לא יסמוך על שכלו אלא יתייעץ עם חכם אחר, כי זוהי אמונת חכמים, ובדרך זו יוכל האדם להתרגל לקיים את התורה כפי אשר נצטוונו ללא שינויים והיתרים.

בא הרב פינקוס זצ"ל, במאמריו על חנוכה, ומביא משל כ"כ נפלא; אומר לנו רש"י, על הפס' 'דברים לג, יא' {מחץ מִתְּנִיִם קָמְיוּ - י"ב בני חשמונאי ואלעזר [יוצאים] כנגד כמה רבבות. נשאלת השאלה - שבביל מה הם עשו את זה - י"ב חשמונאים ואלעזר כנגד רבבות יונים?!

אומר הרב פינקוס - אגיד לך משל למה הדבר דומה; אתה הולך ברחוב, וממולך מגיע בנאדם 2 מ' גובה - דומה לפרסומת של 'רב-בריח' - כל צעד שלו כמו של אחימץ ששי ותלמי ☺ - הוא תופס אותך בחזה ואומר לך: 'תן לי עכשיו 300 שקל!' - תיתן לו או לא?

ברור שכן ☺ - ולמה אתה לא מסרב? כי ההיגיון הכלכלי אומר לך, שלא כדאי לך לסרב; רק השיניים הקדמיות שהוא ישבור לך אם תסרב, יעלו לך 20 אלף. אז 20 אלף מול 300 - כדאי לך לתת ☺
נתת לו 300 שקל, והוא עזב אותך לנפשך; ממשיך הבריון בדרך, ופוגש את הבן שלך - ומתחיל לנענע אותו כמו לולב, שייתן לו כסף!
נשאלת השאלה - הוא יקפוץ על הבריון הזה או לא ???
ודאי שכן!

איך הוא יקפוץ, הרי הוא ישבור לו את השיניים!! לפני רגע אמרת שלא כלכלי להתחיל איתו, ובגלל זה נתת לו 300 שקל - אז מה קרה עכשיו, איפה נעלם החשבון הכלכלי???

אומר הרב פינקוס - כשהרגש עובד, השכל מושבת! - "מישהו נוגע בבן שלי - אני קופץ! מה שיהיה - יהיה!"

כותב הרב פינקוס - וכאשר נתבונן מה גרם לשלשה עשר החשמונאים לצאת למלחמה נגד צבא אדיר, נגלה שפשוט "דרכו להם על יבלת". וזה הצית את הניצוץ, את האכפתיות, וזהו שאומרים "ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם", פשוט כאב להם המצב כצרה אישית!.

אם ככה, נוכל להבין מדוע 'ונתתי' כנגד יון - אנשים פשטו את צוארם להישחט, מבלי לפרסם בכלל!!!

מזה זה 'פירכוס' !! זה הדבר הכי טבעי שיש לאחר המיתה; עומד מולך בנאדם ומכוון עליך אקדח - מתוך רפלקס, אתה תנסה לזוז לצדדים;

מה אתה זו, זה גם ככה לא יועיל לך?! אלא זה מטבע האדם לנסות ולהציל את עצמו, גם במצב שאין לו שום סיכוי להינצל - טבעי שהבנאדם ירצה לחיות, ואפילו עוד שניה אחת!

אף בנאדם שאוכל עוגה, לא מפרסם; הוא אוכל את העוגה בשמחה - כך היונה, פושטת את צווארה בשמחה והולכת להישחט! - ומתי היינו כיונים??? ביון! - שם פשטנו את צווארנו כיונים!

ימי החנוכה, מהווים מבחן לאדם - איפה אתה נמצא בשעת מסירות נפש!
(ברוך שאמר)

קושיית ה"בית יוסף"

נתבונן כעומק המעשה, ארבעים שנה יהודים בכו והצטערו על אובדן המזכרות והמכתבים האישיים, אולי אפילו התמרמרו על מדת הדין שפגעה בהם, והנה מתברר למפרע גודל החסד שעשה עמם השי"ת, ובנס ממש איפשר להם להגיע בשלום לחוף מבטחים. מתוך מצב של חוסר סיכוי להנצל, זימן להם ה' מלחים באניה, פושעים ואכזריים, שזרקו את חפציהם למים ובכך ניצלו חייהם.

הנסים מתרחשים סביבנו, אך אין לנו תמיד את הכלים לקלוט ולהבין את גודל חסדי השי"ת עמנו, בכל ימי חינו. לשם כך נקבעו שמונת ימי החנוכה "להודות ולהלל", לפתח את יכולת ההבנה. להתחנך מהנסים ולהיות מושפעים מהעולם הנפלא בו אנו חיים. ומאורעות היום יום "שכולם נסים ואין בהם טבע ומנהגו של עולם" (רמב"ן סו"פ בא)

הודאה על "בחן בחסד וברחמים"
הנה בדיני ברכות הנהיג מחולקות, לחם ברכתו המיוחדת "המוציא" ולאחריו נתייבנו מן התורה בברכת המזון. על העץ ועל האדמה ישנן ברכות נוספות במטבע שטבעו לנו בהם חז"ל. אבל ישנה הלכה של ברכה כוללת ומיוחדת: הרואה אילנות יפים, נוף מיוחד וכדומה מברך "ברוך ששכח לו בעולמו" [ש"ע או"ח רכה, ועיי"ש במשנ"ב ס"ק ל"ב] ועכשיו לא נהגו כלל לברך ברכה זו ומ"מ נכון לברך בלא שם ומלכותו.

משמעות נוסף הברכה היא שאנו מודים להשי"ת שיש ככה בעולמו. וה"ככה" הוא העולם היפה שברא לנו הקב"ה. אין מברכים כך על חכם גדול, ולא על גיבור גדול, הברכה נתקנה על מראה יפה. הכח והתכונה המבטאים יותר מכל את מציאות הבורא בתוך הבריאה, ש"ככה בעולמו", הוא היופי. "הנך יפה דודי". וכשרואים דברים יפים בעולם אפשר להתבונן ולראות את גודל יופיו של הבורא, שכן הוא בעולמו.

נתאר לעצמנו שהעולם היה נברא בשני צבעים בלבד, שחור ולבן, כיצד החיים היו נראים? והנה גדל חסדו ולונו והרבה צבעים וגווניו בעולם. "בחן בחסד וברחמים" - עוד קודם שמודים על החסד, אנו מודים על ה"אח".

עלינו להתבונן ולראות את הטוב והיפה שבבריאה. את החכמה בה יצר השי"ת את גוף האדם. את חלוקת האיברים ותועלת תנועתם, בעין פקוחה נוכל לקלוט את חסדי השי"ת ורוב נפלאותיו בעולם, ולהתחנך להלל והודיה בכל יום.

שיחות הגר"ש פינקוס

"מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים וזדים ביד עוסקי תורתך ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך."

"טמאים ביד טהורים! איזה נס זה?"
שלמא גיבורים ביד חלשים - נס, כיון שטבע העולם שהחלש נמסר ביד הגיבור, רבים ביד מעטים" ג"כ - נס, כי טבע העולם שהמעטים נמסרים בידי הרבים, אבל טמאים ביד טהורים וכי מצד דרכי הטבע הטמאים יותר חזקים מהטהורים! אדרבה, הטמא מטמא את עצמו ומשליך אפילו את כוחותיו הגשמיים לרצונות ותאוות. שאלה גדולה זכורני עוד בבחורתי שהתפלאתי על כך, אמר ר' שלום.

היה זה בערבי שבתות כשהיינו יוצאים קבוצות מבני הישיבה הזהזיר על סגירת החנויות. נפרדנו לשתי קבוצות, כל אחת בסמיטה אחרת - בשוק מחנה יהודה. והנה בשבועות הראשונים שמענו מהרחוב המקביל, (שם עברו, מחנות לחנות - הקבוצה השנייה) קולות המוזמים של פחד: "בלי ידיים! בלי ידיים!..." לא כל כך שמנו לב לקריאות שנשמעו מרחוק, אך כאשר הדבר נשנה גם בשבועות שאח"כ החלנו לחוש שמה הקריאות הם מפי חברנו לישיבה.

שאלנו אותם לפשר הצעקות, ואכן אישרו שהם הצועקים מפחד, וסיפרו כי אחד ה"ספרים" ממאן לסגור את חנותו, וכאשר הם מפצירים וסונטים בו - הוא מניף את ידו הגדולה ומאיים במכת אגרוף, לפעמים יוצא לקראתם עם מקל או ברזל. לכן הם צועקים.
"מה הולך פה!?" שאלתי אותם "וכי אתם מפחדים מאיזה שייגעץ? אתם גיבורים ממנו ברוח ובגשם, מה הפחד הזה!?" הוחלט שמשבוע הבא הקבוצות מתחלפות ואנו הולכים כרוחב שלהם.

עברנו מזדון לדזון ומחנות לחנות. כשהתקרבו לחנות התספורת, הזדרזו אותו איש לצאת לקראתנו באיומים, נעמדתי על מקומי. אח"כ התקרבתי מספר פסיעות, הפשלתי שרוול יד אחת, אח"כ את שרוול היד השנייה וקראתי לעברו: "נראה שתפגע בי או בצפורנו של אחד מחברתנו הקדושה".

והוא? מיהר לסגור את החנות מעתה ועד עולם...
וכי בגלל שהם טמאים, הטהורים צריכים להמסר בידיהם! אתמהה!
נשוב לעניינינו - ליישב את השאלה ששאלנו.
טמאים ביד טהורים אין הכונה לגבי גבורת הגוף נגד היונים - שהטהורים הרגו את הטמאים.

יש כאן נושא נוסף.
רבתי, אם לא היינו זוכים הנס היה רק הניצחון הגשמי החיצוני גבורת הגוף גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וזה רק חצי נס. ולמה רק חצי? כי המתיוונים, אלו שבתוכנו (לא היוונים הגויים) רבבות המתיוונים שהסתובבו בתוך העם היו ממשכים לשלוט - בשלטון הרוח היוונית המשוקצת.

אם מלכות יון לא הייתה נופלת ביד עוסקי תורתך ובידי הטהורים, אלא הניצחון היה רק רבים ביד מעטים, מה התועלת יש בזה? הרי הצורך העיקרי בניצחון היה ניצחון הרוח - שהטהורים כופפו את הטמאים. וזו ההודאה להקב"ה: המוסר וזדים ביד עוסקי תורתך
עוד דבר צריך להדגיש, כי כאשר הטהורים יצאו למלחמה וניצחו, הם הצילו את העם הצלה נוספת - כי היה מי שידריך את העם איך ללמוד את הנס... כי אם חלילה מבנינו את הניסים בצורה מעוותת לא מפיקים מהם את התועלת האמתית, בסופו של דבר - הצרות חוזרות שוב רח"ל.

ידוע, כי בזמן מסעות הצלב התחוללה מגפת חולירע באזורים ענקיים באירופה, ומיהודים לא מתו כמעט. רק מאומות העולם נפלו חללים, והיה זה נס. ביום מן הימים הבחינו הגויים בכך, והיה מי שיום אסיפה ובה התסיסו הגויים זה את זה והכריזו - כי

הלא כעת דנים אותי למעלה, א"כ צריך לעשות תשובה, התחלתי לחשוב על מעשי בעבר, ואני זוכר את הכל בפרוטרוט - מנע שהייתי ילד בן שנים עשרה עד עכשיו (ר') אלי' היה אז בן שמונים) וכיון שחשבתי על כל העבר מובן שלחץ הדם גבר... לכן, בנייתו זה, נזהרתי ולא חשבתי כלל, וב"ה הכל עבר בשלום".

אה? אה? גיוואלדי! ונזכה לשמור לעשות ולקיים, א'גוטע נאכט.

"זדים ביד עוסקי תורתך"

היכולת לשנן תלמודו ולעיין בו במהלך עבודתו. בגדר: "יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך" (תהלים קכח, ב), יגיע כפים ולא יגיע מח.

לבסוף החליט, שלא לשם כך נטעו בו כשרונותיו. החליט לזכות את עם ישראל בתנועת המוסר להשתפרות ולהתעלות. וכדי שאימצוהו, מצא לנכון לגלות גאונותו העצומה - הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל מנאו ראש וראשון לגאוני דורו, לפני השרף מבריסק וה"בית הלוי" ושאר גדולי דור דעה! - והיה מסבב בקהילות ישראל ומשמיע שעורי תורה, פלפולים עמוקים שארכו כשש שעות ובהם כלל חצי ש"ס, שהדהימו שומעיהם ובגנים התקבלו דבריו.

פעם הופע בילינא ודרש בפני גדולי תלמידי החכמים בעיר. הציע את הסוגיא ושטח סדרת תמיהות, הציב את יסודו ובקש ליישב על ידו את כל השאלות, ולפתע קם אחד הלומדים והקשה על היסוד המחודש מגמרא מפורשת.

חכך רגע קט, ואמר: "הצדק אתכם, היסוד נסתר", וירד מן הבימה. כתרונה הלומדים וניטו כוחם בדחיית הסתירה, זה אומר ככה וזה אומר ככה. נענה רבי ישראל ואמר: "באותו הרגע שהזכיר אותה גמרא, עלו במוחי שנים עשרה דחיות לקושייתו. ויודעני בברור, שכל אחת מהן היתה מתקבלת על דעת הלומדים. אבל אני ידעתי שהן דחיות סרק, והקושיא איתנה. אמרתי לעצמי: אבל הלא אינך דורש כדי לחדש חידושים בעלמא. כל מטרתך לבצר את סמכותך התורנית שיהיו דבריך נשמעים לביסוס תנועת המוסר. ועכשיו, כשישמעו שלומד אלמוני סתר את שיעורך, ועוד גמרא מפורשת שנשכחה ממך, תזולזל בעיני הלומדים ויזלזלו בתנועת המוסר. לא למענך, אלא למען המטרה הנעלה, דחה את קושייתו בקש!

ואז אמרתי לעצמי: ישראל, הלא אתה לומד מוסר! הודה על האמת, וירדתי מן הבימה!"

כשמעו זאת הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל, מגדולי לומדי וילנא, הצטרף לחבורת תלמידי רבי ישראל מסלאנט!

"זדים ביד עוסקי תורתך"

בהודאת "על הנסים" בחנוכה, אומרים: "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך". ותמוה, בשלמא גבורים ביד חלשים, נס הוא. אף רבים ביד מעטים. אבל מה הרבותא של מסירת טמאים ורשעים וזדים ביד טהורים ועוסקי תורה. אילו היו הכוחות שווים, מדוע שלא יצחו הטובים.

ברם, ידועים דברי הרא"ש (ריש בבא מציעא) בענין "כל דאליים גבר", משום "שמי שהדין עמו מוסר נפשו להעמיד את שלו בידו ויתר ממה שמוסר האחר נפשו לגולל". ודבריו צריכים באור, מי לא עסקין שהאחד חלש והשני גבור. אלא שחלש המוסר נפשו, יגבר על גבור רפה רוח.

ואמרו (סכה נב ע"א) שהיצר הרע מניח אומות העולם ומתגרה בישראל, ובתלמידי חכמים יותר מכולם. כי גדולה שנת הרע לטוב, וככל שהטוב גדול כך גדולה שנת הרע אליו.

וכעין זה אמרו (פסחים מט ע"ב) שגדולה שנתא ששונאים עמי הארץ לתלמידי חכמים יותר משנאו ששונאים עובדי כוכבים את ישראל, ואומרים: מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנה כחמור הנושך ושובר עצם.

וכבר נשאל הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, הלא הכתוב אומר: "כמים הפנים לפנים", כפי שהמים משקפים בבואת האדם הנשקף בהם, "כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט). אם כן, היינו צריכים לשנוא את הגויים כפי שהגויים שונאים אותנו. ועיינו הרואות שהגויים מוכינים להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, והיהודים אינם שונאים אותם כ"י.

השיב, שבכל יהודי יש איזו נקודת השלמה עם הגוי, ובאותה נקודה הריהו מזדהה עמו ואינו שונאו. אבל בגוי אין אף "פינטעלע איד", והוא שונא אותנו באופן מוחלט ומושלם.

וכך אמר גם ה"חפץ חיים" זצ"ל, שבכל מקום בו יהיו יחסי הכוחות בין הדתיים והחילוניים שווים, ינצחו החילוניים. כי בין הדתיים יש פשרניים וסבלניים למחצה לשליש ולרביע, ואילו החילוניים יוקדים במשטמתם. ופעם, התבטא ואמר: אנו נלחמים עבור האמת, ברפיון. והם נלחמים עבור השקר, ובלהט.

וזה היה הנס בחנוכה, לא זו בלבד שמעטים גברו על רבים וחלשים גברו, אלא שהטהורים גברו על הטמאים, ובנוהג שבעולם הטהורים נלחמים ברפיון והטמאים בלהט. ואם הפסידו הטמאים במערכה, הרי זה נס ופלא!

(הגדת)

בדרך הדורש

ויש לפרש דהנה איתא במדרש רבה פרשה זו על הפסוק וטוב טבח והכן ערב שבת היה ואין והכן אלא לשבת שנאמר והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו וגו' עד כאן. ויש להקשות אם כן לפי זה הא דכתיב הבוקר אור והאנשים שולחו היה בשבת שחרית ואם כן האך חללו השבטים את השבת שהלכו בשבת. וצריך לומר כי פקוח נפש היה שם דיעקב ובני ביתו היו עטופים ברעב ופקוח נפש דוחה את השבת [ועיין ב"פ"ת ובוה"ק] כמו דאיתא ברש"י על הפסוק למה תתראו למה תהיו כחושים ברעב. נמצא שיעקב ובני ביתו היו עטופים ברעב ולכן חללו את השבת. אך עדיין קשה על יוסף הלא כתיב את אחיו שהלכו בשבת ובודאי אחיו לא חללו את השבת אם לא היה פקוח נפש אם כן היאך ציוה יוסף להחזירם ולא חס על אביו ובני ביתו שהיו עטופים ברעב.

אך יש לומר דאפשר כהפירוש השני ברש"י על הפסוק למה תתראו למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אתם שבעים כי באותה שעה עדיין היה להם תבואה. ואם כן יוסף ראה לאחיו שהיה פניהם שמחים ונראים כעשירים

ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ושברו (מכ, ב) רדו שמה וכו' ונחיה ולא נמות, דנודע דאם נימא דגלות מצרים הי' בשביל חטא אאע"ה שאמר במה אדע שפיר "ל שהתחיל הגלות משונולד יצחק וע"כ לא היו בני" רק רדו" שנים במצרים אבל אי נימא דהגלות הי' בשביל חטא ב' אחיות שנשא יאע"ה א"כ היו צריכים להיות ד' מאות שנים במצרים אבל כבר כ' הקדמונים דיעקב לא חטא בב' אחיות הנקרא אל, והטעם דכשם שהקב"ה הוא חי וקיים כך יעקב אבינו נקח"ל יעקב אבינו לא מות כדאיתא ב"שפתי צדיקים",

וזו"ש רדו שמה שלא יהיו רק רדו" שנים, דהגלות התחיל משונולד יצחק, ולא משום חטא ב' אחיות כיון שנקרא אל, והטעם שנקרא אל משום "נחיה ולא נמות". (בנין דוד) קום רדוף אחר האנשים (מד פסוק ד)

במדרש הובא כאן בילקוט (רמז ק"ן) וזה לשונו הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדוף אחרי האנשים וגו' כמה דאת אמר רחוק יהיה בנינים ובינו כאלפים אמה עד כאן, והוא תמוה.

סיפורים נפלאים פרשת מקץ

"ויהי מקץ שנתיים ימים" (מא, א)

נאמר בבראשית רבה (פט, ג) 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' - זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים' - על ידי שאמר לשר המשקים 'זכרתי והזכרתני' נתוסף לו שתי שנים.

מפורסמת השאלה, שהרי דברי המדרש לכאורה סותרים מינה וביה: בתחילה כתוב שיוסף "שם ה' מבטחו", ומיד אחרי כן כתוב שעל חסרון הביטחון בה', שפנה אל שר המשקים בבקשה שיזכרוהו, נענש להישאר במאסר שנתיים נוספות.

ותירץ הרבי ר' יצחק מווארק, שהנה מעשה היה ברבי ר' אלימלך מליז'ענסק, שפעם הלך לעשות

"תשליך" בראש השנה, והמנהג כשעושים תשליך לרוקן את הכיסים, כביכול משליכים משם את החטאים. כשסיים ר' אלימלך "לרוקן" את כיסיו, ראה את תלמידו הרה"ק מרופשיץ מהלך סביבו ומחפש על הרצפה. שאל אותו רבי אלימלך: "מה אתה מחפש?" והתלמיד הסביר: "אני מחפש את העבירות של הרבי, שכן מה שאצל הרבי נחשב עבירה - לי ייחשב כמצווה.

דוגמא קטנה מהי "עבירה" אצל הרבי ר' אלימלך. פעם אחת ראוהו תלמידיו כשמצב רוחו לא טוב. שאלוהו: "מה קרה, רבנו?" והוא סיפר: "עברתי היום עבירה, דברתי אחרי 'הודו', באמצע 'פסוקי דזמרה'. למה הוא דיבר? בא אליו איש אחד ואמר שאשתו מקשה ללדת, והוא שאל אותו

את שמות האישה ואמה כדי שיוכל להתפלל עליה, וברך אותה שיהיו בריאים, האם והתינוק.

אמרו לו התלמידים: "רבי, הרי לא סתם דיברת, ודאי יש להקל בדיבורים כאלו שהם לצורך הצלת נפשות". אך ראו שעדיין לא נחה דעתו: סוף כל סוף אלו דיבורים, והוא דיבר אחרי 'הודו', אמרו לו: "רבי, אתה הרי מתפלל נוסח ספרד".

בנוסח אשכנז באמת אומרים 'ברוך שאמר לפני הודו'. אבל אתה מתפלל נוסח ספרד, ו'ברוך שאמר' אומרים אחרי הודו, כך שעוד לא אמרת 'ברוך שאמר'. אמר רבי אלימלך: "נכון, אבל לפי נוסח אשכנז הודו זה אחרי 'ברוך שאמר', כבר אסור לדבר", זו הייתה עבירה של הרבי רבי אלימלך, ומזה אתה מבין כמה גדול היה האיש, אם זה נקרא עבירה, מה זה כבר מצווה.

לפי זה, אומר רבי יצחק מווארק, אם רואים שבאים

בטענה ליוסף הצדיק על כך שאמר לשר המשקים "כי אם זכרתני והזכרתני", ומענישים אותו בשנתיים מאסר - בהכרח שהיה מושלם במידת הביטחון בה', והיה "שם ה' מבטחו". ממילא ייתכן שתהיה עליו טענה גם על חסרון כה מועט בעבודת הביטחון, על כך נענש בשנתיים נוספות בבית הסוהר.

"כאשר פתר לנו" (מא, ג)

פעם אחת ישב תלמיד אחד לפני רבי עקיבא ופניו זועפות. על שאלתו של רבי עקיבא מדוע פניו אינם כתמול שלשום? ענה התלמיד, מפני שראיתי בחלומי שלושה דברים רעים, ראיתי שאמות בחודש אדר, ראיתי שאת חודש ניסן איני רואה. וגם ראיתי שמה שאני זורע לא

אקצור ולא אאסוף. שמע רבי עקיבא את החלום ואמר: שלושת הדברים שראית אינם רעים, להיפך טובים הם. ראית שאתה מת בחודש אדר, אות וסימן הוא שיתחזק כוחך בהדרה של תורה עד יום מותך. ראית שאת חודש ניסן אינך רואה, ומכאן סימן הוא שאין הקדוש ברוך הוא מביא אותך לידי נסיון, ומה שראית שאתה זורע ואינך קוצר סימן שתוליד בנים ולא תקבור אותם.

(ירושלמי מעשר שני ד, ו) מן הראוי לציין את דברי רבי אלעזר במסכת ברכות (נה, ב) 'כל החלומות הולכין אחר הפה' שנאמר 'ויהי כאשר פתר לנו כן היה'.

עוד מובא במסכת ברכות דברי רב חסדא רב ירמיה בר אבא 'שלא יבהילוך לא חלומות רעים ולא הרהורים רעים... אלא יטיבנו בפני שלשה ליתי תלתא ולימא להו חלמא טבא חזאי ולימרו ליה הנך טבא הוא וטבא ליהוי רחמנא לשוייה לטב שבע זימנין לגזרו עלך מן שמיא דלהוי טבא ויהוי טבא'.

"הבוקר אור והאנשים שולחו" (מד, ג)

ישיבת וולאז'ין נתפסה קבוצת בחורים, שקראו בעיתונם של המשכילים, "הבוקר אור", משנודע הדבר להנהלה סילקו אותם מהישיבה. באו הבחורים אל הגאון ר' חיים מוולאז'ין זצ"ל להתלונן לפניו. אמר להם ר' חיים, הלא פסוק מפורש הוא, "הבוקר אור והאנשים שולחו".

(דברי חן)

כוחה של תפילה ואמונה

הרה"ק מראדזימין זי"ע מבאר על השאלה הידועה, מדוע היו השבטים צריכים כל כך להאריך בפרטים. להפשיט את כתונת יוסף לשחוט שעיר עיזים שדמו דומה לדם האדם כביאור רש"י, לטבול את הכתונת בדם ולספר ליעקב אבינו שטרף טרף יוסף. הרי לכאורה יכלו לספר לו בפשטות שיוסף נעלם ואיננו ובזה לסיים?

מגלה לנו פה הרה"ק יסוד עצום: השבטים הק' ידעו גם ידעו את כוחו של יעקב אבינו ע"ה באמונה, וחששו שאילו יהיה לו אפי' צל של ספק שיוסף חי יחזיר אותו בכח האמונה החזקה שלו... ולכן היו חייבים לשכנעו שיוסף מת ואין כבר למה להאמין ולמה להתפלל.

ואמנם כך אמר יעקב אבינו ליוסף: 'נָאָה פִּנְיָ לֹא פִּילְלֵתִי' כאומר לא התפללתי כלל לראות את פניך כי חשבתי שאתה אינך בין החיים, אך אילו היה לי הו"א הכי קטנה שאתה חי, ברור שהייתי מתפלל עליך עד שהיית חוזר...

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

חנוכה תש"פ

"על הניסים... בימים ההם בזמן הזה"

שנה קשה הייתה זו לאחינו היהודים אשר בפולין. האווירה הייתה ספוגה קנאה ומשטמה. מדי פעם היו הנכרים עורכים פוגרומים ביהודים. באווירת האימה והפחד שאפפו את יהודי פולין, לא ההין איש מהם לצאת שלא לצורך לרחוב אף לאור היום, ק"ו שלא בלילה. עם רדת החשיכה הסתגרו היהודים בבתיהם והגיפו את הדלתות בבריחים ותריסים. ובאחד מלילות אלו - חל חג החנוכה. היה זה ערב פלישת הבולשביקים לפולין, הרבה דמעות ותחינות הרעיפו היהודים בלילה זה בהדליקם את נרות החנוכה. ידוע ידעו היטב כי סכנה חמורה. אורבת להם בשל הדלקת הנרות. לפי גזירת המלכות, אסור היה באיסור מוחלט להאיר את הבתים באור כל שהוא, משום כך הדליקו את הנרות שלא כדרכם - בתוך הבית, מאחורי התריסים המוגפים. לא כולם.

יהודי אחד שם נפשו בכפו. נרות חנוכה ומצוות התורה יקרים היו לו מחיו.

סיכן את עצמו, והדליק את הנרות כדרכו - על אדן החלון. משראו זאת הפולנים, העלילו עליו כי מאותת הוא איתות ריגול לאוייב שגייסותיו חונים מעבר לנהר. הובא היהודי בפני בית משפט צבאי. יום מעונן וגשום היה, אך על אף מזג האוויר הקר, נאספו המוני נוצרים בכיכר השוק, עד כי מלא היה בהמון אדם. עיני הכל נשואות היו אל השולחן הארוך סביבו ישבו הגנרלים, שרי הצבא ואישים רמי דרג. ההמונים דחקו ודחפו זה את זה והשמיעו קריאת "בוז ליהודי המרגל, מוות ואבדון לכל היהודים! כולם מרגלים!!!"

שוטרים וחיילים הצליפו במגלבים מעל לראשי ההמון, ופילסו דרך ליהודי שהובל כבול בשלשלאות ברזל. פניו היו שקטות ורגועות, והוא צעד עם מלוויו אל הגרדום. על אף קריאות הזעם והגידוף שסביבו לא

הועם ברק עיניו הזוהרות. מבתים רבים הציצו פנים של יהודים מבוהלים ומפחדים, אך מה יכולים אומללים אלו לעשות למען בן עמם ההולך למות על קידוש ה'. היהודי הועמד ליד השולחן הארוך, ניתן אות והושלך הס בקהל, ואחד הפקידים קם על רגליו וקרא בקול נמרץ ממגילה ארוכה לאמר: "אתה נידון למוות ברייה. יסלח לך האלוקים על פשעך הגדול. בגדת במולדתך האהובה, שרצית למוסרה ביד אויב ע"י אורות האיתות שלך..."

מיד העמידו את היהודי כשפניו אל הקיר. ההמון הצמא לדם רעש וגעש. פעמוני הכנסייה צלצלו בחוזקה, ולועי הרובים כונו אל מול היהודי, הכל חיכו בנשימה עצורה לפקודה: "אש!!". ואז

נשמע קול שעטת סוסים דוהרים מרחוק. אלו הלכו וקרבו במהירות, המצביא העליון של המחוז הגיע וצעק במלוא גרונו: "הנה, הבאתי לכם עוד יהודים מעיירה אחרת!". קני הרובים הורדו, הושלך הס. ואז פנה המצביא העליון אל שני היהודים שהביאו חייליו עמם ואמר: "הגידו יהודים, הדלקתם אמש נרות בחלונותיכם? כן, או לא?" "כן, אדוננו השר" ענו היהודים. "ומדוע?" הוסיף השר ושאל. "מנהג קודש הוא לנו בכל שנה ושנה, לזכר הניסים והנפלאות שעשה ה' אלוקינו לאבותינו, בימים ההם - בזמן הזה". "מתי היו ניסים אלו?" שאל המצביא הסקרן. "אדונינו השר, לפני יותר מאלפיים שנה...". "לא נכון, יהודים - לא ולא, אמר המצביא. לא לאבותיכם בלבד עשה ה' את הניסים הללו, אמש - עשה לנו נס גדול! מוקפים היינו אויבים בחשכת הלילה בסביבה זרה לנו, לא ידענו לאן ננוס וסכנה איזמה נשקפה לנו. רק הודות לשביבי האור שנצנצו מחלונותיכם ניצלנו". היהודים שוחררו לאכזבת ההמון צמא הדם, ולשמחת יהודי העיירה, ולשרשרת ניסים שעשה לנו ה' בימי החנוכה - נוסף גם נס זה. (מורשת אבות)

"רשעים ביד צדיקים"

אמר ר' אלחנן ווסרמן זצ"ל, מובן מדוע רבים ביד מעטים זהו נס, אך מהו הנס ברשעים ביד צדיקים? אין כאן הרי כל חידוש ונס, הרי כך צריך להיות? והוא השיב: אלא, הרשע, לעולם חזק יותר מהצדיק, כי הוא משתמש בכלי מלחמה ללא הגבלה וללא כל רסן, הוא הורס ומשחית ללא כל בושה ורחם. ואילו הצדיק, מעשיו מחושבים ואינו נוהג באכזריות ואלימות מיותרת וייתכן שבמלחמה יגבר הרשע על הצדיק שזו היא הרי אומנותו... וראו זה פלא, דווקא הצדיקים ניצחו ב"מגרש הבית" של הרשעים... זהו אכן הנס של מסירת רשעים ביד צדיקים, כי זה הוא כמו מסירת גיבורים ביד חלשים...

"ועל הנפלאות"

בשואה הנוראה חפצו צוררי ישראל לכלות את העם היהודי. אולם גם בחושך הנורא של גיא הצלמוות הגרמני, עלו ניצוצות של גבורה ומסירות נפש לקיום המצוות, האירו באור יקרות, והוכיחו את גבורתו וחוסנו הפנימי של עם ישראל, ששום צורר אינו יכול לו.

וכך מספרים החסידים אודות ההדלקה של הרבי הקדוש מצאנז וחסידיו במחנה העבודה מיהרלדארף, חנוכה תש"ה: היהודים השבורים והרצוצים שם במחנה לא ידעו באיזה יום בשבוע יחול בדיוק יום ראשון של חנוכה. לוח שנה עברי

לא היה בידם והם היו מנותקים מכל וכל. הלכו, אפוא, אל הרבי מצאנז זי"ע והוא התיישב מיד בצריפו עם גזיר פחם בידו האחת, ששימש לו במקום עיפרון, ועם קרעי נייר של שק מלט בידו השנייה, התחיל לרשום מספרים ולחשב חשבונות על פי הזיכרון עד שחישב בבירור באיזה יום בשבוע יחול כ"ה בכסלו.

בהתקרב ימי החנוכה, הזדמן לרבי לעבוד במחסן העצים של המחנה. הוא ניצל הזדמנות פז זו, שהתגלגלה לידי משמייים, ובסיועם של עוד כמה יהודים התקין בסתר מנורה של עץ. אולם כיצד ישיגו שמן להדלקה? גם לזאת מצאו פתרון. מדי פעם היו מקבלים היהודים מרגרינה בקצבה. כל פירור של מרגרינה

לעי"נ הר"ר יצחק מאיר ביבלחט"א
ר' שמשון וייס - ולעי"נ בנו היניק
ישראל - כסלו תש"פ

חנוכה תש"פ

בסופו של דבר, הצליחה לאסוף כמה סנטים ויצאה לדרך מתוך החלטה, להביא את התרופה ויהי מה. הרוקח הראשי לא היה, וסגנו הסכים להעניק לה את התרופה היקרה תמורת הפרוטות שבידה. שמחה וטובת לב על שהצליחה במשימתה, יצאה לדרך כשהיא אוחזת בבקבוק הזכוכית היקר מפז, האמור להבריא את בנה יקרה. היא מיהרה כל כך בדרכה עד שמחמת מהירותה נפלה, ובקבוק הזכוכית נשבר לרסיסים.

בבכי מר הרימה את פיסת הניר הרטובה, ובתוכה שברי הבקבוק, ורצה חזרה אל בית המרקחת, שם היה כבר בעל הבית שלא הבין את פשרו של הבכי המר. אמא שידעה כי אין לה כל דרך לשלם עבור התרופה - הבטיחה לו כי תבוא לעבוד בעבודות ניקיון בלילות, ובלבד שיתן לה את התרופה היקרה. הרוקח נטל את השקית הרטובה, הריח לרגע את הריח שנדף ממנה ונעלם מיד. לאחר דקות ספורות שב עם שקית חדשה, ובפנים סמוקות הגיש לה חזרה את מחיר התרופה ואמר: "יש כנראה מלאכים ששומרים על הילד הזה, אוי ואבוי היה לו היה לוקח את התרופה שרקח הסגן שלי בטעות". "אתה מבין מוישלה", פנתה אלי, "תלמד מכך שיעור לכל החיים: כשנפלת והבקבוק ביד, חשבת שהעולם נגמר, זה הסוף! אך למדתי, כי לפעמים כשחושבים ש'זה הסוף' - דווקא אז מתחילה הישועה". (כי אתה עמדי)

מעשה הובא ב'שפתי צדיק' (חנוכה אות ג') בשם זקינו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע, שפעם באו חסידים אל הרה"ק ה'חווה' מלובלין ז"ע, וב'פתקא' הזכירו צרתם מ'מויסר' הדר בעירם וכבר כשל כוח הסבל, הרה"ק קרא את ה'קויטל', ונענה 'הלא איש זה מאיר בשמים בכל העולמות העליונים', ויתמהו החסידים עד מאד, הייתכן כדבר הזה - ששפל אנשים כמותו תאיר נשמתו כל כך, אך לא העזו לשאול על כך לרבים.

לאחר זמן מה הזכירו שוב לפניו את שמו של המסור הרשע ואז בירכם הרבי מלובלין שינצלו מצפניו. בהזדמנות נשאל ה'חווה' על כך, השיב ה'חווה', שבשעה שהגישו לפניו את הפתקא בפעם הראשונה הדליק ה'מסור' נרות חנוכה, ועל ידם שרה עליו באותה שעה אור גדול שהאיר את נשמתו.

הנה בפי העולם מקובל ללמוד מסיפור זה את גודל הסגולה של הדלקת נרות חנוכה, המאירה אף בנשמת מסור רשע, אך עוד יש ללמוד ממה שאח"כ הצליח ה'חווה' לפעול במרומים להושיע את בני העיר מידו, הרי שגם מי שמאיר באור עליון בשעת הדלקת נרות חנוכה לא יהא ניכר עליו שום חילוק אחר ההדלקה אם יחזור לשפלותו. (באר הפרשה)

"ויפרקנו מצרינו"

סיפר הרה"צ מקדינאו, איש אחד שהיה לו בלבלים קשים, הרהורי עבודה זרה אשר אין להעלות על הכתב ר"ל, בא לאיזה גאון וצדיק שיושיעו ממצוקתו, אמר לו הרב, איני יכול להועילך, לך נא אצל הקדוש ר' שלמה מקארלין, ובא אצל זקני הרה"ק הנ"ל בעת הדלקת נר חנוכה, בעת שאמר המזמורים כדרכו בקודש. בהגיעו אל הפסוק 'ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו' הכה אותו הקדוש על כתפו ואמר אליו, המאמין אתה שהשי"ת יכול לפדות מכל המצרים והקליפות, ותיכף ומיד נרפא האיש מהדמיון הרע ר"ל. (שמע שלמה)

הוא סם חיים, תוספת נחוצה של אנרגיה לגוף התשוש. אך בימי החנוכה כל פירור של מרגרינה הוא סם חיים לנשמה, תוספת אדירה של אנרגיה לנפש היהודית, שכן ממנו אפשר להתיק מעט שמן להדלקת נר חנוכה... ואכן, יהודים רבים מן המחנה הפרישו במסירות נפש פירורי מרגרינה ושמרו אותם עבור הדלקת הנרות. ופתילות מאין? חיש קל נשלפו חוטים מבגדי המחנה הבלואים שעטפו את גופם, עבור התקנת הפתילות לשם מצוות הדלקת נרות חנוכה. בהגיע ליל ראשון של חנוכה, זכו היהודים במחנה להדליק את נרות החנוכה כמצוותם. הרבי זי"ע העלה את השלבת ברטט קדושה... שמחה עצומה הציפה את הלבבות. מספר הרבי: "באחד הלילות הבאים אחזה אש הנרות בצריף כולו והתלקחה שריפה גדולה. מיד באו הרשעים לחקור ולדרוש מה היה שורש המאורע, ועל מעשה כזה להדליק אש במחנה היו ממימים תיכף ומיד את האיש ההוא שהעז לעשותו. ואף על פי כן לא עזבונו חסדיו יתברך שמו וניצלנו מידיהם". והוסיף הרבי בהתרגשות גדולה: "אפילו אודה לה' כל ימי חיי, בימים וגם בלילות, לא אצא ידי חובתי להודות לאלוקים על שזכיתי אז תחת שלטון הרשעים לקיים את המצווה כראוי ולהדליק נר חנוכה כהלכתו, ולא זו בלבד אלא שיצאתי משם חי וקיים חרף הסכנה שריחפה אז על ראשי!". (אוהב תורה)

"בימים ההם בזמן הזה"

יש תשובה שכדאי לא להסיח את הדעת ממנה במשך ימים אלו מהגאון רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל בספרו דברי שאול בדרוש לחנוכה, דמובא ברמ"א (או"ח סימן קפ"ז סעיף ד) שאם שכח לומר על הניסים אומר הרחמן הוא יעשה לנו נסים, ולכאורה אין מותר לבקש על ניסים, והוא מובא במסכת תענית שרבי ביקש גשם באמצע תמוז, ובלילה חלם נוראות על זה שביקש ניסים, ומתריץ דבאמת כל השנה אסור לבקש ניסים, כי אתה מבקש דברים שלא בטבע, אבל בימים אלו שהנס הוא בטבע הבריאה, מותר לבקש על דברים שבטבע, אז מותר כי בימים אלו הניסים הם טבעי. ולגבי לשכוח על הניסים, אומרים בשם הרה"ק ר' משולם זוסיא מטשערנאביל ז"ע, כי מי ששכח "על הניסים" בתפילתו סימן הוא שמסיח דעתו מימי הניסים, ועל כן עליו לבקש שיזכה לנס פרטי, שיזכה להתעורר מתרדמתו.

"להשכיחם תורתך"

סיפר הג"ר צבי כהן: 'שאלתי את הגאון רבי חיים קניבסקי אנו אומרים בחנוכה ב'על הניסים' - 'להשכיחם תורתך', מה הפשט הרי היוונים לא נתנו בכלל ללמוד?!

השיב רבי חיים: 'גם אם למדו במסתרים, הרי היוונים טימאו את השמנים, ובני ישראל הקפידו לאכול בטהרה, ממילא לא היה להם לאכול שמן, שהוא סגולה לזכרון'. (נר לשולחן שבת)

"ולעמד ישראל עשית תשועה גדולה"

סיפר ר' משה שרר ז"ל: ילד קטן הייתי, שוכב במיטה וקודח מחום. אמא ע"ה הזעיקה את הרופא שבא לביקור בית. הרופא רשם מרשם דחוף, אולם אמא המסורה לא יכלה לצאת לבית המרקחת שכן, כסף לשלם עבור התרופה לא היה בנמצא.

כַּפְּנֵי בַּיִת לֹזֵי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מקץ

גליון מס' 564

יציאת שבת: י"ם 17:23, ת"א 17:24

כניסת שבת: י"ם 16:07, ת"א 16:21

נלמד מהפרשה

על הניסים ועל הגבורות

בעיר אחת בגרמניה היה יהודי מתבולל, בעל בנק פרטי, ולו בן יחיד. חלה הבן, ואביו הבהיל למיטתו רופאים מומחים, אך קצרה ידם והמחלה הלכה והחמירה, הילד דעך. נזכר האב שאביו היה פונה בעת מצוקה לשמש בית הכנסת, שיערוך תפילת "מי שברך" הלך לבית הכנסת. היה שם אורח, יהודי מגליציה שבא לרגל עסקיו. שמע, והתענין. שאל: "בצאנז כבר היית? צאנז? מה יש בצאנז, ייש שם רבי עושה נפלאות. פועל ישועות, מחולל ניסים, מכל העולם נוהרים ובאים!" "שב לביתו וסיפר לאשתו. דחקה בו לנסוע. היטלטל בדרכם, חצה ארצות, עבר מחוזות והגיע לצאנז. בא לרבי ושטח את מבוקשו, בנו חולה... ושהרבי ירפאו. חקרו הרבי. מאין הוא, מגרמניה. מה עיסוקו, מנהל בנק. האם הבנק סגור בשבת, ודאי שלא. כל הבנקים פתוחים בשבת וסגורים ביום ראשון ושלו בכלל. נאנח הרבי. "ובכן, שמע. מישהו הטעה אותך, איני עושה נפלאות: אין בידי לרפא את בנך". "לא? אם כן, לחינם בא. מבקש הוא סליחה על ההטרדה. אבל מדוע התור ארוך כ"כ?" "אסביר לך" המשיך הרבי, "אנשים יודעים שהצרות באות ממרום, ומאמינים שתפילתי מקובלת לפני ה' וביכולתי לפעול לביטול הגזירות. גם על בנך נגזרה גזירה, ואני מוכן לפנות אל הבורא ולבקש שימלא משאלתך, וירפא את בנך. אבל אז ישאל השי"ת: האם הוא עושה רצוני, שמבקש שאעשה רצונו? ומה אוכל לענות?! על כן, מציע אני עסקה: אתה תקבל על עצמך לשמור שבת כשרות וטהרה, ואני מתחייב שהשי"ת יעשה רצונך, ובנך יתרפא!" שמע הבנקאי, ושקל את העסקה. ענה: בענין הכשרות, מבין אני שאין בעיה. נעבור לצמחונות. בענין הטהרה, אשאל בבית. אבל בענין השבת, אין על מה לדבר. אם אסגור את הבנק בשבת יעזבוני לקוחות והעסק יסגר". כרצונך, השיב הרבי. "לא עשינו עסק. לחצו ידים, נפרדו כידידים. חזר לביתו, ובנו גוסס" נו, מה היה שם" שאלה האם. "יהודי קשיח" ענה הבנקאי, "אי אפשר לעשות איתו עסק, אינו מוכן להתפשר!" וסיפר על הפגישה. נרעשה האם: "רוצח! הבנק חשוב לך יותר מבנך?! אתה רץ מיד לדואר ומשגר מברק שאתה מסכים לשלושת התנאים." "מיהר, ושלח את המברק, כשחזר, כבר הוטב לילד. כעבור זמן קצר, נרפא. והעיר געשה ורעשה: הבנק נסגר בשבתות, אנשים שמעו את הסיפור השתאו והעריכו והעסקים רק שגשגו.

להדליק את הניצוץ היהודי

אימרה מופלאה נמסרה בשם הגאון חידושי הרי"ם מגור זצ"ל שכאשר נגנזה מנורת המקדש, היו נרותיה דולקים. וכך היא נגנזה, ומאז ועד היום עדיין דולקים הם בנס.

ולכאורה יש להבין מדוע נס חנוכה היה דוקא בשמן ובאור? ומדוע בחר הקב"ה לבצע את הנס באמצעות האור ולא באמצעי אחר? ונראה שדוקא זו הסיבה היות ויוון החשיכה את עיניהם וליבם של ישראל, לכן הנס נעשה דוקא באור שהוא מגרש ומסלק את האופל. מלחמת היוונים הייתה מלחמת אור וחושך הם רצו להגיע למצב בו ליהודים לא יהיה חלק באלוקי ישראל ח"ו הם רצו להחשיך את עם ישראל להשרות עליו עלטה מוחלטת, ואכן יוון החשיכה את ליבם של ישראל, הם ניסו וגם הצליחו. וכדי שעם ישראל ימשיך לשרוד רוחנית היה צורך באור! אחד מחכמי המוסר נוהג היה לומר, שאם אדם הולך בדרך ומתנפל עליו כלב, הריהו נוטל מקל, מכה בו מכות נמרצות ומצליח להיפטר ממנו. אבל כשאדם הולך בדרך ולא כלב מתנפל עליו אלא החושך. כשפתאום מחשיך היום ואתה באמצע הדרך ואין טיפת אור, אזי רק שוטה עשוי לחשוב שמקל יעזור כאן... חושך לא מגרשים במקלות או באמצעים פיזיים, חושך מגרשים באמצעות אור. בהגברת הרוחניות ובחיזוק התורה, בתקופתנו היום אנחנו שרויים בעלטה דורות של ירידה רוחנית גדולה עוברים על עם ישראל אך דוקא בזמן הזה בעת החושך הגדול יכול נר קטן להאיר את הדרך לרבבות. לעיתים יהודי יכול להיות בפינה נידחת בארץ, בישוב רחוק והוא צריך נר אחד קטן בעזרתו יכול לגרש את כל החושך וליצור מהפך אדיר. ידוע הסיפור בשלהי מלחמת העולם הגיעה קבוצת יהודים לאושוויץ. החורף המושלג היה בעיצומו, והיהודים נדרכו: חנוכה מתקרבת! איך מדליקים נרות במחשכי התופת! נטלו קורת עץ, וחקקו בה שמונה גומות. "חנוכיה" יש. מידי יום מקבלים היו פרוסת לחם וקמצוף מרגרינה. חסכו את מנות המרגרינה לצורך השמן. עתה יש צורך בפתילות, לבושים היו מדי אסירים קלים, בקור שהגיע לעשרות מעלות מתחת לאפס. פרמו את הכפתורים כדי ליצור פתילות מחוטי התפירה. מזעזע לחשוב כיצד הלכו בשלג המקפיא בחולצה פרומה, חסרת כפתורים! ובחג החנוכה הדליקו נרות בשמחה ובהתלהבות תחת סכנת מוות נוראה מהאוייב האכזר. הסיפור ידוע ואחד מבכירי חוקרי השואה ערך מחקר וגילה שאותה קבוצה שמסרה נפשה על מצות נר החנוכה - היתה קבוצת חילוניים מהונגריה. גם בעת החושך הגדול אוטם הלב נבקע, ונסדק, ואורה של המנורה בוקע ממעמקים!

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

מסרת גיבורים ביד חלשים

דברי כפירה מפי יהודי, מאשר לרצוח אותו על עקשנותו למען אמונתו... "חבל עליך", ניסה לשדל את הרב שניצלער, "עדיין אינך מבוגר, ותוכל להמשיך בחייך מבלי שיאונה לך כל רע. הרבה יותר פשוט והגיוני שתצהיר שדברך הקודמים הם דברי הבל, ותפנק אותי בנאום הכופר בכל אמונתך הדתית. אני נותן לך הזדמנות שניה ואחרונה להציל את חייך!", הוסיף, והניף את הנשיק באיום... היהודים מסביב כבר היו אחוזי אימה. הפחד היה מוחשי, גם המלחמה. כל שהנאצי מבקש הוא רק משפט אחד, אך משפט הכופר באמונה הבסיסית ביותר של כל יהודי. מנגד - הרב שניצלער לא התבלבל אף לרגע, היה ברור כי הוא נחוש...

"הנשתבשה עליי דעתי?", שאל את הנאצי בהתרסות מה. "וכי בגלל שאני כאן במחנה, בתנאים כאלה ובגלל איום מטופש כזה, נראה לך שאוציא דברי כפירה מפי? הרי כולנו רואים את השמים ואת הארץ, אותם ברא בורא עולם. מאז ועד היום הוא מנהיג את העולם ברחמי ובחסדיו, זה דבר פשוט וברור שכל יהודי מאמין בו, גם במחיר חייו!". הנאצי התמלא זעם. עיניו התרוצצו בחוריהן, הוא רעד מכעס. היהודון החצוף הצליח להוציא לגמרי משלוות נפשו... "זו אזהרה אחרונה", אמר ודרך את נשקו, "או שתאמר דברי כפירה, או שאני יורה בך בזה הרגע. תגיד מה שאומרים לך, ולא". עכשיו היה ברור שזה הולך לקראת הסוף. איש לא חשב כי הרב עוד ייכנע, ולא היה ספק גם מה תהיה התוצאה. הרב שניצלער עטה על פניו ארשת רגועה ומלאכית, והשיב בשלווה את המילים אותן כבר שמע הנאצי אינספור פעמים: "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד!". הנאצי נזעם עד להשחית, הפטיר קללות בגרמנית וכיוון את הרובה. שריקה עזה נשמעה, הכדור פילח את הדרך אל הרב שניצלער, שבתוך שניה נפל ארצה. הבהלה ניכרה היטב על פני היהודים, בודדים אף העזו להזיל דמעה על דמות מופת שהייתה במחנה, ומסרה נפשה על קידוש השם. הנאצים העומדים מסביב פתחו מיד בצרחות שמחה, על עוד ז'יד שהתעקש ושילם בראשו, הם עברו על ידו, דרכו על הגופה המוטלת על הארץ, וגם ירקו עליה בבוז. רק המפקד המקומי התעצבן על עיכוב סדר היום וגער בנאצי: "עכשיו הגופה של היהודון תסריח פה ומי יטפל בה? תפוס את הגופה הזו וזרוק אותה החוצה, שינקו אותה מכאן לפני שכל האיזור יתמלא בדם יהודי מעלה צחנה...". הנאצי עשה לפי ההוראות, הוא תפס את הרב שניצלער בזרועותיו וגרר אותו החוצה, מניח את הגופה בשביל החיצוני. מספר דקות אחרי שהנאצי עזב את המקום, 'הגופה' מתחילה לנוע... הרב שניצלער התאפק עד עתה שלא לנשום, גם לא לחייך על נס הצלתו. מתברר שהכדור פספס אותו בסנטימטר בודד, הוא נפל ארצה מבהלה והבין כי כדאי יותר להעמיד פני מת, תוך שהוא מודה לבורא עולם על נס הצלתו המופלא... רק אחרי דקות ארוכות קם, התנער מהאבק שדבק בו, ועשה דרכו לשנת לילה על הדרגש, לא לפני שקרא שוב קריאת שמע בכוונה עצומה... בין היהודים, כבר נפוצה השמועה הסודית כי הרב שניצלער נותר חי. עצם הישארותו בחיים למרות העמידה על העקרונות, מסירות הנפש על האמונה גם לנוכח הנשיק והיריה עצמה - היה בהם חזוק עצום לכל יושבי המחנה. העובדה כי הרב שניצלער לא נפגע הייתה כמין הארה שמימית בתוככי אפלת המחנה, כי בורא עולם חי וקיים ומשיג גם כאן! לעומת היהודים, הרי שביום המחרת, כאשר אותו נאצי מרושע

היו אלה הימים האפלים, ימי מלחמת העולם השנייה. עננים שחורים כיסו את שמי אירופה, מלחמה עקובה מדם וארוכת שנים שיסעה את מדינות היבשת. דם יהודי נשפך כמים, מכוונת ההשמדה האכזריות של הנאצים יימח שמש, היו בשיא תפוקתו, ואין לך יום שקללתו קטנה מקודמו. ברכבות המוות נדחסו יהודים רבים, בדרום האחרונה לקדש שם שמים. באמונה שלימה עקדו עצמם על קידוש השם, נכונים ומוכנים למסור נפשם למוות, על הזכות להיות יהודים מאמינים. במחנות ההשמדה, בבלוקים צרים וארוכים ועל דרגשים מלאי פשפשים, הצטופפו הנותרים, ממתנינים לתורם שבוודאי עוד יבוא. בחצרות המחנות שכבו חללי ירי לצד חללי רעב, ובתוככי המחנות פעלו בהקפדה ובסדר מופתי תאי הגזים הידועים לשמצה. הנאצים לא ידעו שובעה, בדיוקנות ובקפדנות עברו עיר אחרי עיר וכפר אחרי כפר, אוספים את היהודים ומובילים אותם אל התחנה הסופית והאחרונה, בה הפכו לגבעת אפר אילמת ועצובה. אחד המחנות הידועים, היה מחנה ברגן בלזן המפורסם, לשם הובל ביום מן הימים אדם נשוא פנים, הוא הגאון רבי שרגא שמואל שניצלער זצ"ל, שכינה כאב"ד העיירה טשאבא שבהונגריה. גם לעיירתו הגיעה ידם המגואלת בדם של הנאצים, והוא נמנה על מאות אלפי יהודי הונגריה שהועלו על רכבות המשא, למסע ארוך בואכה מחנה ברגן בלזן, שם קיבלו הנאצים את ההחלטות מה לעשות בכל יהודי. במחנה שררה משמעת ברזל. לפנות בוקר הוערו היהודים לעמל היום, לעבודת פרך בשירות הנאצים. כדי למנוע תקלות ותירוצים, לא היו במחנה כל חילופי דברים. מי שלא עמד בדרישות ובהוראות נורה על אתר, ומדי יום שימשו כמה גופות חדשות כתמרור אזהרה, כי ככה ייעשה למי שימרה את פי המפקדים... העבודה התנהלה בדיוקנות, בלי חריקות ובלו שינויים. בחורף כבקיץ, בקור מקפיא ובשרב מחניק, התייצבו היהודים לעבודה באותם בגדים, אחרי אותה מנת מזון זעומה, ובאותה שעה. דווקא לכן הייתה כה גדולה התמיהה, כאשר אחד הנאצים קרא את הרב שניצלער מתוך שורות העבודה... אחיו היהודים הביטו בו עושה את דרכו לעבר החייל, בחרדה מהולה בסקרנות. מי יודע מה רוצים ממנו, מי יודע מה עשה ובמה חטא, ובעיקר - מי יודע אם יזכה עוד לשוב לשורות העבודה, או יצטרף לרשימה המתארכת של הנספים על קידוש השם. הם המשיכו בעמל יומם, תוך הצעות תכופות אל הדין ודברים המתפתח בין הנאצי להרב שניצלער: "יהודון נבזה!", פתח הנאצי בהתנשאות, "אני יכול להרוג אותך עכשיו, אבל חבל לי לבזבז כדור על יצור כמוך! אז תייתר לי את הצורך לירות בך ותאמר בפניי כמה דברי כפירה באמונתך, שישמחו את לבי בכך שאתם היהודונים כבר נגמלתם מאמונתכם, ולמדתם כי רק מלכות הרייך היא השולטת!" הנאצי היה בטוח, כי לנוכח האיום המפורש בוודאי יאמר הרב את אשר התבקש. לא היה לו שמץ ספק. אלא שהרב לא התבלבל, אף לא לרגע. פניו הרצינו, עיניו התמקדו, והוא השיב בשקט אך בנחישות: "לא יקום ולא יהיה, יש בורא לעולם ואין עוד מלבדו!". היהודים מסביב, כבר העריכו את ההמשך. היה ברור כי עכשיו תישמע שריקת הכדור, שתסיים את חייו של הרב שניצלער. לא שהיה זה מחזה נדיר במחנה, ועדיין - כל מעשה נאצי כזה היה מזעזע וזורע בהלה... אלא שדווקא לנאצי הייתה סבלנות, כנראה הייתה חשיבות גדולה יותר בעיניו לשמוע

מוכנות כפתילות, ולצידן צלוחית ארוזה יפה ובה שמן זית... לימים, התברר כי מי שהטמין את האוצר בכרית היה הרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע, שביום כ"א בכסלו שוחרר מהמחנה ועשה דרכו לשווייץ הנייטרלית. הרבי מסאטמאר התארגן מבעוד מועד עם כל צרכי החנוכה, וכשהוברח מהמחנה באישון ליל - הותיר בכרית את האוצר היקר, שהתגלגל לידיים טובות... מאות יהודים, מכל רחבי המחנה, התקבצו באותו לילה לבלוק של הרב שניצלער. בפנים קורנות ומאושרות, עמד הרב ובירך בקול: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו...", "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", וגם: "שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה!". היהודים מסביב מחו דמעות התרגשות והרב שניצלער עמד באמצע, שמח ומאושר. עוד נר הוצת, עוד להבה נדלקה. "נצח ישראל לא ישקר", האמונה הנצחית תמשיך לפעם ולהוביל את עם ישראל, לנצח נצחים! המלחמה הסתיימה, הנאצים הובסו ולא נותר זכר לגאונם, ואילו הרב שניצלער זכה לעלות לארץ ישראל, להקים דור ישרים מבורך ולהתפרסם כאיש מופת.

אחד מנכדיו ששמע מפיו את הסיפור, הוא הרב חיים שכטר שליט"א מבני ברק, העביר אלינו את הסיפור המופלא. ולנו, הדור שאחרי, נותר המסר העוצמתי חקוק בלב: ככל שהרגע קשה יותר, מאיים יותר, מפחיד יותר - זה הזמן להילחם. לא לוותר, לא להיבהל, לא לחשוב כמה עגום המצב, אלא להתאזר בכוחות נפש עוצמתיים, ולהיאבק עם כל הכח. וגם אם הסיכויים לא נראים הגיוניים, וגם אם האווירה מסביב לא מאפשרת, אבל הכלים להילחם טמונים בתוכנו, צריך רק להוציאם מהכח אל הפועל.

חלף ליד הרב שניצלער, הוא נבהל ואחזתו חלחלה. הן היה בטוח שהוא כבר לא בין החיים, ואילו היהודון הלז עודו חי וקיים... הנאצי החוויר והסמיק חליפות, מבע עיניו הפך מבוהל, וכל עצמותיו רעדו מאימה... "איש קדוש הוא זה", מלמל בפחד, "איך יתכן שהוא שרד את הכדור? הרי אך אמש היה מוטל מת, אני ולא אחר גררתי את גופתו החוצה... כיצד זכה זה בחיים חדשים ועודנו מסתובב כאן?". בפנים מפויסות ניגש הנאצי אל הרב. "אני רואה שאינך בן אנוש רגיל", לחש בשקט, "אני מבין שיש לך כוחות על אנושיים. הרי אמש היית מוטל מת, ועתה - אתה חי וקיים ומתפקד. לפיכך אמנה אותך לרב המחנה מהיום ואילך...". לא היה יום טוב לרב שניצלער במחנה, כמו היום הזה. עול העבודה הקשה הומר בעבודה קלה יחסית, הוא זכה לפרוטקציה בגישה למזון כשר, לחופשות ביום השבת, ולאספקת שירותי דת סדירים. מאותו היום התעטר בתואר 'רב מחנה ברגן בלז', ובתפקידו סייע רבות לאחיו הנאנקים... עם בוא החורף, נערכה התארגנות מחדש במחנה. יהודים רבים כבר נשלחו למשרפות, בודדים בלבד זכו להשתחרר. המפקדים הנאצים מיהרו לאכלס את הדרגשים המפונים, ואחד המועברים אליהם היה לא אחר מאשר הרב שניצלער.

היה זה ליל כ"ד בכסלו, ערב חנוכה. כל מעייני הרב שניצלער נתונים בשאלה איך ניתן להשיג כאן, בעומק תהום המחנה, שמן ופתילות להדלקת נרות החנוכה. באותו יום בדיוק, הוא מועבר לדרגש בבלוק אחר, והוא ממחר לנער את כרית התבן המוכנה על הדרגש. כתוצאה מהניעור, נופלת לפתע שקית קטנה מתוך הכרית, ובתוך השקית אוצר שלא יסולא בפז: כמה פיסות בד

פרפראות לתורה

"ויהי מקץ שנתיים ימים"

איננו במדרש: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" - זה יוסף, ולא פנה אל רהבים" - זה יוסף ששם מבטחו על מצרים הקרויים רהב, ומפני שתלה יוסף את זכרו בשר המשקים ואמר 'זכרתיני' 'והזכרתני', הוזקק להיות בבית הסוהר עוד שתי שנים". ורבים תמהו על דברי חז"ל, הסותרים לכאורה מיניה וביה, שמתחילה אמרו שמאמר הכתוב: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" - זהו על יוסף, והרי שיוסף היה בעל בטחון, אבל מיד אח"כ פירשו את סוף הפסוק: "ולא פנה אל רהבים" - שזהו על יוסף שפנה לשר המשקים, והיינו שיוסף לא בטח על הקב"ה, וצ"ב. וביאר בזה ה'בית הלוי' עפ"י יסוד גדול, שכל מה שהתירה תורה לאדם לעשות השתדלות לפרנסתו (וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"), זהו רק לסתם בני אדם - שכדי שיוכלו להשקיט את רוחם וליבם, התירה להם תורה לעשות השתדלות לפרנסתם, שאז הם יהיו רגועים ויוכלו להשליך על ה' יהבם, אבל מי ששלם לגמרי במידת הבטחון - אין לו לעשות השתדלות, אלא עליו לבטוח בה' שיזמין לו פרנסתו בלא טורח מצדו. וכל אדם לפי גודל בטחונו בה', כך יש לו למעט בהשתדלות, ואם ירבה להשתדל יותר מכפי שנצרך לו, זה כבר ייחשב לו לחטא. ומעתה ביאר ה'בית הלוי' את דברי המדרש, שדווקא משום שיוסף היה בעל בטחון גמור, שעליו נאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו", לכן הוא נתבע על כך שפנה לשר המשקים, כי לפי גודל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהבים ואפילו בדיבור קל, אבל אדם מן השורה בוודאי היה מותר לו לפנות לשר המשקים בבקשה כזאת שיזכרהו. גדר חובת השתדלות ודבריו הם כלל גדול, שבענייני בטחון והשתדלות יש לכל אחד את השו"ע משלו, שכפי גודל מדרגתו באמונה בחוש, כן יש לו למעט בהשתדלות. וכך מעידים על מרן הגרי"ז זצ"ל, שהיה שוקל על ענייני השתדלות - אם זה בגדר השתדלות מיותרת ויש בזה פגם בביטחון לפי מדרגתו, ולבסוף נמנע מלפעול. שאלו פעם את הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל, מהו הגבול לחובת השתדלות, ועד היכן אנו מחויבים לעשות השתדלות כדי לקבל את ברכת ה' - וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"? וממתי כבר נחשב כהשתדלות מיותרת שאין לעשותה אלא לבטוח בה? והשיב הג"ר אלחנן זצוק"ל שאי אפשר לקבוע בזה כלל ברור עד היכן מוטל לעשות, אבל זאת הוא יכול לומר שאין להרבות יותר מדי בעסק ענייני העולם הזה, שהוא כעראי ולהפסיד זמן מחיי נצח, אלא יש להפוך גשמיות לרוחניות, היינו שגם תוך כדי עסק הפרנסה יחשוב על הקב"ה ויבטח בו, שיזמין לו כל צרכיו, ואז הוא זוכה על ידי השתדלותו לחיי נצח. ולכן אם הכוונה בעסק הפרנסה הוא לשם שמים, כדי שיהיה ממון להוציא על חינוך הבנים לתורה ויראת שמים, אז עסק הפרנסה עצמו נחשב כרוחניות ממש. פעולה מיואשת איננה נעשית אלא מתוך פגם בביטחון ובעיקר דברי המדרש, ביאר בזה רבינו החזו"א (אמונה וביטחון פ"ב ו') באופן אחר, שבאמת יוסף היה מחויב לעשות איזו השתדלות להצלתו ולא לסמוך על הנס, אבל פעולה זו - לבקש משר המשקים שיזכרהו, היא בגדר פעולה הנעשית מתוך ייאוש, משום שלפי דרכי הטבע לא היה ששר המשקים יזכרהו (שהרי הוא מוגדר כ"רהבים" - היינו אדם גס ובעל גאוה שדורש רק את שלום עצמו ואינו דואג לזולתו), ופעולה הנעשית מתוך ייאוש אינה שייכת, אלא אצל מי שאינו בוטח בה', שמתוך ייאושו הוא עושה כל מה שיכול, אפילו דברים הרחוקים מכל תועלת. (ועיי"ש בחזו"א שהוסיף שבוודאי יוסף לא עשה כן מתוך פגם בביטחון, אלא הוא הכריע בשכלו עליו חובת השתדלות, אע"פ שהיה ברור לו שהצלתו אינה תלויה כלל בהשתדלות, ויוסף טעה בהכרעתו ונענש על הפעולה המיותרת אע"פ שלא נעשתה מתוך פגם בביטחון). גדר מידת הבטחון ובעיקר מידת הביטחון, ביאר שם רבינו החזו"א זצ"ל (אמונה וביטחון פ"ב א'), שאין הכוונה שמוטל על האדם להחליט בדעתו, שבוודאי יעשה עמו הקב"ה כפי מה שהוא רוצה שיהיה עמו, שהלא מי ערב לאדם מה יהא עמו בעתיד? וכל זמן שלא נתברר בנבואה מה יהא בעתיד, אין הבטחה לאדם מה יהא משפטי ה' עמו! אלא עניין הביטחון הוא להאמין שאין שום מקרה בעולם, וכל הנעשה תחת השמש הוא מאתו יתברך, ואז גם כאשר נקלע האדם לסכנה, שלפי דרכי הטבע נראה שהוא צפוי להינזק, הוא לא מאבד את עצמו אלא הוא נתלה בקב"ה ובוטח בו - שהרי הוא זוכר שאין זה פגע רע מיד המקרה, אלא הכל מיד ה' שאוהב אותנו ועושה עמנו הכל לטובה, ואין מעצור לה' מלהושיע ולשנות המצב.

גליון 393
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האישור לשריטמש בתמונה

סיפורי חז"ל

ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים (מ"א-מ"ד)

בשעה שאמר לו פרעה ליוסף "ובלעדיך לא ירים איש את ידו" אמרו אצטגניני פרעה, עבד שלקחו רבו בעשרים כסף תמשילו עלינו? אמר להם, גינוני מלכות אני רואה בו. אמרו לו אם כן יהא יודע בשבעים לשון. בא גבריאל ולימדו שבעים לשון, לא היה לומד. הוסיף לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא ולמד. ולמחר כל לשון שדיבר פרעה ענה לו באותו לשון. התחיל יוסף לדבר בלשון הקודש, לא ידע פרעה מה שהוא אומר. אמר לו פרעה תלמד אותי, לימד אותו יוסף ולא למד, אמר לו פרעה תשבע לי שלא תגלה שאתה יודע שפה אחת יותר ממני. נשבע לו. אחר כך, כשבא יוסף ואמר לו "אבי השביעני לאמר" (בראשית נ' ה') אמר לו פרעה תישאל על שבועתך לחכם שיבטלה. אמר לו ואשאל גם על השבועה שנשבעתי לך. אמר לו עלה וקבור את אביך.

(סוטה ל"ו ב')

נדבת הרה"ח שמואל הומינר הי"ו
לע"נ אמו מרת זעלדא מרים ע"ה
ב"ר אברהם צבי ו"ל
נלב"ע ל' כסלו תשע"ה

פרשת השבוע

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם (מ"א - ל"ג)

מסופר על שני שכנים שבאו לדין תורה אל הגה"ק רבי יחזקאל לאנדוי זיע"א בעל "נודע ביהודה" על רקע סכסוך מקורי. מנגן אחד ניגן בחצר שבין שני בתים, זה אמר לכבודי ניגן וזה אמר לכבודי ניגן, שניהם היו עשירים ונתנו שכר טרחה לרב סך עשר זהובים כל אחד. אמר הרב, האמת היא שהמנגן לא ניגן אלא בשבילי. כמו כן כאן, פרעה חשב שאם הראו לו חלום חשוב כזה, הרי בוודאי שהוא חשוב מאד בשמים. המצרים חשבו שהחלום היה בשבילם, ואולם יוסף הצדיק הבין שהחלום הוא כדי שהוא יעלה לגדולה, על כן אמר "ועתה יראה פרעה איש נבון וחכם", כי זוהי מטרת החלום שהראו לך. ואמנם פרעה הבין את עומק דברי יוסף ואמר אין נבון וחכם כמוך.

ואיך נגנוב מבית אדוניך כסף או זהב (מ"ד - ח')

מסופר על הרה"ק מקוצק זיע"א, שכאשר בא הרה"ק בעל ה"שפת אמת" מגור זיע"א אל ביתו בפעם הראשונה, נדהם למראה עיניו, איך שהבית מתנהל ללא השגחה, כל חפצי הבית בבחינת הפקר, ולא אחת נעלם חפץ כלשהו ומן

הסתם נגנב. שמע ה"שפת אמת" כי השמש ר' פיבל אומר לרבניתי, וכי מדוע לא יגנבו כאן כשהכל הפקר וכלי כל השגחה. דבריו של השמש הגיעו לאזני הרבי מקוצק, והוא קרא בקול צעקה, "פיבל, איך אפשר לגנוב? והרי כתוב לא תגנובו". בשעה ששמעתי את קולו הרועם של הרבי מקוצק, סיפר הרבי ה"שפת אמת" לחסידיו, נדמה היה לי, שאי אפשר כלל לגנוב שום דבר בעולם, מחמת הלאו של לא תגנובו.

מסופר: פעם אחר הדלקת נר חנוכה יצא הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א לחוץ, ואחרי זמן קצר חזר הביתה, ושב על כסאו מכונס בתוך עצמו, אחר כך הלך שנית החוצה, וחזר הביתה, וישב על כסאו בשמחה רבה, ואמר: כשיצאתי פעם ראשונה והשקפתי על עירנו מעזיבוו, ראיתי שכל הפרנסה שנקצבה להם בראש השנה כבר אכלו עד חנוכה, לכן הייתי מוטרד, ולכן יצאתי שנית לראות אולי טעיתי, וראיתי שהאמת איתי, אלא שאף בשנה שעברה היה כך, והשם יתברך פרנסם כל השנה, ובוודאי אף עתה יפרנסם השי"ת ברחמי כל השנה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 5:23 ת"א: 5:24 ר"ת: 5:57

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:07 ת"א: 4:21
פרשת מקץ-חנוכה

אכן עשה החסיד, ולבסוף התיישב ליד השלחן ופתח בסיפורו, כשכל החסידים מטים אוזן:

"לפני ימים אחדים פתחתי במסע כדי להגיע לכאן ולבלות את חג החנוכה במחיצתו של רבינו" פתח החסיד ואמר. "לפי החשבון הייתי צריך להגיע לכאן יום אחד לפני נר ראשון של חנוכה. הייתי מאושר לעצם המחשבה שעוד מעט אהיה כאן וציפייה זו מילאה את לבי חום והתרגשות, עד שלא הרגשתי את הקור העז, את הגשם המזרוף ואת הרוח הסוערת. כנראה שהייתי צריך להתאכסן בפונדק דרכים, לפחות ללילת לילה, ולחכות שמוזג האויר ישתפר קמעא. אולם הייתי חסר-סבלנות וכבר רציתי להיות פה בכל מחיר. חשבתי שאם אמשיך לנסוע ללא הרף, גם בשעות הלילה, אוכל להגיע לכאן יום אחד לפני הזמן המשוער מראש. החלטתי ליטול סיכון ולהמשיך במסע גם בלילה, כדי להקדים ולהגיע לכאן".

"זו הייתה טעות גדולה" אמר הרבי "אסור להסתכן בצורה כזו". "אכן, רבי, עד מהרה נאלצתי להודות בעצמי בטעות החמורה שטעיתי. כאשר עברתי קטע ביער, שהיה חשוך ועבות במיוחד, שמעתי לפתע איוושה מוורה ולפני שידעתי מה מתרחש, תפסו אותי ידיים שרירות, הפילו אותי מהעגלה וערכו חיפוש מדוקדק בחפציי. "מיד התברר לי כי נפלתי קרבן לכנופיה של שודדי-דרכים, שחשבו שאני סוחר עשיר במסע עסקים דחוף, הנושא בכיסו סכום כסף ענק.

"כשלא מצאו אצלי את האוצרות שקיוו למצוא, דחפו והיכו אותי ולבסוף החליטו לקחת אותי אל ראש הכנופיה שלהם, שיצליח – כך הם קיוו – להוציא ממני את "סודותי" והעיקר, את רכושי המוחבא. "שני שודדים מוויינים התיישבו לידי בעגלה ואילו שלישי נטל לידי את המושכות. הם נסעו זמן רב ובסופו של דבר נעצרה העגלה במקום כלשהו, שהיה מוסתר בסבך העצים וכפי הנראה שימש מקום מיסתור עבור הכנופיה.

"הורידו אותי מהעגלה והביאו אותי בפני ראש הבריונים, פרא-אדם אכזרי, שחקר אותי על אודות העסק הדחוף, שבגללו העזתי לעבור את היער העבות, לבדי באישון לילה. בעיקר עניין אותו, כמובן, לדעת, היכן אני מחזיק את כספיי... שוב ושוב ניסיתי לשכנע אותו כי אני אומר את האמת ורק את האמת, אולם הכל היה לשוא. ה' היה בעזרי וכך הצלחתי להחזיק מעמד בעינויים הקשים שהיו מנת חלקי בשעות הבאות. גבי היה זב דם מהמכות שספגתי, כאשר השודדים כלאו אותי בתוך מרתף לאחר שלא סיפקתי את סקרנותם ולא יכולתי לתת להם תשובה אחרת מזו שנתתי כבר קודם לכן. איכשהו הרגשתי כי זהו העונש המגיע לי על הצעד הפזיז שעשיתי.

"שהייתי באותו מרתף במשך כל הלילה וכן ביום לאחר-מכן. השמש כבר עמדה לשקוע, כאשר ראש הבריונים נכנס והעיר אותי בגסות. שוב הוא ניסה לחקור אותי ושוב הסברתי לו את אשר אמרתי אינספור פעמים קודם לכן. ניסיתי לתאר באוזניו את התענוג הרוחני הגדול שנופל בחלקן של מי שעושה את החג במחיצת רבו וכן את קשר האמונה והאימון ההדדי, הקושר אותנו, חסידים, כחבורה אחת.

שלהבת נר החנוכה הצילה את החסיד הנאמן

היה זה ליל חורפי סוער, כאשר הרה"ק רבי ברוך ממוז'בוז' זיע"א הדליק את הנר הראשון בחנוכה. חסידיו התגודדו סביבו והביטו בהתפעלות בשלהבת הקטנה, והאזינו בהתלהבות לברכות שבירך רבי ברוך.

אולם, אך סיים הרבי את אמירת "הנרות הללו", החלה השלהבת הקטנה לרקד בעצבנות גדלה מרגע לרגע ולפתע נעלמה, כאילו נלקחה על ידי כוח עליון. תלמידיו וחסידיו של רבי ברוך הוכו בתדהמה. הם הביטו על רבם וציפו לראות כיצד יגיב הרבי לנוכח תופעה מוזרה זו. אך הרבי עמד ללא ניע, שקוע בהרהורים, כאילו חיפש אף הוא את הסיבה לתופעה. כשהשמש ביקש לשוב ולהדליק את הנר רמו לו רבי ברוך שלא לעשות כן.

לאחר כמה דקות של המתנה מתוחה אורו פניו של רבי ברוך. הוא החל לזמום את הפזמון "מעוז צור" וחסידיו הצטרפו אליו ופצחו בשירה אדירה. "הבה נשב ליד השלחן ונחוג את חג החנוכה כמו שצריך" – אמר רבי ברוך לחסידיו – "נר החנוכה ישוב אלינו, אחרי שיסיים שליחות חשובה, שהוטלה עליו על ידי בורא העולם".

אמונתם של חסידיו היתה איתנה והם לא הרהרו לרגע אחר דבריו הקדושים. הם הסבו אל השולחן הארוך כדי להשתתף במסיבת חנוכה בחברת רבם, תוך צפייה מתוחה שיוודע להם מה היתה הסיבה להיעלמו של נר החנוכה. רבי ברוך ביקשם להתאזר בסבלנות כאשר עוד באותו לילה יודע להם הסוד וישמעו את הסיפור המלא.

כך שרו החסידים ניגוני הלל והודיה לחג החנוכה, האזינו לחידושי התורה העמוקים שהשמיע רבם וחגגו את ליל חנוכה הראשון בשמחה והתלהבות, כפי שהיו נחוגים כל המועדים בחצרו של רבי ברוך.

היה זה שעת חצות כאשר אחד החסידים שישב בקירבת החלון, קרא לפתע: "רבי, רבי, ראה! נר החנוכה חזר!" כל הנוכחים הרבים קמו על רגליהם והביטו בפליאה באור הקטנטן שריצד שוב במקומו, ממנו נעלם לפני כן. הנר האיר שוב באור יקרות, כאילו נשא את בשורת חג החנוכה מסוף העולם ועד סופו. רבי ברוך אמר לחסידים הנרגשים לחכות עוד כמה דקות ומיד יודע להם מה בדיוק קרה לנר החנוכה, מדוע הוא נעלם וכיצד לפתע שב.

תוך רגעים ספורים נשמע רעש גובר והולך של עגלה רתומה לסוס, עד שהעגלה נעצרה ליד ביתו של רבי ברוך. עד מהרה נפתחה הדלת ואחד החסידים הקרובים והמסורים ביותר של רבי ברוך, שהתגורר בעיירה קטנה למרגלות ההרים, נכנס אל בית-המדרש. בגדיו של האיש היו פרועים ועל פניו היתה הבעת אימים, כאילו עבר חוויה קשה ביותר. בניגוד בולט למראהו החיצוני הקודר, זהרו עיניו של האיש והוא כולו אמר אושר ושלווה רוחנית כאשר התכופף, כדי לנשק את ידו המושטת של רבי ברוך.

הרבי לחץ את ידי האורח בברכת "שלום עליכם" וביקש ממנו להתפלל ערבית ולהצטרף אל השלחן לאחר שידליק נר ראשון של חנוכה. כך

משל ונמשל

האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו

היה היה נסיך שחי חיי פאר ומותרות עם אביו ואמו, המלך והמלכה. הוא קיבל חינוך מעולה, אלא שלמגינת ליבם של הוריו, יום אחד עבר הנסיך משבר נפשי והגיע למסקנה שהוא לא בן אדם אלא תרנגול. בהתחלה חשבו המלך והמלכה שהוא מתבדח. אולם כשהנסיך חדל להצטרף אליהם לשולחן המלכותי והחל לבלות את ימיו ואת לילותיו בלול התרנגולות, הם הבינו שהם בצרה גדולה, אין צורך לומר שהתנהגותו המוזרה של הנסיך גרמה להוריו האוהבים חרדה בל תתואר, ומבוכה גדולה למשפחה המלכותית כולה. המלך היה מוכן לשלם סכומי עתק לאדם שיצליח לרפא את בנו. טובי הרופאים והפסיכיאטרים הגיעו וניסו, אך ללא הועיל. המלך היה אובד עצות. יום אחד הגיע לארמון איש חכם ונעים הליכות. "אוכל לרפא את הנסיך בחינם", הוא אמר. "אך בתנאי שאיש לא יתערב במעשיי". המלך והמלכה, נואשים ומלאי סקרנות כאחד, הסכימו מיד. ביום המחרת הצטרף אל הנסיך בלול התרנגולות ידיד אנושי נוסף. היה זה האיש החכם. "מה אתה עושה כאן?" שאל הנסיך-התרנגול, "מה אתה עושה כאן?" השיב לו האיש בשאלה. "אני תרנגול וזה לול תרנגולות", ענה הנסיך בלא להניד עפעף. "ובכן, גם אני תרנגול", השיב האיש, והחל לנתר סביב ולאכול מזון תרנגולות בתאוה רבה. הנסיך השתכנע. כך חלפו ימים מספר. בוקר אחד, ניגש האיש החכם לנסיך ואמר: "אני בא מארץ רחוקה. בארץ מולדתי תרנגולים לא מנתרים בכלל, הם מתהלכים כמו אנשים רגילים, "באמת?" קרא הנסיך, "כמה כיף לתרנגולים האלו!" "אנו יכולים גם לעשות כמוהם", הציע האיש החכם בנדיבות. "בוא נתהלך סביב". הנסיך-התרנגול הסכים מיד להצעת ידידו החדש.

אחרי כמה ימים הציע החכם לנסיך-התרנגול, שכעת חזר להתהלך זקוף כמקודם, שיעברו לגור בתוך הבית, כי בעיר גדולה אחרת שהוא מכיר, תרנגולים אינם חיים בלולים אלא בארמונות מלוכה המתאימים לנסיכים. שוב הסכים הנסיך התרנגול, וכך הם עשו. וכך נמשך התהליך. זמן קצר לאחר מכן שכנע האיש החכם את הנסיך-התרנגול שבארץ רחוקה אחרת אוכלים התרנגולים מזון של בני אדם. לאחר מכן הגיעה שעתה של הישיבה סביב השולחן וניהול שיחה אנושית. תוך זמן קצר החל הנסיך-התרנגול, אף שהמשיך לטעון כי הוא תרנגול, להתנהג בדיוק כמו אדם רגיל.

הנמשל הוא: למרבה המזל, רובנו לא טובלים מתסביך התרנגול. אולם כולנו יכולים לשאול את עצמנו את השאלה הבאה: האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו, או שאנו מייחסים לעצמנו כוחות של תרנגול בלבד?

(בשם הרה"ק רבי נחמן מהורודונקא זיע"א)

"כאשר סימתי לדבר, ראיתי כי ראש השודדים שקוע בהרהורים. לאחר דקות מספר הוא קם לפתע, הביט היישר לתוך עיני ואמר: "אנחנו נבדוק ונראה אם הסיפור שלך אכן נכון, ואם אמנם יש לך אמונה בלתי מעורערת בה' וברבי שלך. הרי אתה יודע שהיער הזה שורץ סכנות מכל הסוגים. אפילו האנשים שלי פוחדים לעבור בו לבד ועושים את דרכם בו בקבוצות. יש כאן זאבים רעבים ושאר חיות טרף למיניהם. אנחנו נשחרר אותך, נחזיר לך כל מה שלקחנו ממך ותלך לדרכך לחיים ולשלום. יש לך סיכויים שווים להיטרף על ידי חיות או ליפול לאחד הבורות ולמצוא את מותך שם. כמעט שאין לך סיכוי לצאת מכאן בחיים. האם אתה מוכן לנסות את מזלך?"

"נחרדתי למחשבה לעבור ביער לבדי, בהיותי מודע לכל הסכנות שראש השודדים תיאר באוזני בצורה כה מושלמת. אולם, חשבתי לעצמי כי ה' חנון ורחום ובוודאי ישמור את דרכי. היישרתי מבט אל עיניו של רב השודדים ואמרתי לו כי בעזרת השם אני אעשה כפי מה שהוא אומר ומקווה לצאת מזה בשלום. שוב ננעצו בי העיניים, כאילו ניסו לחזור למעמקי נפשי ולאחר מכן אמר לי השודד: "אם תגיע בשלום לפרברי עירו של רבך, זרוק את הממחטה שלך לתוך התעלה שמאחורי תמרוך הדרך העומד שם. אנשי יהיו שם כדי למצוא ולהביא אלי את הממחטה. אם אכן יביאו אותה, זה יהיה לי האות שהצלחת לצאת מן היער בשלום. במקרה כזה אפרק את הכנופיה שלי ואחזור בתשובה".

"שמחה גדולה מצד אחד, על האפשרות לקדש שם שמים שנפלה בחלקי, ופחד גדול ממה שמצפה לי בשעות הקרובות - היו הרגשות שאפפו אותי כאשר עליתי על העגלה שהחזירה לי ועזבתי את מקום מחבואם של השודדים. הלילה היה חשוך ומכל הצדדים נשמעה יללת הזאבים שהריחו כנראה, כי טרף קל מחכה להם. הסוס שמשך בעגלתי עמד מלכת, הואיל ולא יכל לראות אף שביל ביער העבות. אולם לפתע פתאום נראתה לפני העגלה שלהבת קטנה, דיקקה, וככל שהיא התקדמה, הלך הסוס בעקבותיה וכך עברנו בהשקט וביטחה את קטעי היער הבלתי חדירים ביותר, כשהלהבת צועדת לפנינו, כאילו היתה נר חנוכה שנשלח במיוחד על ידי ה' כדי להדריך אותי בשלום עד בואי אל הבית הזה. חיות רעות התגודדו סביבינו, מוכנות כל רגע להסתער על הסוס ועלי, אולם ברגע שהבחינו בשלהבת, נסוגו ונעלמו כלעומת שבאו. כאילו נפתח שביל במעבה היער ואני עברתי בו, כמו בני ישראל בשעתם שעברו בתוך הים ביבשה, עברתי כשאני אומר פרקי תהילים ומודה לה' על חסדיו שלא תמו.

"כך המשכתי בדרכי עד שהגעתי אל התמרוך שהזכיר ראש השודדים ואשר סימן לי כי הגעתי אל העיר שלך, רבי. שמתני את הממחטה שלי במקום שצויין על ידי השודד ובכך אותתי לו כי קיימתי את חלקי בהסכם והגעתי בשלום למחוז חפצי. מי ייתן ויחזור השודדים למוטב, יכפרו על עוונותיהם ויתמו חטאים מן הארץ".

צ"ן אדם לחברו

עשיית חסד בגופו ממש

סיפר נכדו של הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א רבה של ירושלים עיה"ק תובב"א: היה זה בערב ראש חודש ניסן תרפ"ח, רבי יוסף חיים כמנהגו בכל ערב ראש חודש, היה שרוי בתענית. בסיום הצום לאחר תפילת מעריב, התלוויתי אליו אל ביתו בשכונת בתי מחסה, משכנסנו לבית הופיע פתאום אברך, וסיפר לרב שאשתו זקוקה להתקבל בדחיפות לבית חולים שערי צדק, לכן הוא בא לבקש מכתב המלצה מהרב לדר"ר וולאך שהיה ממקורבי רבי יוסף חיים. באין אומר ודברים תלה הרב את מעילו על כתפיו, תפס את האברך תחת זרועו והחל פוסע במהירות לעבר הדלת, והנה מתקרבת הרבנית מכיוון המטבח עם מגש אוכל, היכן הרב? שאלה אותי בתמהון הלא טרם הפסיק את צומו, סיפרתי לה מה שהתרחש, מיד התחילה לרוץ לכיוון מעלה השכונה, להשיג את הרב ולהחזירו לביתו כדי שיטעם דבר מה. כעבור רגעים ספורים, היא שבה וסיפרה בנימה של יאוש: אחרי ששמעתי את הויכוח, האברך הפציר ברב להמתין ליד השכונה עד שירוץ לשער יפו ויביא כרכרה שתקח אותם לבית החולים, ואילו הרב עמד על דעתו, לרוץ יחד עמו עד שער יפו, הבנתי ששום כח לא ישכנע את הרב לחזור לביתו בטרם יסודר ענין הכנסת האשה לבית החולים.

נתינה בהרחבה

פעם שלח הרה"ק רבי שלומיקה מזוויהעל זיע"א כסף ביד בתו לאלמנה אחת שהיה תומך בה לפרנסת בני ביתה. חזרה הבת וסיפרה שפגשה את האלמנה בעת ארוחתה, ונוכחה לראות שהרחמנות עליה אינה כל כך גדולה, מאחר שראתה שמרשה לעצמה לקנות מצרכי אוכל יקרים, (כידוע רבנו לעצמו ולמשפחתו צמצם בתכלית הצמצום באופן מדהים). נענה לה הרבי, אדרבה מעתה יש להגדיל את סכום התמיכה, מאחר והיא זקוקה לדברי אוכל יקרים.

אהבת ישראל אמיתית

מסופר: פעם אחת הגיע הרה"ק בעל ה"אהבת ישראל" מזוויניץ זיע"א לעיר חוסט שבאוקראינה, והמנונים נקהלו לקבל את פניו בתחנת הרכבת, ביניהם היה יהודי אומלל, מוכה שחין שבגדיו קרועים ובלויים, מזוהמים ומרושלים, כאשר הוא ניגש לקבל שלום, חיבקו הצדיק ונישקו, והחל משוחח איתו בידידות ובאהבה, רבים מהנוכחים הזילו דמעה בראותם מהי אהבת ישראל אמיתית, ובראותם לאיזה יחס זוכה יהודי זה מהרבי. פעם אחת הגיע ה"אהבת ישראל" לעיר ווישווא, ובין מקבלי פניו היה מנקה הארובות של העיר, שגופו ובגדיו מפוחמים ומזוהמים, הרבי חיבק אותו ונישקו, בלא להשיג על כך שבגדיו מתלכללים.

תלולא דצדקיא

יום ראשון א' טבת

הגה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חוות יאיר - תע"ד)
הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)

יום שני ב' טבת

הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר שמחה בונים מפרשיסחא (תקפ"ט)
הרה"ק רבי יעקב כולי ב"ר משה שלמה זלמן (חתן האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תרי"ז)
הרה"ק רבי יעקב צבי ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרמ"ט)

יום שלישי ג' טבת

הרה"ק רבי אליעזר זאב מבאטשעטש ב"ר חיים (תרי"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)

יום רביעי ד' טבת

הרה"ק רבי גרשון חנוך העניך ב"ר יעקב מראדוין (בעל התכלת - תרנ"א)

יום חמישי ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב ב"ר צבי בן הבעש"ט הקדוש (תקפ"ט)
הרה"ק רבי אברהם אלחנן מפלאנטש ב"ר יהודה (תלמיד ה"חווה" - ברכת אברהם - תקצ"ה)

יום שישי ו' טבת

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משנאווא ב"ר חיים מצאנו (תרנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" הפרטים יוסף הדרים" על המעשים.

האוכל בשוק (י')

א) בפארק או גינה - שהרגילות לאכול שם - שיש שם פניות אכילה מסודרות - עם שולחנות וספסלים, אפשר להקל לאכול שם [הגר"י זילברשטיין]. וילדים קטנים מותרים לאכול בגינה ציבורית גם בלי שיש מקום המיועד לכך [הגר"י זילברשטיין]. (שלמי חיים, להגר"ר חיים מלין שליט"א)
ב) גם קבוצת אנשים המטיילים בתוך יער או שדה וכדומה, שאין שם שאר אנשים מלבד המטיילים, והדרך לאכול אז מיני מתיקה - מכל מקום אין לאכול שם [הגר"י זילברשטיין] (ובפרט בעמידה, וכל שכן בהליכה [עיין גיטין ע.]). (שם)
ג) חדרים מדרגות של בנין מגורים, שמצוי שעולים ויורדים שם התושבים, אם זהו הבנין ששם הוא דר - יכול הוא לאכול שם, לפי שנהוג לפעמים שבני הבית אוכלים על פתח הבית, ובגון בערב פסח שמנקים הבית מן החמץ. אך בבנין שאינו דר בו, אין ראוי לאכול שם, דהוי כרשות הרבים שעולים ויורדים שם - ואין הדרך לאדם שאינו דר שם לאכול שם [הגר"י זילברשטיין]. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת הרה"ח פינחס דוד הומינר הי"ו
לע"נ אמו מרת זעלדא מרים ע"ה
ב"ר אברהם צבי ז"ל
נלב"ע ל' כסלו תשע"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת מקץ - זה לא עונש, זה חסד

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים" (בראשית מא, א)

היום, מה הם מוכנים לעשות כדי לקצר את עונשם בשנה, בחצי שנה, ביום אחד. ואם אמר יוסף כמה מילים לשם השתדלות, וכי מגיע לו עונש נורא שכזה, להישאר עוד שנתיים בכלא?

בקוצר דעתנו נראה, כי אם אכן שר המשקים היה מספר לפרעה מיד עם עלותו לגדולה, על אותו "נער עברי עבד לשר הטבחים" (בראשית מא, יב), היושב לחינם בבית האסורים, ופרעה היה מורה לשחררו, הרי זו היתה טובה גדולה ליוסף מבחינה גשמית, כי בכך היו נחסכות לו שתי שנות מאסר קשות ומייסרות, אבל ליוסף הצדיק היתה זו רעה נוראה מבחינה רוחנית. הוא היה עלול לחשוב שהשתדלות שעשה בעניין שחרורו, אכן הועילה במעט. ובכך היתה נפגמת במעט, כחוט השערה, מידת ביטחונו בה' לפי דרגתו הגבוהה.

לכן, יוסף עצמו כאשר הרגיש כי נכשל באותה השתדלות מזערית, התפלל לה' שישכיח את בקשתו משר המשקים. כל הסבל הגדול שווה היה ליוסף, כדי להגיע למעלתו המופלאה, על פי דרגתו כמובן. כל זה היה שווה, כדי ללמד את כלל ישראל לדורות יסודות באמונה, בביטחון. זה אינו עונש- זה חסד!

שנתיים ימים נוספים, יושב יוסף בבית האסורים, וזאת בשל דיבור מיותר. שנתיים ימים בבית כלא מצרי, שתנאי החיים בו מן הסתם לא היו מן המשופרים, וזאת בלשון המעטה.

עוד מאות ימים של יסורי גוף ונפש, בבור תחתיות, וזאת לאחר עשר שנים של ישיבה במקום זה, בלא שנראה אפילו 'אור בקצה המנורה החשוכה'.

אך העולה על כולנה- שביב התקווה לשחרור שנראה היה באופק בעקבות הפיתרון של שר המשקים, הולך ומתרחק מדי יום שחולף.

מן הסתם יוסף הצדיק ששם שמיים שגור על פיו, הבין כי העובדה שחלומות שר המשקים והאופים הגיעו לפתחו כדי שיפתור אותם, לא היתה דבר מקרי, אלא פתח לשחרורו העתידי.

על מה נתבע יוסף הצדיק? מדוע נגזרו עליו עוד שנתיים של סבל נורא שכזה?

כפי שפירש רש"י הקדוש בסוף הפרשה הקודמת על הפסוק: "וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמְּשָׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ" (בראשית מ, כג) - מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים". שנתיים בשל בקשה לגיטימית לכאורה.

מה הטעם להקפדה כלפי אמירתו של יוסף? כיצד נשכחו ליוסף כל צדקותיו הרבות, עמידתו בנסיון הקשה מנשוא בבית פוטיפר? מה גם שהוא כבר יושב עשר שנים בבור תחתיות, והרי כל יום שעובר בכלא הוא קשה מנשוא- תשאלו את יושבי בתי הכלא של

הצלחה בגור'

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה ניט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליה טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה ליביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעימה בת שרה בנימין בן ברכה יצחק בן רבקה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלוון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לבה

ע"י	כניסת לבה	צאת לבה	כיבוי חם
י-ט	16:08	17:21	17:51
ת"א	16:24	17:17	17:47
תיש"ב	16:24	17:16	17:46
ב"ב	16:28	17:21	17:51

שואל ומשיב בהלכה- חֲנֻכָּה - חֶלֶק ג'

במוצאי שבת מה מדליקים קודם- נרות חנוכה או נר הבדלה? וכן מה יעשה מי שנוהג כרבינו תם, מתי ידליק את נרות חנוכה?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה:

במוצאי שבת, מדליקים בבית הכנסת נרות חנוכה, ואחר כך מבדילים על הכוס, כדי לאחר את יציאת השבת כמה שאפשר. ולמרות שהמדליק נרות חנוכה, מפסיד את קדושת השבת, מכל מקום טוב להדליק נרות חנוכה בביה"כ אחר תפילת ערבית, שהרי כל הציבור נשארים בקדושת השבת, עד שיבדילו. וגם כדי שיהיה פרסום הנס בהדלקת הנרות בביה"כ, שהרי אם יבדילו קודם ההדלקה, רוב הציבור ילכו לבתיהם קודם ההדלקה.

כשמגיע האדם לביתו, יקדים להבדיל על הכוס תחילה, ואחר כך ידליק נרות, שכן תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם. ומצוות הבדלה היא תדירה יותר, שכן עושים אותה בכל שבוע, ואילו הדלקת נרות חנוכה מתרחשת פעם בשנה.

לאותם הנוהגים להחמיר, שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת, עד שיגיע זמן רבינו תם, הוא הדין שאף במוצאי שבת חנוכה צריכים להמתין, שלא להדליק נרות עד זמן רבינו תם, מפני שאין זה מנהג טוב בלבד, אלא ראוי ונכון לכל אחד ואחת לנהוג כשיטת רבינו תם, ובפרט שכן דעת מרן השולחן ערוך.

אין מברכים ברכת 'מאורי האש' על נרות חנוכה (אם טעה והדליק נרות קודם ההבדלה), שהרי אסור ליהנות מנרות חנוכה, ואין מברכים 'מאורי האש' עד שיאותרו לאורו של נר ההבדלה, כלומר, הנאה מאור הנר, אבל על נר השמש שהוא חול, מותר לברך 'מאורי האש'.

התורה מְגַנָּה

בשנת ה'תשע"ו באחד מסבבי מטחי-הטילים, שנחתו על העיר שדרות, בית בקצה העיר ברחוב המכבים ספג פגיעה ישירה, ובני המשפחה בנס גדול יצאו רק בפציעות קלות. הרב מיכאל זאדה, רכז 'לב לאחים' בעיר, נקלע לאירוע ושמע את השיח הנרגש בין השכנים, שהתאספו במקום.

"הייתה זו סייעתא דשמיא", סיפר בשיחה מיוחדת למוסף שב"ק של 'יתד נאמן' (סוכות ה'תשע"ז). "אני שומע את בעל הבית אומר ש'צבע אדום' אינו יעיל כלל כנגד מתקפת הטילים הנוראה, וכל ההגנות, שעשו כאן עלינו ועל בתינו לא עומדות במבחן המציאות. השכנים, שבאו לראות את המתרחש, היו אף הם בדילמה, והדאגה כירסמה את ליבם. ואז בסייעתא דשמיא הבזיק רעיון במוחי".

"אמרתי להם: 'במקום שנסתמך על ה'צבע אדום', אני מציע לכם הגנה מעולה יותר הנקראת 'ענני כבוד'... נעשה שיעור תורה קבוע בבית, נביא את כל המעוניינים להתקרב וליהנות מעט מאור התורה, וזה לבטח יגן עלינו יותר מהאזעקות'. להפתעתי, קם שכן בשם יובל, המתגורר בבית סמוך, ואומר, שהיות ובבית לידו נפל טיל וגם בצד השני בסמוך ירד טיל אימתני, ואילו ביתו ב"ה ניצל - הוא רוצה לקבוע את שיעור התורה אצלו. וכך למחרת היום קבענו שיעור תורה אצל יובל הי"ו".

"עד מהרה התמלא השיעור בכארבעים לומדים! שהגיעו מדי יום ביומו. בגלל החששות מהאזעקות והטילים, הלכתי במיוחד עם ר' אליעזר סורוצקין הי"ו לבית מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל, ושאלנו אותו: 'האם זה בגדר סכנה להגיע מדי ערב לשיעור?'. הסברנו לו, שזוהי סכנה ללכת בשעות הערב בחוצות העיר, אבל מאידך גיסא, התושבים חשים שקירובם לעולמה של תורה הנעשית ע"י שיעור תורה זה, היא המגנה יותר מכל עליהם, ולכן הם מאוד חושקים בהמשך השיעור".

"ראש הישיבה חשב מעט ואמר: 'רצוי שימשיכו את השיעור, כי כבר אמרו חכמינו, שתורה מגנא ומצלא, ואין דבר, שסייע יותר מהתורה המגינה ומצלת מן הפורענות'. חזרתי לעיר וסיפרתי לתושבים את תשובתו של מרן ראש הישיבה, וזה הביא עוד אנשים להצטרף לשיעור".

"באחד הערבים אירע מופת של ממש. בעודי מוסר את השיעור החלה לפתע להישמע אזעקת 'צבע אדום'. רצינו להיכנס לחדר הפנימי שהוא בטוח יותר, אבל החדר היה קטן מלהכיל את כל משתתפי השיעור - כארבעים לומדים. בהתאם להוראתו של מרן אמרתי להם כי אם התורה מגינה ומצילה עלינו - נישאר כולנו כאן ונמשיך ביתר שאת בלימוד התורה בשקיעות, וכך נוכל להינצל בזכות התורה, שלא יישמע שוד ושבר בגבולנו".

"לאחר דקות ספורות שמענו 'בום' אדיר. היה קול נורא בכל הבית ורעדה נוראה, כאילו טיל פגע במקום. נודע לנו, שנחת טיל בצמוד לבית מאחור, והחדר הפנימי בו היינו אמורים לשהות על פי דרך הטבע - נפגע ממש. לו היינו נדחקים שם כולנו בצפיפות, התוצאה הייתה הרת אסון ח"ו".

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כְּמִלְאָכִים- האדמו"ר הרב אברהם ברנדווין זצ"ל

האדמו"ר הרב אברהם ברנדווין מסטרטין זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ה (1804) כבן בכור. מימי טל ילדותו נראו בו סימני קדושה וטהרה. אביו הקדוש התבטא אודותיו, כי "אילו לא באתי לעולם אלא בשביל אברהמינו בני - דיני". בשנת ה'תרט"ד (1844) לאחר פטירת אביו, ביקשו למנותו תחת אביו. אולם בגודל ענותנותו ובשפלות רוחו, לא החשיב את עצמו ראוי לשבת על כסא אביו. בסיכומו של עניין הוסמך רבינו למלא את מקומו, על ידי האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין.

במשך כ-21 שנים הנהיג את עדתו, כאשר אלפי חסידים הסתופפו בצילו. שמו היה נערץ בעיני צדיקי הדור, שהתייחסו אליו כקדוש ונורא, איש אלוקים, עמוד צלותהון דישראל. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו.** האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז אמר שהבטה בצורתו של רבינו מסוגלת ליראת שמיים. בקי מאוד בסגולות ורפואות. כל עיקר עבודתו הייתה רק להשלים נפש זולתו, ולקרב אותו תחת כנפי השכינה. בעל אהבת ישראל מופלאה. חיפש לימוד זכות על כל בן ישראל.

היה מתפלל במסירות נפש ודבקות גדולה. בעת עמדו בתחינה לפני שומע תפילה ית"ש היה מרעיש עולמות, ושאגת קולו נשמעה למרחקים. סיגף עצמו. הקפיד על טהרתו עד שהשו"ב היה צריך לטבול במקווה לפני השחיטה. כל ימיו היה משתוקק ומצפה לביאת משיח בן דוד וגאולת ישראל מגלות המר הזה, פעם אמר, שהוא כבר תיקן חלק המשיח השייך לשורש נשמתו, ועומד הכן לקבל פני משיח. נפטר במוצאי שבת קודש פרשת מקץ, ג' טבת ה'תרכ"ה (1864). חי כ-60 שנים. ציונו בסטרטין. חתנו, ר' אורי לאנגר מראהטין מילא את מקומו.

אביו: האדמו"ר ר' יהודה צבי מסטרטין. **אימו:** בת ר' אלעזר מראזלא (נצר למשפחת כהנא שיחוסם למעלה בקודש עד עלי הכהן). **מרבותיו:** האדמו"ר ר' אורי קלוגהויפט ('השרף מקט'רליק'). **אחיו:** ר' שמואל זיינוויל, ר' אליעזר מאזיפולי ור' חיים (נפטר בצעירותו). **מתלמידיו:** ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המהרש"ם מברז'אן), ר' יחיאל מיכל היבנר (אבד"ק ניזנוב), ר' אורי הכהן מסאמבור. **חתניו:** ר' אורי לאנגר מראהטין, ר' ישכר בעריש אייכנשטיין מדאלינא ר' אהרן לנדא- ברנדווין מפלשטין ור' פנחס ברנדווין מברז'אן.

בעיר אחת במדינת רוסיה, גר אברך אחד מופלג בתורה ויראת שמיים, אשר בימי בחרותו הלך שמו לפניו ככלי מחזיק ברכה, עד שבה בקשרי השידוכין עם בת גביר אחד, אשר הכניסו לביתו וסיפק לו את כל צרכיו, וישב באהלה של תורה. ברבות השנים פתח לו חותנו בית חנות, וזרחה עליו שמש ההצלחה. שנים חלפו ועברו, **וכבר עמדו הזוג כעשר שנים לאחר נישואיהם, ועדיין לא נפקדו בזרע של קיימא,** והחל לדרוש ברופאים, והם יעצו לו לנסוע לרופא מומחה בעיר למברג שבגליציה.

הגיע האברך ללמברג ונכנס אצל רופא מומחה אשר ייעץ לו להתרחץ במעיינות הישועה שבעיר המרפא קרניץ, אבל דא עקא, שהיה אז בימות החורף, באמצע ימי חנוכה, ושערי המרחץ בקרניץ סגורים עד תחילת הקיץ (בחדש לועזי מאי). כששמע האברך את דברי הרופא, נפלה רוחו והיה אובד עעות, הרי אי אפשר לחכות חמישה חודשים, עד שיפתחו שערי קרניץ, ואיך יישא פנים בחזרו לביתו בלי שום תרופה, הרי בוודאי יצווה עליו חותנו לגרש את אשתו.

כך הסתובב ברחובות העיר למברג, ודאגתו בליבו: "יִמְאֵן יְבֵא עֲרָרִי" (תהלים קכא, א). פתאום הגיע לאוזניו קול שירה וזמרה, והלך אחרי הקול, עד שהגיע לקליז של חסידי סטרטין, וראה לפניו חבורת חסידים היושבים בצוותא במסיבת חנוכה, ופוצחים בשירה. מגודל מריחות ליבו לא התיישב בין החסידים רק הסתובב בקליז אנה ואנה.

ניגש אליו אחד מזקני החסידים ושאל: "למה נפלו פניך, הרי אנו עומדים בימי הלל ושמחה?" כך דיבר הזקן אל ליבו, עד שגילה האברך לפניו את כל מצוקת ליבו הכואב. אמר לו החסיד הזקן: "אל תדאג דאגת מחר, תבוא איתנו ביחד להסתופף בצל רבינו הק' ר' אברהם בשבת קודש, ושמה בוודאי תיפקד בדבר ישועה ורחמים". האברך עשה כעצת החסידים, ונסע לסטרטין לשבת חנוכה, במוצאי שבת נכנס לקודש פנימה, ושפך לפני רבינו את צרת נפשו, שהרופא המומחה מלמברג יעץ לו לנסוע לקרניץ, ואין פותחים שערי העיר עד חודש מאי. כשמוע רבינו את דבריו, אמר לו: **"הלא כבר אמרו חז"ל (שבת כ"א): 'מאי - חנוכה' תיסע לביתך ותיושע בזרע של קיימא"**.

כששמע האברך את דברי רבינו שנאמרו בלהט קודש, הרגיש בקרבו, שנהפך פתאום לאיש אחר, ומכיוון שהיה מוצאו ממדינת רוסיה, ורבים מהצדיקים בסביבתו, היה דרכם לבקש סכום כסף קצוב לפדיון נפש, בכדי לפעול ישועה, לכן שאל: "יקבע נא רבינו סכום כסף". אך שונה היה המנהג בסטרטין, ויען לו רבינו: "תן כפי מה שאתה רוצה". אך האברך התעקש בדבר, שרבינו יקבע לו סכום כסף. אז עצם רבינו את עיניו למשך כמה רגעים, ויאמר לו: "תקבל עליך, שאם רעייתך תלד בן זכר, תצום כל ימי חיך ביום הולדתו משך מעת לעת שלם". **האברך נסע בחזרה לביתו מלא התחזקות, ומדברי רבינו לא נפל מאומה ארצה, והוא נפקד בבן זכר, שנולד ביום הכיפורים.**

נודע בזהירותו המופלגת בענייני טהרה. דרכו בקודש הייתה להטביל את כל כליו, גם לרבות הסדינים וכן המצעים שהיה מציעם במיטתו. מעולם לא בא אל פיו בשר שנשחט על ידי שוחט שלא טבל קודם השחיטה, ובגודל קדושתו היה מרגיש כשהביאו לו בשר, אם השוחט היה זהיר בטבילה. קדושתו עברה כל גבול, עד שלא השתמש בשום דבר טרם הטבילו במקווה טהרה, לרבות המקטרת שלו.

לימים, כשהיה מוטל על ערש דווי, עד שאשתקיל מילוליה, ולא היה בכוחו להוציא הגה מפיו, הציעה הרבנית את הסדין על מיטתו, סדין שלא הוטבל מתחילה, והנה הבחינו המקורבים שהרבי ממאן לשכב, ומרמז משהו בידיו. לא ידע אף אחד מה כוונתו, עד שלבסוף נזכרה הרבנית מה שעשתה והחליפה לסדין 'כשר', והרבי שכב במנוחה על מיטתו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

זְכוּת נְרוֹת חֲנֻכָּה

לו לאדם אלא מהרהורי ליבו" (ברכות נ"ה ע"ב), לכן חלם על זאת בשנית.

עברו עוד מספר ימים. חג החנוכה התקרב, הנר הראשון יחול בליל מוצ"ש הקרוב. ליל שבת קודש הגיע. יממה לפני שחג החנוכה יפרוס את כנפיו, וכל בית ישראל ידליקו נר ראשון.

הוא עלה על יצועו. ר' אוריה זצ"ל הופיע בפעם השלישית. והפעם, עם כל העוצמה! "תגיד, אתה חבר שלי או לא?!" פתח בתביעה נחרצת! "אינך מבין, שיש לי צער מהעובדה, שבני אינו לומד! מה בסך הכול ביקשתי ממך, תפנה אל אימא שלי ותגיד לה, כי שערי שמים פתוחים בזמן הדלקת הנרות ושהיא תתפלל על בני שיחזור לו הטעם בלימוד!". והוסיף בחרדה: "מחר בלילה כבר חנוכה! מה יהיה?!"

ר' אוריה תירץ מעצמו את אחת השאלות, שניקרו במוחו: "אני לא רוצה לבוא להוריי, אני לא רוצה להבהיל אותם. אימא שלי אומנם מתפללת על הנכדים וזה עוזר! אבל הבן הזה זקוק ליותר תפילות. וצריך לנצל את עת הרצון המיוחדת בעת הדלקת נרות החנוכה להצלחה בחינוך הילדים!".

החבר היה המום! תוך כדי החלום, אזר אומץ ושאל: "מדוע שלא תפנה ישירות לאשתך – האלמנה – אם הילדים, שהיא תתפלל עבורם?" – "מכיוון שהיא נישאה, שוב אין לי יכולת להגיע אליה".

תוך כדי הדו-שיח, שם לב החבר כי פניו של ר' אוריה מאירות ובפניו מופיעות שתי עיניים יפות וברורות, ומיד הוא שאל: "היכן נעלמה הרטיה שהייתה לך בשנים האחרונות?". הלה ענה לו בתוכחה: "שכחת היכן אני נמצא? מה זה בכלל הגוף? מעטפת חיצונית בלבד!". בסיום משפט תוכחה זו – נעלם מעיניו.

החבר התעורר משנתו והתחיל לקרוא בספר התהילים לעילוי נשמת חברו. "אני חייב להשיג את אימא שלו, לפני שהם מדליקים נרות, ויהי מה!".

מיד בצאת השבת, ניגש החבר אל הטלפון והתקשר לבית הרב מנחם שטיין שליט"א, ובלבו תפילה שיצליח במשימתו לתפוס את הרבנית שטיין לפני הדלקת הנרות! התקשר והתקשר ואין עונה. "ריבונו של עולם, תעזור לי! שיענו כבר".

עבר זמן רבינו תם. והוא התקשר והתקשר. הרב שטיין, הגיע הביתה, והרבנית פנתה אליו בדאגה: "מזמן צאת השבת הטלפון לא חדל מלצלצל! איני מכירה את המספר, מי יודע מה קרה..."

הרב מיהר לענות: "שבוע טוב הרב שטיין! מדבר החבר של בנך ר' אוריה ז"ל, האם כבר הדלקתם נרות חנוכה?". וסיפר לו בהתרגשות את דברי בנו זצ"ל.

להלן סיפור המעובד מתוך 'אגעדאנק' מפי העורך ר' ב.י. ששמע את הסיפור מפי הרה"ג רבי מנחם שטיין שליט"א, ויש בו כדי ללמדנו על עת הרצון בזמן הדלקת נרות חנוכה, ועד כמה עלינו לנצל את הזמן המיוחד.

הרב אוריה שטיין זצ"ל בנו של המגיד מישרים המפורסם הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א, חלה במחלה האיומה. אברך צעיר עם שני ילדים!

במשך שש שנים התמודד ונלחם על חייו. במהלכם אף הוציאו את אחת מעיניו ל"ע, כדי להציל את חייו, וקידש שם שמיים בצורה מדהימה ובלתי נתפסת בדרגות גבוהות של אמונה, של בטחון בהקב"ה, של 'שמחים בייסורים'.

בניגוד לתחזיות הרופאים שלא נתנו לו יותר מחודשים ספורים, המשיך לחיות עוד שש שנים כאמור, ויתירה מכך – נולדו לו עוד שני ילדים ב"ה.

בשנת ה'תשע"ג התבקש לבית עולמו, תוך שהוא מותיר אחריו משפחה שבורה, אלמנה, ארבעה יתומים – שלושה בנים ובת. היתומים גדלו, ונכנסו כולם ללמוד באותו תלמוד תורה חשוב בשכונת 'בית וגן' בירושלים.

תחילת חורף ה'תשע"ז. מנהל הת"ת יצר קשר עם האימא ודיווח על חוסר חשק ללמוד של הבן היתום כבן העשר וחצי שנים, שנמצא לאחרונה 'מחוץ לעניינים' כלשון המחנך. האם הצטערה מאוד, אך לא הופתעה, גם היא ראתה את חוסר החשק של הבן ללכת לחיידר.

כל המעורבים בדבר טיכסו עצה, כיצד לרומם את הילד ולהצית בליבו שוב את חשק התורה. המחנכים והנהלת החיידר, הסבים- הרב שטיין שליט"א והסבא השני, אבי האלמנה. ניסו וניסו. למרבה הצער ללא הצלחות מיוחדות.

באותם ימים, חברו הטוב של ר' אוריה ז"ל, שהיה בקשר טוב עימו בחיי חיותו התעורר בבוקר בבהלה. הוא ראה את אוריה בחלום. הלה הגיע אליו ואמר לו: "אחד מבני לא לומד כל כך בתקופה האחרונה".

"אני מבקש, שתיצור קשר עם אימי ותגיד לה שכיוון שימי החנוכה מתקרבים, והילד הזה זקוק ליותר תפילות כדי שיחזור לו הטעם בלימוד, שתראה לנצל את העת רצון המיוחדת בשעת הדלקת הנרות ותבקש במיוחד עבור הבן הזה".

"מדוע הוא צריך לבוא אלי? מדוע אינו פונה ישירות לאישתו? ובכלל, האין יותר מתאים שהאימא תבקש עבור בנה? ככל הנראה חלומות שווא ידברו", חשב לעצמו.

כעבור יומיים חולם הוא את אותו חלום, אולם הוא הסביר זאת לעצמו: מכיוון שחשב על החלום הקודם, ואין מראים

לע"נ		תוצב"ה	
הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרז"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביבה בת איירין ע"ה	אביבה בת איירין ע"ה
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	משה בן רוזה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	מישא אסתר בת זרהה ע"ה	מישא אסתר בת זרהה ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל	אברהם בן דינה ז"ל
הרב שמואל בן יוסף ז"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
יצחק בן ברקו דב ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל	זרבה בת שושנה רייזל ע"ה	זרבה בת שושנה רייזל ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	עמרים בן דבורה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל	נעמי בת כותון ע"ה	נעמי בת כותון ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	מרים בת בלה ע"ה
מזל בת שמעון ע"ה	מזל בת שמעון ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל	לטיף בן פרוחה ז"ל	לטיף בן פרוחה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	דניאל רפאל בן חגית ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
אביבה לושי ע"ה	אביבה לושי ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה
כל נשמות עם ישראל	כל נשמות עם ישראל		

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "מקץ"

כי נר מצווה ותורה אור

ימי החנוכה ימים נשגבים ונעלים עד מאוד. ימים של התעלות באמונה ובהשגחה פרטית, ימים של ניסים ונפלאות, אשר הקב"ה מנהיג את עולמו מעל הטבע, בדרך ניסית שאינה מובנת כלל על-פי ההיגיון והשכל, ומגלה את אהבתו הגדולה לעם ישראל.

בתקופת בית שני עמדו היוונים הרשעים ואנטיוכוס הרשע, וגזרו גזרות קשות על עם ישראל, שלא ישמרו שבת, שלא ימולו את ילדיהם, שלא יקדשו את החודש, והקשה ביותר היא "לשכחם תורתך", והדבר היה קשה לעם ישראל ביותר. עמדו ונלחמו בישראל, נכנסו לבית המקדש ופרצו בו פרצות וטימאו הטהורות, אבל הקב"ה לא הניח אותם שולל אלא ריחם עליהם ועשה להם ניסים ונפלאות שלא בדרך הטבע. מסרת גיבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים, טמאים ביד טהורים, זדים ביד עוסקי תורתך ועשית עמהם ניסים ונפלאות ונודה לשמך הגדול שלה.

ודאי שניצחון כזה הוא לא בדרך הטבע. מתתיהו ובניו הכהנים נגד יוונים רבים, זה לא ניצחון טבעי. אחר שגברה ידם של החשמונאים וניצחו את היוונים, נכנסו ומצאו כל השמנים טמאים. רק פך אחד קטן של שמן שיכול לדלוק רק ליום אחד ונעשה בו נס והלך ודלק שמונה ימים.

מאותו זמן, קבעו שמונת ימי חנוכה אלו להלל ולהודאה. ימי החנוכה מספרים לנו שהקב"ה שומר עלינו, שהקב"ה אוהב אותנו ורוצה בטובתנו. מאוד חשוב לשמוע מה החגים מספרים לנו. לא להביט על מה שהתרחש אז, בימים ההם, כעל אירוע היסטורי, אלא לדעת בכל לבבנו ובכל נפשנו שגם אנחנו משתייכים לאותה מציאות, והטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו, רוצה לסייע בידינו גם כיום הזה. המחשבות האלו תגרומנה לנו לחיזוק גדול, משום שכאשר האדם מרגיש את עצמו משוייך לאירועים הניסיים הללו, הוא יודע שהוא נמצא בידיים טובות, הכי טובות. בעולם הכה מעורער ומפוזר שאנו חיים בו, היש לך אושר גדול מזה? כאשר אדם יודע שהשי"ת שפדה את עם ישראל מכל צרותיו ורב את ריבם ודן את דינם ונקם את נקמתם, יכול להציל גם אותנו מכל הצרות שלנו, ולגואלנו מייסורינו, כמה תקוה טובה והרגשה טובה נהיית לאדם, אשר הוא יודע שהוא בידיים טובות, ואין מעצור מידי להושיע.

חג החנוכה נקרא בשם "חג האורים", כי בחג זה אנו מדליקים את הנרות ומפרסמים את הנס, וע"י האור של הנרות אנו מגרשים את החושך, וכבר ידוע מה שאמרו חז"ל בדרך מליצה: "חושך לא מגרשים במקלות, אלא ע"י אור ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך", ואין אור אלא "תורה", שנאמר: "כי נר מצוה ותורה אור". רק ע"י לימוד התורה אפשר לגרש את החושך, וזהו עיקרו של חג החנוכה – "לימוד התורה", וכמו שאמרו בגמרא שבת, מאי חנוכה? "דתנו רבנן", העיקר בחנוכה זה לימוד התורה, להרבות באור התורה, כי האור שבה מחזירן למוטב.

סיפר ת"ח מופלג, שבהיותו בחור צעיר בישיבת פונוביז', הלך עם חברו בלילות החנוכה לראות כיצד מדליקים גדולי ישראל את נרותיהם. אחת מתחנותיהם היתה בבית מרן הגאון הרב שך זצ"ל שהתגורר באותה תקופה בקומה התחתונה בבית ברחוב ראב"ד והדליק את נרותיו, בפתח המוביל למדרגות המטפסות לישיבה, מכיוון רחוב ראב"ד. ממדרגות אלו היתה אפשרות לצפות בחדר הלימוד של ראש הישיבה, ולכן המתינו שם בדריכות כדי לראות את ההדלקה. והנה, בעוד אנחנו ממתנינים, שמנו לב שראש הישיבה יושב בחדרו רכון על הרמב"ם ולומד ומתעמק בו, וכשהתקרב זמן ההדלקה נכנס אחד מנכדיו לחדר והזכיר לו את זמן ההדלקה.

היה זה שתי דקות לפני הזמן. רבנו הסתכל על השעון והמשיך ללמוד, ואז נכנס שוב הנכד והזכיר, ועוד פעם, וכל פעם רבנו מסתכל על השעון וממשיך ללמוד. זה היה כבר מחצית הדקה לפני צאת הכוכבים. והנה, משהגיע זמן ההדלקה, קם ראש הישיבה במהירות מכסאו, עזב את החדר ויצא החוצה כדי להדליק את הנרות. לאחר ההדלקה זימר בקול נעים "מעוז צור ישועתי", אמר לנו "אגוטן-חנוכה" ובתוך שניות היה שוב בחדרו וצלל בעומקו של הרמב"ם.

המחזה הנשגב בו ראיתי את ראש הישיבה "נתלש" מהרמב"ם, כמו חולה שנאלץ להתלש ממיכל החמצן, לא ישכח ממני לעולם, מסיים הת"ח. לומדים ממעשה זה, את גודל אהבתם של גדולי ישראל לתורה הקדושה. את ההתמדה הגדולה והשקידה בעמל ויגיעה ומסירות נפש שאי אפשר לתאר ולשער, איך הקפידו על כל דקה ודקה של תורה שלא תתבזבז לריק (ויוציא עמו בששון).

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם..." [מא, א]. למה מתאחרת הגאולה?

באם נעיין בפרשת השבוע, נמצא את הסיבה. מדוע מתאחרת הגאולה. בפרשה מסופר על חלומות פרעה. הפרות הרזות הבולעות את השמנות ולא נודע כי באו אל קירבן. השיבולים השדופות המכלות את המלאות והדשנות. חלומות שכל עיקרם לא נועדו אלא כדי להוציא את יוסף מבור כלאו ולהמליכו. קורא פרעה לכל חכמיו, חרטומיו ומכשפיו, ושואלם לפתרון החלום, ואין פותר אותם לפרעה.

ואמר המדרש: פותרים היו, אלא שלא היה פתרון נכנס באוזניו. אמרו לו: שבע הפרות הטובות, שבע בנות אתה מוליד, ושבע בנות אתה קובר. וכן שבע השיבולים הטובות: שבע מלכויות אתה כובש, ושבעה מחוזות מורדים בך.

וכל כך למה, כדי שיבוא יוסף באחרונה ויטול גדולה. אמר הקדוש ברוך הוא: אם יבוא יוסף תחילה ויפתור את החלום, אין זה שיבחו. יכולים החרטומים שיאמרו: אילו שאלת אותנו, כבר פתרנו אותו לך. אלא המתין להם עד שנתייגעו והוציאו את רוחו, ואחר כך בא יוסף והחזירה לו. ועליו אמר שלמה: "כל רוחו יוציא כסילי" אלו חכמי פרעה, ו"חכם באחור ישבחה" זה יוסף, שנאמר: "אין נבון וחכם כמוך!"

מבהיל! אותו היום היה ראש השנה, הוא היום בו נגזר שיצא מבית האסורים ויעלה לגדולה. ובבור הכלא, כל רגע כשנה. אבל השחרור מתעכב, הגאולה מתמהמהת. ומדוע? כי בתחילה יציגו החרטומים את מרכולתם, ינסו החכמים כוחם, יציעו היועצים פתרונות. ועד שאחרון החרטומים לא אמר דברו, עד שקטן החכמים לא ניסה כוחו, לא הוזעק יוסף מבור כלאו! לא הוזמן להציג פתרוננו! וכסיימו – מיד: "ויריצוהו מן הבור!"...

ובכן מדוע הגאולה מתמהמהת? המלך המשיח יבוא, כדי להציג פתרון. תרופת אמת לכל המצוקות והמדווים: הבריאותיים, המשפחתיים, הכלכליים, הביטחוניים, המדיניים, בכל שטח ותחום: קירבת אלוקים, שמירת מצוות, אמונה, עבודת ה'! אז כל עוד יתנוססו שלטים כוזבים ומוכרי אשלויות, מעוררי תקוות ומפזרי הבטחות, בנוסח "ישראל מחכה לפלוני", "פלוגי טוב ליהודים", "רק פלוגי יביא שלום ובטחון", "פלוגי – כי דרוש שינוי", "תנו לפלוגי להמשיך", כל עוד מציעים החרטומים והחכמים הצעות קסם ופתרונות פלא, יעמוד המשיח בצד ויחיד. יאמר: נסו, נסו להקים מערכת חינוך בלי אמונה, ליצור תבונה בלי ערכים, לנתוץ שלשלת דורות ולייבא תרבות מנוכרת. נסו, נסו לייבא מאות אלפי גויים, להציף את הארץ בחנוניות לממכר חזיר, לגדל תרבות אנטישמית ישראלית מקורית. נסו, למי שזוכר, לעודד מפגשים בין בני נוער יהודים וערבים, ולעודד מסעות בני נוער בחסות מסיונרית רשמית. מה עוד יש לנסות ולא ניסיתם. תזרקו הכל לקלחת זו ששמה מדינת ישראל, ונראה איזה תבשיל יצא. תטעמו ותתבלו לפי הצורך. ותאמרו אם לכך התכוונתם, אם זה אכיל. התשובה ידועה מראש. כדברי הנביא: "ויהי כאוכלם מהנזיד, והמה צעקו ויאמרו מוות בסיר". לא, לא לכך התכוונו, לא זאת רצינו, לא על כך חלמנו. תעינו ותעתענו. והרעיון עתיק הוא, הובטח מראש. במשנה שנינו: "בעיקבות משיחא חוצפא יסגא (לפני בוא המשיח תתרבה החוצפה) והיוקר יאמיר. הגפן תתן פריה והיין יהיה ביוקר. נערים פני זקנים ילבינו. בן מנבל אב, בת קמה באמה וכלה בחמותה. אויבי איש אנשי ביתו. פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מי יש לנו להישען, על אבינו שבשמים!"

ונשאלת השאלה: מדוע? למה, בפרוס הגאולה, יהיה המצב כה גרוע? וענה המשגיח ממיר, הגאון רבי ירוחם זצ"ל: המשיח יבוא ויציג פתרון: עבודת ה', תורה ומצוות. והוא לא יבוא, עד שינוסו כל הפתרונות האחרים ויאכזבו! יש השמים מבטחם בכלכלה, והפרוטה תכלה מן הכיס, היוקר יאמיר. הגפן תתן פריה והיין יהיה ביוקר, כל התורות הכלכליות ותפרכנה. המעמדות בחברה הן מבטח, הנימוסים וההליכות. המשפחה היא מבטח. והכל יקרוס. וכשיבינו שאין כל מבטח יפנו אל המבטח העתיק האמיתי: "ורדפה את מאהביה ולא תשיג אותם, וביקשתם ולא תמצא, ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון, כי טוב לי אז מעתה!"

ואז, רק אז, רק כשהאשפים יאכזבו והפתרונות יקרוסו, רק אז יעלה המסך, יצא אסיר מבור, קץ יושם לחושך, והמשיח יבוא! אז למה לחכות, למה לא להבין מראש שהגאולה לבדה היא הפתרון! (מעין השבוע).

"ויריצוהו מן הבור" [מא, יד].

כלל גדול הוא בידינו: אדם עושה מצווה, מצוותו מגדלת אותו; עושה עבירה, העבירה מענישה אותו, והיא עצמה תביא את החוטא אל העונש. בחנוכה ראינו שהיוונים פשטו ידם בבנות ישראל, ולכן נעשה הנס על ידי אשה, כאשר בת ישראל כרתה את ראשו של הרשע. וכך נראה קצת מלשון רש"י במסכת שבת, דף כג, וזה לשונו: "שגזרו יוונים על כל הבתולות והנשואות וכו', ועל ידי אשה נעשה הנס". דהיינו שמפני שגזרותיהם היו מכוונות אל הנשים, נעשה הנס על ידי אשה.

גם בימי המן, העץ שהכין המן למרדכי, הוא העץ שעליו נתלה המן. ואילו אצל צדיקים, המצב הוא הפוך, ומצוותיהם מגדלות אותם. אברהם אבינו קיבל אורחים במסירות נפש, ומתוך מצווה זו זכה לבשורה על כך שיוולד לו בנו יצחק. יוסף ציית לאביו ששלחו לשכם, לראות את שלום אחיו ואת שלום הצאן, ומשם הורמה קרנו והפך להיות מלך. וגם, הוא התעניין בהיותו בבית האסורים בשלום שר האופים ושר המשקים, ומשם הריצוהו מן הבור, ונתגדל להיות מלך, כמו שמובא בפסוקנו.

בואו ונראה כיצד פועלת המידה הזו. רופא חרדי, ושוב בני ברק, סיפר לנו מעשה שהיה במרפאתו, ומאוד כדאי להטות אוזן ולשמוע כיצד השי"ת מנהל את עולמו. מספר הרופא: הגיע אליי אדם שביקש שאקבל לטיפול את אחד מידידיו שבלכתו ברחוב נתקל לפתע בחפץ פלוגי, וכתוצאה מכך השתטח ארצה, שבר את רגלו, ונאלץ לעבור כמה ניתוחים. התגלגלו הדברים לידי שיחה על השגחה פרטית, ואני – מספר הרופא החרדי – שיננתי כמובן באוזניו של הלקוח שכל ענייני האדם תלויים רק בריבונו של עולם, ולא קיים מושג כזה שאני עושה מה ש'ברצוני' לעשות, וגם פציעתו של החבר שלך, נעשתה בגזירת השי"ת.

האיש ההוא, שלא התחנך על ברכי התורה ולא גדל בין ת"ח, לא רצה לקבל את הדברים... הוא טען שבכוחו של האדם לשמור את עצמו מפגעים רעים, אם יזהר שלא לילך במקומות שאפשר ליפול בהם, וגם החבר שלו שנפל – אם היה שומר על עצמו, לא היה נופל... ניסיתי שוב ושוב, מספר הרופא, להניאו מהמחשבות הכפרניות הללו, אבל הוא בכל זאת דבק בהן, ולא הסכים לקבל את דבריי, משראיתי כך, ראיתי שאין השעה נוחה לשכנעו, עזבתיהו לנפשו.

האיש קבע תור עבור החבר שנפצע, נפרד ממני לשלום, ויצא מהחדר. לא חולפת דקה, וזעקה גדולה נשמעת מכיוון החנייה הסמוכה לחדר בו אני מקבל את החולים, ובה החנה האיש את מכוניתו. מיהרתי החוצה כדי לראות מה קרה, ונדהמתי לראות את האיש שוכב על הרצפה, ועינו האחת זבה דם רב. לפני שאיבד את הכרתו, עוד הספיק להצביע בפניי על המכסה של תא המטען האחורי של הרכב. מה התברר? בדיוק ברגע שבו ניגש בעל הרכב לפתוח את תא המטען, כדי להניח שם את חליפתו, השתחרר הקפיץ המחזיק את המכסה של התא, והמכסה התרומם לכיוון מעלה במהירות רבה, ואחת מזוויותיו המחודדות נכנסה היישר אל תוך עינו של האיש, שנפגעה בצורה קשה עד מאוד.

מי שראה את המחזה, הזדעזע. העין היתה כולה בחוץ. הרופא החרדי הזעיק מיד את האמבולנס, ובמקביל התקשר לרופא עיניים המתגורר באזור, כדי שיבחן את תמונת המצב, ויראה האם ניתן להציל את העין.

הסוף היה שרופא העיניים הצטרף אל האמבולנס בנסיעתו לבית החולים, הפצוע הוכנס מיידית לחדר הניתוח, ולאחר 6 שעות רצופות בהן נותח, בישרו הרופאים לבני המשפחה שבניסוי-ניסים הצליחו להחזיר את העין למקומה, אבל ראייתו נפגמה קשות, והוא לא יוכל כבר לראות בעין זו כבעבר.

לא ארכו הימים, מספר הרופא, ולמרפאתי הגיע מכתב, כתוב וחתום על ידי אותו האיש, ובו כמה מילים ספורות: "לד"ר... האלוקים הוכיח לי שכל דבריך היו נכונים. ואין עוד מלבדו. תתפלל עליי שאזכה להיות יהודי מאמין (ברכי נפשי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ידוי מעמק הלב

"ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו" (מב כא)

את תבת 'אבל' תרגם אונקלוס: "בקושטא" - באמת. ויש להבין מדוע בחרו האחים להוסיף תבה זו כאן? פרש האדמו"ר רבי ישראל ממודז'צ'י:

כאשר אנו מתוודים על חטאינו, עלינו לעשות זאת מעמק הלב ולא מן השפה ולחוץ. על כך אנו מתוודים בסדר הודוי: "טפלונו שקר" - שאף את הודוי עצמו אמרנו מן השפה ולחוץ ולא מעמק הלב. ואכן יש להקפיד שתלכל הפחות תבות אלו ותאמרנה מפינו בכנות הלב...

כאשר בקשו האחים להביע את עמוק צערם וחרטתם על מכירת יוסף, הדגישו: "אבל אשמים אנחנו" - באמת אנו מתחרטים על כך שמכרנו את אחינו, ואינו מתוודים על כך רק מן השפה ולחוץ.

התודות אף על ההתראה

"ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו... ויען ראובן אתם לאמור הלא אמרת אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם" (מב כא-כב)

לכאורה המלה "לאמר" נראית כמיתרת, שכן די היה לכתב: "ויען ראובן אתם הלא אמרת אליכם...?"

פרש הרבי ר' בונים מפשיס'קה:

חמור עוונתו של מי שחטא לאחר שהתרו בפניו לבל יחטא, ממי שחטא ללא התראה. כאשר החוטא שהתרו בו שב בתשובה, עליו להתודות מלבד על עצם החטא אף על כך שהתעלם מההתראה.

משממע ראובן את אחיו מתוודים ואומרים: "אבל אשמים אנחנו", הוסיף ואמר להם: אין די בודויכם על עצם החטא, שכן עליכם "לאמר" - להתודות אף על כך שבטרת חטאתם: "אמרת אליכם... אל תחטאו בילד", ובכל זאת חטאתם "ולא שמעתם" להתראת.

כל אחד מהאחים חרד על אחיו

"ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו" (מב כח)

לכאורה תבות "איש אל אחיו" נראות כמיתרות, שכן די היה לכתב: "ויחרדו לאמר מה זאת...?"

פרש רבי שלמה זלמן ארנטיין רבני רבני שאלמלי:

בקשה התורה להדגיש שכל אחד מהאחים הצדיק על עצמו דין שמים, כמאמר חכמים (ברכות נד א): "חב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". ואולם, כיון שהלכה זו אינה אמורה אלא ביחס לחובת האדם כלפי עצמו, אף בצער רעהו בודאי עליו להשתתף, לפיכך מיעדה התורה על האחים: "ויצא לבם", כלומר: הם

חנוך הקטנים לעגית אמן

"ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם" (מב כ)

חכמינו שמו דגש מיוחד על חנוך הקטנים לעגית אמן. דוועים הם דברי הגמרא (סנהדרין ק"ב): "קטן, מאימתי בא לעולם הבא? תנא משום רבי מאיר: משעה שיאמר אמן, שגאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים' - אל תקרי 'שומר אמונים' אלא 'שומר אמן'. בעקבות זאת פוסק הרמ"א (או"ח קכד ז): 'וילמד בננו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא'.

רבי שמואל לניאדו 'בעל הפלים' מבאר שהסבה שרבי מאיר למד מפסוק זה דוקא על אמן של קטן, היא לפי שגאמר בו: "גוי צדיק", וכבר מצינו קטן המכנה גוי ככתוב (בראשית כה כג): "שני גיים בבטנך".

רמז נפלא להלכה זו למד האדמו"ר רבי יהוסף מקוסון מלשון כתוב זה: "ואת אחיכם הקטן תביאו אלי" - בזכות מה 'הקטן' זוכה לבא לעולם הבא? בזכות: "ויאמנו דבריכם" - שומלמדים אותו לעגות אמן.

כ"ל פ' ישעיה כו ב: 'לקוטי בני שלשים' משך

רבי אליהו הכהן מאימרי בעל השבט מוסר דרש כי דוד המלך כבר העיד על עצמו שזוהר בעגית אמן בקטנותו, שקב אמר: "ולוא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים" - אלמלא הייתי מתרגל מקטנותי לעגות אמן אחר כל ברכה, אזי לא הייתי זוכה לראות בטוב ה' בעולם הבא, כי בזכות עגית אמן זוכים לעולם הבא.

הוסיף ודרש רבי אליהו הכהן, כי אף מרדכי הצדיק חנף את אסתר המלכה שגדלה בביתו לעגות אמן. שקב יש לדרש את הפסוק (אסתר ב ב): "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד כי אין לה אב ואם" - כיון שלאסתר לא היו אב ואם שילמדוה לעגות אמן, לפיכך מלא מרדכי את מקומם, ויהי אמן את הדסה היא אסתר" - שלמדוה לעגות אמן.

המקבל רבי עמנואל חי ריקי בעל 'משנת חסידים' הביא רמז לדברי רבי מאיר שהקטן זוכה לחיי העולם הבא משעה שיענה אמן, מקב שסופי התבות: "בן העולם הבא" הם 'אמן'.

מנחת אליהו פרק לב: 'חובש מחסבות' מאמר רוח בנאות אות כו

'צאו' מצערם האישי ולא עליו היתה חרדתם, כי אם: 'ויחרדו איש אל אחיו' - על צער אחיהם.

דרשות לחם שלמה דרוש קלה

חלום שיש בו טובה אינו מתבטל

"ועתה ידא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים" (מא לג)

מדוע המליץ יוסף למצרים להכין את עצמם לשנות הרעב ולא המליץ להם לשוב בתשובה כדי שתתבטל גזרת הרעב, כפי שהתבטלה הגזרה מעל אנשי יגונה כששבבו בתשובה?

רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק באר זאת על פי דברי הרמב"ם (יסוד התורה ד): "כל דבר טובה שיגזר האל אפילו על תנאי אינו חוזר". לענייננו, מלבד ששבע שנות השבע שעליו חלם פרעה היו טובה, אף בשבע שנות הרעב גנזה היתה למצרים טובה גדולה, שהרי: "כל כסף וזהב שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים" תמורת התבואה הרבה שמכרו לאמות העולם בשנות הרעב (פסחים ק"ט א). כיון שקב בטוח היה יוסף שדבר החלום לא יתבטל.

המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים

"ואל-שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם" (מג טז)

מפני מה ברכם יעקב: "ואל-שדי יתן לכם רחמים", הלא הברכה נצרכה שיתן? הרחמים בלב שליט מצרים כדי שיחדל מלהתעמר בהם?

באר רבי שלמה קלוג'ר:

יעקב כון לבקש על בניו, שיטע ה' בלבם את מדת הרחמים, כדי שיהגו איש בזולתו ברחמים. וכאשר יעשו זאת "לפני האיש", כלומר: קדם שיתצבו לפני מושל מצרים, אזי מבטח להם שאף הלה ינהג עמם בחסד וברחמים, כמאמר חכמים (שבת קנא ב): "כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים".

אחי יוסף הקדימו מנחה לסעדה

"ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצצהרים כי שמעו כי שם יאכלו לחם" (מג כה)

פרש רבי וידאל צרפתי ראב"ד פאס:

לשון: "ויכינו" רומזת לתפלה, ככתוב (עמוס ד ב'): "הפזן לקראת אלקיך ישוראל". למדנו מכאן שאחי יוסף הכינו - הקדימו להתפלל "את המנחה", בטרם יאכלו לחם - בסעדה. שכן הלכה מפרשת היא (שוי"ע או"ח רלב ב): "לא ישב אדם לאכל... אפלו סעדה קטנה, סמוך למנחה גדולה".

צוף דבש'

"חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"

הקפדה מיוחדת מצאנו במקורותינו לחובת חנוך הקטנים לעגית אמן:

"קטן, מאימתי בא לעולם הבא? תנא משום רבי מאיר: משעה שיאמר אמן" (סנהדרין ק"ב).

"וילמד בננו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא" (הרמ"א או"ח קכד ז).

ברכת המזון - 'הטוב והמטיב' (ט')

ורחמים וחסים ושלום

יש להבינו, לאחר שכבר בקשנו לעיל: "לחן ולחסד ולרחמים", מפני מה יש לשבח ולבקש: "ורחמים וחסים ושלום". אף בברכת 'שים שלום' מצינו כן, שבתחלה אנו מבקשים: "חן וחסד ורחמים", ובהמשך: "ורחמים וחסים ושלום", ויש להבינו את טעם הדבר.

במאמרים קודמים התבאר שה'רחמים' הראשון הוא מה'גמולות', שהם האפן שבאמצעותו ישפיעו עלינו כל ההטבות - "לחן ולחסד ולרחמים ולרחו". ואלו ה'רחמים' השני הן מה'הטבות' עצמן, שאנו מבקשים שהיה בעצמנו רחמיים (ראה 'שמיעה תפלת' בשם הגר"ח ק).

יש להוסיף ולבאר זאת על פי דברי הגמרא (שבת קמ"א): "כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים". לפי זה ניתן להבין, שבתחלה בקשנו מהקדוש ברוך הוא שלא ימנע רחמיו מאתנו, ועתה אנו מבקשים ממנו שיעניק לנו עצמנו ממתן רחמיו, כלשון הפסוק (דברים י"ג ט): "ונתן לך רחמים" (ראה אור החיים שם), כדי שבאמצעות הרחמים שניתנו לנו נוכל לרחם על אחרים, ומיילא ירחמו עלינו מן השמים (הגש"פ 'לקוט שמעוני' 'חולדותו של אבות' עמ' 226).

השלום - כלי מחיזיק ברכה

בקשת 'שלום' נחוצה בסיים בקשות ה'הטבה', שכן אין הברכות מועילות אם אין שלום ומהווה, כמאמר חכמים במשנה (קצ"ז י"ג): "לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישאל אלא השלום". וכן אמרו במדרש (במד"ד י"א ט): "אין הברכות מועילות כלום אלא אם כן שלום עמהם".

עוד פרש רמ"ח לנדה בספר 'נעש אנרה', ש'טוב' מסמל את עקר הדברים הטובים הנצרכים לאדם, אף 'טוב' מסמל את הדברים המשפחים במיוחד. כפי שאמר פיעה לבני יעקב (בראשית מה יח): "ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואלו את חלב הארץ". והוא שאנו מבקשים בתחלה מהקדוש ברוך הוא שיימלנו את כל הטוב, ומוסיפים ומבקשים שאל 'חסרנו' גם מהמשפחה ביותר.

זהירות בכבוד הפת

בבקשתנו מהקדוש ברוך הוא 'אל חסרנו', חשוב שנזכר כי הלכה מפורשת היא ב'ישלחן ערוך' (או"ח קפ"ד) שמי שאינו זהיר בכבוד הפת ואינו נוהג כבוד בפרורים הנותרים ממנה, עלול להגיע חליה לידי עניות.

כפי שספר רבי נחום ז"ל הרמן זצ"ל, שבהיותו בבית היחפץ חיים נזכר לראות עד כמה נהג הוא בזהירות בפרורים שנפלו על הארץ. הדברים היו תמוהים מעט בעיניו, והיחפץ חיים הבחין בכך ואמר לו: "האם תמה אמת על כך שאני טומר את הפרורים? שמע נא: יהודי אמנם אינו צריך לרוץ אחר העשירות, אף הוא בודאי לא צריך להזמין אליו הביתה את שר העניות...!" (הגש"פ 'תפארת שמשו')

לדבר עם הרופא האמת

רק מתחיל את התפלה וכבר תוקפות אותי המחשבות מכל כוון... על אחת כמה וכמה בתפלה שאינה מן המגנין.

ימה לעשות טוה הפתכת היחידה שאליה אתה אמור לפנות פרגע, הלא אתה בעצמך מעיד ש'כבר כלו כל הקצין. שמע לעצתי, פנה לך שעתיים-שלוש וכתב לך מראש מה אתה עומד לדבר, כך תהיה בטוח שלא תהיינה לך הפערות".

ממשיך ומספר הרב סנה:

"שבועים לאחר מכן אני התקשר אלי האב שבשר לי באשר: 'קבלתי תשובה מהרופא. אינה רופא? תמהתי. כבר הספקתי בינתיים לשכת מהספור, רופא כל בשר ומפליא לעשות! השיב האב הנרגש, ומיד הסביר:

'כבר בבקר שלמחרת השיחה אהך החלטתי לבצע את דבריך הלכה למעשה; השכם בבקר הודעתי לבוס שלי שאני אחזק לעבודה בכמה שעות, התפלטתי שחרית בכונה בבית הכנסת הסמוך לביתי, ומיד לאחר למוד השעור הקבוע ואריחת בקר קצרה, יצאתי ברכבי לחרשה צדדית, התישבתי שם על ספסל מוצל והתחלתי להתפלל.

הקרנות וההפרעות הופיעו כמציפה, אולם התכוננתי לך מראש. בידי היה מוכן צרור דפים שעליהם כתבתי את כל הנושאים שבקשתי לדבר עם הבורא תברך. וכן, במשך שעות ארוכות שפכתי את כל המרירות שהצטברה לי בלב לאחר תקופה כה ארוכה של התמודדות. דברתי עם ה' תברך על הכל, הספתי לו על כל הקשיים שבעברנו עד כה עם בננו, ובטרם בקשתי על העתיד, הודיתי לו בהם על כל הטוב שהוא מרעיף עלי.

כאשר סימתי את התפלה הארכה כבר הגיעה שעת המנוחה. יצאתי שוב לבית הכנסת והתפלטתי מנחה כמו שצריך, ומשם יצאתי לעמל יומי, כשבלבי פושטת תחושת שלווה. חשתי כי סוף סוף מישהו האזין לי.

היה זה ביום ראשון. ביים חמשי באותו שבוע התקשר אלי הבוחן של החידו שבו לומד בני. היו לנו שיחות משתפות רבות בשנים האחרונות, ובדרך כלל הן לא היו נעימות במיוחד, אולם השיחה הפעם היתה שונה. הבוחן שמח לבשר לי שהשבוע הצליח הבן שלי במבחן, והוא אמר את כל הישקלא וטריא' בבהירות מיוחדת. ממש הפלא ופלא.

בשבוע שלאחר מכן התקשר אלי המלמד במידו ושוחח אתי שיהיה קצרה שתכנה הנה: 'הבן שלך שתנה מהקצה לקצה...'. באותו שבוע התקשר אלי גם האבךך שלמד עמו באפן פרטי, וגם הוא הביע את התפעלותו מהשנוי הפדהים שהוא רואה במהלך השעורים.

אני אסיר תודה לך, סים האב הנרגש, 'מתסבר שהפנית אותי לרופא הנכון. לרופא כל בשר ומפליא לעשות, והישועה לא אחרה מלבוא".

'מתוק האור' - חנכה עמ' רט

את הספור המדהים שלפנינו שמע המגיד הרב הגאון ר' שלמה לוינשטיין שליטי"א מיידידו הרב בן פיון סנה שליטי"א מארצות הברית, העוסק רבות בעדוד וזאק ענין התפלה וההודאה בקרב שלומי אמוני ישראל.

וקד מספר הרב סנה:

"יום אחד פנה אלי יהודי מספרי ויש בפינו את צרותי: 'בני היקר, ליד חמד, סובל שנים מבעיות רכזו קשות. בנוסף לך, ושמא בעקבות כך, גם דבורו קטוע ומשפשט והוא מתקשה מאד להשתלב בחברה. הבעיות הללו מקשות עליו ומפריעות לו בכל התחומים. הן מבחינה למוזית והן מבחינה חברתית.

נסיונו לעשות הכל כדי לעזור לו. שכרנו בעבורו מלמד פרטי, לקחנו אותו לטפולים רגשיים והתנהגותיים אצל טובי הממחים, פקחנו עמו אצל רופאים ממחים, וכאלו כלום - שום שפור לא נראה בשטח. ואדרבה מצבו רק הולך ומחמיר.

הוצאתי עד כה על טפולים בעבורו כבר למעלה מארבעים אלף דולר, ואין שום תועלת, אמר האיש והוסיף בקרירות: 'אני מרגיש אבוד וחסר תקווה'."

שתיקה קצרה של שתיפות בכאב השתקרה בינינו, כשכבסימה שאלתי את האיש: 'אצל רופא פלוני היית כבר? בכונה נקבתי בשמו של רופא להתפתחות נודע ומפרסם אשר על כל בקור במרפאתו הוא גובה טבין ותיקליו'. 'בודאי!' השיב האיש והחל לפרט בקול שנמהל בו שמץ של גאווה: 'ישננו אצלו למעלה משעתיים, שעליהן שלמתי במיטב כספי. זהו רופא מקצועי ויסודי מאד, ובהתאם לכך הוא חקר אותנו ארוכות על כל קורות חיינו של בננו, מיום לדתו ועד עתה. כפי הנראה הוא נסה להבין בכך את מקור רגשותיו השליילים של הילד.

'לאחר אותו הבקור הגענו אליו לבקור נוסף שגם הוא היה לא קצר ולא זול, הוסיף ואמר האב, 'אולם כבר אמרתי: שום דבר לא הועיל. אפילו הרופא הגדול והנודע לא הצליח למצא מזור לכעיתו הקשה של בני... 'דיד', כו טענתו את דברי האב בשאלה, אני שומע מפיך שכבר העברת שעות ארוכות אצל רופאים ואצל ממחים שונים. אך מתי בפעם האחרונה דברת עם הקדוש ברוך הוא על בעיתו של בנך במשך כמה שעות?'

האב היה מפתה מהשאלה. הוא הררה מעט וז' השבי: 'אודה על האמת, נדמה לי שאם אצרך את כל מה שדברתי עם רבונו של עולם במשך כל השנה האחרונה, לא אגיע לשלוש שעות...'.

'איני מבין', הגבתי לדבריו, 'הלכת לרופא בשר ודם - שאוהי רק השתדלות - שלמת לו כסף רב ודברת אהו בשמש' שעתים רצופות. באת אליו שוב לשעתיים נוספות וגם עליהן שלמת ממייטב כסף, ואלו עם רופא כל בשר, הכל יכול, אשר הוא מוכן ומזמן להקשיב לך בכל עת ובכל שעה, חנם אין כסף, האם אתו לא מצאת ומן לדבר? הלא אפילו אתי אתה מדבר כבר במשך למעלה מרבע שעה...?'

ימה אעשה, התגונן האיש, 'מאז ומתמיד קשה לי להתפלל במשך זמן כה ארוך בציף. אפילו בתפלת שמונה עשרה - אני

נאה דורש

פנינים על פרשת שבוע מספרי הרב יעקב פוזן

נסי חנכה - כנגד 'חמש ידות' של בנימין

בפרשתנו מספר, שכאשר באו השבטים עם בנימין אל יוסף, ערך להם יוסף סעודה כיד המלך, ולאחר מכן - "וישא משאת מאת פניו אליהם, ותרב משאת בנימן ממשאת כלם חמש ידות" (שם מג, לד). בנימין קבל מיוסף פי שנים, וכן קבל מאסנת ומאפרים וממנשה, סך הכל 'חמש ידות'.

מובא בשם הגאון מוילנא: "על הנסים" מזכר חמש פעמים 'יד': "מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, ויטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך". חמש ה'ידות' של בנימין - אומר הגר"א - גרמו לחמש ה'ידות' של הנסים שנעשו לבני חשמונאי.

לא הכרתי את דברי הגר"א הללו, עד ששמעתי אותם מפי תלמיד חכם אחד. אך תמהתי בלבי מה הקשר בין חמש הידות של בנימין לנסי חנכה. את ההסבר קבלתי מיד לאחר מכן, בהשגחה פרטית נפלאה.

לאחר ששמעתי את דברי הגר"א, שבתי לביתי ועינתי בספר "לעבדך באמת" של המשגיח רבי דב יפה זצ"ל, ונתקלתי שם בקטע מהמהר"ל בספרו "נר מצוה".

מה הסבה - כך הוא שואל - שהיוונים לחמו דוקא וחסצו "להשכיחם תורתך"?

הוא מסביר: היוונים היו החכמים הגדולים בעולם, הם הגיעו לשיא החכמה האנושית. גדולי הפילוסופים היו בני יון - אריסטו ותביריו. וכשהם ראו את חכמתם של חכמי ישראל, קנאתם בערה; הם לא יכלו להשלים עם העבדה שחכמי התורה חכמים יותר מהם.

למשל, חכמי האמות היו צריכים לערוך מחקרים רבים וממשכים כדי לדעת כמה זמן נמשכת תקופת עבודו של נחש, והנה הם באים לאחד מחכמי ישראל שספון בדל"ת אמות של תורה ושואלים אותו: אמר לנו, נחש לכמה זמן מתעבר ומוליד? והוא משיב להם מיד: שבע שנים (עין בכורות ח"ב ובראשית רבה כ, ד).

מנין לו לדעת זאת? הם מבינים שיש כאן חכמה אלקית שאינה שייכת בהם. זו חכמה הנובעת מן התורה, לא צריכים לערוך מחקרים, די בלמוד מאיזה פסוק או דרשה כדי להגיע לידיעה לא רק בענינים תורניים ורוחניים אלא בכל עניני העולם ובכל המדעים והחכמות. ואז החליטו היוונים לפתח במלחמת חרמה כנגד תורת ישראל. אם יצליחו לעקור מן העולם את חכמת התורה, חכמת יון תתנוסס בגאון מעל כל החכמות שבעולם. זה היה תרף מלחמתם של היוונים "להשכיחם תורתך".

והנה נראה דבר פלא. לאחר שהתורה ספרה לנו שבנימין קבל 'חמש ידות', ממשך הכתוב ומספר לנו "וישתו וישכרו עמו". ויש להבין, על מה ולמה שתו השבטים והשתכרו עם יוסף הצדיק? ומדוע עשו זאת דוקא אז?

התמיהה מתעצמת - אומר ה"אזנים לתורה" - על רקע הנסבות שלהם באותה עת, כאשר מצבם של השבטים היה קשה ממש. נתאר לעצמנו: קבוצת אחים באה מארץ ישראל למצרים, הם נחשדים ברגול ונשקפת להם סכנת חיים. המלך המצרי

מצוה לאסור את אחד האחים, שמעון, כדי שישימש כבן ערובה, ושולח את שאר האחים לביתם כדי להביא אליו את אחיהם הקטן. הם שבים לביתם ואומרים ליעקב: "דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות", ומספרים לו את כל הקורות אותם. יעקב מסרב להפקיד בידם את בנימין - "לא ירד בני עמכם". רק לאחר שיהודה ערב לשלמו של בנימין, נעתר יעקב והם שבים אל יוסף עם בנימין. כעת הם מקוים שבנימין לא ימשך תשומת לב ויזכו להחזירו בשלום, אך תקוותם נכזבת. בנימין מושך את עקר תשומת הלב. יוסף נותן לו שתי משאות, וכן אסנת ואפרים ומנשה.

בנסבות הללו הם אמורים להיות שרויים בפחד ומורא ולחשש מן הבאות. ומה עושה יהודי במצב כזה? פונה אל הקדוש ברוך הוא בלב שבור ומתפלל לפניו ומבקש ממנו שיחוס עליו ויעמד לימינו וישלח לו ישועה מן השמים. ובמקום זאת, מה עושים השבטים? שותים ומשתכרים... האם כך ראוי לנהוג! האם זה הזמן לשתות ולהשתכר?

ראיתי חדוש נפלא שמביאים מהספר "קב חן" לרבי נח מקארוב זצ"ל, שהיה תלמיד של ה"חווה" מלוברין:

כאשר ראו השבטים שמעלילים עליהם עלילות דברים, הם הבינו שמו השמים מעוררים אותם לפשפש במעשיהם. ואכן, הם פשפשו במעשיהם, על מה ולמה בא עליהם הענש הזה, ואז הם נזכרו במכירת יוסף והעלו את האפשרות כי זו הסבה לענש. הם המשיכו לדוש בדבר, האמנם זו הסבה? הלא הם הגיעו להחלטה הזו לאחר שדנו היטב בדיו של יוסף, והכריעו כי לפי ההלכה יש למכור אותו. אלא שהשבטים חשדו בעצמם, אולי מדת הקנאה שסנאו ביוסף גרמה להם לשעות בהכרעה ההלכתית. הם הרי ראו כיצד יעקב אוהב את יוסף, בנה של רחל, ובדרך הטבע במצב כזה מתעוררת מדת הקנאה, וכשאדם דן מתוך קנאה הוא עלול להטות את הדין. הרהרו השבטים: כיצד נתן לדעת מה הניע אותם בפסק דינם על יוסף, האם הדין שדנו אותו היה דין אמת, בלי שום נגיעות ומניית, או שמא מדת הקנאה גרמה להם להטות את הדין?

כשהם באו אל אביהם ובקשוהו לאפשר להם לקחת את בנימין למצרים, הם ראו עד כמה גדולה אהבתו של יעקב לבנימין אחיהם הקטן, אף הוא בנה של רחל. הוא סרב לשלחו עמם למצרים, ורק לאחר שראה כי יהודה מוכן לאבד את שני העולמות עבור ערבותו על בנימין - נאות לשלחו עמם. והנה, לאחר מכן הם רואים כיצד הם מקבלים מתנות מיוסף, ואלו בנימין מקבל "חמש ידות".

בדרך הטבע, בנסבות אלו היתה אמורה להתעורר בהם מדת הקנאה שבנימין. אך באותה שעה בדקו השבטים את עצמם ונזכחו לראות כי אין בהם שמץ של קנאה בבנימין, ולא עוד אלא הם מכנים למסור עבורו את הנפש. ובא זה ולמד על זה, שאף כלפי יוסף לא היתה בהם שום קנאה, וכשדנו בדיו - דנוהו בלי שמץ של קנאה, ואם כן, ההכרעה למכור היתה בדת וכדיו, כדינה של תורה.

באותה שעה שמחו שמחה גדולה בלבם - "וישתו וישכרו עמו", כי על ידי ה'חמש ידות' של בנימין נודע להם למפרע שלא היתה בהם מדת הקנאה כשדנו את יוסף!

לפי זה עלה במחשבתי לבאר את הקשר שבין החמש ידות של בנימין לחמש ידות שב"על הנסים". כאמור, המלחמה שנלחמו היננים כנגד עם ישראל להשכיחם תורתך, היתה מחמת קנאתם בחכמת ישראל. אמר הקב"ה: אתם בני חשמונאי, צאצאיהם של שבטי ג-ה שלא היתה להם קנאה בחמש ידות שקבל בנימין, חייכם שאני מוסר בידכם את אלו שהיתה להם קנאה בכם. על כן, כנגד החמש ידות של בנימין, מסר הקב"ה את היננים ביד ישראל בחמש ידות: ביד חלשים, ביד מעטים, ביד שהורים, ביד צדיקים וביד עוסקי תורתך.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - דורש טוב חנוכה)

ענית אמן במונית

היננים גזרו שאסור לענות אמן על ברכה שמישהו מברך. לא היתה ברכה אלא להתחכם, ובמקום לענות אמן היו עונים: אין כאלוקינו, מי כאלוקינו, נוזה לאלוקינו - ראשי תבות אמן.

פעת אני רוצה לספר לכם על אמן מיחד שזכיתי לענות:

לפני שנים רבות נפטרה סבתי בבני ברק. באותה תקופה לא היה עדין קו 204. הלכתי לתחנת המוניות שמול בית הכנסת איצקוביא שם עמדו מוניות שרות לירושלים.

בדיוק לפני שהגעתי התמלאה מונית ויצאה לירושלים, ואני הייתי הראשון בתור למונית הבאה, כך שזכיתי לבחור את המושב האהוב עלי: ליד הנהג... שם הכי מרוח... מאחורה צפוף, ושם אתה יושב כמו מלך...

המונית התמלאה בשבעה נוסעים, כולם שומרי תורה ומצוות, ויצאה לדרך. מחיר הנסיעה היה אז שלשה שקלים וחצי.

בצמת קוקה קולה - שעם החיים לכל מי שלא שעם דף גמרא... - המונית נעצרה ברמזור אדם.

לפתע הכניס מישהו את הראש שלו לתוך המונית והוא שאל: "מישהו פה רוצה קרטיב?"

אמר לכם את האמת: אני אוהב קרטיב. אבל בהיותי בדרכים - אינני נוהג לאכל... אתם יודעים לבד למי דומה האוכל ברחוב... אם יראו אותי אוכל קרטיב ברחוב - לא יזמינו אותי יותר להרצאות... אמרתי לו שאינני רוצה, וכמוני אמרו לו כל הנוסעים האחרים. היחיד שרצה קרטיב - היה הנהג. הוא שלם לו חצי שקל על הקרטיב, והמונית יצאה לדרך.

הנהג חלף את העטיפה, נתן ביס וחשל כמעט חצי קרטיב...

כאמור, חזרתי מהלוויה, ורציתי לעשות מעשה טוב לעלוי נשמת סבתי. פניתי אל הנהג ואמרתי לו:

"בבקשה ממך אדוני הנכבד! אולי תוכל לעשות לי טובה?"

"בשמחה, אם רק אוכל", השיב.

"אדוני הנכבד! נדמה לי שזו הפעם הראשונה בימי חיי שאני נפגש אתה. נדמה לי כי לפי רב הסכויים שבעולם שוב לא אראה אותך. זוהי, אפוא, בקשה חד פעמית. שוב לא אבקש ממך עוד..."

"נו! תבקש כבר! מדוע אתה מדבר כל כך הרבה", קטע הנהג את דברי. "כבר אמרתי לך, אם רק אוכל אמלא את בקשתך בשמחה..."

"תעשה בבקשה ברכה..."

"זה בשום פנים ואופן לא!" טרב הנהג בתקוף, ובלע עוד רבע קרטיב.

"מדוע אתה מסרב כל כך בתקוף?", שאלתי. "תבין אותי, אני חוזר פרגע מהלוויה, זה עתה ראיתי בעינים מה סופו של כל אדם... אני רוצה זכיות... אני רוצה שלסבתא שלי יהיו זכיות..."

"ואתה תבין אותי". השיב לי הנהג. "הקו הזה - בני ברק וירושלים - הוא קו בעייתי. כל שעה מתחלף לי רב אחר.

זה אמר לי לברך, זה אמר לי להניח תפלין, זה אמר לי לשמר שבת... מחר יגידו לי ללמד משניות וללכת לשיבה לבעלי תשובה..."

לא נותרה לי בררה: הוצאתי חצי שקל מהכיס ואמרתי לו: "אני מיכן לשלם לך על הקרטיב. הקרטיב יהיה, אפוא, שלי ואני מתחנן לפניה, תברך על הקרטיב שלי..."

הוא עצר את הרכב בחריקה. סטה לשולי הפביש וצעק: "אדוני! אני אף פעם לא התערבתי בחיים שלך, גם אתה אל תתערב בחיים שלי!"

"חלילה לי מלהתערב לך בחיים", עניתי. "אני פשוט דואג לעצמי! אם אתה עושה ברכה - אני יכול לענות אמן, וחכמינו אמרו: גדול העונה אמן יותר מן המברך" (ברכות נג ע"ב).

"הוא תפס את חצי השקל בידו, והעיף אותו לעברי: "מה אתה חושב לעצמך? שאתה תקנה אותי, עם ההשקפות שלך, בחצי שקל?"

"אתה בהחלט צודק", השבתי. "היתה לי טעות! כמה אתה רוצה בשביל לעשות ברכה?"

ואז הוא התחיל לחשב. אחרי כמה שניות של מחשבה, אמר: "אם אתה נותן לי שלשה שקלים וחצי, מחיר של נוסע, אני עושה ברכה..."

בסך הכל נשאר לו בקרטיב ביס אחד... ואז הוא תפס את הקרטיב, העמיד אותו מול הפרצוף שלי כמו "בן ערבה" ואמר: "נותן או לא נותן? תגיד מהר! אם לא - אני בולע..."

האמת היא, שחשבתי לעצמי, ואולי היה זה יצר הרע שהגניב את המחשבה הזאת לראשי: 'מה פתאום אבזבו עליו מחיר כזה... אפשר ללכת לאיצקוביץ - ליד התחנה שלו - ולזכות באסף אמנים בחנם...'

אלא שלמולי הרב, אחי, שישב מאחורי, קרא: "אני נותן שקל"..." ישב שם חסיד גור שקרא: "גם אני נותן שקל"..." ועוד חסיד ויזניץ, שהתלהב מהרעיון, צעק בהתלהבות: "אני נותן את מה שנשאר..." הנהג ראה שאנחנו רציניים, והכסף מארגון... הוא לקח את הכובע שהיה על ראשי וברך בקול רם ברכת שהכל... יש לצון שהוא אמר את הברכה ברהיטות, מבלי לשבש את המלים.

מה שקרה במונית לא נתן לתאור במלים... המונית הודעעה... ענינו אמן בקול רם ובכונה, כפי שלא ענינו מימינו גם לא בתפלת נעילה ביום כפור... א מ 1 ...

התחלתי לאסוף את הכסף מהנוסעים, אלא שאז הוא אמר: "אם כבר עשיתי ברכה - לא אמכר אותה בשביל כסף... אבל אתם הדתיים הגעיתם מפלגשה אחרת... אינני מסגל להבין איך אתם מוכנים לשלם שלשה שקלים וחצי על אמן אחד... ועכשיו אני מבקש מכם לא לדבר אתי מלה עד סוף הנסיעה... אני פוחד מכם... הקו הזה הוא קו מאד פרובלמטי..."

פעם, כשספרתי את הספור הזה בישיבה לבעלי תשובה מתחזקים, נעמד בחור אחד ואמר לי ששמע כבר את הספור הזה מאביו, שהוא נהג המונית הנ"ל. התרגשתי מאד לשמוע ד"ש ממנו, ובמיוחד מכך שיש לו בן שומר תורה ומצוות. הוא הוסיף לספר שבכל פעם שהוא בא לבקר את אביו, ולקח משהו לאכל, אביו מבקש ממנו שיברך בקול רם כדי שיוכל לענות אמן בכונה...

היננים רצו לבטל את ענית אמן. אנחנו נתחזק בעזרת ה' בשני דברים: גם לברך את הברכה בצורה הראויה, עם שלש הפסקות: ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, בורא פרי העץ. וגם בעת ששומעים ברכה, לענות אמן בקול רם ובכונה.

(רבי מאיר צימרוט שליט"א - דורש טוב חנוכה)

אַלְדָּנוֹת

לַעֲמֵנוּ עֶפֶת

פֶּרֶשֶׁת אֶקֶף

בס"ד, אֶלְיוֹן ד"א

לו ומחפשים הוא כבר שלשה ימים, נענו ואמרו לו שלא ראו בדרכם סוסים, אולם שאלוהו אם יש באמתחתו מים, הוציא הגוי מים בשפע ונתן לרבי מנדל לשתות. שאל רבי מנדל מבא"ר את הבעל שם טוב הקדוש: מפיו והרי אותו ערל נשלח משמים עבורי, אם כן למה היה צריך ללכת 'שלשה ימים' עם המים? השיב הבעל שם טוב: הקדוש ברוך הוא כבר הזמין אותו מקדם עבורך, שכאשר בטחונך בהשם יהיה באפן משלם שהוא ימלא מחסורך, יגיע אליך הדבר מיד. כן הדבר אצל יוסף הצדיק, מתחלה כאשר בטח בשר המשקים נענש עד שיהיה לו בטחון מלא בהשם יתברך, ועל כן כל השתי שנים שלח הקדוש ברוך הוא את החלום לפרעה להכין הדבר לגאל את יוסף מיד כשיאמין בו יתברך.

(מדרש פנחס)

מדת השפלות היתה טבועה בעצמותו

ויען יוסף... בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה (מא טז) אין החכמה משלי אלא אלקים יענה (רש"י)

הרב הקדוש רבי מנחם מנדל מוויטבסק זי"ע היה נהג לסים את המכתבים ששלח בתאר 'השפל באמת' מעל התימת שמו.

כאשר שאלו את הרב הקדוש מרוז'ין זי"ע כיצד יובן מנהגו זה של הרב מוויטבסק והאיה ההין הוא לכתב על עצמו כך, השיב הרבי מרוז'ין כי "מדת השפלות היתה טבועה כל כך בעצמותו עד שלא נראה הדבר בעיניו כמדה טובה ומיוחדת או כמעלה יתרה".

(חסידים מספרים)

רבי יוסף ליב היה איש סוחר ובעל מדרגה

ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו (מא, לח).

בעת שהספיד הרב הקדוש הייטב לב זי"ע את הרב החסיד המפרסם רבי יוסף ליב

צרה גדולה היא כשבסוף חיי אדם-שנותיו אינם כי אם ימים מעטים

ויהי מקץ שנתים ימים (מא, א).

שח הרב הקדוש רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע: ספר לי אבי הקדוש זי"ע [הרה"ק רבי ארון ליב זיע"א] כי פעם אחת נתעלתה נשמתו וראה כי הביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים ואחריו איש זקן ושבע ימים, וישמע כי להצעיר קראו זקן וישיש, ולהאיש הזקן קוראים קטן וילד, וישאל הן פה עולם האמת ולמה תתלוצצו?

והשיבו לו כי האמת כן היא שהאיש הצעיר פעל בשנותיו המעטים הרבה מאד ויום לשנה נחשב לו אבל הזקן לא פעל כלום בכל השמונים שנה שלו ואם כן ילד מסכן הוא.

סים רבי מאיר מפרמישלאן: אין 'ויהי' אלא לשון צרה, 'ויהי', צרה גדולה היא כש'מקץ', בסוף חיי אדם, שנותיו אינם כי אם 'שנתים ימים', אף ימים מעטים.

(מרגניתא דרבי מאיר)

לשם מה נצרך היה שיחלום כל השנתים?

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם (מא, א). כל משך ב' השנים הללו חלם פרעה בכל לילה חלום זה רק ששכחו. (אור החיים)

יש להבין לשם מה נצרך היה שיחלום כל השנתים? באר הרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ זי"ע, על פי מעשה ממרן הבעל שם טוב הקדוש שנסע פעם עם תלמידו הרה"ק רבי מנדל מבא"ר, וכאשר היו בדרכם הרחק מאד ממקום ישוב הרגיש רבי מנדל צמאון עז ביותר עד כדי עלפון, אמר לו הבעל שם טוב: "באם יהיה לך בטחון של אמת בהקדוש ברוך הוא שייכול להזמין לך כעת מים, ראה תראה שפך יהיה". התחזק רבי מנדל מבא"ר מאד בבטחון, והנה עבר לידם גוי וישאלם האם הבחינו בסוסים אשר אבדו

פְּהֵנָא זצ"ל מְסִיגְעֵט, אָמַר בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים: פְּרַעַה אָמַר
עַל יוֹסֵף 'הִנְמָצָא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רֹיחַ אֱלֹקִים בּוֹ, וְצָרִיךְ
בְּאוֹר מָה הִתְמַיְהָה "הִנְמָצָא כְּזֶה", וְכִי אֵין בְּנִמְצָא אִישׁ
אֲשֶׁר רֹיחַ אֱלֹקִים בּוֹ.

וְתַרְץ, דְּזֶה שְׁמַעְנֵנו שְׂצַדִּיק הַיֵּשֵׁב בְּד' אֲמוֹת שֶׁל
הַלְכָה כָּל יָמָיו וְאֵינוֹ עוֹסֵק בְּהוֹיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּמִשְׁאָ
וּמִתֵּן וְכְדוּמָה יֵשׁ בּוֹ רֹיחַ אֱלֹקִים וְזוֹכֵה לְהַשִּׁיג וּלְהַגִּיעַ
לְמַדְרָגוֹת גְּדוּלוֹת, אָבֵל אִישׁ שְׁעוֹסֵק בְּהוֹיּוֹת הָעוֹלָם
שִׁיגִיעַ לְכָל זֶה לֹא שְׁמַעְנֵנו, וְזֶה שְׂאָמַר פְּרַעַה הִנְמָצָא
כְּזֶה, "אִישׁ", שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָת "אִישׁ" סָתֵם וַיְהִי בּוֹ רֹיחַ
אֱלֹקִים, לֹא מְצָאתִי, וְכֵן יְכוּלִים לומר עַל הַנִּפְטָר רַבִּי
יוֹסֵף לֵיב, שֶׁהָיָה אִישׁ סוֹחֵר וּבַעַל מַדְרָגָה.

(גדולת יהושע)

הם לא הכירוהו...

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב ח)

מְסַפְרִים עַל הָרַב הַקְּדוֹשׁ ר' מְנַדְלִי מוֹוֶרְקָא זי"ע,
שֶׁהָיָה הַצָּנַע לְכַת מֵאֵד עַד כְּדֵי כֹף שְׂאָפִילוֹ גְּדוּלִים לֹא
הִרְגִישׁוּ בְּגְדוּלוֹתוֹ בְּתוֹרָה.

פַּעַם אַחַת נִתְאַסְפוּ כְּמָה גְּדוּלֵי תוֹרָה וְאֲדַמּוּרִים
בְּמַסְבֵּת צְדִיקִים, וְאָז מְצָאוּ אַחָדִים מֵהֶם שְׁעַת כֶּשֶׁר
מ"שִׁנְכֵס יֵין יֵצֵא סוֹד", לְתַהוּת עַל קִנְקֵנוֹ שֶׁל ר' מְנַדְלִי
וְלַעֲמֵד עַל טִיבוֹ.

הִרְגִישׁ בְּזֶה ר' מְנַדְלִי וְאָמַר לָהֶם, זֹאת הִיְתָה כְּוִנַּת
אָחִי יוֹסֵף שֶׁלֹּא יִכְלוּ לַעֲמֵד עַל אָפִיו, פַּעַם הוּא אוֹמֵר
"אֵת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרָא" וּפַעַם "חֵי פְרַעַה", לְכֵן הִחְלִיטוּ
הָאֲחִים, "וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ", כְּדֵי לְרַדֵּת לְסוֹף דַּעְתּוֹ
בְּעַת הַשְׁתֵּיָה וּבְמַצֵּב שֶׁל שְׂכָרוֹת, אָבֵל הַפְּתוּב אוֹמֵר עַל
זֶה "וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו" לְמֵרוֹת זֹאת הוּא הַפִּיר אוֹתָם...
אָבֵל הֵם לֹא הִכִּירוּהוּ...

(באהלי צדיקים-ווארקא)

"האם באתם לתור אותי?"

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב ח)

יְדוּעַ שֶׁהָרַב הַקְּדוֹשׁ בַּעַל הַשְּׁפַת אֲמַת מַגוּר זי"ע הִתְמַנֶּה
לְהַנְהִיג אֶת הָעֵדָה בְּגִיל צָעִיר מֵאֵד, וּבָאוּ אֵלָיו קְבוּצָה

חֲשׂוּבָה מִתְלַמְּדֵי זְקֵנוֹ הָרַב הַקְּדוֹשׁ בַּעַל הַחֲדוּשֵׁי
הַרִי"ם' זי"ע שְׁעוּד הַסְּתוּפּוֹפוֹ בְּצֶל הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי
מְנַחֵם מְנַדְלִי ה'שָׂרָף' מְקַאֲצֵק זי"ע לְתַהוּת עַל קִנְקֵנוֹ.

בְּהַכְנָסֵם אֶל הַקְּדֹשׁ פְּנִימָה הִרְגִישׁ הַשְּׁפַת אֲמַת
בְּמִטְרַת בְּאֵם וְשָׂאֵל אוֹתָם "הֲאֵם בְּאֵתָם לְתוֹר אוֹתִי?"
מְצִינֵנו אֲצֵל יוֹסֵף שְׂאָחָיו לֹא הִכִּירוּהוּ, וְהֵינּוּ כִי חֲשָׁבוּ
שֶׁהוּא מְצָרִי כְּאֶחָד מִן הַמְּנִין, וְהִתְמַיְהָה עֲצוּמָה, וְכִי אֵין
חֲשָׁבוּ עַל יוֹסֵף שֶׁהוּא גּוֹי וְלֹא נָתַנוּ אֶל לְבָם לְהַסְתַּפֵּל
בְּפָנָיו הַקְּדוֹשִׁים שְׁבוּדָאֵי הָיוּ פְּנֵי מְאִירִים כְּאוֹר הַחַמָּה
מְרַב קְדֻשָׁתוֹ? אֲלֵא שְׂצַדִּיק אֲמַתִּי יְכוּל כָּל כֹּף לְהַסְתִּיר
אֶת עֲצָמוֹ עַד שְׂאָף יִחְשָׁבוּ עָלָיו שֶׁהוּא גּוֹי.

כְּשִׁשְׁמַעְנוּ הַחֲסִידִים אֶת דְּבָרָיו אֵלוֹ יוֹצֵא מִפִּיו וְרָאוּ פִי
מִי הַמְּדַבֵּר אֵלֵיהֶם הַתְּקַשְׁרוּ אֵלָיו מֵאֵז בְּעִבּוֹתוֹת אֶהְבֶּה
וּקְבִלוּ עַל עֲצָמָם אֶת מְרוֹתוֹ.

(מפי ספרים וסופרים)

כעבר כמה שבועות נהרג הצאר ימח שמו

קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים (מג, יא).

בְּחַל הַמוֹעֵד סְפוֹת שְׁנַת תְּרַמ"א פָּתַח הָרַב הַקְּדוֹשׁ
הַמְּגִיד מְטְרִיסק זי"ע וְאָמַר: קָחוּ מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ הֵינּוּ
הַלוּבֵב וְהַאֲתָרוּג. וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מְנַחָה תַּעֲשׂוּ יְרִידָה
לְ"אִישׁ מְנַחָה" זֶהוּ עֲשִׂיו שְׂכָתוֹב 'מְנַחָה הִיא שְׁלוּחָה
לְאֲדָנִי לַעֲשִׂיו, וְזֶהוּ הַצָּר אֶלְכֶסְנֵדֶר מְלֶךְ רוּסְיָה. מְעַט
צָרִי שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם רְפוּאָה, מְלִשׁוֹן 'הַצָּרִי אֵין
בְּגִלְעָד'. וּמְעַט דְּבֶשׂ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הַמְּתָקָה. נְכָאת
שִׂיִצְטָרֵף הַרְבֵּה רְפוּאוֹת, מְלִשׁוֹן 'כָּל בֵּית נְכָתָה' (מַלְכִים
ב' ב' יג) וְלֹט שְׂיַחְלוּ עָלָיו כָּל מִינֵי לְטוֹתוֹת וּקְלָלוֹת.
בְּטָנִים שְׂיִקִּים עָלָיו 'וּבִטָּן רְשָׁעִים תַּחֲסֹר' (מַשְׁלִי יג כה).
וּשְׂקָדִים מְלִשׁוֹן 'כִּי שְׂקָד אֲנִי עַל דְּבָרֵי לַעֲשׂוֹתוֹ' (יִרְמִיָה
א יב).

וְסִים וְאָמַר: נוֹ, הַרִי 'שְׁנִים' עוֹד לְחִיּוֹת הַרִי אֵין לוֹ,
וְ"חֲדָשִׁים" אֲנָא תַקְצְרוּ לוֹ, וְתַגִּידוּ כְּלָכֶם-אָמֵן! וְכַעֲבַר
כְּמָה שְׁבוּעוֹת נִהְרַג הַצָּר יִמַּח שְׁמוֹ.

(ילקוט מאורי אור)

חידון אֶצְנוֹת - נושא פרסים
איזה חפץ מופיע 15 פעמים בפרשה
זאת אך אינו מזכר שוב בכל התנ"ך?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור
מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני
למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com
נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה,
יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

שווקי קנר

קבלת שבת

שנה ארבע עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, כ"ט בכסלו התש"פ. ערב ראש חודש העלון טעון גנייה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!
ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

פרשת מקץ

מבאר ה'משך חכמה' בדרך צחות: דרך העשיר שאף בעיתות רעב אינו מתגלגל בדרכים כדי להשיג אוכל בחינם ולהסתכן, אלא קונה הוא מסוחר תבואה המצויים לרוב גם בזמני רעב, כמובן במחירים יקרים. רק כאשר מתחזק הרעב והכסף אט-אט, אז אף העשיר הולך לחפש תבואה בזול ושם נפשו בכפו להביא ממרחק לחמו.

זו הסיבה שאמר יעקב לבניו (לעיל מב, ב): "למה תתראו", כלומר, אם בעת רעב שכזה תמשיכו לקנות אוכל מסוחר תבואה המקומיים, הלא יראה העושר שלכם לבני המדינה. לכן, אף שיש לכם עדיין הרבה ממון, רדו למצרים לקנות אוכל.

לפיכך אמרו לאיש הממונה על בית יוסף: "ירד ירדנו בתחילה", מיד שהחל הרעב ירדנו למצרים לקנות אוכל ולא המתנו עד שתכלה הפרוטה מן הכיס - שאז אולי היה מקום לחשוד שמה נטלנו ממון שאינו שייך לנו - אלא יש לנו עדיין כסף וזהב לרוב, ועל כן אין לחשוד בנו שנתנו בכלינו כסף וזהב. (שניים מקרא)

"ויִשְׁבוּ לִפְנֵי הַבַּכָּר פִּבְכָּרְתוּ וְהַצַּעֲרָא וְהַצֶּעֱרָא" (מג, לג).

מפרש רש"י: "מכה בגביע וקורא: ראובן שמעון לוי יהודה יששכר וזבולון בני אם אחת, הסבו כסדר הזה שהוא סדר תולדותיכם, וכן כולם. כיון שהגיע לבנימין אמר: זה אין לו אם ואני אין לי אם, ישב אצלי".

יש לדייק בדברי רש"י, מדוע אצל האחים נקט לשון "הסבו" שמשמעותו 'הסיבה', ואילו אצל בנימין נקט לשון 'ישב' שמשמעותו 'ישיבה'?

מונא בספר "ברכת איש" לרא"י שיין שליט"א, ר"מ בישיבת "תפארת ירושלים" בארה"ב (בה הגאון רבי משה פיינשטיין צ"ל, כיהן כראש ישיבה):

נפסק בשו"ע בהלכות ליל הסדר (סי' תעב, סעיף ה): "בן אצל אביו צריך הסיבה, אפילו הוא רבו מובהק. תלמיד לפני רבו אינו צריך הסיבה, אפילו אינו רבו מובהק, אלא אם כן יתן לו רבו רשות. ותלמיד חכם מופלג בדורו, אף על פי שלא למד ממנו כלום, חשוב כרבו ואינו צריך הסיבה". הוסיף שם הרמ"א: "ודוקא כשאוכלין על שולחן אחד, אבל אם אוכל על שולחן בפני עצמו צריך להסב".

מכאן ברור כי היושב לפני מלך, אין זה מכבוד המלכות שיאכל בהסיבה, אמנם כל זאת אם יושב בשולחן עצמו שיושב בו המלך, אבל אם הוא יושב בשולחן בפני עצמו, יהיה חייב בהסיבה, שאין בכך כל פגיעה וזלזול בכבודה של מלכות. והנה, על אחי יוסף נאמר: "וישימו לו לבדו ולהם לבדם ולמצרים האוכלים אתו לבדם". נמצא שהשבטים לא סעדו בשולחן אחד עם יוסף וישבו בהסיבה, כנהוג, לכן אמר להם יוסף: "**הסבו** כסדר הזה". אבל בנימין הרי ישב בשולחן אחד יחד עם יוסף, וכפי שכותב המדרש: "**ישב** אצלי", לכן לא אכל בהסיבה. ומעתה מדוקדקים דברי רש"י להפליא.

מוסיף המתכבד ומספר: לפני כמה שניתי זכיתי שת"ח אחד החל לומר ביאור זה לפני ראש ישיבתנו הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, בעל ה'אגרות משה', אך בעודו מעלה את השאלה הנ"ל מדוע שינה רש"י לשונו וכתב פעם 'הסבו' ופעם 'ישב', אמר לו רבי משה בפשטות: "**הרי זה לפי הרמ"א!**" (שניים מקרא)

"אֲשֶׁר יִמְצָא אֹתוֹ מְעֻבְדֵיךָ וְמַת וּגְם אֲנַחְנוּ נְהִיָּה לְאֲדָנֶי לְעֻבְדִּים. וַיֹּאמְרוּ גַם עִתָּה כַּדְּבָרֶיכֶם כִּן הוּא אֲשֶׁר יִמְצָא אֹתוֹ יִהְיֶה לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נִקְיִים" (מד, ט-י).

וכבר הקשו, שהרי דבריו סותרים זה לזה, שבתחילה אמר שכדבריהם כן הוא, ותוך כדי דיבור הוא אומר את ההיפך - שרק מי שיימצא הגביע בידו יהיה לעבד? **עוד קשה,** שהמילה 'עתה' נראית כמיותרת לגמרי?

ביאר זאת הגאון רבי משה יהודה לייב צ"ל (אב"ד קוטנא), בספרו שו"ת 'זית רענן' (ליקוטי חידושי תורה), שכוונת הדברים כך היא: מנהג העולם הוא שכאשר נתפסת חבורה שביד אחד מהם חפץ גנוב - הרי כולם נשלחים למאסר, כי מי יודע, אולי כולם שותפים במעשה הגניבה.

אך כל זה הוא רק עד לביור הענין בחקירה או במשפט. כאשר יתברר כי כולם נקיים מעוון ורק הגנב עצמו ביצע את מעשה הגניבה - הרי בודאי ישחררו את כולם ורק את הגנב ישאירו בבית הסוהר, עד שירצה את עונשו וישיב את הגניבה לבעליה.

מעתה יתבאר להפליא מה שאמר האיש - שליח יוסף - לאחים: 'עתה', כלומר בטרם ימצא הגביע, 'כדבריכם כן הוא', שכולם נתפסים מחמת הספק. אולם 'אשר ימצא אֹתוֹ, לאחר שיימצא הגביע, שהרי אדוני ודאי נחש יינחש וידע מי הוא הגנב ומי נקי מעוון זה, ועל ידי כך יוציא לאור משפטכם, ואז 'אשר ימצא אותו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקיים!'

"וְהִנֵּה שְׁבַע פְּרוֹת אַחְרוֹת... וְאֵיקָן... וְאַרְא בְּחִלְמִי וְהִנֵּה שְׁבַע שְׁבִלִים" (מא, יט-כב).

לכאורה, פרעה היה צריך לומר 'ואיקן, ואישן שנית וארא בחלומי', וכי חלם בהקיץ?!

ועוד יש להבין, מניין ידע יוסף שהחלום הוא חלום אמיתי?
ועוד קשה, לכאורה פתרונו של יוסף פותר רק את חלום השבלים הרומזים לתבואה, ולא את חלום הפרות!

אכן יש ליישב כל זאת בטוב טעם, על פי דברי הגמ' (ברכות נה): "שלושה חלומות מתקיימים... ו**חלום הנפטר בתוך חלום**". מעתה יש לומר שחלומות פרעה כך היו: נותר בחלומו הראשון, ואז המשיך לחלום על שבע השיבולים - **"ואיקן, וארא בחלומי והנה שבע שבלים"**.

ומכאן הבין יוסף שחלום השיבולים הוא פתרון לחלום הפרות, ולכן פתר לו שהכוונה היא **לרעב ושובע** - שהרי השבלים הן סימן לשובע ורעב, והרי חלום השבלים הוא הפתרון...

"וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלֵאוּ אֶת פְּלִיָּהֶם בָּר וְלְהַשִּׁיב כֶּסֶף הָאֵשׁ אֶל שַׁקוֹ וְלָתֵת לָהֶם צִדָּה לְדַרְךָ וַיֵּעַשׂ לָהֶם כֵּן" (מב, כה).

פרפרת נאה הגיד כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א, על כך שיוסף הצדיק הורה לחזיר לאחיו שלא הכירוהו, את כספם:

מאז ומקדם ידעו בני ישראל, כי את אומות העולם ניתן לשחד בממון ולקנותם במתנת יד. כל השתדלנים לדורותיהם היו מעניקים לצורך היהודים התורן סכומי כסף מכובדים ומתננות יקרות, כדי להשקיש בכך את צמאונם לדם היהודי.

ביקש יוסף להראות כי אצלו אין עצה זו תקפה, אין הוא אוהב כסף ורודף בצע, ואדרבה אפילו את הכסף שקיבל מהם כדת וכדין הרי הוא מחזיר להם, ובכך ידעו האחים כי אין הם יכולים להסתמך על עצת השוחד, כאילו היא תועיל להם מול שליט מצרים.

לפיכך מוצאים אנחנו שרק כאשר מצאו האחים את כספם בפי אמתחותיהם יצא ליבם ויחרדו איש אל אחיו; ואילו בכל אותה העת אשר יוסף נטפל אליהם על לא עוול בכפם, לא מצאנו כלל כי האחים התייראו ויחרד ליבם. אלא שהן הן הדברים: כל עוד לא החזיר להם יוסף את הכסף, סברו האחים כי מצויה ברשותם עצה הגונה להטות את ליבו של המלך לטובתם, וזאת על ידי שישחזוהו בכסף רב ויעניקו לו מממנם, ומחמת כן הם לא התייראו יתר על המידה. אולם כשראו כי הם אינם עומדים מול גוי תאב ממון רגיל, אלא מול מי שבז לכסף, עד שהוא נכון לוותר אפילו על כספו, אז הוא התייראו ויחרד ליבם, בראותם כי את המלך הזה אי אפשר לקנות בכסף...

"אֵת אַחֵיכֶם אֲתָן לָכֶם וְאֵת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ" (מב, לד).

רש"י מפרש את דברי האחים אל יעקב: "תסחרו - תסונובו".
ויש לתמוה, הרי יוסף אמר לאחים "אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם ואתם **לכו הביאו שבר רעבון בתיכם** ואת אחיכם הקטן תביאו אליי" ולא אמר להם שיתסונובו בארץ, ומדוע האחים אמרו כך ליעקב?

ביאר זאת באופן נפלא בספר 'בין שמועה': דהנה, עיקר טענת יוסף אל האחים היתה שהם נכנסו מעשרה שערי מצרים והתפזרו בה (עין רש"י לעיל פס' יג), שאין לך ראיה גדולה מזו שהם מרגלים, והאחים ענו לו שעשו זאת מפני ש'האחד איננו' והתפורנו כדי לחפש את אחינו הקטן (יוסף) שירד מצרימה, ובאמת זו היתה סיבת התפזרותם. ויוסף ענה להם שאם יביאו אליו את בנימין, יתיר להם להתפזר ולהסתובב בארץ.

אולם ליעקב לא יכלו האחים לומר שיוסף התיר להם להסתובב בארץ, שכן יעקב סבר שיוסף נטרף ולמה להם להסתובב במצרים? ומכיון שהאחים לא רצו לשקר, ומאיך - לא רצו לומר את האמת, אמרו דבר שישתמע לשתי פנים: "ואת הארץ תסחרו" - שיעקב יוכל להבין שהכוונה **לסחרו** ממון במצרים כדי לשבור את רעבם, והאמת תהיה שיוסף התיר להם **להסתובב** בארץ... (מתוקים מדבש)

"וַיֹּאמְרוּ בֵּי אָדָנֶי יֵרֵד יִרְדְּנוּ בְּתַחֲלָה לְשֹׁבֵר אֹכֶל" (מג, כ).

מדוע צריכים היו האחים להדגיש בדבריהם כי "ירד ירדנו בתחילה לשבור אוכל"?

מספרי המגיד

אור חוזר

סיפור לחנוכה

בנין הישיבה נראה כמו תמיד בליל חנוכה. כל האגף הפונה אל הרחוב היה מואר באורות קטנטנים שבקעו מפתילות טבולות בשמן זית. חנוכיות בשלל סוגים ומינים נצבו על אדני החלונות. עשרות בחורים עמדו ליד החנוכיות ושרו את המזמורים המסורתיים בניגונים הישיבתיים הידועים. צלליות שחורות על רקע השמים המחליפים את שמלת היום הכחולה באדרת לילית שחורה. לילה רגיל של חנוכה.

חדי עין שמו לב שחנוכיה אחת עומדת עדיין חשוכה, אם כי לא היה צריך עין חדה במיוחד כדי לראות את עשרות הבחורים המתגודדים משני צדי החנוכיה הכבויה. זוהי החנוכיה של אליהו ווסרשטרום, מי שידוע כ"צדיק של הישיבה". כל כולו בחור בן י"ח שנה, וכבר יש לו עשרות מעריצים נלהבים העוקבים אחר כל הליכותיו בשבע עינים, ומספרים מפה לאוזן אודות צדקותו המופלגת.

אליהו הוא בחור שהגיע לישיבה מבית רגיל וסטנדרטי לחלוטין. איש לא פילל כי מבית כל כך רגיל וממוצע יכול לצמוח בן עליה כמו אליהו. בחור משכמו ומעלה. גם אליהו עצמו לא התברך בכשרונות גדולים, על דרך ההמעטה, אלא שחולשתו היא מקור כוחו. בהתמדה עצומה ובעקשנות ועקביות שאין רואים, הוא לומד ולומד. מסתער על כל ענין קשה ולא זז ממנו עד שמצליח לפצח את נקודת הקושי. כשרונו החלש של אליהו נשכח כבר מזמן. בהתמדה עצומה ולימוד עד כלות, הפך אליהו את ראשו הסתום למעיין פורה. דברי התורה היו כפטיש יפוצץ סלע-ראשו של אליהו. פוצצו אותו והפכוהו מקצה אל קצה. אלמלי ראינו לא האמנו, היו מפטירים יודעיו ומכיריו. מבחור דל כשרונות, נעשה אליהו לבעל סברה גאוני.

אילו הסתפק אליהו רק בהתמדה מרובה ובתואר למדן, דיינו. אלא שאליהו הוא גם ירא שמים מופלג. תפילתו של אליהו הפכה זה מכבר למושג, שלושים דקות, כאחד מגדולי הצדיקים. שופך צקון לחשו לפני בוראו ומופשט מכל העולם.

ימי החנוכה הם גולת הכותרת של אליהו. כבר ביום כ"ד כסלו בבוקר מתחיל הוא לבעור כאש יוקדת של דבקות והתלהבות עצומה. בצהרים מכין את הפתילות ויוצק את השמן לבזיכים וככל שמתקרבת שעת ההדלקה, נדמה לכל הרואה אותו, כי עוד מעט קט ואליהו לא יצטרך גפרור להדליק את הנר, די שיגע בו בידו הרותחת והנר ידלק...

כאשר כל הבחורים יוצאים בשעת השקיעה להדליק את הנרות, נעלם אליהו מהשטח. תכף ומיד הוא חוזר מהמקוה ופניו אדומות כאש, ואינך יודע אם מחום המים או מאש של מצוה. רוב הבחורים נכנסים להיכל הישיבה ותופסים את מקומם ליד הסטנדר והגמרא, ואז ניגש אליהו להדלקת הנר בדחילו ורחימו. לא לבדו הוא באותה שעה. כבר אמרנו שעשרות מעריצים יש לו, והללו מקיפים אותו מכל עבר, מתבוננים בהתלהבות ודבקות בכל תנועה ותנועה שלו.

כאשר בהיכל הישיבה יוקדת הריתחא דאורייתא של "סדר שני", ואגודלים מתנופפים לכל עבר תוך ויכוח למדני מפולפל, פולשת פנימה שירתם של אליהו ומעריציו, "אוי יוונים נקבצו עלי, אזי בימי חשמנים".

*

אלא שאותם עשרות מעריצים של אליהו ווסרשטרום, אינם בודדים בשטח. כנגדם יש לו עשרות של מתנגדים. מה הוא חושב לעצמו, שכאן זו החצר החסידית שלו? הישיבה זה לא שטיבל והוא לא רבי, טוענים כנגדו מתנגדיו. הם אינם מכחישים שהוא למדן וצדיק נשגב, אך אינם יכולים לשאת את שונותו ויציאתו מגדרי הישיבה הרגילים.

יש בחורים שמסתפקים בהרמת גבה מול תנועותיו הנפרזות של אליהו בשעת התפילה, יש המגחכים בשקט נוכח הבעות פניו וגופו המקפצץ כפקעת של קפיצים בשעת תפילת הלחש. יש כאלו הצוחקים בפה מלא מול פניו המתעוותות בעשרות הבעות ועיניו המתגלגלות. אך יש גם כאלו שמו לעצמם למטרה לרדת לחייו של הצדיק ולסלקו מן הישיבה בכל מחיר. ובלבד שהישיבה לא תהפוך לחצר החסידית הפרטית שלו.

ולכן כאשר פולשת שירתם של אליהו ומעריציו לתוך היכל הישיבה הגועש בריתחת הלימוד, מזדרזים כמה בחורים אל החלונות וצועקים "שא, שא, תהיו בשקט. ביטול תורה". אך תמיד יש גם כאלו המוכנים להקצין, כמו באותו לילה שלישי של חנוכה כאשר שני לצים נגשו בלאט אל ברז כיבוי אש, גררו את צינור הגומי השחור אל החלון ופתאום מהומה. אליהו וחסידיו שהיו מרקדים בעגולה בחצר הישיבה בשירת "ארוממך ה' כי דיליתני", נשטפו בזרנוקי מים אדירים ורק בנס לא נכבו הפתילות בחנוכיות.

הישיבה היתה כמרקחה. אליהו הצדיק וחסידיו עמדו בחצר, נוטפים פלגי מים ואינם יודעים מה לעשות מבהלה ומבוכה.

מספרי המגיד

זה היה מעשה קיצוני של חמומי מוח, הסכימו הכל, וגיננו את הבחורים שעשו זאת, אבל את הליצנים שהיו מרדפים אחרי אליהו ומחקים את העוויותיו וכריעותיו והשתחיותיו אי אפשר היה לעצור. על כל מעריך שקם לאליהו קמו לו שני מתנגדים, שראו בו יוצא דופן וטיפוס מוזר שאינו מתאים למסגרת ישיבתית רגילה ומוטב שיעקור מכאן ויפה שעה אחת קודם.

התנגדותם של מתנגדים כמותה כהתזת בניזין על מדורה של ל"ג בעומר. ברגע שהצדיקל של הישיבה הפך לנרדף, העניקו לו הרבנים, ראשי הישיבה והנהלה הרוחנית את תמיכתם והכריזו כי מי שיעז להתנכל לאליהו ווסרשטרום - אחת דינו.

ואף כאן יפה כוחו של כללנו זה הקודם, תמיכתם של הרבנים וראשי הישיבה באליהו, כמוה כיציקת שמן על מדורה של ערבי פסחים. עשרות בחורים שלא יכלו לשאת את "חרפת ההערצה העוורת לבחור רגיל מהישיבה", חיכו לכל עת מצוא, והרחק מעינם הפקוחה של המשגיחים והרמ"ם, היו ממררים את חייו של אליהו ושואלים אותו אם אינו חושש ליהירות וגסות רוח.

שתק אליהו ולא נגרר אף פעם לויכוחים ומחלוקות. הוא את שלו המשיך לעשות בלהט ואמונה. אדרבה. מזמן לזמן התגבהה להבה של יראת שמים שהיתה מבערת בקרבו וקמעא קמעא החלה מפעמת בו רוח אלוקים. נדמה היה שכפסע בינו ובין רוח הקודש...

*

"לפני שבר גאון", אמר החכם (משלי טז). לפני הנפילה והשבר, באה גאות גדולה. גם אליהו ווסרשטרום, שהיו מקצת מעריציו בטוחים שעומד להתעלות למדרגת צדיק הדור, החל ליפול.

פתאום כבתה האש הגדולה שבערה בו, מבלי הסבר. לפני כן היה קם בבוקר, לאחר שינה קצרה בת ארבע ואפילו שלוש שעות, ובן שניה מזכיר לעצמו: אליהו אתה שוכב לפני מלך גדול ונורא, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, מלוא כל הארץ כבודו. "מודה אני" התנגן תכף על שפתיו בנעימה של שמחה ויראה, וידיו הושטו לקערת המים והספל במהירות של טיל תלול-מסלול. בתוך דקה היה לבוש מכף רגל ועד ראש ובעוד שלוש דקות כבר רץ כל עוד רוחו בו למקווה. חבריו לחדר בקושי הספיקו לקום מהמיטה כאשר אליהו כבר שב מהמקווה, פיאותיו מנטפות טיפין של מי טהרה, ושפתיו רושפות כלהבות פסוקים של תפילה שקודם התפילה.

פתאום נשברה רוחו. לא ידע מהיכן נפרצו חומות של קדושה שבנפשו. אך הוא מתעורר בבוקר, ואוי לבושה. העייפות גוברת עליו והוא מתהפך על צדו השני לחטוף תנומה של עוד רבע שעה. אח"כ הוא ממחר למקווה כרגיל, אך הצלילה בתוך המים אינה משרה בו את הרוח דקדושה כאשר היה בעבר. כפועל יוצא התפילה כבר איננה אותה תפילה, והשמו"ע מתקצרת לכדי עשר דקות.

הוא שבור לגמרי. מדוע זה קרה לו פתאום? שמא נשתרבבו בטעות מאכלות מפוקפקות לתוך פיו, אולי שמע לשון הרע, אולי עיניו טיילו היכן שלא צריך?

עמד ובדק עצמו מכף רגל ועד ראש. געה בבכי חדר לפניו מחדר ועשה תשובה שלמה, תשובה מיראה ואהבה, ועדיין לא עלתה בידו ולא כלום. האור הגדול שהיה מפזז בנפשו בעבר נלקח ממנו ללא הסבר. שוחח עם כמה מגדולי הרבנים ושמע מהם שזהו רק משבר רגעי חולף ואל לו להתיאש.

שמע אליהו את הדברים, המשיך בסדריו כמקדם אבל היה מגשש בערפל כסומא בארובה. עתה כבר לא הציקו לו מתנגדיו ואיש לא קינטר אותו בשאלות אודות מיחזי כיוהרא וגסות רוח, כיון שבבת אחת חדלו הנהגותיו העילאיות. פתאום נעשה אליהו ווסרשטרום בחור בין הבחורים. מעט יותר מירא שמים רגיל, אבל לא אותו צדיקל שהרעיד את כל בנין הישיבה בזעקותיו כאשר ברך על הנרות בלילות החנוכה. הצד השני של המטבע, שגם אותו שובל ארוך של בחורים מעריצים שנשרך אחריו לכל מקום, ניתק ממנו. הבחורים הריחו שאליהו עבר משבר נפשי, והיו מהם שדנו אותו לכף חובה וטענו כי החמיץ, כאותה ששינו יוחנן כהן גדול שימש בכהונה ונעשה צדוקי...

שלא בטובתו הפך אליהו ווסרשטרום לבחור רגיל. לא פעם ולא פעמיים היה מהרהר באותו פתגם ידוע "זרוק חוטרא אאורא - אעיקריה קאי". אם תזרוק מקל באויר, יסתובב ויסתובב, אך כשיפול, תמיד יהיה צדו התחתון, צד השורשים, כלפי האדמה! ... כך אני, הרהר בעוגמה, וכי יכול אני להיות שונה משאר בני משפחתי. מה הם כולם בינוניים, אף אני כמותם.

למחשבות עגומות אלו הגיע אליהו בעקבות המשבר השני שלו, שכן לאחר צניחתו המהירה בעבודת ה', הוא ממש התרסק בשדה הלימודים. פתאום התקרר חשק הלימוד שלו, והגמרא, מושו חייו, הזעיפה אליו פנים. למד בקרירות, כמי שכפאו שד, והחל מהרהר ברצינות כי כנראה גם הוא יהיה אברך בינוני כמו אחיו. ואז, על סף הקריסה המוחלטת. הגיע אליו ליפא, אחד ממעריציו המושבעים, והציע לו את רעיון הנסיעה לאוקראינה.

ליפא, בחור פעלתן בעל גוף שניצוץ של חיוניות תוססת מרקד באישונו. החברים בישיבה מכירים אותו בשם 'ליפקה'. מכוח אישיותו הדינמית הוא ראש המדברים ומסמר החברה בכל מקום.

תמיד יש לו מה לספר, לליפקה. תמיד הוא ספק החדשות האולטימטיבי בכל מקום. תמיד הוא מעודכן בכל הנייעס האחרונים, תמיד הוא מצויד באמרת כנף שנונה או בווארט מוצלח שיצא זה הרגע מן התנור. אין פלא שהוא אהוב הבחורים. גם בין מעריציו של אליהו, היה ראש וראשון. כאשר החלה התמוטטותו של

מספרי המגיד

אליהו, לא יכול היה לשאת את הרעיון, ובשעה שכל חבריו ומעריציו של הבחור הלמדן והצדיק נעלמו ונפוצו לארבע רוחות השמים, השקיע את כל מחשבותיו איך להציל את "הנופל". זה היה לפני כשמונה עשרה שנים. שעה שנסיעה למדינה זו היתה כולה חידוש. ליפקה הציע לאליהו לנסוע על קברי הצדיקים במדינה הרחוקה. אליהו הרהר בדבר ואחרי כמה ימים של התלבטות החליט להענות לחברו הטוב. הם נסעו מהארץ יחד עם חבר שלישי, לקראת סוף חודש כסלו, ולא שכחו לקחת בחשבון את החג המרחף באופק, חנוכה... ארזו בקבוקי שמן זית ובזיכים קטנים, פתילות וגפרורים, ואפילו נרות שעווה להדלקת הנרות לא שכחו לקחת.

*

זה היה חורף קר במיוחד. גם אוקראינה שהיא ארץ מלומדת בשלגים וקור הופתעה במקצת מול גל הקור שנחת עליה בתחילת החורף. החזאים המקומיים אמרו שזהו זרם אויר שהגיע הישר מסיביר. שערי המדינה בקושי נפתחו לתיירים, הכל עוד היה חדש והם לא ידעו בדיוק מה לקחת. נסעו מצוידים במזוודות גדושות עד להתפקע במערכות בגדים חמים וקופסאות שימורים וממתקים מכל סוג. ונגררו כמו דובים שוחרי זלילה לכל מקום.

זה היה מזלם הטוב, כיון שבערבו של יום הגיעו לכפר נידח שבבית הקברות שלו טמון אחד הצדיקים הנודעים. אך נכנסו לשערי הכפר ארעו כמה דברים בבת אחת. סערת שלגים החלה משתוללת, הפסקת חשמל פתאומית החשיכה את בתי הכפר שגם בלאו הכי היו מוארים באור דלוח צהבהב של מנורות חלשות במיוחד. הדבר השלישי והמצער ביותר: המנוע של המונית שגררה אותם יומיים תמימים השתעל ונדם ללא התראות, מרחק עשרות קילומטרים מהמוסך הקרוב ביותר. הם נתקעו במקום הנידח ביותר ללא תקשורת, ללא אפשרות חילוץ.

השלושה היו ממש מיואשים, רעבים וצמאים למשקה חם שישב את נפשם ויפשיר את עצמותיהם הקפואות. החליטו לעבור מבית לבית ולהציע כמה דולרים למשפחה שתתן להם אכסניה נאותה. הרוח והשלג היכו על פניהם ללא רחמים והם הסתערו על הבית הראשון שראו, שהיה במקרה או שלא במקרה גם הבית הגדול ביותר בכפר. בעל הבית, כפרי תמיר וחסון נדהם כאשר פתח את הדלת וראה מולו שלושה יהודים צעירים עטופים במעילים כבדים.

"מה אתם רוצים?" שאל באנגלית צחה והפתיע אותם, במיוחד את שלוימלה, החבר השלישי שהגיע לשיבה הישר מברוקלין.

"אנחנו מבקשים להתאכסן בביתך עד יעבור זעם הסערה" השיב לו שלוימלה והסביר לו בקצרה מה קרה להם. ליתר ביאור הראה לו שטר בן עשרים דולר.

עיני האיש אורו. מיד הכניס אותם לאחד החדרים שבביתו המרווח, אשר היה מואר כעת באור נרות בגלל הפסקת החשמל. והראה להם בגאווה ארבע מיטות מוצעות. "גם אם הייתם מביאים חבר רביעי, הייתם יכולים להסתדר אצלי" אמר בסיפוק.

"יש לנו חבר רביעי" נענה שלוימלה, "הנהג שלנו".

הנהג לא חדל מלברך אותם. בסתר לבו פחד שמא יופקר לנפשו. כמנהג המדינה.

זה לא היה שיא גן-העדן. בבית הכי פשוט בארץ ישראל, המיטות הרבה יותר נוחות ובודאי שלא נודפות ריח עתיק של שומן אוזים. אבל הברירה שעמדה בפני שלושת הבחורים ונהגם, היתה בין שינה בישיבה בתוך מונית מקולקלת וקפואה, לבין זה, והמיטות היו חמות ונוחות.

הוציאו מהמזוודות את השימורים, נטלו ידים ואכלו את הלחם החצי יבש שהביאו מהבית. שלוימלה מזג לכולם וודקה שגם אותה טלטלו מהארץ והאוויר השתפרה פלאים.

יומיים היו תקועים בבית שבכפר הנידח והסערה טרם שככה. אדרבה, בשעות אחר הצהרים של היום השלישי התגברו הרוחות עוד יותר ויללו בקולות ממוגגי לב. השלג הניתך משמים בנדיבות רבה, נראה כמאיים לקבור את הבתים תחת מעטה של לובן בוהק.

"חסר לי מקוה" נאנח אליהו. זה היה יום כ"ד כסלו. בעוד שעה ירד הלילה והם עומדים להדליק נר חנוכה במקום הכי נידח בעולם. פרסומי ניסא עבור אלפי פתיתי שלג המסתחררים ליד חלוננו של בית כפרי אי שם בערבות אוקראינה. לפני שנה עוד היה ברום המעלה והלך לטבול במקוה ליד הישיבה כשאש יוקדת בלבנו. היום הוא מוקף קור מבית ומחוץ.

"בעצם חסר לי חשק למקוה" הרהר בעוגמה. אפילו חשק ללכת למקוה אין לי, שלא לדבר על כך שגם אילו יקפוץ מן הגג, מקוה לא תצמח כאן.

"צריך להביא את הציוד מהמונית" הפטיר ליפקה. "השארנו בתא המטען את המזוודה עם בקבוקי שמן הזית, הפתילות והבזיכים".

"אני רץ להביא" ניצת פתאום הבהוב קל בלבו של אליהו.

לקח את מפתח המונית מהנהג, התעטף במעיל העבה ויצא אל הכפור. הרוח שרקת כתן מורעב וכמעט הפילה אותו לארץ. כל צעד שלו טבע בשכבת השלג עקבות עמוקים של מגפיו הכבדים. בקושי הגיע עד המונית ובאצבעות משותקות מקור פתח את תא המטען.

מספורי המגיד

משהו לא מצא חן בעיניו כשגרר את המזוודה הקטנה לתוך הבית. תמיהה קלה חסרת פשר ניקרה בו ולא ידע מה מציק לו.

אחרי דקה התבהר הכל.

"הבקבוקים נעלמו" זעק ליפקה.

"איזה בקבוקים?" נחרד אליהו.

"השמן איננו" הצטרף שלוימלה למקהלה בצרחה עזה.

בבקבוקי שמן הזית שארזו בקפדנות לא היו. זה מה שהציק לו בדרך. המזוודה היתה קלה מדי. היו בה רק כוסיות זכוכית, גפרורים, פתילות ושלושה זמירונים מיוחדים לחנוכה. כיצד נעלמו הבקבוקים, ואתם חבילת נרות השעווה, חידה היא. חידה שגם פתרונה לא יעזור להם. אולי הנהג חמד אותם, אולי נשכחו במקום כלשהו. אחת היא, הם אינם!!

"מה עושים" שאל ליפקה ביאוש. "עוד כמה דקות זמן הדלקת נר חנוכה ואין לנו טיפת שמן. לו השאיר הגנב את נרות השעווה..."

"אולי לבעל הבית יש שמן זית?" הציע אליהו בהיסוס.

"השתגעתי? מה פתאום לגוי אוקראיני יהיה שמן זית בבית" התקיף שלוימלה.

אליהו לא התרגש. שלח את שלוימלה אל בעל הבית לברר אם יש לו במקרה קצת שמן זית.

הגוי נענע בראשו מצד לצד. "מצטער מאד, אין לי דברים כאלו, אבל אם אתם צריכים שומן טוב יש לי שומן אווזים בשפע. זה כשר" הוסיף במאור פנים מול האכזבה המתפשטת על פניהם.

ההכרח הוא אבי ההמצאות, אומר הפתגם. פתאום הבריק רעיון בראשו של אליהו. אהל הצדיק שוכן לא

הרחק. אולי ימצא שם כמה נרות שלמים במתחם הקבר. לפעמים כבה נר תכף בתחילתו.

לא רצה לאכזב את חבריו אם ישוב בידים ריקות ולכן לא גילה לאיש את תכניתו. יצא אל הסערה העזה בלי להסביר לאיש את מעשיו. גישש בעזרת פנס קטן את הדרך אל האהל והגיע אליו חצי מת לאחר שבוסס שעה בתוך שלג עמוק.

האהל היה פתוח למרבה החסד. לא היה שם גוי שומר שיש לשחדו כדי שיואיל להרשות ליהודים להכנס.

אלומת האור של הפנס התרוצצה בחדר החשוך. מאירה את המצבה העתיקה. היו שם כמה נרות כבויים

שבערו עד תומם. ברגליים פקות למעוד הסתובב והחל לצאת.

רגליו ניגפו במשהו וצליל עמום עלה מתחתיו. נאחז ברגע האחרון במעקה הברזל שסביב המצבה והאיר את הקרקע בפנס.

זה לא יכול להיות. זהו תעתוע!

בבקבוק שמן שכב על הארץ, ליד המצבה.

הרים אותו מהארץ ורעד כבקדחת. הפנס האיר את הפתק שנכרך סביב הבקבוק בגומיה. "לתועלת מי שירצה להדליק נר שמן זית מארץ ישראל".

את הדרך חזרה עשה ברבע שעה. רגליו היו קלות כאילות. נכנס לביתו של הכפרי בריקוד ובקבוק השמן בידיו. "נס חנוכה" זעק בקול לא-לו.

שלוימלה וליפקה חישבו להתעלף. בקבוק שמן-זית מפירמה ידועה בארץ ישראל ריקד בין ידיו של אליהו.

בשמחה של מצוה הסתערו על הפתילות, גלגלו ותקעו בבזיכים. יצקו את השמן והדליקו.

ופתאום חש אליהו כאילו הוסר הפקק. האור חזר. האור הגדול שהיה מציף אותו בכל פעם, אותה שמחת

מצוה שמלאה אותו עד תום, נחתה עליו מאי שם. הדליק את הנרות בהתרגשות עצומה, בזעקות אדירות

שהדהדו בכל הכפר, ובשטף של דמעות ניגרות מעיניו, הוא חש ש"תקופת הצינון" הסתיימה והדרך אל עבודת ה' נפתחה בפניו שוב.

"זוה עוד בלי מקוה" גיחך ליפקה ולחש לשלוימלה, "תאר לעצמך איך היתה ההדלקה שלו נראית אחרי מקוה".

"מקוה אולי לא היה" חייך גם שלוימלה, "אבל גלגולי שלג גם הם סגולה לשמחה של מצוה"...

~~~~~

לקבל מייל זה נא ליצור קשר במייל w0533194197@gmail.com חנוך חיים וינשטוק נ"י

גליון

311

פרשת מקץ - זנוכה תש"פ

האחות השיבה שמדובר בבעיה מסובכת שרק בית חולים יכול לטפל בה, והטיפול כרוך בעלות כספית גבוהה, ואין זה מאחריות בית האבות.

החלטתי לעשות מעשה. הזמנתי אמבולנס ולקחתי את הקשיש המיוסר לבית החולים. הרופאים טיפלו בו, ויום למחרת כבר יכול היה לחזור לבית האבות. לפני שיצאנו מבית החולים ניגש אליי הרופא ואמר לי שאם היו מחכים עוד יום אחד, ליבו של החולה היה נפגע והטיפול כבר היה מאוחר מידי...

באותם ימים הייתי אברך כולל וקיבלתי מלגה של 500 לירות לחודש. האמבולנס והטיפול הרפואי עלו 300 לירות! ובית האבות כמובן לא הסכים לממן זאת. באותו חודש הסתפקתי למחייתי עם 200 לירות בלבד. חלפו מספר שבועות. בכל פעם שבקרתי את הקשיש, הוא היה מודה לי מעומק ליבו על החסד הגדול שעשיתי עימו.

באחד הביקורים הבחנתי שוב שהוא גונח ומתייסר. הבנתי שהבעיה חזרה על עצמה. שוב הזמנתי אמבולנס, הבאתי אותו לבית החולים ושלמתי על כל ההוצאות. הדבר חזר על עצמו כחמש עד שש פעמים, כשבאותם פעמים אנו חיים בדוחק בשארית המלגה שנותרה לקיום החודשי.

חלפו 42 שנה מאז, ואני שכחתי לחלוטין מאותו מעשה חסד רחוק. אך הנה, אותו האיש מגיע בחלומי ואומר לי: "נודעה לי הצרה שבה אתה מצוי בימים אלו. באתי לפני בית דין של מעלה ואמרתי להם: 'איך יתכן שאדם שעשה עימי חסד של אמת והיטיב עימי בחולי במעיים' 'ניזק באותו איבר'?. בית דין של מעלה קיבלו את דבריי, ובאתי לבשר לך שתיכנס לניתוח ותצא ממנו בשלום מבלי שחיך ישתנו!".

האיש הסתלק ואני התעוררתי. זכרתי היטב את החלום וחשתי שמדובר בחלום אמת. מאותו הרגע ירדה עלי שלוה ברוכה. הילדים שבאו אלי שעות אחדות לאחר מכן מצאו אבא שונה לחלוטין מזה שעזבו בליל שבת. הייתי רגוע לחלוטין, שרתי זמירות שבת ושמחת השבת ניכרה על פניי. הם שאלו מה אירע וסיפרתי להם אודות החלום. אמרתי שאני בטוח שהכול יתקיים.

ובאמת, כפי שהובטח לי בחלום - הניתוח עבר בהצלחה עצומה. אני זוכר את שלושת הרופאים שהגיעו אליי לאחר

וַיִּלְכֹּשׂ אֶתֹּו בְּגָדָי יֵשׁ (מא, מב)

יוסף משלו נתנו לו וכו' גוף שלא דבק בעבירה - 'וילבש אותו בגדי שש' וכו' (בראשית רבה פרשה צ' מא-מג)

מידותיו של הקב"ה הם 'מידה כנגד מידה', ו'במידה שאדם מודד - בה מודדין לו'. המחשה לזה נראה במעשה הבא.

סיפר הרב **יחיאל מיכל שטרן** שליט"א רב שכונת עזרת תורה בירושלים סיפור מופלא שחווה על בשרו, וכך הוא מספר: 'המחלה' - ר"ל - נתגלתה אצלי במעי הגס, ומצבי הרפואי היה נחשב קשה. הרופאים היו פסימיים לגבי דרך הטיפול האפשרית, או נכון יותר: הכמעט בלתי אפשרית... שלושה רופאים בכירים, ששמם הולך לפנייהם בתחום, קבעו שעלי לעבור ניתוח מסובך שכנראה יציל את חיי, אך הוסיפו שככל הנראה הוא ישנה לחלוטין את איכות חיי, זאת בשל הצורך לכרות את האיבר הנגוע.

מבחינתי האישי מדובר היה באסון. לא ראיתי עצמי מנהל חיים תקינים לאחר הניתוח. מאידך, היתה חובה מוחלטת לעבור את הניתוח, שכן בלעדיו לא יכולתי להמשיך לחיות.

כשהבנתי שאין ברירה, קבעתי תור לניתוח, וככל שהתקרב המועד, המתח בקרבי הלך וגבר. חששתי מאד מהתוצאות, ולא לחינם...

והנה, בליל שבת האחרון שלפני הניתוח, חלמתי חלום מפתיע בו הופיע אדם שאותו ראיתי לאחרונה 42 שנה קודם לכן... באותם שנים, נהגתי ללכת לבקר קשישים גלמודים בבתי אבות שהיו באותה עת בירושלים. הייתי מקורב מאד לצדיק הגאון הנודע רבי **אריה לוי** זצ"ל, שהתפרסם גם במעשי החסד הנדירים שלו, ממנו ראיתי וכך עשיתי.

באחד הימים הבחנתי בקשיש שיושב על מקומו כשהוא סובל וכאוב. פניתי אליו ושאלתי האם אוכל לסייע לו. הוא השיב בשלילה. התעקשתי בכל זאת: "מה כואב לך?". הוא השיב בקול רפה שיש לו בעיות חמורות במעיים וכל גופו כואב בשל כך.

ניגשתי לאחות שהייתה במקום ואמרתי: "יושב אצלכם אדם שנאנק בייסורים איזמים ואינכם עושים עימו דבר?"

הניתוח והודו כי אירע לי נס... הם ציינו, כי נדהמו לגלות שעל אף המחלה אין צורך לקטוע איברים חיוניים להמשך תפקוד הגוף ככל אדם.

"הייתי לאחר הניתוח בבית גדולי ישראל", סיים הרב יחיאל מיכל שטרן שליט"א, "הם הביעו את התפעלותם מהדברים, ואמרו, שחלה עלי מצווה לפרסם מעשה זה, שיראו כולם את החסד שעושה הקב"ה עם בריותיו, ועד כמה נאמן הוא לשלם שכר ולהחזיר חסד לעושי חסד". [מתוך 'שבת אורה']

ימי החנוכה

עַל הַנְּסִים... שְׁעֵשִׂית לְאַבְרָהָם בְּיָמֵים הָהֵם בְּיָמֵי הַיְהוּדִים

היו אלה ימי מלחמת העולם השנייה. דם יהודי נשפך כמים, מכונות ההשמדה האכזריות של הנאצים יימח שמם, היו בשיא תפוקתן. ברכבות המוות נדחסו יהודים רבים, בדרכם האחרונה לקדש שם שמים. הנאצים בדייקנות ובקפדנות עברו עיר אחרי עיר וכפר אחרי כפר, אוספים את היהודים ומובילים אותם אל התחנה הסופית והאחרונה. אחד המחנות הידועים, היה מחנה 'ברגן בלזן'.

ביום מן הימים הובל לשם הגאון רבי שרגא שמואל שניצלר זצ"ל, שכיהן כאב"ד העיירה טשאבא שבהונגריה. גם לעיירתו הגיעה ידם המגואלת בדם של הנאצים, ומאות אלפי יהודי הונגריה הועברו למחנה 'ברגן בלזן', שם קיבלו הנאצים את ההחלטות מה לעשות בכל יהודי.

העבודה במחנה התנהלה בדייקנות ללא שינויים. בקור מקפיא - ולחילופין - בשרב מחניק, התייצבו היהודים כל יום לעבודה באותם בגדים, אחרי מנת מזון זעומה, ובאותה שעה...

ביום מן הימים קרא אחד הנאצים לרב שניצלר. כשהגיע הרב אליו, תבע הלה מרבינו שיאמר דברי כפירה באמונתו. הרב השיב בנחישות: "לא יקום ולא יהיה, יש בורא לעולם ואין עוד מלבדו!".

היהודים מסביב, כבר העריכו מה יקרה בהמשך. היה ברור, כי עכשיו תישמע שריקת הכדור, שתסיים את חיי הרב. אולם הנאצי אמר: "אני נותן לך הזדמנות שניה ואחרונה להציל את... חיירך!", והניף את הנשק באיום.

"וכי בגלל שאני כאן במחנה בתנאים כאלה, ובגלל איום כזה, אוציא דברי כפירה מפי?! הרי כולנו רואים את השמים ואת הארץ, אותם ברא בורא עולם. זה דבר פשוט וברור שכל יהודי מאמין בו, גם במחיר חייו!" - אמר הרב.

הנאצי התמלא זעם, עיניו התרוצצו בחוריהן, הרב הצליח להוציאו לגמרי משלוות נפשו: "זו אזהרה אחרונה", אמר

ודרך את נשקו, "או שתאמר דברי כפירה, או שאני יורה בך בזה הרגע".

הרב עטה על פניו ארשת רגועה ומלאכית, והשיב בשלווה את המילים אותן כבר שמע הנאצי אינספור פעמים: "שמע ישראל ה' אלוהינו, ה' אחד!". הנאצי זעם, הפטיר קללות בגרמנית וכיוון את הרובה. שריקה עזה נשמעה, הכדור פילח את הדרך אל הרב שניצלר, שבתוך שניה נפל ארצה.

הנאצים העומדים מסביב פתחו מיד בצרחות שמחה, על עוד ז'יד שהתעקש ושילם בראשו, הם עברו על ידו, דרכו על הגופה המוטלת על הארץ, וגם ירקו עליה בבוז.

רק המפקד המקומי התעצבן על העיכוב וגער בנאצי: "עכשיו הגופה של היהודון תסריח פה ומי יטפל בה? תפוס את הגופה וזרוק אותה החוצה".

הנאצי מילא את ההוראות. הוא תפס את הרב וגרר אותו החוצה, מניח את הגופה בשביל החיצוני. מספר דקות לאחר שהנאצי הלך 'הגופה' מתחילה לנוע... הרב התאפק עד עתה שלא לנשום, גם לא לחייך על נס הצלתו. מתברר, שהכדור פספס אותו בסנטימטר בודד, הוא נפל ארצה מבהלה, והבין כי כדאי יותר להעמיד פני מת, תוך שהוא מודה לבורא עולם על נס הצלתו המופלא. רק אחרי דקות ארוכות קם ועשה דרכו לשנת לילה על הדרגש... לא לפני שקרא שוב קריאת שמע בכוונה עצומה. בין היהודים כבר נפוצה השמועה הסודית, כי הרב נותר חי.

ביום המחרת, כאשר אותו נאצי חלף ליד הרב שניצלר, הוא נבהל ואחזתו חלחלה. הן היה בטוח שהוא כבר לא בין החיים, ואילו היהודון הלז עודו חי וקיים...

"איש קדוש הוא זה", מלמל בפחד, "איך ייתכן שהוא שרד את הכדור? הרי אמש היה מוטל מת, ואני גררתי את גופתו החוצה... כיצד זכה זה בחיים חדשים ועודנו מסתובב כאן...?".

בפנים מפויסות ניגש הנאצי לרב. "רואה אני, שאינך בן אנוש רגיל", לחש בשקט, "אני מבין, שיש לך כוחות על-אנושיים. הרי אמש היית מוטל מת, ועתה אתה חי וקיים ומתפקד. לפיכך אמנה אותך לרב המחנה מהיום ואילך...".

עול העבודה הקשה הומר בעבודה קלה יחסית, הוא זכה לפרוטקציה בגישה למזון כשר, לחופשות ביום השבת, ולאספקת שירותי דת סדירים. מאותו היום התעטר בתואר 'רב מחנה ברגן בלזן', ובתפקידו סייע רבות לאחיו הנאנקים.

הסייעתא דשמיא המשיכה ללוותו. היה זה ליל כ"ד בכסליו, ערב חנוכה. כל מעייני הרב היו נתונים לשאלה 'כיצד ניתן להשיג שמן ופתילות?'. והנה, באותו יום בדיוק הוא הועבר לדרגש בבזוק אחר. תוך כדי ההתמקמות במקום החדש, הרב מנער את כרית התבן שעל הדרגש, וכתוצאה מהניעור,

נופלת שקית קטנה ובה כמה פיסות בד מוכנות כפתילות, ולצידן צלוחית ארוזה יפה ובה שמן זית...

לימים התברר, כי מי שהטמין את ה'אוצר' בכרית היה הרה"ק ר' יואל מאטמר ז"ע, ששלושה ימים קודם לכן - ביום כ"א בכסלו, שוחרר מהמחנה ועשה דרכו לשווייץ שנחשבה מדינה ניטרלית.

מאות יהודים, מכל רחבי המחנה, התקבצו באותו לילה לבלוק של הרב. בפנים קורנות עמד הרב ובירך את שלושת הברכות. היהודים מחו דמעות התרגשות. נר הוצת, עוד להבה נדלקה. 'נצח ישראל לא ישקר', האמונה הנצחית תמשיך לפעם ולהוביל את עם ישראל לנצח נצחים!

[מתוך 'פניני עין חמד']

הרחובות היו ריקים מתמיד, אנשים בודדים נראו פוסעים ברחובות. תקופת האימה של השלטון הסובייטי בעיצומה - ימי מסך הברזל. די היה בפעולה חשודה, או אמירה תמימה כדי לשלוח אנשים לכל חייהם למחנות הריכוז שבסיביר. סוכני הקג"ב הסתובבו ברחובות והטילו את אימתם על האזרחים. אנשים היו מכונסים בעצמם, חיים בצל הדפיקות של סוכני הקג"ב. יהודים תמיד היוו יעד מועדף להלשנות, חיפושים וחקירות. חיי היהודים היו קשים מתמיד והיו רצופי סבל מתמשך.

באותו יום, נר ראשון של חנוכה, חזר אלכסנדר [אלכס] מעבודתו בבית החרושת המקומי ופנה לעבר הארון הכבד. בעיניים נוצצות ובסיפוק שלא חש כבר זמן רב, פנה להזיז את ארון הספרים הכבד ממקומו, כדי להוציא את החנוכייה הקטנה ממקומה, ואת ספרי הקודש שהצליח להשיג בעמל רב בשוק השחור. הוא הניח את הספרים על השולחן וחשב לעצמו היכן להניח את חנוכיית הפח. האם מאחורי הווילונות הגדולים והכהים, או מאחורי הדלת הסגורה על מנעול ובריח.

החנוכייה עמדה על השולחן כשנעוצים בה שני נרות מוכנים להדלקה, ואז נשמעו בדלת דפיקות עזות, "לפתוח מיד!!!", נשמעה ההוראה מאחורי הדלת. אלכסנדר קפא על מקומו באימה, היו אלו דפיקותיהם הגסות של חוקרי הקג"ב שהלמו בדלת בפראות. הוא ניגש לדלת כששיניו נוקשות ברעד. העונש על החזקת כל ספר מהספרים שעל השולחן עמד על חמש שנות מאסר, בתוספת החזקת החנוכייה יכול העונש להגיע למאסר עולם עם עבודת פרך בסיביר... החוקרים לא היו צריכים להתאמץ כדי לתפור תיק נאה ל"מהפכן" על פעילות אנטי סובייטית עוינת...

החיפוש החל, כשלמעשה לא היה מה לחפש, הכול היה מונח על השולחן בצורה גלויה לעין. ספרים אסורים, חנוכייה מוכנה להדלקה, אלכסנדר הרגיש את לבו הולם באימה. סיביר נראתה לו קרובה מתמיד, הוא כבר ראה את עצמו מושלך לאחר ממחנות הריכוז הידועים לשמצה...

הסוכנים פנו לעבר הארונות והחלו לחפש שם מוצגים מפלילים. הם השליכו את תכולת הארון על השולחן. הספרים כוסו בשכבת מצעי מיטה בהירים, והפולשים המשיכו לחטט במגירות תוך שהם משליכים בגסות חפצים וכלי בית לעבר השולחן.

בסיום החיפוש בארונות היה השולחן מכוסה בערמה גבוהה של חפצים שקברו תחתיהם את הממצאים המרשיעים. הם המשיכו לחפש בזעף כשהם ממטירים צעקות ואיומים על ראשו של אלכסנדר המפוחד, עקרו את קורות העץ מרצפת החדר, פרמו את שמיכות הפוך הכבדות, וביתרו את בטנות המעילים. הם הגיעו גם למדף הנסתר, המסווה ששימש כמחבוא לספרי הקודש. המדף היה עכשיו ריק לחלוטין, לאחר שעות של חיפושים, עזבו הסוכנים את הבית בטריקת דלת, מבלי למצוא מאומה.

בני הזוג ישבו על כסאותיהם, כמשותקים. ליבם סירב להאמין לנס שהתרחש בביתם. עברה עוד שעה ארוכה עד שהעזו לקום ממקומם ולגשת להדלקת הנרות. הם נגשו לעבר החנוכייה, חילצו אותה מערמות הבגדים והתכוננו להדליק את הנרות, כשלפתע נשמעו שוב דפיקות בדלת.

פניהם חוורו באימה, "הסוף המר הגיע", חשבו לעצמם, "סוכני הקג"ב, הבחינו בחנוכייה והחליטו לתפוס אותנו 'על חם' בשעת ההדלקה". הדפיקות התגברו והם ניגשו לפתוח את הדלת בשיניים נוקשות.

בפתח עמד קצין קג"ב בכיר. הם זיהו אותו היטב וליבם פעם בעצמה, היה זה הקצין שהוביל את החיפוש בביתם. הוא נכנס פנימה, שפשף את ידיו מהקור החודר ואמר: "אני מבין שאתם פוחדים ממני, הייתי כאן לא מזמן. מיד כשנכנסתי הבחנתי בחנוכייה הניצבת על השולחן, אבל יחד עמה הבחנתי בעובדה מוזרה. חבריי בצוות החיפוש לא הבחינו בה כלל! משום מה החלטתי שלא להעיר את תשומת ליבם לעובדה. ולתדהמתי, אף ראיתי כיצד הם חולפים לידה עשרות פעמים, ואינם ניגשים אליה, אינם רואים לא את החנוכייה ולא את הספרים! ההתרגשות פעמה בליבי, הרגשתי שיד ההשגחה האירה לך, ולי כיהודי. הנרות התקועים בחנוכייה, החזירו אותי עשרות שנים אחורנית, לבית אבא, להדלקת הנרות של חנוכה שעליה אבא היה מברך בניגון שכעת מתנגן בלבי, אני רוצה לשמוע אותו שנית... להתחבר לעבר, להיזכר בבית אבא, לזכור שלמרות היותי קומוניסט, אני יהודי וכן לעם נבחר. בבקשה מכם, הרשו לי נא להצטרף אליכם להדלקת נרות החנוכה..."

אלכסנדר קם בשתיקה, התקרב לעברה של החנוכייה. הדליק את הגפרור ובירך: "שעשה נסים לאבותינו, בימים ההם... בזמן הזה!". הוא הרגיש כיצד לבו עולה על גדותיו. נס החנוכה התרחש פעמיים, פעם אחת בהיעלמות החנוכייה מעיני הסוכנים ופעם שנייה - בפך השמן הטהור שבליבו של יהודי, הניצוץ נדלק והאיר את נשמתו מחדש.

הוא הרגיש שהברכה הזאת חוברה במיוחד עבורו 'בימים ההם, בזמן הזה'...

דמעות עמדו בעיניו של הקצין, אמנם הוא היה שם, אבל הוא גם היה כעת בבית אבא... נזכר בהדלקת הנרות, במנגינה ששר אבא את 'מעוז צור', בלביבות שאימא הייתה מכינה. הוא הרגיש שאור הנרות הללו הצית את האור שנשמתו מחדש.

האור שהאיר את הבית היה גדול מתמיד, החנוכייה הקטנה והנרות שדלקו בה, האירו את אור הניצחון של נשמה יהודית על המגף הסובייטי...

[מתוך 'יגל ליבי' - הרב איתמר מאיר]

כשהייתי בחור צעיר וסיימתי את לימודי בתיכון, לא ידעתי עדיין לאן פני מועדות. באותה תקופה גרנו בחו"ל. אימי רצתה שאמשיך ללמוד באוניברסיטה, "אתה תהיה רופא גדול" - אמרה בחיך. גם אבי רצה שאמשיך בלימודי, "אתן לך הכול, אבל אני רוצה שתשקיע עצמך בלימודים, תלמד משפטים ותהיה שופט מפורסם..." כך אמר לי אבא. אולם, אני הייתי מלא מרץ ולא רציתי ללמוד לא רפואה ולא משפטים, הטיולים ברחבי העולם קרצו לי יותר מהלימודים המייגעים באוניברסיטה...

באותם ימים לא הכרתי את היהדות, הורי היו רחוקים מכל ריח של תורה ויהדות. בעודי מתלבט מה אעשה בחופשה הארוכה, הציע לי חבר להצטרף אליו לטיול מעניין ב'ארץ ישראל'. הוא הראה לי מפות, צילומים ותמונות צבע נפלאות. "זוהי ארץ נפלאה, ואנחנו חייבים לראות אותה ולנשום את האוויר המיוחד שבה", אמר בקול נרגש.

השתכנעתי, עוד באותו יום ארזתי את חפצי וקניתי כרטיס טיסה, וכעבור ארבעה ימים המראנו יחד אל ארץ הקודש. היה זה הטיול היפה שערכתי מעודי, טיילנו ולא ידענו שבעה... אולם יותר מכל נמשכתי לירושלים.

את השבת הראשונה, עשינו ברובע היהודי עם קבוצה גדולה של תיירים כמונו. היתה זו שבת מיוחדת במינה, אפילו שעדיין לא ידעתי מאומה על קדושת השבת וייחודה.

בליל שבת ירדנו לכותל, כולם היו לבושים חגיגי, ואור מיוחד על פניהם. רחבת הכותל היתה מלאה מתפללים, קול שירה וריקודים, בליל מנגינות ונוסחאות תפילות ותשבחות, הקסימו אותי וגרמו לי התרגשות מצמררת.

"זהו מקום קדוש מאוד" - הרגשתי בחוש. בחור ישיבה חביב פנה אלי והזמין אותי לסעוד בישיבתו את סעודות השבת, הסכמתי ויחדיו צעדנו לישיבת 'אור שמח'. הייתה זו השבת הראשונה בחיי. שולחן השבת, הזמירות, פניהם הקורנות של הרבנים והשמחה הטבעית, המאכלים הערבים ודברי התורה המתוקים - שבו אותי בקסמם, היתה זו שבת מרוממת.

כשיצאה השבת, קצת נעצבתי, קשה היה לי להיפרד משבת קודש, אולם חברי החדש מהישיבה לא עזב אותי: "הישאר איתנו כאן ותכיר עולם חדש שלא הכרת עד כה" - שיכנע אותי. התלבטתי, חברי הפציר בי לעזוב הכול ולשוב הביתה, אולם הזיכרונות המתוקים מהשבת המרוממת, היו חדים ומשכנעים, נפרדתי מחברי ונשארתי בישיבה.

דברים רבים וחדשים שמעתי בעת שהותי בישיבה, שאלתי שאלות רבות וקיבלתי תשובות. "לאט לאט, בסבלנות, פסיעה אחר פסיעה" - עודד אותי הרב, אולם כמעט התייאשתי...

"קשה לי לקיים את המצוות, איני זוכר מה מותר ומה אסור...", אמרתי לרב בקול בוכים, הייתי שבור, כי בשכלי הבנתי שהאמת והצדק טמונים בדרך החדשה ומה מאוד רציתי להתקרב.

"התחל עם מצווה אחת, ולפי הכלל והידוע 'מצווה גוררת מצווה' תמשיך עד שתזכה להיות בעל תשובה אמיתי" - אמר לי הרב בקול מעודד.

"באיזו מצווה אבחר?", שאלתי. לאחר הרהור הוא השיב: "מצוות הנחת תפילין היא יקרה, התחל עימה, והתפילין שפיעו עליך קדושה ויסייעו לך לצעוד בדרך הנכונה..."

ואכן, עוד באותו יום קיבלתי זוג תפילין מהודרות. בכל בוקר הנחתי תפילין... אולם עדיין ליבי נותר אטום ויבש... ואז הגיעו ימי החנוכה, נר ראשון של חנוכה, חנוכיות רבות קישטו את חלונות הישיבה. גם אני הדלקתי נר חנוכה, ובדמעות רותחות ביקשתי מהקב"ה שיפתח את ליבי ויוליכני בדרך הנכונה.

לאחר ההדלקה חשתי סחרחורת קלה, צעדתי לאיטי אל המיטה וביקשתי רק לישון, תרדמה עזה נפלה עלי. לפתע כאב נורא צרב את פני, חשתי בעירה חמה ושורפת, פקחתי את עיני בבהלה, עשן סמיך אפף אותי, הייתי כולי בוער! הצילו!!! צעקתי בשארית כוחותיי מנסה להימלט מהלהבות.

איבדתי את הכרתי, התעוררתי בביה"ח כשפני חבושות לגמרי. מוטי חברי סיפר לי על השריפה הגדולה: "נר החנוכה התלקח והצית את השמיכה, החדר כולו נשרף! בניסי ניסים ניצלת, וגם זוג התפילין החדשות שלך ניצלו ללא פגע, רק הן נותרו מהשריפה..."

דמעות נקוו בעיני, נס היה לי! חברי הגיש לי את שקית התפילין, אימצתי אותה בחום אל שפתי. כעבור שבוע שוחררתי מביה"ח כשצלקת גדולה מעטרת את לחיי הימנית, אך יחד עם זאת - תודות לה' יתברך - נפתחו מעיינות הרגש אצלי, הפכתי ליהודי מאמין באמונה שלימה בבורא העולם. שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!!!

[מתוך - 'ברינה יקצורו']

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות מקץ - חנוכה - ויגש תש"פ ♦ עלון מס': 32

השגחה שבועית

היהודים בתפוצות מצטרפים אלינו

בעלון 22 ספרנו לכם על אברך מליקווד, שעלה לארץ כדי ללמוד תורה בישיבת מיר. אשתו הכניסה מידי חודש 17000 שקלים, אך לפתע נערכו שינויים במקום עבודתה, והוא כבר לא התאים לבת ישראל. מה שעורר אותם לעזוב את העבודה היה שיעור מספר 20 בקו השגחה פרטית. האברך ואשתו שמעו את השיעור כמה פעמים, עד שהגיעו למסקנה שהעבודה בעייתית מאד. הם שאלו אחד מגדולי הדור שליט"א, והתשובה היתה חד משמעית - לעזוב.

ההתרגשות והשמחה שבה קבלו עליהם את הפסק היתה פשוט מפעימה. האברך סיפר לי על כך באושר גדול, ואמר שאם ההשפעה של הקו גדולה כל כך, צריך להוציא עלון גם באנגלית. הוא מקבל על עצמו לדאוג להוצאות הכרוכות בכך, למשך ארבעה חדשים.

אנשים שואלים אותי, מה שלום האברך הזה, ואני, אין לי מושג. רק זאת אומר לכם - הוא נראה מאושר, והחיוך לא מש מפניו.

גם על העלון באנגלית שאלו אותי, מתי יבוא ויראה, והנה, עתה, בימי החנוכה, הימים שבהם גבר האור על החושך, אור האמונה בהדיר מתחזק, ונס פח השמן מעיד כי יש בורא לעולם והוא אשר יאמר לשמן שידלק, זכינו להופעתו של העלון הראשון באנגלית, בסיעתא דשמיא.

ממש התרגשנו לראות בספר פלא יועץ (ערך נפלאות), כמה העיתוי מושלם, שכותב שמי שזוכר את פלאי הבורא יתברך ניצול מצרה, וכל הענין שהקב"ה עשה נסים היא בשביל שיזכירו נפלאותיו, ודבר בעתו מה טוב שיגיד הנפלאות, וחסדי ה' יזכיר לאשתו ובני ביתו בפסח וחנוכה ופורים וכיוצא. וכן בעומדו בחברת בתי כנסיות של אנשים המתענגים להרבות שיחה... ימשיך הדברים לספר נפלאות ה' אשר עשה עם ישראל, על הכלל ועל הפרט, לעצמו ולזולתו, וממנו יראו וכן יעשו. וכולם יגידו צדקתו ונפלאותיו יתברך ונמצא שם שמים מתגדל, והיא מצוה ונוטלין עליה שכו.

אחרי כאלו מילים אין צורך להוסיף כלום. העלון באנגלית מתחיל לעת עתה בתפוצת מייל בלבד. לקבלת העלון ניתן להירשם במייל שמופיע בגב העלון. חנוכה שמח ומחזק לכל בית ישראל פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטהון"

העבר - זיכרונות, העתיד - דמיונות, וההווה - ניסיונות

ההווה, עם מה שהלב מרגיש, עם הכעס שצריך לשחרר, עם הטינה שכדאי לנקות, והעומס המיותר שדחוף להסיר.

העתיד - דמיונות. בחור מגיע לגיל בר מצווה ומדמיין - מחכה לי עתיד. הוא עומד להינשא בגיל שמונה עשרה, ומדמיין את הבית שיקים, דירה פרטית של 5 חדרים ללא משכנתא. הוא אברך בן שלושים וחמש, ומחכה לו עתיד גדול. יהיו לו שידוכים מכובדים לכל הילדים ודירות מפוארות לכולם. כאשר דמיונות העתיד מחיות את ההווה, הרי זה טוב, אבל כאשר דמיון העתיד מלחיץ, מדאיג, מצמצם את המחשבה, ממלא את הראש ואת הלב, ומריץ את האדם להשקיע בכל מיני השקעות מדומיינות כדי שירווח לו בעתיד - זאת היא טעות חמורה. וכי אדם יודע מה יהיה אתו ברגע הבא? הכל דמיונות! חבל להשקיע בהבלי העתיד הרחוק.

במה תשקיע? בהווה. עכשיו יש לך ניסיון. במצב העכשווי אתה צריך ישועה. ברגע הזה אתה אמור להתמודד. בואו נראה מה כדאי לחשוב עכשיו כדי להעביר את הרגע הזה בצורה הנכונה והרצויה ביותר לפני הבורא.

פונה רבינו אל הגלמוד, הבודד, ומציע לו להתבונן על חייו במבט חיובי. אם מה שחשוב לו זה ענייני העולם הזה, יחשוב שהחיים שלו קלים לאין ערוך מחייו של אדם שנתון תחת עול של אישה ובנים. כמה טרחה ויגיעה דורשת משפחה. כמה עול ועמל! והנה, הבודד הזה יכול לחיות בנחת ובנוחות, בלי צורך להתחשב בכל הסובבים.

ואם הבודד אליו פונה רבינו הוא אדם מרומם יותר, שחושב בענייני אחריתו, והוא דואג דאגה רוחנית, גם לו מגיש רבינו מחשבה טובה, שכאשר אדם מתבודד, הרבה יותר קל לו לפרוש מענייני העולם הזה, ולהכין לו צידה לדרך הארוכה, דהיינו: תורה, מצוות ומעשים טובים. הוא פנוי להתבונן ולצבור עוד ועוד שעות של לימוד ותפילה מבלי שיפריעהו.

כללו של דבר: אנו מייחלים אל הטובה והברכה, ויחד עם זאת מקבלים כלים להתמודד עם ההווה, ולשמוח בכל מצב שהבורא מזמן לנו. יה"ר שנזכה לחיים שמחים ומאושרים אמן.

(מתוך שיעור 123)

יש כל מיני תקופות. יש עונות בשנה, סתיו, חורף, אביב, קיץ, וגם בחיים זה כך. כל יום והניסיון שלו.

ככל שאנו מתקדמים בלימוד שער הבטהון, אנו מבחינים בדרכו של רבינו, והיא - ההתמודדות עם המצב העכשווי. בתחילת החלק השלישי של פרק ד', דן רבינו באדם שחי לבד. ישנו בודד באופן מוחלט, כמו גר צדק, שכל העבר המשפחתי שלו נמחק מהרגע שהוא טבל וקיבל על עצמו את דת משה וישראל, ויש אנשים שהבדירות שלהם אינה כה מוחלטת, אבל הם גלמודים, ערייזים. זהו מצב לא פשוט בכלל, שדורש התמודדות מיוחדת. רבינו פונה אל היהודי הבודד הזה ומדבר אל לבו, נותן לו מחשבות טובות שיסייעו לו למצוא את הטוב בחלקו.

אין הכוונה שאדם צריך להישאר במצב הנתון, להפך - קווה אל השם! הוחילי לאלוקים כי עוד אודנו כל יהודי מצפה לטוב שהקב"ה ישפיע עלי, מכין כלים כדי לקבל שפע של חסד ורחמים, אך בד בבד, הוא צריך להתמודד עם ההווה, ועל כן שולח לו רבינו את מתנתו, מחשבות טובות שיחשוב, והם יתנו לו טעם ושמחה בחיים העכשוויים.

בעצם, כל ההתמודדות שלנו היא רגע אחד בלבד. הרגע הזה. הרב אליהו דסלר זצ"ל בספרו מכתב מאליהו (חלק ג' עמוד 306) מגדיר זאת בכמה מילים: **העבר - אך זיכרונות, העתיד - תקוות ודמיונות, וההווה - ניסיונות.**

נתבונן לרגע, מהו העבר? משהו שכבר שייך להסטוריה. לעולם לא נוכל להיכנס שוב לחודש כסליו תשי"ע. שנת תשי"ע נמצאת בארכיון, מה שהיה אז, שוב איננו כאן. תשי"ע אינה כי אם זיכרון, וביכולתנו לבחור אם לעסוק בו או לא. כמה חבל שמתייסרים בחרטות, אם הייתי עושה ככה אז היה אחרת, ומה חבל שהחלטתי כך, ובגלל מה שהיה אז הפסדתי את כל הכסף... אלו הן מחשבות של הבל. הרי אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורה. אם העבר משרת את העתיד - עסוק בו, ואם לא - עזוב. בקו שלנו מדברים הרבה על סליחה ומחילה, להבין שמה שהיה היה, וההתמודדות היא עם

ניסין שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

התעוררי - קומי - שיר דברי

מספר הר"ר יוסף נברוצקי מבית שמש, בן הר"ר טוביה מירושלים. זכיתי לעסוק בחינוך ילדי ישראל וללמדם תורה ויראת שמים. שכן יש לי, ר' שלמה שמו. אף הוא מלמד לתשבי"ה, איש אשר רוח בו, ומפעם לפעם אנו מלבנים סוגיות בחינוך, עניינים העומדים ברומו של עולם.

בליל שישי, פרשת חיי שרה, שוחחנו כדרכנו, ובמהלך השיחה מספר לי ר' שלמה על עניין אישי שמציק לו מאד. "אחד מבני המשפחה של אשתי הלך לעולמו, ומפני שחלק מהילדים עוד צריכים להגיע מחו"ל, תתקיים הלווייתו רק מחר. לא דיברתי אתו כבר ארבע שנים! הייתי אתו בנתק בגלל עוול גורא שנגרם לי על ידו, ואת פירותיו אני אוכל עד היום הזה. איני מסוגל ללכת ללוויה. אני מרגיש שהעניין הוא למעלה ממידותי".

"אתה הרי יודע מהמצב אצלי בבית", המשיך ר' שלמה לשפוך את לבו. כן, אני יודע. נוות ביתו תחיה משותקת במחצית גופה בעקבות אירוע מוחי. כבר ארבע שנים שהיא אינה מסוגלת ללכת ללא תמיכה, והדיבור שלה נפגע לגמרי. אורך לה חצי דקה עד שהיא מצליחה להוציא מילה מהפה בקושי רב. ר' שלמה מתעלה על מידותיו ומקשיב לה, והדבר סוחט ממנו כוחות נפש. "היא היתה בשיקום בארצות הברית", הוא מספר לי, "אבל חזרה משם במצב גרוע יותר ממה שהיתה לפני הנסיעה. קלקלו יותר מאשר הועילו. הרבה צער ועוגמת נפש נגרמו לנו על ידו".

מבין? וכי איך אפשר להבין? תהומות של צער ויגון נפרשים מול עיני, ואני, אין לי אלא להשתתף בצערו של ידידי. חז"ל אומרים בפרקי אבות "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", וצדיקים אומרים, שחלילה וחס לא תגיע למקומו. איני רוצה להיות במקום חברי. אין לי מושג איך לעזור לו, רק להקשיב.

"הלב שלי בוער מכעס עליו, ומחר הלווייתו למנוחת עולמים", סיים ר' שלמה וחיכה שאגיד משהו.

נו, מה אגיד לו? "ר' שלמה", אמרתי, "אין לי עצה בשבילך. אין לי מושג איך מתמודדים במקום שלך, אבל דבר אחד אני יכול להגיד. בקו השגחה פרטית, שיעור 116, מספר ר' דוד סיפור מופלא על יהודי שבמשך אחת עשרה שנה היתה לו בת אחת, והוא נפקד בבן זכר אחרי שסלח לגיס שלו, שהכניס אותו לחובות אדירים. אמא שלו הבטיחה שאם הוא יסלח לגיס, היא מברכת אותו בבן זכר, וכן היה. (הסיפור התפרסם בעלון מס' 31). תקשיב לסיפור, ואחר כך תחליט לבד מה לעשות".

ור' יוסף מוסיף לו "אבי הבן הוא דוד שלי, ואני עצמי נוכחתי בברית ושמעתי את בעל השמחה מספר את הסיפור בעצמו. הכל אמת. באדר ראשון תשע"ט הודיע אבי הבן לגיסו בפה מלא שהוא סולח לו, ובט' חשוון תש"פ נולד לו בן".

נפרדנו איש לדרכו. השבוע הזה נדרשתי לסייע קצת יותר בהכנות לשבת, כיוון שהתכוננתי לעליה לתורה של בני היקר, העומד להיכנס בעול מצוות. הרגשתי כי עשיתי משהו טוב, בכך שהפניתי את ר' שלמה לשמיעת הסיפור. לא יכולתי להגיד לו ללכת ללוויה ולסלוח בלב שקט, כי הרי לבו אינו שקט, ונדרשת כאן עבודת מידות אדירה. הלוואי שהסיפור הזה, שאינו אלא שיעור מוסר נוקב, ישפיע עליו לטובה.

בליל שבת ישבתי עם בני משפחתי, כשהפעם כיבדו את שולחנו גם הורי היקרים. הם הגיעו במיוחד מירושלים כדי לחוג אתנו את העליה לתורה. במהלך הסעודה שמענו דפיקות בדלת. בפתח עמד ידידי, ר' שלמה.

הוא נכנס, והמראה שלו אינו כתמול שלשום. פניו זורחות. הוא נראה מרוגש באופן מיוחד, אפילו "גוט שבת" שלו נשמע לקוח מעולם של התלהבות ושמחה.

"גוט שבת, גוט שבת!", עניתי לברכתו הנרגשת, "מה לידידי בבית?"

"ר' יוסף", אומר לי ר' שלמה, "אתה היית שליח ההשגחה העליונה להשמיע לי את הסיפור. מכל השכנים, דווקא אתך דיברתי אתמול, ומכל האנשים, דווקא הדוד שלך עשה לפני שבוע ברית מיוחדת כל כך. הרגשתי שהדיבורים שלך אינם שיחת רעים בעלמא, אלא יש כאן מסר עבורי. הקשבתי לסיפור בקו השגחה פרטית, ושעות אחר כך הייתי אפוף מחשבות. חשבתי, מה יועיל לי להחזיק בלב את הכעס והטינה? הנפטר כבר הלך לעולמו, ומי יודע אילו דינים קשים מצפים לו בגלל הקפידה שלי. אני לא ארוויח מזה כלום. הגיע הזמן להתגבר בגבורת ארי ולעבוד על מידותי, והשם יהא בעזרי. אך ידעתי שהחלק העיקרי עדיין לפני. הלוויה. המפגש."

ביום שהפסקתי

סוף סוף, אחרי קשיים לא פשוטים בפרנסה, הגעתי למסקנה שאני צריך להתחזק בתפילה. קיבלתי על עצמי לומר כל יום פרשת המן, ושטחתי תחינתי לפני בורא עולם שיושיעני. תוך זמן קצר מאז שהתחלתי להתפלל, אשתי מקבלת טלפון ממוסד כלשהו, ושואלים אם היא רוצה לעבוד שם. התנאים היו מצויינים עם הכנסה יפה, והיא נכנסה לעבודה ונהנתה שם. הרגשתי שתפילותי התקבלו.

כעבור חודשים מספר, בהם אני מתמיד עם פרשת המן, החלטתי שהעניין כבר סודר, וכבר אין צורך להמשיך ולהתפלל. באותו יום לא קראתי את פרשת המן, ולא התפללתי על פרנסה. בצהריים זוגתי מקבלת אותי בפנים נפולות, והיא מספרת: "התקשרו אלי מהעבודה ואמרו לי שהיתה להם טעות, נתנו לי מדי הרבה שעות, ובעצם עלי לעבוד פחות, עם משכורת קטנה בהרבה", היא מתנה את צערה ומדגישה, "ומה שהכי קשה לי, שהם אפילו לא הסבירו למה הם החליטו פתאום לצמצם לי את העבודה".

אבל אני ידעתי את הסיבה, שאפילו במוסד לא ידעו. הן לא אמרתי היום פרשת המן!

חזרתי לקבלה הטובה שקיבלתי על עצמי, וה' יעזור הלאה. רוב שפע ופרנסה לנו ולכל ישראל.

(יום חמישי, ושל"ח תש"פ, צהריים, סיפור מס' 3)

שתי אצבעות לא נדבקות סתם

הבן שלי בישיבה שבר את המשקפיים. שלחתי לו דבק חזק מאד כדי שידביק אותם, דבק טוב כזה, שלא הדביק לו רק את המשקפיים, אלא גם שתי אצבעות. במאמץ רב הצליחו להפריד את האצבעות, אך הן המשיכו לכאוב ולהציק לו.

כעבור כמה ימים הוא הגיע הביתה,

ל בית
ש מ ש ,
כדי ללכת אתי
למכירה מוזלת של
כובעים. נכנסנו לחנות,
והוא התלונן באזני, "כואבת
לי האצבע".

אמרתי לו, "מעניין מאד למה זה
קרה לך. אולי צריך לתקן משהו שקשור
לאצבעות?"

ואז הבן שלי נזכר: "כן. כשהייתי בחיידר,
המלמד שלי נהג לשאוף טבק, ואני לעגתי
לו על כך. בדיוק בשתי אצבעות אלו
שנדבקו לי, היה המלמד נוהג לקחת את
קמפוז הטבק. עלי לבקש ממנו מחילה".

עודו מדבר, והנה, מי נכנס למכירה?
המלמד! בני ניגש אליו וביקש את
מחילתו.

המלמד אמר שהוא כלל לא נפגע מבני,
ובכל זאת, ההשגחה הפרטית כל כך
בלטה לעין, שהמסקנה שלי היא, שגם
אם האדם שפעלו נגדו כמעט לא נפגע,
בכל זאת יש לבקש מחילה.

(יום שני, וישב תשי"פ, לילה, סיפור מס' 7)

השיק חזר

יש לי קשר קבוע עם נדיב דגול. בכל
פעם שאני מגיע לאמריקה, הוא נותן לי
עשרת אלפים דולר. כבר שש עשרה שנה
שאנחנו בקשר, ומטבע הדברים אני חש
מחויבות אליו. חשוב לי שיהיה לו נעים
אתי. בשנה האחרונה כשהגעתי לחו"ל,
פגשתי את הנדיב ושוחחתי אתו סמוך
לבית הכנסת. כאשר התפילה התחילה
נכנסנו פנימה, והמשכנו לשוחח. לא
שלא ידעתי שאין לדבר בעת התפילה,
רק שפשוט לא היה לי נעים להפסיק,
והאמת היא שלא ממש דיברנו, אלא רק
סיימנו לדבר ברמזים. לצערי הרב השיחה
לא היתה לכבוד בית המדרש או לכבוד
הבורא יתברך, אלא לכבודי, שלא אפסיד
את הקשר עם הנדיב.

למרבה הפלא, באותה שנה שינה הנדיב
ממנהגו, ובמקום לתת לי עשרת אלפים
דולר, הוא נתן לי המחאה של שלושת
אלפים דולר בלבד, ואם לא די בזה, השיק
חזר...

ראיתי בחוש שהכסף והזהב הם מהקב"ה
בלבד, ואין לעשות חכמות. בשעת
התפילה אין לדבר, ולא יועילו כל
התירוצים שבעולם. הודו להשם, קלטתי
את המסר.

(יום שלישי, וישלח תשי"פ, צהריים, סיפור מס' 8)

הלכתי כמו אדם שקשרו עופרת לרגליו. כל כך כבדות היו פסיעותי בדרכי ללוויה, אבל
הלכתי. לאולם שבו הוא שכב לא הייתי מסוגל להיכנס. חששתי שלא אחזיק מעמד.
עמדתי בחוץ ושמעתי את ההספדים. בין השאר אמרו שם שהמנוח ז"ל זיכה את הרבים
בחייו, ובמיוחד עודד ילדים ללמוד תורה מתוך חשק ושמחה. המספיד התלהב וציטט
את דברי חז"ל, "גדול תלמוד תורה של תינוקות של בית רבן, יותר מבנין בית המקדש!"
משמעתי זאת, חם לבי בקרבי. הן אני עוסק בעבודת קודש של לימוד תורה לתשבי"ר.
דברי המספיד עוררו אותי לחשוב על גדלותו של המנוח ועל הטוב שעשה בחיים
שלו. הוא עורר בי את הרחמנות, והחלטתי כי אכן אסלח לו בלב שלם. כשנשאו אותו
החוצה, עברתי ליד מיטתו ואמרתי בפה מלא: "אני שלמה בן פלונית סולח ומוחל בלב
שלם לפלוני בן פלוני. הנך עולה לשמים נקי מכל הפרשיה שהיתה לך עמי, אין לי שום
קפידה עליך, מחול לך מחול לך!"

זהו. עשיתי את זה. סלחתי. הלב שלי התנקה. באותו יום ישישי, קיבלו כל ההכנות
לשבת פנים חדשות. הרגשתי כי שוב איני אותו אדם שהייתי לפני כן.

החלטנו בבית לסגור את הסיפור הרמטית. רוצים שיהיה טוב גם לו, וגם לנו. ומהיום לא
מדברים יותר על הנושא. האיש מת, וגם הפרשיה מתה. אם נפתח שוב את הסיפור,
שוב יצוף הכעס והסליחה תתרוקן ממשמעותה.

בערב שבת, כך סיפרה לי אשתי אחר כך, אחרי הדלקת נרות, בעת רצון שכל בנות
ישראל מפילות תחינות לפני אביהן שבשמים, שפכה גם היא את לבה בדמעות שלישי
אל אדון הסליחות. 'ריבוננו של עולם, בעלי הצדיק עשה היום מעשה יוצא מגדר הטבע.
הוא שבר את מידותיו ומחל בלב שלם למי שנגרם צער על ידו, איזו עוצמה יש במעשה
כזה על חינוך הבנים! שמע בני מוסר אביך! אוי, טאטע, יש המשך לפסוק, 'ואל תיטוש
תורת אמן', גם לאמא יש תפקיד בחינוך. יש לי הרבה מה לדבר עם הילדים שלי, יש לי
הרבה מה למסור להם, לחזק אותם, ללמד אותם, אבל אילו פנים יש לזה כשאיני יכולה
לדבר? עשרה ילדים רוצים אמא בריאה. אנא השם, בזכות מעשה הגבורה שבעלי זכה
היום לעשות, תשלח לי רפואה שלמה!"

באותו זמן עמדתי אני בבית הכנסת, ויחד עם כולם זימרתי את הפיוט "לכה דודי".
זכרתי את המעשה אשר עשיתי היום, ובהגיעי לחרוז 'התעוררי', לא עצרתי עוד.
שפכתי את נפשי לפני השם במחשבה טהורה וביקשתי, כי כל החרוז הזה יקיים באשתי
שתחיי. 'קומי אורי!' שתוכל לקום וללכת בכוחות עצמה, ולא רק זה, אלא אף תדבר
צחות, בבהירות ובשטף כמימים ימימה, 'שיר דברי!' שיהיו דבריה נעימים וזורמים כמו
שיר, 'כבוד השם עליך נגלה', שיתגלה כבוד השם בביתנו, אור של ישועה, אור של
שמחה, אור של שבת.

אחרי התפילה חזרתי הביתה, והנה מול עיני הנדהמות מתקרבת אשתי - הולכת לבדה
ללא ליווי, והיא פותחת את פיה ודבריה מאירים, "גוט שבת! גוט שבת! שלמה".
בשבת שעברה לקח לה שתי דקות לומר את צמד המילים האלו, והנה, היא מברכת
אותי בשטף! עמדתי נדהם, האמנם? שמא אין זאת אלא שכנינה? ואולי חלום חלמתי?
אך לא, זאת המציאות!

ערכנו את שולחן השבת, וכל הזמן הזה שוחחה אשתי עמנו, ונתנה אמרי שפר לאורך
כל הסעודה. מה אומר לך, ר' יוסף. כולי מלא הודיה להשם יתברך. אקוד על אפי,
ואפרוש את כפי, עת כי אפתח פי בנשמת כל חי!!!

ר' יוסף, אתה היית השליח לגלגל את הישועה לביתי, ומשום אל תמנע טוב מבעליו,
באתי אליך עכשיו לספר לך על הנס הגדול, בו ביום!"

האווירה בסלון ביתי היתה מחושמלת. כולנו פרצנו בשירה אדירה "יודו לה' חסדו
ונפלאותיו לבני אדם", ור' שלמה הנרגש חזר אל ביתו השמח והמאושר. אשרי עין
ראתה כל אלה.

סיפרתי את המעשה המופלא לר' דוד, והוא כמובן תפס את ר' שלמה לשיחת בירור
לאימות העובדות. ראה ר' שלמה כי עת רצון היא, וביקש שר' דוד יברך את נוות ביתו
ברפואה שלמה לגמרי, שגם ידה הימנית תשוב לתפקוד מלא.

ענהו ר' דוד: "אתה קמת ועשית מעשה גבורה ברגליך והלכת ללוויה, זכית למידה כנגד
מידה, שנתקיים בביתך "ותקם בעוד לילה ותתן טרף...". ללא ליווי. קיבלת על עצמך
שמירת הלשון, וסלחת למנוח בפה מלא - קיבלת מידה כנגד מידה, ונתקיים בביתך
"פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה". עתה, אם תסכים לפרסם את סיפורך בקו
השגחה פרטית, ולקרב לבות אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים, היא השמאל נדחה,
והימין מקרבת, ובזכות ההתעוררות ותפילותיהם של כלל ישראל קל נא רפא נא לה
ל"חנה יטא בת בריינא" לרפואה שלמה במהרה אמן!"

ר' שלמה הסכים לפרסם את הסיפור כסגולה לרפואה שלמה, למען נתעורר כולנו
למחול ולסלוח בלב שלם על אף הקושי, ועל ידי זה נזכה להודות על הנסים, על
הנפלאות, על התשועות ועל הנחמות. אמן.

(מתוך שיעור 122)

הנצחה פרטית

הכולל העולמי לאמונה ובטחון
'קו השגחה פרטית'
- פטרון חודש טבת -

הרה"ח ר' דניאל שארר שליטי"א
להצלחה בכל העניינים

עלוניים ל- 280 בתי כנסת

נתרמו לזכר הרה"ק

רבי שלמה בן יוסף זצוק"ל הי"ד מקרלין
לזכר הרה"ק רבי ישעיה ב"ר משה זצוק"ל
מקערסטי

לזכות עידן ישראל בן טרו

וזוג' איריס בת סוליקה ויוצ"ח שיחיו

לע"נ הילדה מרים חנה הי"ד

בת יבלחטי"א הרב יעקב שליטי"א

נרצחה ע"י בני עוולה בצרפת כ"ה אדר תשע"ג

לזכות עובדי מרים פינסיס

עלוניים ל- 100 בתי כנסת

נתרמו לעילוי נשמת

הרה"ג ר' מאיר בן הרה"ג ר' ישראל זצ"ל

המעוניינים להפיץ את העלון

בבתי כנסיות, חנויות וכדומה

מחמנים להתקשר למשרד ההפצה

בטלפון 075-5866-02

- שימו לב למספר החדש -

מעולה הגלינות הינה ללא תשלום למפיצים 250 עלונים ומעלה.

מענה אנשי בין השעות 12:00 ל-14:00

ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה ומחזור אליכם בס"ד

לקבלת העלון במייל הרשמי ובתוכנת 023011300@GMAIL.COM

להגדיל שמו הגדול

אנשי בשורה אנו
כי בעזרת ה' החל מגליון זה

ייצא העלון
גם בשפת האנגלית

לעת עתה הגירסה האנגלית תהיה זמינה רק בתפוצת אימייל

לקבלת העלון באנגלית שלחו אימייל ל

EN023011300@GMAIL.COM

זה נשמע קצת כמו קלטת, הקו שינה לי את החיים. אבל אני אמיתי, לגמרי. מאז שאני מקשיב לקו אני מסתכל אחרת על כל החיים. הרי החיים מלאים נסיונות במיאל, הקו נותן לי את הכוח לראות את זה בצורה שונה. תודה מכל הלב.

פ. גרומן, ביתר

משני צדי הקו

אולי זה יהיה מתאים לצד המקבלים, אבל מאז שהתחלתי לתרום תרומה קבועה למכון, התחברתי לקו הרבה יותר חזק, ואין צורך לומר את ההשפעה שזה מביא לי.

ג. רחנפולד, ירושלים

להשגחה פרטית ולמזל זה

פקס 02-545888 | במייל 023011300@gmail.com | בהודעה קולית במשרד המכון 02-3721801

שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית, ונערכו כאן ב'חבורה אחת, בתוספת שמות וערים להנעים את הקריאה.

הנכם מזמנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (בשלוחה מס' 2)

כאשר שמענו כן עוד נחזה

כדי לציין את הנס שבטבע, את זה שהשמן דולק. הן גם הטבע הוא נס, כמו שאומר הרמב"ן שמהנסים הגלויים בא אדם להודות בנסים הנסתרים.

שלמה זלמן מביתר: שמעתי דבר נפלא מהרב יחיאל ברוין שליטי"א. ישנם שני ראשי חודשים מיוחדים. ר"ח תשרי שאין אומרים הלל כלל, כי בשעה זו ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה, וראש חודש טבת, שבו אומרים הלל השלם, סמוך ונראה לזאת חנוכה, זמן חיתום הדין, ולכאורה, גם אז היה מן הראוי להיאחז באימה ופחד מהדין, אלא מאי? ימי חנוכה הם ימי הלל והודאה, ובכל הימים שמכ"ה בכסליו ועד ראש חודש, עוסקים בהודיה ובהלל, וההודיה הרי ממשיכה ישועות מעל הטבע. על כן, כאשר מגיע זאת חנוכה, אנו סמוכים ובטוחים בהקב"ה שזוכה בדין, ומן הראוי לשיר אז הלל השלם.

משה יוסף מאלעד: שמעתי בשם המשפיע ר' אלימלך בירדמן שליטי"א, שבפסוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" ישנם 7 מילים ו-24 אותיות, שמודים על כל ימי השבוע ועל כל שעה ושעה מהחיים. גם הפסוק "פותח את ידיך" מכיל 7 מילים ו-24 אותיות, שהפרנסה היא בהשגחה תמידית בכל רגע ורגע. ניתן גם לראות כאן רמז לימי חנוכה ש-24 בגימטריה כ"ד, ו-7 הם שבעת קני המנורה, וכאשר ממלאים את השמן בנרות חנוכה זוכים לשפע, כדברי התחינה שאומרים בעת הנחת התפילין: ושמן הטוב תריק על שבעה קני המנורה, פותח את ידיך ומשביע... רואים את הקשר שבין שפע פרנסה לבין חנוכה.

נחמן נתן מבית שמש: ורק שנדע שלעתיד לבוא, כל הקרבנות בטלים וקרבתן תודה אינו בטל. כל המועדים בטלים וחנוכה ופורים אינם בטלים. אומר הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע, שההודיה היא עיקר השעשוע בעולם הבא, להודות ולהלל להשם יתברך, ולכן זה לא יתבטל לעולם. בואו נתאמן כבר עכשיו ונזכה להשתעשע ולעשות נחת רוח לבורא יתברך בהודיה מעומק לבנו על הכל, הן על המלחמות ועל הגבורות, והן על הנסים והנפלאות, הישועות והנחמות.

(הווארטים השבוע נאמרו)

בחודש כסלו תשע"ט)

מרדכי מירושלים: ראיתי בספר "שלל רב", ווארט נפלא בשם הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת טשיביץ.

הוא מצטט את רבו, המהר"ם שפירא מלובלין ז"ע, שאמר שהקב"ה מנהיג את העולם בשתי בחינות. עין רואה ואזן שומעת. עין רואה - זו השגחה גלויה וברורה. לעומת זאת, אזן שומעת היא הנהגה נסתרת, וצריך להאמין שהכל לטובה, וזה מה שנאמר בפסוק במשלי (כ, יב) "אזן שומעת ועין רואה - ה' עשה גם שניהם".

ממשיך הגאון מטשיביץ ומסביר, שבנס חנוכה היו נסים גלויים, בחינת עין רואה, ולכן המצווה היא לראות את האור. לעומת זאת, בפורים היה נס נסתר, בבחינת אזן שומעת, ולכן המצווה היא לשמוע מגילה.

מתתיהו ממודיעין עילית: רמז יפה מצאתי, שבחנוכה אנו מזמרים יוונים נ'קבצו עילי - ראשי תיבות ע"ן, שמודים על ההנהגה הגלויה, בחינת עין, ובפורים אוכלים אזני המן, שאז מודים על ההנהגה שבבחינת אזן.

שמעי' מראש העין: ואנחנו מבקשים שתמיד תהיה הנהגה גלויה, "וכאשר שמענו כן עוד נחזה", אחרי שראינו את ההנהגה הנסתרת בלי להבין, מבקשים אנו גם לראות את הטובה בעיני בשר, בחסד נראה ונגלה.

נפתלי הרץ מאנטוורפן: חנוכה ופורים הם שני הימים טובים שלא עושים אחריהם הבדלה. זאת כי אחר חנוכה אנו רוצים שהאור ימשיך לכל השנה, ואחר פורים אנו מייחלים שהשמחה תמשיך לכל השנה.

דניאל אלימלך ממונסי: הימים של חנוכה הם ימי הלל והודאה, ובהם מודים גם על הנסים הנסתרים. ידועה הקושיה של הבית יוסף, מדוע חוגגים חנוכה במשך שמונה ימים ולא שבעה, שהרי גם בדרך הטבע היה השמן אמור להספיק ליום אחד. אומרים צדיקים ש ה י ו ם הראשון הוא

רבות

אנשים מכל

העולם מעידים:

האזנה לקו

בתמידות מביאה

שלווה, רוגע ושמחה.

הצטרף גם אתה לרבות ששינו את חייהם, חייג:

מארץ ישראל - 400 / 300-11-30-02

מארה"ב - 646-58-52-979

מאנגליה - 0-330-3900-489

מבלגיה - 3233-696-766

קו השגחה פרטית לנשים - שלוחה 4 בתפריט הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

לתגובות הערות: שלח 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 16:22

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:24

ר"ת: 17:56

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 434 27.12.2019 - כמ' כסליו תש"פ

וְהָרַעַב הִיָּה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֶּר לְמוֹצְרִים (מא,נו)

פְּרִשְׁת - מִקֵּץ

והרעב היה על כל פני הארץ ויפתח יוסף את כל אשר בהם וישבר למוצרים (מא,נו) בפרשתנו מסופר שכאשר הרעב התפשט בכל רחבי ארץ מצרים וההמונים החלו לרעוב ללחם, הורה יוסף הצדיק לעבדיו לפתוח בפני המצרים את כל מחסני התבואה והמזון, אך עם זאת למכור להם אוכל בכסף מלא, ולא לתת להם בחינם.

והקשה מרן ה'אור החיים' הקדוש זיע"א: אם אכן מכרו את המזון בכסף מלא ולא חילקו אותו למוצרים חינם, אם כן מדוע הורה יוסף הצדיק לפתוח בפני המצרים את כל מחסני התבואה ואוצרות המזון?

והשיב רבינו בנועם קודשו: "כי הרעבון ייכנס בלב האדם כשיראה שיש מחסור!" הפלא ופלא, כמה פיקחות וחוכמה, רגישות והתחשבות יש בליבו של יוסף הצדיק. יוסף ידע שכאשר ישנה תחושת מחסור ורעב, הדבר מעורר אצל הבריות בהלה ובולמוס של קנינות, ודבר כזה הוא אסון למוצרים. על כן הקדים יוסף הצדיק רפואה למכה ונתן הוראה לפתוח בפני המצרים את כל המחסנים, שיראו במו עיניהם את השפע האדיר ולא תפרוץ במוצרים בהלה ותחושת מחסור... ללמדך שחוכמת הצדיקים היא בכל שטחי החיים! ('משכן שילה')

וְאֵת אֲחֵיכֶם קָחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל הָאִישׁ וְאֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים (מג,ג-יד)
ב'אוצר פניני החסידות' ראיתי חידוש נפלא לרבי שלמה אפרים לונטשיץ זצ"ל:
כל יהודי, צריך לדאוג לא רק לעצמו ונשמתו, אלא גם לסובבים לו, אחרת הוא נתפס על החטאים שלהם, כמו שאמרו חז"ל (שבת נד, ב): "כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה - נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו - נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו - נתפס על כל העולם כולו." והפסוק יתבאר:
'וְאֵת אֲחֵיכֶם קָחוּ' - כל יהודי נחשב כאח שלך, לכן קח אותו, ותחזק אותו ביהדות.
'וְקוּמוּ' - תקים אותו מהמדרגה הרוחנית שהוא נמצא בא, ותרומם אותו.
'שׁוּבוּ אֶל הָאִישׁ' - ובכך תגרום לו שישוב אל האיש שהוא הקב"ה שנקרא איש, ככתוב: (שמות טו, ג): "ה' אִישׁ מְלַחֵמָה".

וְאֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים' - ואחרי שהאדם עושה תשובה 'אל שדי' הקב"ה יתן לכם רחמים' גם לזה שחזיק וגם לזה שהתחזק, וה' ישפיע עליהם שפע.

הֲלוֹא יִדְעֶתֶם כִּי נִחַשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי (מד,טו)
מעשה שהיה בבני זוג שהיחסים ביניהם התערערו בצורה קשה, וגם כשהחליטו שעליהם להתגרש, לקח זמן רב מאוד עד שהגיעו לשלב הסופי של כתיבת הגט בבית הדין. המריבות שלא פסקו, הוויכוחים התמידים שהיו ביניהם, התחדדו עד כדי כך שגם הדרך אל בית הדין היתה רצופה כל העת במאבקים, ובהחלפת מהלומות מילוליות חריפות, שהיקשו על שניהם להגיע לשלב הסופי של כתיבת הגט. כך נמשך הדבר ארבע שנים רצופות.

אבל סוף סוף גם זה הגיע, והנה שניהם מגיעים לבית הדין למעמד כתיבת הגט ונתינתו. כתיבתו של הגט לוקחת כידוע זמן רב, ועד שהסופר עושה את המוטל עליו, לשמו ולשמה, עם כל פרטי ההלכות הקשורות בכך, חולפות כמה שעות. והנה גם זה הגיע. הגט נכתב כדת וכדין, וכל שנותר לעשות הוא שהבעל ייקח את הגט וימסרנו לאשה.

אלא שברגע זה קרה משהו. כוס הקפה שהיתה על שולחנו של הסופר, נשפכה על הגט, והכתב נמחק. במקרה זה הגט פסול ויש לכותבו מחדש, תהליך שייקח כמה שעות נוספות. בשלב זה קמה האשה ממוקומה, והוציאה מפיה הכרזה שגרמה להפתעה גמורה באולם בית הדין. 'אני רואה אות משמים בכך שכוס הקפה נשפכה דווקא ברגע הקריטי הזה, לפני נתינת הגט, ויתכן שמן השמים רוצים לרמוז לי לא להתגרש. ולכן, אינני רוצה להתגרש!' – הבעל שמע את הדברים, ולהפתעת הכל הצטרף להכרזה של אשתו, והודיע אף הוא שכוס הקפה שנשפכה מרמזת לו בבירור שמן השמים רוצים שהם לא יתגרשו...

כל האנשים שעמדו מן הצד, כולל הדיינים ועורכי הדין, עמדו משתאים לנוכח המראה. מעולם לא אירע להם כדבר הזה. ליתר ביטחון, הם פונים שוב לבעל ולאשה, ושואלים אותם האם הם איתנים בדעתם שאינם רוצים להתגרש, והשניים מכריזים שוב ושוב שלאחר סימון כה מובהק שניתן להם מן שמיא, הם לא מתגרשים... עמדו חברי בית הדין וכתבו שתיק הגירושין נסגר, והם מברכים את 'החתן והכלה' במזל טוב וברכה, ומאחלים להם שיזכו לחיות יחדיו עוד שנים רבות בטוב ובנעימים...

למחרת הגיע שאלה, סיפר הרב, והיא, האם אין בכך שום 'לא ימצא בד' וכו' מנחש, וכו'? שהרי האשה, ואחריה גם הבעל, אמרו במפורש שבכך שהכוס נשפכה הם רואים אות משמים, ואם כן לכאורה יש כאן איסור של ניחוש. המשיך הרב, צידדתי בעמדתו של השואל, משום מעשה שהיה לנו, ניבדל לחיים, עם מרן הגרא"מ שך זצ"ל. מעשה שהיה בילד שהיה צריך לעבור ניתוח, ובית החולים קבע לו תור ביום ראשון. והנה, במוצאי שבת שלפני הניתוח, עולה חומו של הילד לדרגה כזו שבית החולים סירב לעשות את הניתוח. הניתוח נידחה ליום ראשון שלאחר מכן. בינתיים יורד החום, אבל במוצאי השבת הבאה, חוזרת שוב התמונה על עצמה, והילד נתקף בחום... הניתוח נידחה שוב, ונקבע ליום ראשון הבא. ושוב, במוצאי שבת מקבל הילד חום... כשהסיפור חזר על עצמו בפעם הרביעית, לא הלכו כבר ההורים לבית החולים, אלא הגיעו אלינו, ושאלו האם אין כאן אות משמים שלא צריך לעשות את הניתוח?

לקחנו את אבי הילד אל מרן הגרא"מ שך. 'האם הרופאים אמרו שצריך לנתח?' – שאל ראש הישיבה את האבא. 'בוודאי' השיב האב. 'גדולי הרופאים יעצו לנתח את הילד.' 'אם כן אתם עוברים על איסור ניחוש', פסק מרן ראש הישיבה זצ"ל; 'אם הרופאים אומרים לעשות ניתוח, כיצד אנחנו יכולים לומר שמפני שהחום עולה כל פעם לא נעשה את הניתוח?!'

אסור לומר כך, וצריך לעשות את הניתוח, והשי"ת יעזור שהכל יעבור בשלום'. ראש הישיבה בירך את הילד, והניתוח אכן עבר בהצלחה מרובה, ועל הצד היותר טוב. עכ"פ למדנו שאסור לעשות זאת, ואם כן לכאורה גם בסיפור עם הגט היה ניחוש.

רבי מרדכי בענט היה רבה של עיר ואם בישראל, היא העיר ניקלשבורג. הגאון ההוא נפטר באופן פתאומי בעיירה אחת, שהיתה רחוקה מאוד מעירו. הדבר היה ביום שישי, ובני אותה העיירה טמנו את מהר"מ בענט בבית העלמין המקומי. כשהגיעה השמועה המרה לבני העיר ניקלשבורג, הצטערו וכאבו בכפליים. לא זו בלבד שאיבדו את רבם הנערץ, אלא שבשל המרחק הרב לא יוכלו עתה להתפלל על קברו.

הם באו אל החתם סופר וביקשו שיורה להעביר את הנפטר לבית העלמין בעירם, בה כיהן כהמרא דאתרא במשך שנים רבות. בשל דחיפות הנושא, ישב החת"ס עד שעות הלילה המאוחרות וערך את תשובתו לבני העיר ניקלשבורג, ובה הצדיק את תביעתם, וכתב שיש להוציא את הגאון מקברו ולקוברו בניקלשבורג. ברגע שעמד החתם סופר לשגר את האיגרת, נשפכה כוסית – הדין שהיתה על שלחנו על האיגרת, ומחקה את הכתב...

ראה החתם סופר בכך אות משמים שלא צריך לשלוח את האיגרת, ועיכב את התשובה אצלו. כעבור שלושה חודשים התגלה המהר"מ בענט בחלומו של החת"ס, וסיפר לו שקיברו ניכרה בעיירה הקטנה ההיא ליד נערה פלונית, וגילגלו לו זאת מן השמים משום שלפני שנים רבות היה מאורס לנערה זו, וביטלו את השידוך, ולנערה היתה קפידה עליו, וכדי לכפר על כך גילגלו מן השמים שייפטר במקום זה וייטמן לידה.

אבל, המשיך המהר"מ בחלומו של החת"ס, כל זה נגזר עליי רק ל-3 חודשים, וכעבור הזמן הזה אפשר כבר להוציאני מקברי ולהעבירני לעירי ניקלשבורג, וביקש שכך יעשו. שיגר החתם סופר עתה את התשובה, ובה הדגיש שהדברים נכתבו לפני כמה חודשים והתעכבו עד עתה, והורה להעביר את הנפטר. עכ"פ רואים שהחת"ס התייחס לשפיכת הדין על השולחן, ולא ראה בכך איסור ניחוש, ואם כן לכאורה גם בספל הקפה אין איסור ניחוש (ברכי נפשי).

פרשת מקץ – שבת חנוכה – (מאת העורך)

תמיד פרשת מקץ יוצאת על זמן חנוכה... ויש לשאול למה? תיכף נגיע לזה... מבואר במהרש"א (בתענית כח) שעיקר מלחמת היוונים הייתה על המצוות הנעשות בשמחה. ורמז נאה לדבר אמר ה'אמרי חיים' שהמצוות שביקשו היוונים לבטל היו שבת מילה וחודש שהן ר"ת שמח, כי עיקר מלחמתם הייתה על השמחה שבמצוות. ועל ידי שמאבדים את השמחה שבמצוות בקלות נופלים לעבודה זרה, כמובא בחת"ס סופר שמי שעבודת ה' עליו לטורח ולמשא סופו לעבוד ע"ז ר"ל.

כתוב במדרש רבה "קץ שם לחושך", זמן נתן לעולם כמה שנים יעשה באפילה, זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפילה. צריך לכל דבר יש זמן, לכל צרה יש זמן מוקצב, לכל ייסורים יש זמן וכמות מדויקת מהקב"ה עבור האדם... יוסף שהה 12 שנים בבית האסורים, אבל ברגע שנגמר הזמן המוקצב לו להתיישר... כותבת התורה: וירצוהו מן הבור... בריצה הוציאו אותו משם... למי מאיתנו אין 'צרות' בחיים? יש שאין לו עבודה ואין פרנסה, יש שאין לה זיווג, יש שאין להם ילדים... ליצר הרע יש הרבה שיטות להפיל את האדם... אבל הדרך הכי קלה שלו... זה להפיל אותך לעצבות... ומשם אתה כבר הופך ל'שכיר' שלו... אתה עושה לו את כל העבודה... והוא רק מקבל את ה'קרדיט'... שאדם לא שמח במה שיש לו... לא שמח בעבודת ה' שלו... לא מרגיש את 'אור' הקב"ה מאיר עליו... אז הכל נראה לו שחור...

איפה רואים שלקב"ה אכפת לו, שלא ניפול לעצבות?.. פרשת בראשית (ד,ו):
וַיֹּאמֶר ה' אֵל קַיִן לְמָה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ, לְמָה נָפְלוּ פָנֶיךָ... אומר הקב"ה לקין.. אוקי אז לא קיבלתי את המנחה שלך.. לא תמיד הכל הולך חלק בחיים... אבל תחפש את האור, את הטוב... אותו דבר אמר יוסף לסריסי פרעה: מִדּוּעַ פָּנֶיכֶם רָעִים הַיּוֹם? (מ,ז). יוסף ידע את הסוד הזה של השמחה במה שיש.. בכל מצב שלך..

אומר דוד המלך יסוד גדול בתהילים (קלו כג-כו): "שֶׁבִשְׁפָלְנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ, וַיִּפְרָקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ, נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ, הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ".

ונבאר את הפסוק: שֶׁבִשְׁפָלְנוּ – גם שאדם בשפל.. שהוא מרגיש למטה, עדיין הוא יודע כי ה' הוא האלוקים.. ומאמין בקב"ה שיעזור לו.. ידע כי זָכַר לָנוּ ולמה? כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ – תמיד בורא עולם עושה איתנו חסד.. כמו שיוסף נמכר לעבד ובדרך ה' סיבב שיקחו אותו עם ריח של בשמים ולא ריח רע..

עוד חשבתי לפרש 'שֶׁבִשְׁפָלְנוּ' – אם ראית אדם שהשפילו אותו, תדאג שהוא ישתוק ולא יגיב. ואז תבקש ממנו ברכה לילדים וזהו 'שֶׁבִשְׁפָלְנוּ' – אדם שהשפילו אותו, תבקש ממנו זָכַר לָנוּ.

וַיִּפְרָקֵנוּ מִצָּרֵינוּ – אדם רוצה ומשתוקק שהקב"ה יעזור לו בכל צרותיו, ויפרוק אותו מהצרות שפוקדות אותו.. ומתי זה יקרה? מתי שיאמין באמת שכל מה שקורה לו הוא בחזקת 'כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ' הכל זה חסד עבורו.

'נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר' – אין לך פרנסה, אין לך כסף.. מתי תזכה לפרנסה?.. כותב לנו בפירוש דוד המלך.. בורא עולם נותן לחם לכל בשר.. מתי? שתדע ש'כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ' שתרגיש את החסד של הקב"ה בכל דבר.. גם בדברים הקטנים ביותר ותודה לו.. אז תזכה לפרנסה.

כל היסוד הזה של דוד ה מלך מסתכם במשפט אחד: 'הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם' למה? 'כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ'. כתבו חז"ל שמעיקר הדין היה צריך אדם כל שניה להלל את בורא עולם על כל נשימה ככתוב: כל הנשמה תהללה יה.. אבל בורא עולם ריחם עלינו לכן אנחנו לא מחוייבים..

נחזור לשאלה, למה תמיד פרשת מקץ יוצאת על זמן חנוכה... שנדע שכמו עם יוסף.. שהיה בשיא של השפל.. נידו אותו מהמשפחה, נמכר לעבד.. העלילו עליו עלילות שווא, ונכנס לכלא.. בסוף.. יש קץ לייסורים ויוצאים מאפלה לאורה.. כמו הנרות חנוכה שמולידים מהחושך אור... כך אנחנו נדע.. שגם מ'חושך' אפשר ליצור אור.

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארוז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תנורה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

מקץ שבת חנוכה

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 559 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 446 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מינה בת מרדכי שמואל זצ"ל כ"ה כסלו תש"פ

999 ה'תשפ"א

מקץ - תוכן ענייני הפרשה

- (א) יציאת יוסף מבית האסורים למלכות:
- א. פרעה חולם שני חלומות (שבע פרות מלאות ורות ושבע שיבולים מלאות ושדופות קדים) ואין פותר אותם, אלא יוסף.
  - ב. פתרון החלומות ע"י יוסף: שבע שנות שובע מתחילות, ואחריהן תבאנה שבע שנות רעב, כמו-כן נרמז בחלומות, שצריך איש נבון וחכם לשמור את השפע לשעת הצורך, ופרעה ממנה את יוסף לכך. ומאסרו מגיע לקיצו.
  - ג. יוסף מתמנה למשנה למלך, ולובש מלבושי מלכות.
  - ד. יוסף נשא לאשה את אסנת ונולדו לו שני בנים: מנשה ואפרים (מא, מה-נב).
- (ב) יוסף משביר (מוכר) בר ולחם לכל עם הארץ:
- א. בשבע שנות השבע, צובר יוסף ושומר (ע"י נס) את התבואה של כל ארץ מצרים.
  - ב. לאחר שעברו שבע שנות השובע, מתחילות שנות הרעב בכל הארצות, ובמצרים היה לחם (מא, נג-ז).
  - ג. ירדת אחי יוסף מצרימה בשליחותו של יעקב לשבר אוכל (מב).
- (ג) יוסף מכיר את אחיו והם לא הכירוהו:
- א. יוסף טוען שהם מרגלים, דורש מאחיו להביא את בנימין כהוכחה לאמיתת דבריהם - שהם באו רק לצרכי מחיה, ולוקח את שמעון כערבון עד שיחזרו מארץ ישראל (מב, ז-כח).
  - ב. יוסף מצווה ממשרתו להניח באמתחות האחים אוכל כאשר יוכלו לשאת, וכן להניח שם את הכסף שהביאו כתשלום על האוכל. לאחר שיצאו האחים לדרך, הם מוצאים את הכסף ונבהלים.
  - ג. האחים חוזרים לכנען ומספרים ליעקב על הקורות אותם - יעקב מסרב לשלוח את בנימין - למרות הפצרות ראובן (מב, כט-לח).
  - ד. לאחר כשנה שהרעב כבד בארץ, מסכים יעקב לדברי יהודה שקיבל על עצמו לשמש כערב על בנימין, לשלוח אותו איתם (מג, א-יז).
  - ה. יוסף מקבל את אחיו בכבוד ובמשתה יין ובאמצעות גביע הכסף שלו, "מגלה" את סדר לידתם (מג, יח-לד).
  - ו. יוסף שוב מצווה להניח באמתחותיהם את כספם, עם התבואה, ולהטמין באמתחת בנימין את גביע הכסף 'הפלאי'.
  - ז. האחים יוצאים לדרך - יוסף בא בעלילה עם האחים וטוען שבנימין גנב את גביע הכסף וחייב מיתה על כך.
  - ח. האחים חוזרים ליוסף, לבקש שבנימין ישוב עימם.

"וַיִּקַּץ פְּרַעֲהוּ : וַיִּשְׁן וַיַּחְלֵם שְׁנֵיתוֹ" (מא ד-ה)

האדמו"ר רבי אהרן מקרלין זצ"ל, אמר פעם לחסידיו: "צאו וראו מה בין יעקב לבין פרעה? אצל יעקב אבינו נאמר (כח, טז): "וַיִּקַּץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר" - זו דרכם של חסידים ואנשי מעשה - בשעה שמתעוררים משנתם, מיד הם מקיימים; "וַיֹּאמֶר" - 'ברכות התורה', 'ברכות השחר', 'קריאת שמע', 'תפילה' ו'תלמוד תורה'. אבל אצל פרעה נאמר: "וַיִּקַּץ פְּרַעֲהוּ. וַיִּשְׁן וַיַּחְלֵם שְׁנֵיתוֹ", משפקח פרעה את עיניו, התהפך על צידו והמשיך בשנתו."

פרשת מקץ לעולם יוצאת מידי שנה, בימי החנוכה. עוסקת הפרשה, ביציאתו של יוסף מבית האסורים, ולאחר מכן הוא פותר את חלום פרעה, הוא מתמנה למלך, וסוף הפרשה עוסקת בירידת אחי יוסף למצרים.

רבותינו מוצאים רמז לפרשת השבוע וחנוכה, במילים שמופיעות בסוף הפרשה, כאשר יוסף מבקש: "וַיֹּאמֶר לְאֶשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הֵבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה וְטַבַּח טַבַּח וְהִכֵּן כִּי אֲתִי יֵאָכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהָרִים" (מג, טז).

אומרים המפרשים על המילים טַבַּח וְהִכֵּן, שהאות ח"ת של המילה טַבַּח עם המילה "וְהִכֵּן", מצטרפים ביחד למילה חנוכה, וזה רמז לחנוכה כאן בפרשתנו.

בפרשה הקודמת כשיוסף פותר את חלומותיהם של שר האופים ושר המשקים, מבקש יוסף משר המשקים: "כִּי אִם זָכַרְתִּי אֶתְךָ כַּאֲשֶׁר יֵטֵב לְךָ וְעֵשִׂיתָ נָא עִמָּדִי חֶסֶד וְחִנּוּן... ועל כך שיוסף בדרגתו לא בטח במאת האחוזים בקב"ה ושלא שם את יהוה על הקב"ה נתווספו לו עוד שנתיים נוספות בבית הכלא, ואכן "מקץ שנתיים ימים" -

ניצב יוסף מול פרעה, ואומר: "בְּלַעֲדֵי אֲלֵקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲהוּ". ועל כך אומר המדרש (תנחומא, מקץ, אות א): אָמַר יוֹסֵף, בְּלַעֲדֵי אֲלֵקִים יַעֲנֶה וְגו', תִּלְתֵּי הַגְּדָלָה בְּבַעֲלִיָּה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתָּה לֹא רָצִיתָ לְהַתְגַּדֵּל בְּעַצְמְךָ, חִיֵּךְ אִשְׁלָם לךְ בְּמִידָה כִּנְגַד מִידָה, שְׁעַל יָדֶיךָ כָּךְ תַּעֲלֶה לְגְדָלָה וְלְמִלּוּכָה.

ועתה נוכל להבין יסוד נפלא שאמרו רבותינו, על יוסף נאמר: "יָפָה תּוֹאֵר וְיָפָה מְרָאָה" = ר"ת יתום.

שהרי נאמר (שמות כא) כָּל-אֱלֹמְנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנֹן: (כב) "אִם-עֵנָה תַעֲנֶה אֹתוֹ כִּי אִם-צָעַק יִצְעַק אֵלַי שְׁמַע אֲשַׁמְעֶנְתּוּ". הקב"ה מזהיר, לא לענות יתומים!

אם כן, הבחינה של יוסף היתה - תלות מוחלטת ב-ה' יתברך. וכפי שאומר הנביא הושע (יד, ב): "אֲשֶׁר בָּךְ יִרְחַם יְתוֹם".

ועל זו הדרך, בשעה שהחשמונאים יצאו למלחמה, הם יצאו שעניהם אך ורק תלויות לקב"ה!

לאחר הדלקת הנרות, נוהגים לומר ברוב תפוצות ישראל כמה וכמה מזמורי תהילים. המזמור הראשון שאומרים, הוא מזמור צ"א: "וַיְהִי נֶעֱם ה'" - שבע פעמים. מדוע אומרים את המזמור הזה שבע פעמים? נקדים ונאמר שלמזמור הזה, קוראים חז"ל (מסכת שבועות טו:): - שִׁיר שֶׁל נְגָעִים מֵאֵן דְּאָמַר דְּנִגְעִים דְּכִתִּיב (שם צא) "וְנִגְעַי לֹא יִקְרַב בְּאֶהְלֶךְ". ומֵאֵן דְּאָמַר דְּנִגְעִים דְּכִתִּיב (שם) "יִפֹּל מִצְדָּךְ אֲלֶיךְ".

החשמונאים טרם יציאתם למלחמה אמרו: "וַיְהִי נֶעֱם ה'", שבכוח המזמור הזה הם ניצלו מנגעים ומפגעים.

כותב האדמו"ר מסלונים, חנוכה - זו התקנה האחרונה שתיקנו לנו רבותינו. הרי יש תרי"ג מצוות מדאורייתא ושבע מצוות מדרבנן - שתקנו רבותינו. האחרונה שבהם היא נר חנוכה, היא משלימה את המצוה ה-620. 620 גימטריה כתר, דהיינו בְּמִצְוֹת נר חנוכה אנו משלימים את כתר של הקב"ה. זו המצוה האחרונה שאיתה יצאו חכמים לגלות, ונתנו לנו מסר - שידע היהודי באשר הוא יהודי, שבימים שהכל נראה לו חשוך, ושום דבר לא מסתדר לו, שידע שיש לו את הקב"ה שיעשה לו נס הצלה ויאיר לו את דרכו, בתנאי שיבטח שהקב"ה נמצא איתו, כפי שנאמר: "עמו אנוכי בצרה". ושנדע שהקב"ה מלווה אותנו בכל רגע ורגע! זה המסר של הימים האלה.

שבת שלום וחנוכה שמח

- * ימים קדושים אלה ראויים ביותר להתמדת תורה. ובעוונותינו הרבים רוב העולם נוהגים בהם ביטול תורה, והולכים אחר ההבל. ע"כ יתעורר בימים אלו ביתר שאת בתורה ובמצוות" (של"ה מס' תמיד פרק תוכחת מוסר אות א').
- * מצוה לשמוח בחנוכה (ט"ז תר"ע ד' בשם הרמב"ם והמרדכי).
- * "בימים הללו ראוי ליתן לב לתקן כל הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק מישראל, שזו היתה כוונת היוונים. והנה בעוונותינו הרבים בעת הגלות אפס מקום להשראת השכינה, כי חרב בית מקדשנו. והקב"ה ברחמיו השאיר לנו שארית... אלו בתי כנסיות... ואלו המדברים בבית הכנסת - אין לך מורד במלכו של עולם בהיכלו ובפניו, גדול מזה. וזה מטמא אור הקדוש דוגמת היוונים שטימאו המזבח, כי זה מעמיד צלם בהיכל" (דרושי הצ"ח דרוש ל"ג).
- * למי שיש יארציט בחנוכה, ילך קודם חנוכה לבית העלמין. ומותר ללכת להשתטח על קברי צדיקים (בן איש חי שנה א וישב).
- * חנוכה נקרא יום טוב (מגילת תענית), שחנוכה ופורים לא עתידים להתבטל, ולכן יש חיוב לאכול בו פת בכל יום (ב"ח תרפ"ב, א').
- * "ריבוי סעודות שמרבים בהן - הן סעודות הרשות, שלא קבעום למשתה ושמחה. ויש אומרים שיש קצת מצוה בריבוי הסעודות, שבאותן הימים חנכו המזבח. ונהגו לומר זמירות ותשבחות בסעודות, והוי סעודת מצוה" (שו"ע ורמ"א תר"ע).
- * יש אומרים שיש לאכול מאכלי חלב בחנוכה, לפי שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב (רמ"א תר"ע, ב').
- * יהודית בת יוחנן כהן גדול הייתה יפת תואר, והאכילה את אליפורנוס תבשיל גבינה, והשקתו הרבה יין, וכשנרדם חתכה את ראשו (שלטי הגיבורים על הגהות מרדכי שבת פ"ב אות ג').
- * מזמור "למנצח על השמינית" (תהילים פרק י"ב) נתקן כנגד שמונת ימי חנוכה (אוצר המדרשים מדרש לחנוכה).
- * כוונת רבי מאיר שאמר לגוי להציל את עצמו ע"י אמירת 'אלקא דמאיר ענני', היתה שהאלוקים שהאיר את עינינו במלכות יון ע"י הנס של נרות חנוכה, יציל אותנו גם במלכות הנוכחית (מהרש"א ח"א ע"ז יח: ד"ה 'אמרי').

אור רוחני - איש וביתו

שואל הרב צדקה זצ"ל: "מדוע לא קבעו, אכילה ושתיה בחנוכה? הרי סוף סוף, גם הגוף היה בסכנה, הרי נלחמו מועטים נגד המרובים. ובחסדי ה' נצחום. אמנם, היו גם כן גזירות רוחניות, ועליהן עשו זכר, בהדלקת הנרות, אך מדוע לא עשו שום זכר לנצחון, באכילה ושתיה"? ומפרש: "מפני שחששו שמא במשך הזמן ישכח העיקר, שהוא הנס הרוחני. וישאר רק זכר לנס הגופני באכילה ושתיה. והרי עיקר נס חנוכה הוא רוחני, יותר מאשר גשמי. ובכדי שייבנו הכל, כי הרוחניות, היא שדחפה את החשמונאים למלחמה. ובכדי שלא ישכח הדבר, עקרו את החומרי לגמרי ועשו אותו רוחני בלבד, בהדלקת הנרות, כדי שכל אחד ידליק בלבו ובלב אנשי ביתו, את האור הרוחני. וזוהי מצות חנוכה; 'איש וביתו' (מסכת שבת כא).

- * החשמונאים נקראים ע"ש עיר מולדתם - חשמון (סידור עבודת ישראל). ויש אומרים ש'חשמנאי' הוא ראשי תיבות של הדברים שהיוונים רצו לבטל: חודש, שבת, מילה, נדה, ארוסה, ייחוד ה' (אוצר כל מנהגי ישורון).
- * חנוכה נקראת על שנחנך הבית והוכשר לעבודה, שהיוונים טימאו ההיכל והעזרות, המקדש וכליו. וכשגברו חשמונאים טיהרו הכל, ועשו חנוכה כמשה בתחילת חינוכו לעבודה" (שיבולי הלקט סי' קע"ד).
- * היוונים שיקצו וטימאו המזבח, עד שהוצרכו היהודים לנתוץ אותו (ולגנוז אבניו), ולעשות מזבח חדש. על שם חניכתו של המזבח, שהייתה בימים אלה, נקראים הימים 'חנוכה' (מהרש"א ח"א שבת כא:).
- * "הפך שנמצא היה בחותם הקרקע" (תוספות שבת כא: ד"ה "שהיה מונח"). וה"שלטי גבורים" (על הגהות מרדכי שבת פ"ב אות ג') כתב: הפך מונח היה בשידה קבועה בכותל, שלא יכלו להסיטה. ויש אומרים שזה היה קודם שגזרו טומאה על הסיטם של גויים.
- * מיד כשהצניע הכהן הגדול פך אחד באו היוונים, ולא יכול היה להצניע יותר. או (ש)תפילתו של כהן גדול היא שעיוורה עיניהם (של היוונים) באותה שעה שהיה מצניע (אליה רבה א"ח תר"ע ד').
- * הפך ששכח יעקב וחזר בעבורו, היה פך שמן שרצה לנסך לקב"ה. א"ל הקב"ה: "אתה מסרת נפשך על פך שמן קטן בשבילי, גם אני אשלם לבניך בפך קטן לבני חשמונאי, שנעשה בו נס" (ציצה לדרך).
- * "מצות נר חנוכה - מצוה חביבה היא עד מאד. וצריך אדם להיזהר בה כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל-והודיה לו על הנסים שעשה לנו" (רמב"ם חנוכה ד' י"ב).
- * "אין בפרשת מנורה (בתורה) אות סמ"ך. לומר, שבמקום נר - אין שטן ואין מזיק. ובזכות נר מצוה ותורה אור, נסתם פיו של שטן מלהשטיין" (בעה"ט שמות כ"ה, ל"א).
- * החידושי הרי"מ היה אומר לאחר הדלקת נר חנוכה שיש לעסוק בתורה, כיון ש"נר מצוה ותורה אור". ובוודאי אפשר להבין טוב יותר את הלימוד לאחר קיום מצוה זו (שיח שרפי קודש חנוכה אות י"ב).
- * נרות חנוכה הם כנגד ל"ו מסכתות שבש"ס (בני יששכר כסלו ב' י"ב).
- * סגולה למי שסובל מ'שושנה' - למרוח משאריות שמן נר חנוכה, כדכתיב "ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים". (שיח שרפי קודש חנוכה אות ל"ו בשם האדמו"ר מקאצק) - (מסתבר שמדובר על שמן שלא הוקצה למצוה. כגון שהתנה על כך, ונשאר שמן אחרי חצי שעה).
- * ראוי להאריך בהתבוננות בנר חנוכה ולחשוב על גדלות הבורא והנסים שעשה ועושה עמנו בימים ההם ובזמן הזה, ולהאריך בשירים ופיוטים עד חצי שעה אחר ההדלקה.
- * מה הם מועדי ה' חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות, הרי ג'. ויש עוד ג' אחרים - ראש השנה, חנוכה ופורים. וכל אחרים אלו נקראים "אלה הם מועדי" (תיקוני זוהר נ"ח). (רואים שחנוכה נחשב כיום מועד. ויש לו קשר לימים הנוראים, שחנוכה הוא זמן החתימה).
- * החשמונאים חילקו שלל רב ממלחמותיהם לעניים, והרגו מלשיני ישראל שהלשינו למלכות יון, ובזה תיקנו חטא אחי יוסף שמכרוהו בעבור כסף וחטא יוסף שחטא בדיבור פיו (של"ה וישב, פ' תורה אור י"ב).

חטא מימיו, מתחטא לפני הקב"ה כבעל תשובה הממרק את נפשו מפשעיו הרבים. הוא נותר פעור-פה, צופה בתפילה המתמשכת של הילד הקטן, שעתה החל להתחנן ולבקש סייעתא דשמיא בלימוד התורה.

הילד הקטן ביקש פתיחת המוח והלב, להשכיל ולהיטיב להבין את הסוגיות שהוא לומד. הילד החל לציין את פירוש התוספות המסוים שבהבנתו הוא מתקשה, את דברי רש"י שלא ירד לסוף עומקם, ועוד כהנה בקשות לעזרה.

כשסיים את הפצרותיו האישיים, החל להתחנן למען עם ישראל השרוי בגלות, נאנק תחת עול השלטונות העריצים, וסובל צרות ומכאובים. הוא ביכה את סבלה של השכינה השרויה בגלות, את ירושלים השוממה ואת חסרונו של בית המקדש. שעה ארוכה נמשך תיקון חצות של יקותיאל-יהודה הקטן. לכל אורך תפילתו היה הילד שרוי בסערת נפש, נשנק מבכי ודמעות זלגו מעיניו. כשהבחין האיש כי הילד נעך לסיים את התפילה, הזדרז לצאת מהמקום ולחזור לביתו.

כל אותו לילה לא הצליח האיש לתת תנומה לעפעפיו. המחזה המופלא שהיה עד לו טלטל את מצפונו. הוא התהפך על מיטתו, וחשבון נפש החל לייסר אותו. פתאום נתמלא בווה גדולה. הנה, ילד רך בשנים, שקם לתיקון חצות מפני שנשמתו הטהורה מחפשת את קרבת אלוקים. ואתה, הוכיח את עצמו, שנכשלת לא אחת ולא שתיים - טרם שבת בתשובה שלמה! איש ממכרו לא הבין מה פשר השינוי שחל בו. המבע הזחוח שנח תמיד על פניו - נעלם, וארשת רצינות תפסה את מקומו. הוא חדל מללה בקלות דעת עם עוברים ושבבים, אלא התכנס בתוך-תוכו, והחל להיראות שוב בבית הכנסת - הפעם בשעות התפילה ושיעורי התורה. אט-אט שב אל דרך הישר ונהפך לבעל תשובה גמור. כשנודע הדבר לרבי הרשל, אביו של יקותיאל-יהודה, הורה ליודעי הסוד לשמור עליו כמוס וחתום, ושהדבר לא יתגלה לבנו - כדי שלא ישתרבו לליבו שמץ של יוהרה.

לימים גדל הילד יקותיאל-יהודה ונעשה האדמו"ר המפורסם מצאנז-קלויזנבורג.

ליום האחרון של חנוכה קוראים 'זאת חנוכה' על שם סיום פרשת הנשיאים שקוראים בו (במדבר ז, טז): "זאת חנוכה המזבח ביום המשח אותו". 'זאת חנוכה' - עיקרה ותקפה של חנוכה. לפי שהוא יום השמיני, וכל חוזק הימים הקודמים - הכל הוא ביום השמיני. יום השמיני רומז לספירה השמינית - ג'צח שעניינה הוא שאינה מוגבלת והיא למעלה מן הזמן. שבעה ימים - זה גבולו של הזמן; ויום השמיני, כבר הוא יוצא מגבולו ולמעלה ממנו.

ויום זה הוא מכוון כנגד שמיני עצרת - שלאחר שבעת ימי חג הסוכות, שיש בו מכל מה שיש במועדים שלפניו, מעניין כפרה של הימים הנוראים ומעניין שמחה של החג, אף 'זאת חנוכה' שהוא היום השמיני של ימי החנוכה, כולל כל שמחה וישועה הלל והודאה שבכל שבעת הימים הקודמים (ע"פ ספר התודעה).

הדברים מבהילים על הרעיון עד כמה תלויים הדברים ביום זאת חנוכה, וודאי החכם עיניו בראשו **לנצל יום נשגב זה לתורה ולתפילה, למען יחוס ה' על שארית עמו...**

אך הבעיה מתחילה בכך שאנו לא מכירים בערך התפילה ובפרט בערך היום הנשגב הזה. עד היכן מגעת כוחה של תפילה, ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא (הובא בלפידי האש'): להיותו בן תשע גמלה בליבו של הילד החלטה יוצאת דופן. מיום ליום נעשתה נחושה ונחרצת יותר. יקותיאל-יהודה הקטן החליט לקום משנתו בכל חצות לילה, לערוך תיקון חצות ולקונן על חורבן הבית וגלות השכינה.

אפילה כמעט מוחלטת שררה ברחובות העיירה הפולנית רודניק. התושבים היו שרויים בשינה עמוקה, ורק כמה פנסי רחוב הבליחו מבעד לעלטה. יקותיאל-יהודה היה מסתנן אז מחדרו, יוצא אל החוצות השוממים, ומתגנב בלאט אל בית הכנסת. איש לא היה שם כדי להבחין בדמותו הקטנה חומקת פנימה, אלא היהל הריק והחשוך, חוצה אותו לכל אורכו, בין הכתלים הגבוהים והעתיקים, וניגשת אל ארון הקודש. הילד היה מסית את הפרוכת הצידה, ובמאמץ רב פותח את הדלתות הכבדות. רטט של יראת אלוקים היה עובר בו, למראה ספרי התורה הגלויים מולו במלוא הדרם.

ברתיעה של קדושה נסוג לאחור, ומייד פרץ בבכי נסער, שנמשך באמירת פרקי תהילים בלחש. דקות ארוכות שפך את ליבו בהמייה נרגשת, ולבסוף סגר את דלתות ארון הקודש ובדממה סב על עקביו יוצא מבית הכנסת. לביתו נכנס על בהונותיו, נזהר שלא להעיר את בני הבית משנתם. בבוקר היה מתעורר כהרגלו. איש לא ידע את סודו.

זה קרה לילה אחד. שכן, שהתגורר בקרבת בית הכנסת, התעורר באישון לילה לקול בכי של ילד. האיש היטיב את השמיכה מעל לראשו, אולם הקול המתייפח חדר מבעד לפוך והדיר את השינה מעיניו. אולי ילד שרוי במצוקה, הרהר. קול פנימי לא הניח לו לחזור לשנתו. בחוסר רצון קם ממיטתו הנוחה ויצא בעקבות הבכי הבלתי-פוסק.

קול היבבה הוביל את האיש לבית הכנסת. הוא פסע חרש פנימה, והקשיב בדריכות לבכי שבקע מתוך ההיכל. מחשבות מפחידות חלפו במוחו, והוא מיהר להימלט מהמקום. אולי זה קולן של נשמות מיסורות, שנשלחו לתקן את מעשיהן?

מעודו לא נתקל ברוחות רפאים. האיש היה קל דעת ופוחז, פרק מעליו עול תורה ומצוות וחי חי הוללות. אבל עתה התמלא אימה ונמלט אחוז בעתה מבית הכנסת.

עברו כמה לילות ושוב שמע את קול הבכי שהרעיד את ליבו. סקרנותו ניעורה לבחון מקרוב את מקור היבבות המסתוריות. הסקרנות גברה אפילו על החרדה שחש מנוכחות האורחים מעולם האמת. בשקט ובזהירות פסע אל אולם בית הכנסת. הוא פנה לעזרת הנשים, וביד רועדת פער חרך צר בוויולון, וסקר במבטו את האולם החשוך. כשהתרגלו עיניו לחשיכה הבחין בדמות של ילד, שמפיה בוקע הבכי. מייד זיהה שזה יקותיאל-יהודה, בנו של הרב. הילד היה שרוי בתפילה סוערת, ידיו פרושות למעלה, והוא בוכה בכי מטלטל, במר נפשו, על חטאיו הרבים ומבקש מחילה וכפרה מאביו שבשמים. האיש נדהם. ילד תמים זה, שלא טעם טעם

ברכת שהחינו ב"ברגן-בלון" - סיפור

מסירות נפשם של החשמונאים שימשה כאות וכסימן לדורות הבאים אחריהם, כפי שניתן ללמוד מהסיפור הבא: שעת לילה היתה זו, שעת חשיכה בחשכת ימיה של יהדות אירופה, במחנה ההשמדה "ברגן-בלזן". בסמוך לחלון הקטן שבצריף העץ עמד רבי ישראל שפירא, האדמו"ר מבלוז'וב זצ"ל, עורו צפוד על בשרו, בגדי אסירים לגופו, ונר דקיק בידו. נר שהושג מאי שם, לקיים בו את מצות הלילה.

ליל חנוכה הלילה, והרבי עוצם את עיניו בדבקות, מוקף בחסידיו ולבוש בבגדי השיראין. "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה", ניגרות הדמעות מעיניו של הרבי. "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", והאנשים שעומדים סביבו בוכים באלם קול, אוי ריבונו של עולם, הראנו ניסים גם בזמן הזה... והרבי ממשיך לברכה השלישית ברכת "שהחינו", ומדליק הנר באושר אין קץ. או אז ניגש אחד האסירים לרבי, ושאלה בפיו. אותו אסיר פורק עול היה, ונכלא במחנות ההשמדה אך ורק בשל מוצאו היהודי. עתה מצא מקום לשטוח טענותיו: "רבי", פתח, "מכיר אני בך שהנך פיקח וחכם, אם כן הסבר נא לי, מה טעם מצאת בברכת 'שהחינו' בעת הזאת? מבין אני מדוע ברכת על ההדלקה ועל הניסים שנעשו לאבותינו. אולם 'שהחינו'?! האם אפשר לברך 'שהחינו', על חיי המוות שאנחנו שרויים בהם?! שאל בקול רווי כאב. חיוך נוגה התפשט על פני הרבי: "היא הנותנת. הבט נא סביבך, ראה כמה יהודים מוכנים למסור את נפשם על קידוש ה'. ראה איזו מסירות נפש נפלאה מציפה את העולם. התבונן נא ביהודים הנכונים למות ולחיות על קדושת שמו יתברך!"

"מאותו היום ואילך", העיד לימים רבי יעקב, "הרגשתי בצורה הברורה ביותר כי תפילתי התקבלה. למן אותו היום ואילך חשתי כיצד רוח ממרומים תומכת בי ואומרת לי גדל! מאותה התפילה התחלתי לראות ברכה בלימודי, ומכאן והלאה רק התגדלתי ועליתי עוד ועוד עד שזכיתי בסייעתא דשמיא להגיע עד הלום". [אור דניאל]

"את האלוקים אני ירא" (מב, יח)

מעשה מופלא על הגאון רבי ישראל זאב גוטסמאן זצ"ל (ראש ישיבת נצח ישראל) שמענו מפי תלמידו המובהק הגאון רבי משה ליפקא שליט"א. וכך סיפר: כשכהן כראש הישיבה בארצות הברית, נכנסה יום אחד להיכל הישיבה, משפחה נכבדה מארץ ישראל עם בנם - ילד כבן 12 - שהיה חולה במחלה מסוכנת והוזקק לטיפולים בבית החולים המקומי. הם התיעצו בעניינו עם ראש הישיבה, והוא מצידו התעניין וחקר בפרטי המחלה, וסייע בידם. הוא הוסיף לשוחח בחביבות עם הילד, עודדו, ונסך בו הרגשה טובה. בתוך שיחתו של הרב עם הילד, התעניין אצלו באיזה ענין בגמרא למד קודם הגיעו לארצות הברית, וכשהשיב הילד והראה על סוגיא במסכת בבא קמא, פנה אליו ראש הישיבה, לתדהמת כל הנוכחים, ואמר לו: "בבקשה ממך, שב, ואומר לך שיעור טוב בסוגיא זו".... ישב ראש הישיבה עם הילד שעה ארוכה, ואמר לפניו את השיעור ברצינות ובכובד ראש, בנעימות ובסבלנות אין קץ, עד שהילד הבין... כשהביעו התלמידים, לאחר מכן, את פליאתם "על מה ולמה טרח ראש הישיבה את כל הטרחה הרבה הזו". השיב בדברים נוראים: "הקשיבו ואומר לכם, אמנם מקוה אני בכל לב שהילד יבריא, אך לצערי ישנו ספק גדול בדבר. ולצד זה שיתכן כי הילד לא יאריך ימים, חלילה, רציתי מאד שיקח עמו שיעור בגמרא, כדי שיהיה לו מה להגיד בישיבה של מעלה"....

את הסיפור שלפנינו רגיל היה לספר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, מייסד וראש ישיבת 'אור ישראל' בפתח תקווה, בפני בוגרי הישיבה לדורותיה שהתאספו מידי שנה לחסות בצל אביהם ורועם. בעת שתיאר את הימים הקשים שהיו מנת חלקו בילדותו, היו עיניו של ראש הישיבה זולגות דמעות ללא הפוגה. לא קל היה לו להיזכר באותם ימים רחוקים, אך חשוב היה לו להעביר את הדברים לדור הצעיר, למען יהיו למופת ולדוגמה כי באמצעות כוחות נפש, מאבק ותפילה - רואים לבסוף סייעתא דשמיא.

טרם מלאו לו ארבע עשרה וכבר נשלח הנער יעקב ניימן מהעיירה אוסטרוולנקה השכוחה לישיבת לומז'א המעטירה, שם עתיד היה לעשות את שלוש עשרה השנים הבאות בצלם של ראשי הישיבה הגאונים רבי יחיאל מרדכי גורדון ורבי משה רוזנשטיין זצ"ל. איש לא ליווהו לתחנת הרכבת. זה מכבר התייתם הנער מאביו ומאמו וכעת נותר הוא לבדו בעולם, ללא משען ומשענה.

אך דרכו רגליו על מפתן בית המדרש וכבר שקע בלימוד התורה הערב והמרגיע. במשך כל ימות השבוע לא חש כל כך בבדידותו. דברי התורה הערבים והמתוקים נעמו לו יותר מכול, ודפי הגמרא הפכו לידידיו הטובים ביותר.

יום שישי היה מעין חג בעבור בני הישיבה. בשולי הדרך הראשית שעברה בסמוך לישיבה עומדים היו בחורים רבים, כשהם סוקרים בעיניהם את העגלות הרבות שחצו את הדרך. מפעם לפעם נעצרה העגלה, והעגלון פרק מתוכה חבילה אישית בעבור אחד או כמה מהבחורים.

תוכנן של החבילות לא היה ידוע, פעמים הכילו פשטידה או דבר מאפה, פעמים בגדים להחלפה ופעמים שניהם גם יחד. הצד השווה שבהן - שכולן העבירו למקבליהן רוח חמימה מהבית הרחוק, לצד מילים חמות וברכות שנרשמו בקפידה בכתב יד אימהי רועד ומתגעגע.

בני המזל כמו אלו שבאו מבתי עשירים היו מקבלים חבילה חדשה בכל שבוע, היו שקיבלו פעם בשבועיים, והיו גם כאלו שקיבלו את חבילתם רק פעם בחודש.

יוצא מן הכלל היה הנער המתמיד יעקב אוסטרוולנקר. הוא - מעולם לא זכה לקבל חבילה מן הבית. בשעה שהעגלה עברה היה ספון בבית המדרש הריק והגה בתורה. ידוע ידע היטב כי אין לו למה לצפות, איש אינו אמור לשלוח לו חבילה היות שאין לו מכר וגואל. מפעם לפעם, כשהשקיף מבעד לחלון וצפה בעיניים כלות בבני הישיבה הצוהלים בחבילותיהם, הצטעפו עיניו ומוחו נשטף בהרהורים נוגים. הנה, כולם זוכים לדרישת שלום חמה מהבית, ורק הוא היתום הקטן והמסכן עומד מן הצד בידיים ריקות.

כך, בכל שבוע מחדש חזר המחזה על עצמו; הוא ראה את שמחתם של חבריו, ולבו שלו נצבט מקנאה.

באחד מאותם ימי שישי, חש יעקב כי הגיעו מים עד נפש. הבדידות תקפה אותו ללא רחמים, ולפתע נשאוהו רגליו כמאליהן אל ארון הקודש. הוא טמן את ראשו בין קפלי הפרוכת ודמעות רותחות שטפו את עיניו. פיו ולבו נפתחו, והוא שפך את מרירותו לפני אלוקיו.

הייתה זו תפילה כמוה לא חווה מעולם. תפילה כואבת של נער יתום ובודד הזועק מקירות לבו הטהור לאבי יתומים: "ריבונו של עולם!" התייפח הנער, "הלוא רואה הנך עד כמה מתקשה אני לשאת את הכאב בעת שעיניי רואות את חבריי הזוכים לחבילות מלאות כל טוב, ואילו אני, היתום והאומלל, לא זוכה לקבל דבר מכל אלו.

ובכן, הריני מוסר מודעה לפניך, ריבון העולמים, כי מוכן אני לוותר מכאן ואילך על חבילות האוכל והפינוקים, יותר לא אשתוקק להן! אך מבקש אני ממך, אבי שבשמים, כי מכאן ואילך תשלח לי אתה בכבודך ובעצמך - במקום חבילות של אוכל וכל טוב - חבילות גדושות בסייעתא דשמיא כדי שאצליח ואעלה בתורה וביראת שמים!"

**בתורה בברכה
רוזן ברינה**

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו דוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיה: נוראני בת מרים ורבי: כותון בת חביבה: אהובה (דייני) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: ישראל מאיר בן עטרה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגור: אהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמאנה שליט"א
אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: יקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית
פאולה בת דינה: זהבה בת חוה: לילך בת מרגלית
מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה
שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה
אברהם בן אנט: פיבי בת חביבה בן חמו
נורית בת רחל: רחל בת נארה: גלית בת רות

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת יקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית: אשר בת אורנה
הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה
עדי בת מזל: חן בת דלילה (סוסי)

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

**עירנות
שבת**

עלון מס' 1101

לרפואת מרדכי ניר בן רחל הי"ו	לרפואת מרדכי ניר בן רחל הי"ו	לע"נ רפאל בן פרוחה ז"ל
מקץ	מקץ	לע"נ מזל בת שרה ע"ה
כ"ט בכסלו תש"פ, ירושלים	כ"ט בכסלו תש"פ, ירושלים	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
4:06	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
5:23	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
6:00	רבינו תם	לע"נ אידן מרים בת דוולת ע"ה

חנוכה שמח

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו (בראשית מאנה) פרש רש"י: "לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו את בשר ערלתם, לפיכך באו אל פרעה ואמרו, כך אומר לנו יוסף, אמר להם: מפני מה לא צברתם בר ומזון, והלא הודיע לכם ששני הנרעב באים, אמרו לו: אספנו הרבה תבואה והרקיבה, אמר להם: אם פן כל אשר יאמר לכם תעשו, הרי גזר על התבואה והרקיבה, מה אם יגזר עלינו ונמותו" מעשה בהגאון רבי יהונתן איבשיץ, שנודפן בעירו אפיקורוס אחד שהיה ממאן לתת את בנו הרך הנולד לו למוהל כדי למולו, שלח אתריו הגאון ובא אליו, כשהוכיחו על פניו על שהוא מעז להפר בריתו של אברהם אבינו, ענה הלה בחצפה: פי כבר הוכיחו הפורים ההסטוריונים שמנהג זה נהגו בו בזמנים עתיקים אצל האמה המצרית, ומן המצרים הקדמונים למדו בני ישראל למול, אמר לו רבי יהונתן: רואה אני שחביבים עליך דברי חכמי ההסטוריה בתגליתם זו, גם אני מסכים שכדבריהם פן הוא, שהרי מבאר בפרוש רש"י: שיוסף דרש מן המצרים למול, אבל הרי למדנו שהמצוה קדמה עוד מזמן אברהם אבינו. התעקש הלה וטען: אבל אין זה מובן שלשם מה היה לו ליוסף לומר למצריים שימולו? ענה לו הרב: לפי שגלוי וידוע היה ליוסף הצדיק כי עתידים לבא משכילים מתבוללים בזרעו של יעקב, אשר מחבבים ביותר את מנהגי העמים והקוותיהם, ואפילו מנהג של שטות, אם יצא מבטן גוי, טוב וראה להם לחקותו ולעשותו, אמר יוסף: אצוה את המצריים שימולו את עצמם ואת בניהם, שאז בטוחני שגם המתבוללים אשר מבני ישראל הפה לא יסרבו עוד להכניס את בניהם בבריתו של אברהם אבינו. נכלם האפיקורוס, ונאלץ לתת את בנו לברית המילה.

ויאמר אברהם

שע סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

היה זה ליל חורפי סוער, כאשר רבי ברוך הדליק את נר ראשון של חנוכה. חסידי התגודדו סביבו והציטו בהתפעלות בשלהבת הקטנה שעלתה והאזינו בדהילו ורחימו לברכות שאמר רבי ברוך. אולם, אך סיים הרבי את „הנרות הללו“, התלה השלהבת הקטנה לרקד בעצבנות גדלה מרגע לרגע ולפתע נעלמה, כאילו גלקחה על ידי כוח עליון שהתערב לפתע במהלך הענינים.

תלמידיו וחסידיו של רבי ברוך הוכו בתדהמה. הם הביטו על רבם וניסו לנחש, מה יאמר, או יעשה, נוכח תופעה בלתי רגילה זו. הרבי עמד ללא נייע, שקוע בהרהורים, כאילו חיפש אף הוא את הסיבה לתופעה המוזרה. כאשר ביקש השמש לחזור ולהדליק את הנר, עצר בו רבי ברוך ורמז לו לא לעשות כן. לאחר כמה דקות של המתנה מתוחה, אורו פניו של רבי ברוך. הוא החל לזמזם את הפזמון „מעוז צור“, וחסידיו הצטרפו אליו בשמחה ופרצו בשירה אדירה. „הבה נשב ליד השלחן ונחוג את חג החנוכה כמו שצריך“ — אמר רבי ברוך לחסידיו — „נר החנוכה יחזור אלינו, אחרי שיסיים שליחות חשובה, שהוטלה עליו מטעם ההשגחה“.

חסידיו של רבי ברוך, אמונתם היתה איתנה בתכמת רבם וגם עתה לא הרהרו אחר דבריו הקדושים. הם הסבו איפוא אל השלחן הארוך, כדי להשתתף במסיבת חנוכה בחברת רבם, תוך צפייה מתוחה שיוודע להם, מה היתה הסיבה להיעלמו של נר החנוכה. אולם רבי ברוך ביקשם להתאזר בסבלנות, באשר עוד באותו לילה יודע להם הסוד וישמעו את הסיפור המלא. כך הם שרו שירי חנוכה עליזים. האזיניו לדברי התורה העמוקים שהשמיע רבם וחגגו את ליל חנוכה הראשון בשמחה והתלהבות, כדרך ההתועדויות שהיו נערכות תמיד סביב שולחן של רבי ברוך.

היה זה שעת חצות, כאשר אחד החסידים, שישב בקירבת החלון, קרא לפתע: „רבי, רבי, ראה נא. נר החנוכה חזר!“ כל הנוכחים הרבים קמו על רגליהם והביטו בפליאה באור הקטנטן שריצד שוב במקומו, ממנו נעלם לפני כן. הנר האיר שוב באור יקר, כאילו נשא את בשורת חג החנוכה מסוף העולם ועד סופו. רבי ברוך אמר לחסידים הנרגשים, לחכות רגעים אחדים ומייד יודע להם מה בדיוק קרה לנר החנוכה, מדוע הוא נעלם לפתע וכיצד חזר למקומו. אך סיים את דבריו ורעש גובר של עגלה רתומה לסוס קרב והלך עד שהעגלה נעצרה ליד ביתו של רבי ברוך. עד מהרה נפתחה הדלת ונכנס אחד החסידים הקרובים והמסורים ביותר של רבי ברוך, יהודי שחי בעיירה קטנה אשר למרגלות ההרים, שיערות מפרידים בינה לבין עירו של רבי ברוך. בגדיו של האיש היו סתורים ועל פניו הבעה של אימים, כמי שעברו עליו נסיונות קשים ביותר. בניגוד בולט לחזונו החיצוני הקודרת, זהרו עיניו של האיש והוא כולו אמר אושר ושלווה רוחנית כאשר התכופף, כדי לנשק את ידו המושטת של רבי ברוך.

הרבי נתן לאורה „שלום עליכם“ וביקשו ליטול ידיו להתפלל ערבית, ולהצטרף אל השלחן, לאחר שידליק נר ראשון של חנוכה. החסידים נלאו מלחכות, עד שהאיש עשה כמצד וות הרבי ולבסוף הצטרף אליהם ליד השלחן. לבסוף, הוא ישב ליד רבי ברוך ופתח בסיפור, כשכל החסידים כורים אוזן ושותים בצמא את דבריו.

„לפני ימים אחדים פתחתי במסע, שמטרתו היתה להגיע לכאן ולבלות את חג החנוכה במחיצתו של רבנו“ — פתח החסיד בסיפורו — „לפי החשבון הייתי צריך להגיע לכאן זום אחד לפני נר ראשון של חנוכה. הייתי מאושר לעצם המקשבה שעוד מעט אהיה כאן, בתברת החבריא קדישא וציפייה זו מילאה את לבי הזום

והתרגשות, עד שלא הרגשתי את הקור העז, את הגשם שזירוף ואת תרוח שנשבה בצורה שדמתה לסערה. הייתי צריך, כנראה, להתאכסן בפונדק דרכים, לפחות ללינת לילה, ולחכות שמזג האויר ישתפר קמעה, אולם האמת היא שהייתי חסר-סבלנות וכבר רציתי להיות פה בכל מחיר. חשבתי שאם אמשיך ללכת ללא הרף, גם בשעות הלילה, אוכל להגיע לכאן יום אחד לפני הזמן המשוער מראש. החלטתי ליטול סיכון ולהמשיך במסע גם בלילה, כדי להקדים ולהגיע לכאן...

„בכך עשית שטות גדולה“ — שיסע רבי ברוך את החסיד — „לעולם לא מנסים את ה' בדבר שסכנה ודאית כרוכה בו“.

„אכן, רבי, עד מהרה גאלצתי להודות בעצמי מי בטעות החמורה שטעיתי. כאשר עברתי קטע ביער, שהיה חשוך ועבות במיוחד, שמעתי לפתע איוושה מוזרה ולפני שידעתי מה מתרחש, תפסו אותי ידיים שריריות, הפילו אותי מתעגלה וערכו חיפוש מדוקדק בכלי מיד-התברר לי, להותי, כי גפתי קרבן לכנופיה של שודדי-דרכים, שחשבו אותי לסוחר עשיר, שעו-בר ביער „שלהם“ במסע עסקים דחוף, כשהוא נושא עמו מי יודע איזה סכום כסף ענקי... „כאשר לא מצאו אצלי את האוצרות שקיוו למצוא, דחפו והיכו אותי ולבסוף החליטו לקחת אותי אל ראש הכנופיה שלהם, שיצליח — כך הם קיוו — להוציא ממני את „סודותי“ והעיקר, את רכושי, המוחבא. שני שודדים מזו-ינים התישבו לידי בעגלה ואילו שלישי נטל לידי את המושכות. הם נסעו זמן רב, עברנו מעלות ומורדות, נכנסנו למהמורות וכל רגע חששתי כי העגלה הולכת להתפרק. עצמתי את עיני, כי לא יכולתי לראות את הסכנות האיומות האורבות לנו בדרך נסיעתנו, על כל צעד ושעל. בסופו של דבר געצרה העגלה במקום כלשהו, שהיה מוסתר בסבך העצים וכפי הנראה שימש מקום מיסתור הכנופיה. הורידו אותי מהעגלה והביאו אותי בפני ראש הבריונים, פרא-אדם אכזרי, שחקר אותי על אודות העסק הדחוף, שבגללו העותי לעבור את היער העבות, לבדי באישון לילה. בעיקר ענין אותו, כמובן, לדעת, היכן אני מחזיק את כסי-פי...“

שוב ושוב ניסיתי לשכנע אותו כי אני אומר את האמת ורק את האמת, אולם הכל היה לשוא. ה' היה בעזרי וכך הצלחתי להתחזק מעמד בעיניו הקשים שהיו מנת חלקי בשעות הבאות. גבי היה זב דם מהמכות שספגתי, כאשר השודדים כלאו אותי בתוך מרתף לאחר שלא סיפקתי את סקרנותם ולא יכולתי לתת להם תשובה אחרת מזו שנתתי כבר קודם לכן. איכשהו הרגשתי כי זהו העוגש המגיע לי על הצעד הפזיז שעשיתי. בהיותי במרתף גר-דמתי מיד וישנתי בשעות שנותרו עד הבוקר וכן למחרת היום.

*

ה שמש כבר עמדה לשקוע, כאשר ראש הבר-יונים נכנס והעיר אותי בגסות ובכך הפסיק את תלומותי המתוקים על חג החנוכה בבית הרבי. הוא ניסה שוב לחקור אותי ואני חזרתי והסברתי לו את אשר אמרתי פעמים אין מספר קודם לכן. ניסיתי לתאר באוזניו את התענוג הרוחני הגדול שנופל בחלקו של מי שעושה את החג במתיצת רבו וכן את קשר האמונה והאימון ההדדי, הקושר אותנו, חסידים, לתבורה אחת.

„כאשר כיליתי את דברי, ראיתי כי ראש השודדים שקוע בהרהורים. לאחר דקות מספר הוא קם לפתע, הביט היישר לתוך עיני ואמר: „אנחנו נבדוק ונראה אם הספור שלך אכן נכון ואם אמנם יש לך אמונה בלתי מעורערת בה' וברבי שלך. אתה יודע הרי שהיער הזה שורץ סכנות מכל הסוגים. אפילו האנשים שלי פוחדים לעבור בו ביחידים ועושים את דרכם בו בקבוצות. יש כאן יאבנים רעבים ושאר חיות טרף למיניהם. אנחנו נשחרר אותך, נה-ויר לך כל מה שלקחנו מכך ותלך לדרכך לחיים ולשלום. יש לך סיכויים שווים להיטרף. על ידי חיות או ליפול לאחד הפחיתים ולמצוא את מותך שם. כמעט שאין לך סיכוי לצאת מכאן בחיים. האם אתה מוכן לנסות את מזלך?“

„נחרדתי למחשבה לעבור ביער לבדי, בהיו-תי מודע לכל הסכנות הראש השודדים תיאר באוזני בצורה כה מושלמת, אולם, חשבתי כי ה' חנן ורחום וודאי יעזור לי ברחמי הרבים לצאת מזה בשלום. כן חשבתי עליך, רבי, ובעיני רוחי ראיתך עומד ומדליק נרות חנוכה,

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פודטובה מול הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טווח הי"ו

לפני העגלה שלהבת קטנה, דקיקה, וככל שהיא התקדמה, הלך הסוס בעקבותיה וכך עברנו בהשקט וביטחה את קטעי היער הבלתי הדירים ביותר, כשהשלהבת צועדת לפנינו, כאילו היתה בר חנוכה שנשלח במיוחד על ידי ה' כדי להדריך אותי בשלום עד בואי אל הבית הזה. חיות רעות התגודדו סביבינו, מוכנות כל רגע להסתער על הסוס ועלי, אולם ברגע שהבחינו בשלהבת, נסוגו ונעלמו כלעומת שבאו. כאילו נפתח שביל במעבה היער ואני עברתי בו, כמו בני ישראל בשעתו שעברו בתוך הים ביבשה, עברתי כשאני אומר פרקי תהילים ומו"דה לה' על הסדיו שלא תמו.

„כך המשכתי בדרכי עד שהגעתי אל התמרור שהזכיר ראש השודדים ואשר סימן לי כי הגעתי אל העיר שלך רבי. שמתי את הממחטה שלי למקום שצויין על ידי השודד ובכך אותתי לו כי קימתי את חלקי בהסכם והיגעתי בשלום למחוז חפצי. מי ייתן ויחזרו השודדים למוטב, יכפרו על עוונותיהם ויתמו הטאים מן הארץ“.

האיש סיים את סיפורו וכל העיניים הופנו שוב אל השלהבת הקטנה של נר החנוכה שעמד זה לדעוך, לאחר שסיימה את תפקידה.

כתב במפר הקנה דף כ"ג, ובעודו בבית הכנסת יזרזר מלדבר שיחת חולין עם בני אדם, ואם יש שם בני אדם שמדברים, יעשה את עצמו כמתפלל ויגענע בשפתיו, ובכך ישתוק אותם. אוי להם לבני אדם שמערבים

חול בקודש והטאתם רבה, רחמנא ליצלו. (ספר מקדש מעט דף נ"ט אות ט'). ומכבדי אכבד כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים

מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. חובה! ו"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנות בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בניה"ל "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א ויודיע לו: "אתה יודע, הפסקתי לדבר בבית המדרש"

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחח, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חנו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

א"י ר' אבינועם שכי כן אשה, אליהו בן שרה, דיעה בת יוכבד, שרה בת רחל, סיסמה כן שרה, אהרון בן דולת, יוסף כן נחמי, אריק בת נויכ, ר' כבא כנאן בן אברהם כחאסן, אברהם בן נחמי, יונה כינה בת נחמה, אינן בת אכא, רוד בן רחל, אלה בן אלה, אהובה בת מרימה, סיסמה בן אלה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרון הי"ו העלון יצא ע"י הקרן 'ותומכיה מאושר' העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"נ עדנה בת מלכה ע"ה

- לרפואת מאיר בן רחמה
- לרפואת יואל בן אביבה
- לרפואת זכריה בן מול הי"ו
- לרפואת יוסף חי בן שפרה הי"ו
- לרפואת מיכה בן מסעודה
- לרפואת רפאל בן כולה הי"ו
- לרפואת שולמית בת יהודית
- לרפואת דוד בן מול הי"ו
- לרפואת מנשה בן זותרה הי"ו

מאוצרות הפרשה

שימש עבור המנחות הרי שלא היה טוב עבור המנורה, שכן לצורך הדלקת המנורה נדרש שמן מיוחד: "שמן זית כתית למאור" (שמות כז, כ), ודרשו חז"ל: "כתית למאור ולא כתית למנחות", מכאן ששמן שנועד למנחות אינו מתאים למאור. על כרחך, שהכהן הגדול היה מהדר ולוקח גם עבור המנחות שמן זית וך כתית למאור. נמצא, אפוא, שהנס הגדול הגיע כתוצאה מהידור, ולפיכך מתאים ביותר שבחנוכה תהיה הדגשה מיוחדת על המהדרין. (לאור הנר)

הטעם שב'על הניסים' לא מזכירים נס פך השמן

הגר"ח קניבסקי שליט"א מקשה, הרי כל חנוכה זה זכר לנס פך השמן ומה הטעם שלא מזכירים נס פך השמן בעל הניסים? י"ל, אומר הגר"ח, הנה המשנ"ב רי"ח אומר שהעובר במקום שנעשה לאביו נס אומר ברוך שעשה לאביו נס במקום הזה, וזה רק אם נולד אחרי הנס, אבל אם נולד לפני הנס אינו יכול לברך. והטעם הוא, משום שאינו יכול להודות על דבר שלא נהיה לו מזה שום רווח. ורק אם נולד אחרי, אזי אם אביו היה מת הוא לא היה נולד. וממילא אומר ר"ח, שמנס פך השמן אין לנו שום רווח לכך א"א להודות ע"כ בברכה.

פרסום הנס מבחוץ כדי לפרסם נס הנרות שארע בצנעה

מדוע דווקא מצות נר חנוכה נתקנה לעשותה דווקא בפרסום ההדליק את הנרות מבחוץ ברה"ר, ודווקא במקום שהעין שולטת ולא למעלה מכ' אמה, משא"כ בשאר מצות שהם לזכרון הניסים, הנה לא נצטוונו לאכול את המצה בחוץ, ולא לקרות את המגילה בשוקים וברחובות דוקא? ביאר רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל, כי המצוות הבאות על הניסים שהיו נגלים ומפורסמים לעין כל, כמו קריעת ים סוף והצלה מידי המן וכדו', אין מן הצורך עוד כ"כ לעשות פרסום, רק לעשות את המצוה לזכור את הנס, וגם בנס חנוכה על ההצלה מידי האויבים שהיתה בפרסום אנו אומרים הלל והודאה לשמו הגדול בבית התפלה. אבל על הנס שנעשה בפך השמן שנתברך, הנה זה הנס לא היה נגלה לכל, כי ודאי אמות העולם לא ידעו מזה, וגם מבני עמנו לא ראו את הנס, כי אם הכהנים ששמשו בבית המקדש בפנים, ולכן התקינו מצות נר חנוכה לעשותה דוקא בפרסום למען יתפרסם הנס הגדול שנעשה לנו. (אפריון)

על הניסים ועל התשועות

אמר הגרא"ל שטינמן זצ"ל: באמת דמה שאנו צריכים לשבח על הנס והחסד שהקב"ה עשה עם החשמונאים, קשה לבן אדם להרגיש מה שהיה לפני כ"כ הרבה שנים, ואע"פ שאומרים, קשה להתפעל מזה. וכן הא דתנן בפסחים (קט"ז) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, אה"נ צריך להרגיש כך אבל איך אפשר להרגיש ממש כאילו שיצא ממצרים.

אמנם בזה שקבעו לומר על הניסים בברכת מודים לאחר שמזכירים את החסדים והניסים שבכל יום עמנו, דבאמת צריך להיות מלא התפעלות מהחסד שהקב"ה עושה בכל יום, אז כבר אפשר יותר לבוא להתבוננות בחדש שעשה עם החשמונאים, דע"י שבאים למחשבה אפשר כבר יותר לחשוב גם על החסדים האלה, ואליבא דאמת החסדים שבכל יום צריכים לעורר יותר כיון שהאדם יותר מכיר בהם ומביאו להשגה בגדלות ה', ותכלית האדם להללו ולשבחו ולספר הודו, רק שצריכים לשים לב כיון שגם על הניסים התדיריים לא מתבוננים להודות כראוי. (ימלא פי התלמן, עינים בתפילה)

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו וגו' (מב, כא)

הרמב"ן הקשה למה הוידוי שלהם היה על צרת נפשו בהתחננו, ולא על גוף המכירה. ועוד מה אמר ראובן הלא אמרתי לכם אל תחטאו בילד, וקשה היכן ראובן אמר דבר זה הלא גם הוא ציווה להשליכו לבור מלא נחשים ועקרבים? וי"ל אומר הכתב סופר' הנה אמרו חז"ל גדול המחטאיו יותר מההורגו, ולכך כשהחליטו למכרו לגויים מיד התחנן אליהם יוסף שלא יעשו דבר זה כי עי"ז יתקלקלו דרכיו כשיהיה בין עכו"ם, והם לא שתו לתחננו כי חשבו שרוצה לחמוק מהמכירה, אבל כעת שאחיהם נאסר לבין העכו"ם במצרים המלאה טומאה וזוהמה, הם הבינו שזה מידה כנגד מידה עד"ז שהוא ביקש אז על קלקול נשמתו. וזה מה שאמרו אשמים אנחנו שראינו צרת נפשו והיינו נשמתו, וראובן אמר אל תחטאו בילד, והיינו לזורקו לבור מלא נחשים שימות שם ובלבד שלא יחטא.

ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמות אם לא אביאנו אליך (מב, לז)

וברש"י לא קיבל דבריו של ראובן, אמר בכור שוטה הוא זה וכו'. ותימה מה חשב ראובן, שיעקב יהרוג את בניו? וי"ל אומר החת"ס ע"פ דרשת חז"ל ב"ב קי"ח: על הפסוק ויהושע וכלב חיו מן האנשים ההם שנטלו חלקם בארץ, וביאר שם המהרש"א שנחלת הארץ נקראת חיים ע"ש הכתוב אתהלך לפני ה' בארצות החיים, וא"כ מכלל הן אתה שומע לאו, שכשאין חלק בארץ זה נקרא מיתה, וזאת היתה כוונת ראובן את שני בני תמות היינו שתיטול מהם את חלקם בארץ, והיינו שיעקב יטול ממנו את חלק הבכורה, וראובן חשב שהוא נוטל חלק בכור, אמנם כבר נלקח ממנו חלק הבכורה בגלל מעשה בלהה, ולפיכך אמר בכור שוטה הוא, כי בכור שאינו נוטל ב' חלקים נקרא בכור שוטה (ב"ב קכ"ו) ורצ"ל בין כך ובין כך אין לו חלק של בכור.

ויחפש בגדול החל ובקטן כילה (מד, יב)

בגמ' בפסחים ז': למדו דין בדיקה לאור הנר, מציאה מחיפוש, שבפסח נאמר לא ימצא, ובחיפוש נאמר ויחפש בגדול החל, ושיחפוש שצריך נר לומדים ממאי דכתיב אחפש את ירושלים בנרות. ומקשים כולם מדוע לא מביאים את הפסוק בפרשת ויצא במעשה לבן ויחפש ולא מצא ורואים כבר משם שחיפוש קשור למציאה? וי"ל אומר השען מקראקא, שבפסח אדם שניקה את כל הבית מה יעשה איך יבדוק, הרי ביתו נקי? אומר לנו הרמ"א, אשתו תחביא 10 פרורים. ואם אין לו אשה, הוא עצמו יחביא. וקשה וכי זה נקרא לחפש הרי הוא עצמו החביא. וי"ל שאת זה רואים אצל יוסף שאע"פ שאותו אחד שהחביא את הגביע הוא זה שחיפש, הפסוק קורא לזה חיפוש ויחפש בגדול החל, לכן הגמ' מביאה ראייה מיוסף ולא מלבן שכתוב קודם.

הדור תחת הדור

בחנוכה, בשונה מכל שאר המצוות, ישנה הדגשה מיוחדת על ההידור – יש את הדין המופיע בהלכה ויש את ההידור שמובחר יותר לנהוג בו. מהו הטעם לכך? מתרץ השפת אמת' שכאשר באו החשמונאים להדליק את המנורה הם לא מצאו שמן טהור, עד שמצאו פך חתום בחותמו של הכהן הגדול. ויש להבין, מפני מה חתם הכהן הגדול? וכי אחראי הוא לשמנים שבבית המקדש? אלא, שהכהן הגדול צריך היה להקריב בכל יום מנחה ולשם כך נזקק לשמן. אך כאן מתעוררת קושיה גדולה – אם שמן זה

בהגיע הרגע – הכל רץ!

וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחְלֵף שְׂמֹלֵתָיו וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה (מ"א, י"ד)

לכאורה יש להבין: מדוע הריצו את יוסף מן הבור? מה פשר הבהילות הרבה? כלום היה קורה משהו אילו פרעה היה ממתין כמה רגעים, עד שיוסף היה מגיע בהליכה בכדי לפתור את חלומו? את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

מעשה בבני זוג מבוגרים, אשר במשך שנים רבות לא מצאו את זיווגם, עד שלבסוף סובב מסובב הסיבות והם השתדכו זה עם זה, כאשר תקופה קצרה לאחר מכן הם זוכים לעמוד תחת החופה בהתרגשות רבה.

דא עקא, שבדיוק ברגע המרגש הזה, כאשר החתן אחז את טבעת הקידושין בידו וביקש לענדה על אצבעה של הכלה – נשמטה הטבעת מידו ונפלה ארצה... הנוכחים מיהרו כמובן להתכופף ולהרים את הטבעת, החתן שוב ניסה לענוד אותה לאצבעה של הכלה, אולם שוב: כנראה מרוב התרגשות – נשמטה הטבעת ונפלה, וכך גם בפעם השלישית...

הנוכחים, החלו מרננים... מי יודע? אולי יש חסרון בשידוך זה, שמשמים אינו ראוי לצאת אל הפועל? אולם הרב מברסק, שהיה מסדר הקידושין – לא התרשם כלל וכלל... אדרבה... הוא הסביר ואמר:

"משמים, נגזר על בני הזוג הללו ששידוכם יתעכב למשך תקופה מסויימת, כאשר התקופה הזו מחושבת בדקדוק רב – עד לחשבון של דקות ושניות... בפעם הראשונה, כאשר ביקש החתן לקדש את הכלה – עדיין לא הגיעה השעה בה נגזר עליהם להנשא, וכך גם בפעם השנייה והשלישית... אולם בהגיע הרגע המדוייק – אין כל סיבה להניח שלא יעלה בידו לקדש את בת זוגו!"...

ואכן, בפעם הרביעית בה ניסה החתן לקדש את הכלה – עלה הדבר בידו, ובני הזוג נישאו כדת וכדין והקימו בית נאמן בישראל!

הרי לנו, כי עד שמגיע הרגע בו נגזר משמים שתתגלגל הישועה – כלום לא זז... אבל באותו הרגע שבו נגזר שהאדם יגאל – הכל מתנהל כשורה! וכך, מבאר רבינו ה'חפץ חיים', גם ביחס ליוסף הצדיק:

אמנם נגזרו על יוסף שנתיים נוספות בבית האסורים, אולם ברגע בו הסתיימו השנתיים הללו והגיעה שעת גאולתו – לא התעכבה הישועה אפילו ברגע אחד: מהבור – הריצו אותו אל פרעה, מלפניו יצא למלוך על כל ארץ מצרים! (מתוך הספר החדש "ללמדך" לרבי מרדכי פרינדליך זצ"ל)

***

"כל אחד נוסע לאבא שלו ולשווער שלו לאכול לאטקע'ס, ואח"כ ההורים נוסעים לבנים שלהם לאכול אצלם לאטקע'ס, ובמקום שיהיו ימים של חיזוק בתורה הם נעשים ימים של 'סופגניות ולביבות'"

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על החובה לנצל את ימי החנוכה כראוי

אחד מתלמידי החשובים של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל רשם מה ששמע מכלי ראשון ממרן בענין החנוכה, והבאנו את המעשה כלשון הכותב בלי שינויים:

בסיום הליית הגרמ"ש ברמן זצ"ל [בחנוכה] פגש רבינו (להבחל"ח) [זצ"ל] את תלמידו הותיק והחביב הגאון רבי מנחם גרוסברד זצ"ל בן הגאון רבי שרגא זצ"ל שבא מירושלים להשתתף בהלוויית מורו ורבו זצ"ל. קידמו רבינו בברכת שלום ושאלו בחיור: "באת לאכול פונטשקע'ס – סופגניות אצל הבן שלך בבני ברק?"

והוסיף מיד ואמר: "אתה לא חשוד בכגון דא, אבל רק נעשה היום 'מנהג המדינה'..." והחל רבינו לתנות בפניו את צערו הגדול והעמוק על שינוי הערכין שמתחולל ביחס למעלתן וקדושתן של ימי החנוכה, והדרך לנצל אותן היטב.

"חנוכה הוא כידוע על הניצחון נגד היוונים שרצו להשכיחם תורתך, ואם כן הם ימים מסוגלים מאוד להתעלות בתורה. נעשה בחנוכה 'א' גנצע פארערייע' – נסיעות הלך וחזור, כל אחד נוסע לאבא שלו ולשווער שלו לאכול לאטקע'ס, ואח"כ ההורים נוסעים לבנים שלהם לאכול אצלם לאטקע'ס, ובמקום שיהיו ימים של חיזוק בתורה הם נעשים ימים של 'סופגניות ולביבות' [נ – פונטשקע'ס ולאטקע'ס]. אכלים ושותים, שרים ורוקדים [נ – און מ'עסט און מ'טרינק, מ'זינגט און מ'שפרינגט]."

"אתה יודע מי יודע הכי טוב את גודל מעלתן וקדושתן של ימי החנוכה?! – היצר הרע!!! הוא יודע הכי טוב כמה אפשר להתעלות בחנוכה, ולכן הוא משקיע הרבה עבודה כדי שאנשים יתבטלו בימים אלו. לא רק שלא לומדים לכל הפחות כמו ימים רגילים בשנה, אלא עוד עושים מסיבות ופארערייע ומבזבזים את הזמן שעות רבות". (הקדמת הקו' מקנים אתבונן חנוכה תשע"ח, הובא בהפנתח בכל יום)

פינת ההלכה

החידה של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל: מתי השוכח 'על הנסים' בברכת המזון צריך לחזור?

חידה: אדם ששכח להזכיר על הנסים בברכת המזון אינו חוזר כמבואר בשו"ע. באיזה אופן אדם כן צריך לחזור ולברך ברכת המזון משום שלא הזכיר על הנסים? תשובה: ידוע ההלכה שמי שהפסיק באמצע ברכת המזון ושהה כדי לגמור את כולה באופן שלא היה יכול להמשיך, כגון שנצרך לנקבו או שהמקום לא היה נקי, חוזר לראש, לדעת הרמ"א ס"י ס"ה, אך כאשר לא שהה בכדי לגמור את כולה, אינו חוזר. עתה יש לדון: אדם ששהה באמצע ברכת המזון בחנוכה כדי לגמור כל ברכת המזון בלי על הנסים, לדוגמא: משך זמן של ברכת המזון הוא אצלו ארבע דקות, וכשיש על הנסים זה חמש דקות, והוא שהה ארבע וחצי דקות – האם יחזור לראש או לא?

אמר מו"ר הגר"א גניחובסקי זצוק"ל שהדבר תלוי, שאם אמר על הנסים הרי משך זמן ברכתו חמש דקות ואינו חוזר, אכן, אם שכח לומר על הנסים, ואח"כ בברכת "רחם" שהה ארבע וחצי דקות, הרי שהה יותר מכדי לגמור את ברכתו.

נמצא שעל ידי ששכח על הנסים מחויב לחזור לראש. וע"י משנ"ב ^{הש"ס} שמשך בשהה בברכת המזון שיחזור רק לאותה ברכה ולא לתחילת ברכת המזון.

***

בעלון מיים חיים הביא הרה"ג יהודה אריה דינר שליט"א שאלה מי שיש לו אבא שאינו יכול להדליק את הנרות בעצמו, האם ילך אליו בזמן ההדלקה כדי להדליק עבור אביו, ואח"כ יחזור לביתו מאוחר ויצא בדיעבד בהדלקה, או שקודם ידליק בביתו בזמן, ואח"כ ילך לאביו לעשות הדלקה מאוחרת. והביא שדעת מרן הרב שטיינמן זצ"ל שחייך קודמין, והטעם כיון שקיי"ל כיבוד אב משל אב, ואין הבן צריך להפסיד הדלקת נר חנוכה ולהדליק בזמן דיעבד. אולם דעת הגר"ח קניבסקי שליט"א שיש להדליק קודם את של אביו משום דכיבוד אב דאורייתא, ויש לקיים קודם מצוה דאורייתא לפני הידור מצוה דרבנן.

חידה שבועית

איך יכול להיות שיותר לאדם להדליק חנוכה רק צד יום א' של חנוכה וביום ד' לא ידליק?

תשובה לחידה פר"ש: לאחר שלושה חודשים מתגלה שתמר הרה (בראשית לח כד). בגנף שבחלומו של שר המשקים יש שלושה שריגים (ענפים), ובחלומו של שר האופים יש שלושה סלים, ולפי פתרון יוסף הם רומזים על שלושה ימים (בראשית מ יט). שלושה ימים עוברים מחלומם עד שפרעה משיב לבנו את שר המשקים ומוציא להורג את שר האופים (בראשית מ כ).

תשובה לחידה השבועית: המדליק נרות חנוכה צריך להיות מסובב במצוות: נר חנוכה משמאלו ומזוזה מימינו. **pe פסוק: אבי אוסרוה נ"י**

מזל טוב

מרכוז העיר: משפחות וינשטוק – ברגר להולדת הבת הנכדה – משפחות נאה – קליין להולדת הבת הנכדה – משפחת אסליודה לאירוסים הבן
משפחת שוויצר לנשואי הבת – משפחת סורסקי להולדת הבת – משפחות רופורט להולדת הבת הנכדה – גני הדר: משפחת אסיג לנשואי הבן – משפחת פולסקי לאירוסים הבת
משפחת בן סימון לאירוסים הבן – משפחת חרוי לאירוסים הבת – משפחות פוקסברומר – דולובסקי להולדת הבת הנכדה – משפחות קולפ – לבנון לנשואי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 317

המאמר בשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

מקץ

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

כאשר הרבי מבלחוב רבי ישראל שפירא זצ"ל הדליק בצריפו את נר החנוכה הראשון, ובידך בהתלהבות רבה את שלש הברכות "להדליק נר של חנוכה", "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם וזמן הזה", ואת הברכה האחרונה – ברכת "שהחיינו". לאחר הדלקת הנר ואמירת הברכות, ניגש אל הרבי אחד מדיידי הצריף, עסקן בונדאי מווארשע, ומיחובסקי, ופנה אל הרבי: אתה, רבי שפירא, אדם פיקח ונחמד, אני יכול להביא את הדחף שלך להדלקת נר חנוכה, גם בזמנים שכאלה. אני גם מסוגל להביא חיובי ההיסטורי של אמירת שתי הברכות הראשונות ("להדליק נר חנוכה", ו"שעשה נסים לאבותינו"), אבל איך יכול אתה לברך את הברכה השלישית ברכת "שהחיינו"? "שהחיינו והגיענו לזמן הזה"? איך יכול אתה עוד להודות להשם, על כך? על שזכינו להגיע לזמנים שכאלו? איך יכול אתה לברך ברכה שכזאת, כאשר מאות ואלפי גויות של יהודים מתגוללים כאן, כאשר מיליוני יהודים מושמדים? על כך אלה אתה עוד מודה לו, שזכית להגיע לכך? "ומיחובסקי", השיב לו הרבי, אתה צודק במאה אחוז. כשברכתי את הברכה השלישית, את ברכת "שהחיינו", גם אני הרהרתי בדבר, ושאלתי את עצמי מה טעם בברכה זו בשעה זו? הונעתי את מוחי והעמקתי במקורות שונים, של ראשונים ואחרונים, כדי למצוא הסבר על הצורך לומר את ברכת "שהחיינו", בשעה נוראה כזאת. אולם בשעה שברכתי, שמת לי לב שמאחורי עומד קהל רב של יהודים אסירים, שחזות פניהם מביעה נכונות להיאבק על יהדותם. ועל נכונות הקרבה זו בירכתי "שהחיינו", שיהודים גם בתנאים שכאלה מוכנים להקריב את חייהם למען יהדותם. על תופעה שכזאת, בוודאי שצריך לברך ברכת "שהחיינו". (קובץ "זכור" חלק 1)

היו יהודים שגם בתנאים המחרידים בשנות השואה נתנו דעתם ומסרו נפשם לגמול חסד הן עם החיים והן עם המתים. יהודים אלו התעלו בשנות הזעם למדריגה אנושית עילאית ביותר. דמות מופלאה היה ר' פישל שולזינגר מקווימינקא. יהודי בעל לב חם. נוסף לכך נתברך ב"ידיים טובות", כשרון לעסוק בכל מקצוע שידרש. בימי השואה, כאשר התחילו הגרמנים ימ"ש לחסל את תושבי העיירה, החליטו תחילה לחסל את הקשישים והחולים, שאין בכוחם לתרום בעבודה ואי אפשר להפיק מהם תועלת לפני הריגתם. ר' פישל הגה רעיון פשוט: מאחר והגרמנים היו זקוקים מאד לנעלי קש בכמויות עצומות עבור חייליהם שבחזית המלחמה באזורי השלג, הוא קיים מפעל גדול ליצור נעלי קש שיעמוד תחת פיקוחו, ובעזרת הקשישים ה"מומחים" שלו ייצר כל כמות שתדרש. ההצעה נתקבלה, ולאחר מספר ימים ישובו כל הקשישים וקלעו נעלי קש. היו אלה כמה מאות זקנים שניצלו מחיסול מייד. לא רק את חיי הקשישים הציל, גם את כבודה של "שבת מלכתא" הציל. הרשעים גזרו על היהודים שיעבדו בשבת קודש. אולם ר' פישל הערים עליהם, ובמשך ימות השבוע השתדל להוציא מתחת ידו תוצרת רבה שתכסה את הכמות השבועית. כל הזקנים הופיעו בשבת לעבודה, התיישבו על שרפרפי העבודה, והניחו ידם על נעל בלתי מוגמרת. כאשר איזה גרמני הפתיע אותם לקחו את הנעל ופרמו אותה(ושיהיה בבחינת "מקלקל" בשבת שפטור) והעמידו פנים שהם עובדים במרץ. בחוץ העמידו שמירה, כדי להזעיק את כל העובדים כאשר תתקרב דמות חשודה. כך פעל בקדושה ובגבורה, למרות הסכנות והתנאים הקשים מנשוא. ("בקרדושה ובגבורה")

אפילו בעת שיהודי אינו מרגיש את האמונה בלבו, צריך הוא לדעת ולהאמין שבכל זאת האמונה מושרשת בדמו, ומרשה היא לנו מאבותינו, שבפנימיות נפשו יש בו אמונה, ורק עבים מכסים בו את אור אמונתו, ולא יפול הנופל ברוחו, וכאשר האדם רואה בלב איזו קרירות בל יפול נא חלילה מזה בדעתו ועצתו שיאמין כי הוא מאמין, ורק שנסתרה ונתכסה בעומק מוסתר בשורש מוצנע, בקרב נפשו ונשמתו. (האמריר מסלונים ז"ע בעל ה"נתיבות שלום")

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וַעֲתָה יֵרָא פְרָעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכֵם וַיִּשְׁתַּחֲוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: יש להקשות, מי ביקש זאת מיוסף ויעצו של המלך, הרי לא נתבקש אלא לפתור חלומי, בספר שער בת רבים מבאר זאת על פי מעשה שהיה בעיד פראג, שני גבירים שכנים היה להם שתי חצרות, זה כנגד זה, ויהי היום ויבוא איש מנגן בכינור, וינגן באמצע שתי חצרות אלו, ויהי ריב ביניהם, זה אמר למעני ולכבודי בא לנגן, וזה אמר למעני ולכבודי בא לנגן, וילכו שניהם למשפט, לפני רבי יחזקאל לנדא בעל הגדוע ביהודה, כל אחד ערך טענותיו, כי אך לו משפט הכבוד, ואחרי אשר שמע הרב את טענותיהם הניחו לפניו סכום כסף כדי שיגיד להם דבר משפטם, ויען הרב ואמר להם במליצה: האמת אניד לכם שלא בא לנגן לא בשביל אף אחד מכם, רק למעני, למען ארויח את אותו סכום כסף, כך גם פרעה אמר בלבו, כי אם הראו לו מן השמים חלום כזה הנוגע לכל העולם, בודאי שאני פרעה החשוב והיקר בעיני ה' ומצרים אמרו בשבילם הוא, כדי שיכינו תבואה ולא ימותו ברעב, לכן הודיעו דבר זה למלכם, אך יוסף בגודל חכמתו אמר להם כי אין החלום לא בשבילכם, ולא בשביל פרעה, רק בשביל איש אחר שיעלה לגדולה על ידי זה, לכן ועתה ירא פרעה וכו' אמר פרעה מזה שרק אתה הבנת את פתרון החלום, משמע שהחלום הוא רק למענך, לכן אתה תהיה על ביתי. (אוצרות התורה)

וַעֲתָה יֵשֶׁב נָא עִבְדְּךָ תַּחַת הַנֶּזֶר עִבְד לְאֹדְנִי וְגו' וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק וְגו': למרות כל הדיבורים הקשים שדברו השבטים אל יוסף הצליח לעצור את עצמו ולא להתגלות לאחים שהוא יוסף אחיהם, ורק ברנע שאמר יהודה שהוא ישב במקום בנימין לעבד, כתוב "ולא יכול יוסף להתאפק". וצריך להבין מדוע דוקא המילים הללו גרמו ליוסף התעוררות מיוחדת שלא יכל להתאפק? וש לומר כי הלא כל התנכלותו של יוסף אל אחיו היתה בכדי לכפר על עוון המכירה והצער שעשו לו, וכעת ששומע יוסף שיהודה אומר שהוא מוכן להיות עבד ומוסר עצמו עבור בנימין בכדי שלא לצער את אביו, אז כבר לא יכל יוסף להתאפק משום שראה שזה לא אותו יהודה שלפני עשרים ושתים שנה שגרם למכירתו ולא ריחם עליו, אלא שינה טבעיו ותיקן את עצמו לכן "ולא יכל יוסף להתאפק" (שם משואל)

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חַי בְּמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹמִן מֵאֵז מֵאֵז בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה לְמִצְרַיִם לְשׁוֹבֵר בַּר, וְיוֹסֵף הַתְּנַכְרֵם אֵלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אֹתָם קִשׁוֹת וַחֲשָׁדִים בְּרִיגוֹל, שָׁאוֹל אִישׁ אִישׁ לְאֶחָיו קוֹשִׁיּוֹת הִרְבּוּ, מֵה זֶה וְעַל מֵה זֶה, חֲפָשׁוּ עֲצוֹת וְהֵאשִׁימוּ אִישׁ אֶת אֶחָיו, וְכֵן בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה תָמוּהוּ וְשָׁאוֹלוּ, מֵה זֶה עָשָׂה לָנוּ אֱלוֹקִים? עַד שִׁמְעוּ מִפִּי אֶחָיו אֶת שְׁתֵּי הַמִּלִּים הַלְלוּ "אֲנִי יוֹסֵף" וּמִיָּד סָרוּ הַקּוֹשִׁיּוֹת הַתְּמִיחוֹת וְהַסְפִּיקוֹת, וְהִעֲנִינוּ נִתְבַּר לָהֶם כָּל הַצּוּרִךְ. כֵּן כֹּאשֶׁר יִשְׁמַע הָעוֹלָם אֶת שְׁתֵּי הַמִּלִּים "אֲנִי ה'" יִתְרַצוּ כָּל הַקּוֹשִׁיּוֹת וְהַתְּמִיחוֹת עַל הַנְּהַגַּת הָעוֹלָם, שֶׁהוּא לְכַאוֹרָה לְפָלֵא בְּעֵינֵינוּ עֲתָה, יִתְבַּרְרוּ וַיִּתְחַוְּרוּ כָּל הָעֵנִינִים וְרָאוּ עַל בֶּשֶׁר יַחֲדוּ כִּי יָד ה' עֲשָׂתָה הֵכֵל לְשׁוֹבְתָנוּ. (הפ' חיים)

לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלִפוֹת שְׁמֹלֶת וְלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מְאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ חֲלִפֹת שְׁמֹלֶת: הגמרא במסכת מגילה(ט"ז) שואלת איך יתכן שיוסף נתן לבנימין יותר משאר האחים, והלא בגלל שהוסיף יעקב ליוסף את הכתנת פסים שגרם קנאה, נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, אלא רמו לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות שנאמר "ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת" וצריך להבין, וכי בגלל הרמו שרמו יוסף לבנימין לא תהיה קנאה בין האחים? אלא מסתבר לומר שחמש חליפות של בנימין היו שוות בערך לחליפה האחת של יתר האחים, לפי שנעשו מבד פשוט וזול, וממילא לא היה מקום לקנאה ביניהם: לפיכך כתוב אצל האחים "חליפות" מלא עם וא"ו ואילו אצל בנימין כתוב "חליפת" חסר וא"ו, משום ששווין היה פחות. וכל זאת בכדי לרמוז לו שעתידה לצאת ממנו מלכות, שאם לא כן היה נותן גם לבנימין בגד אחד כשאר האחים. (קול אליהו)

סיפור מההפטרה

ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך השטן יגער ה' בך הבחר בירושלם הלא זה אור מצל מאש: אחד מבועלי חנויות הספרים בירושלים, שהתגורר בילדותו באחת מערי הצפון, סיפר לנו על אירועי-שלי-פלא שהתרחש עם אביו המנוח. אבי, מספר האיש, היה איש תם וירא-אלוקים, ועבד לפרנסתו באחד המפעלים בעכו. הדרך לעיר זו, בימים ההם, לא היתה קלה, ולמרות זאת כדי להביא פרנסה לביתו לא היו בפיו כל טענות ומענות, והוא עשה מדי יום את הדרך המיינעת. במפעל ההוא, כמו בכל המפעלים, היתה מדי יום הפסקה בת 15 דקות, שבה יצאו כל הפועלים למנוחה קלה. אבא שלי, ממשך לספר בעל חנות הספרים, היה נוהג במשך עשרות שנים לשבת בעת ההפסקה על ספסל מוצל, וללמוד את פרשת השבוע עם רש"י. היתה זו תנוחה מוכרת שלו, עד כדי כך שכל עמיתיו הפועלים היו מזהים אותו על פי הסיבה-על-הספסל. תמיד הוא ניצל את ההפסקה לדברים חיוביים, ואם לא היה לו כוח לעיין בחומש, הוא הזמין חברים אל הספסל, ודיבר עמם בענייני אמונה והשגחה. האירוע עליו אני מדבר, התרחש ב"יום רגיל", שבו זרחה השמש כתמיד, אבא יצא לעבודה, והנה מגיעה גם עת ההפסקה כמו תמיד... אבא יושב על הספסל, ולפתע קורה מה שלא קרה מעולם. אחד מחברי ההנהלה, שישב בבנין המוכירות של המפעל, יוצא אל אבא ומודיע שיש לו טלפון. בימים הטרנס-תקשורתיים ההם, שגם למשפחות עשירות לא היה טלפון בבית, ועל מכשירים ניידים אף אחד עדיין לא חלם, לקבל טלפון בעת העבודה היה אירוע נדיר ביותר, במיוחד אצל אבי ז"ל, שהיה 'אדם פשוט'. אבא הופתע מאוד, וקם ממקומו, וצעד לעבר בנין המוכירות כדי להשיב לשיחת הטלפון. ואז לא יאומן מה התרחש עכשיו, או יותר נכון: מה 'התגלגל' עכשיו. בלמיה של משאית גדולה שעמדה במעלה הרחוב הסמוך למפעל, השתחררו, והמשאית החלה להתגלגל ולהתדרדר לכיוון משה. אבא שלי, וכמוכן לא השאירה ממנו שריד ופליט, עד שהתדרדרה לוואדי סמוך, ושם נעצרה... המקום היה נראה כלאחר פינוע. ההרס שהותירה המשאית בכל פינה היה עצום. אבל אנשי המפעל לא התרגשו משום דבר, רק מפרט אחד, והוא, שעד לפני שניות אחדות הספסל ההרוס היה מאויש בדמותו של אבא. ורק בגלל הטלפון המזוה, שמעולם לא הגיע לאבא, ניצלו חייו. הרי כל אחד מבין שאם הטלפון לא היה מגיע, הוא היה ממשך לשבת על הספסל, ואז תמותה המצב היתה נראית אחרת. מה שהעלה את תופעת-הפלא הזו לשיאים נוספים היתה העובדה התמוהה ששיחת הטלפון שהגיעה לאבא, לא נסובה על דבר שיש בו פיקוח נפש, וגם לא על נושא חשוב כלל וכלל. היה זה חברי-לדות שחיפש את אבי, כדי לספר לו דבר-מה, ולכאורה לא היתה לשיחת הטלפון הזו שום אמתלה הגיונית. אבל, כשהשם יתברך רוצה להציל יהודי ממות בטוח, הדבר הופך להגיוני, והחבר ההוא מתאמץ להתקשר אל המפעל כדי 'להרים' את אבא מהכסא, ולהצילו. זכורני, מספר מנהל החנות הירושלמי, שכאשר שוחחנו לאחר מכן עם החבר שהתקשר אל אבא, וסיפרנו לו את דברי-ההצלה המופלא כל כך, ושאלנו מה הביא אותו להתקשר לאבא, גם הוא נתקף בתמוהו על-עצמו, ולא יכול היה להסביר מה גרם לו לעשות את זה. נוכל ללמוד מכאן דבר אחד, וזה העיקרי: לפעמים אדם נקלע לעת-מצוקה, ויש דבר-מה שמפריע לו בצורה נוראה. כדי להיפטר מכך, הוא נוקט בהמון-המון פעולות, הגיוניות ושיאינ-כאלה, בחושבו שהן תצלנה אותו מהמצוקה ההיא. אין אנו מדברים כאן על חובת ההשתדלות, שבדואי אם יש בכוחו להשתדל ולהוציא את עצמו מהדבר ההוא, מחויב האדם לנקוט בפעולות אלה. אבל מי שיועד בבירור, שיש מנהיג לעולם, ובמקום שבו מסתיימות כל הפעולות של האדם, מתחילות כל העשיות של הקב"ה, על ניסי-הניסים שבהן, יוכל לשבת בשקט על מקומו, ולסמוך על השי"ת שיחלץ אותו מכל הצרות והמועקות הפוקדות אותו. שכן, אם כדי להציל את היהודי ממות בטוח, הקב"ה מגלגל דבר כל כך מוזר כמו שיחת-הטלפון שלכאורה לא היתה במקומה, הרי ברור שיש לו אפשרות לגלגל גם את ההצלה שלנו באלף-ואחת דוגמאות נוספות. ואם כך, מדוע אנחנו צריכים להתאמץ כל כך? ... (ברכי נפשי)

ועל הכל...

"פרפראות"

כאשר מת אלכסנדר השלישי מלך רוסיה, שמחו יהודי המדינה, אולם רבי מאיר שמחה בתור רבה של דווינסק נאלץ להספידו. את ההספד פתח רמ"ש במילים "טוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית המשתה" תוך שהוא מודיש את הפסוק, וציבור המאזינים מבין היטב כלפי מה הדברים אמורים.

"עניו של טעם"

הטעם שמדליקין נר בבית הכנסת בשעת התפילה, כי בית הכנסת נקרא "מקדש מעט" ובבית המקדש כתוב (שמות כו) "להעלות נר תמיד" ועוד דכתיב (ישעיהו כד) "באורים כבדו ד" ועוד מובא במדרש שיר השירים רבה, שעובר אדום הגיתי, נתברך, בשביל שהיה מדליק נרות לפני הארון. (שליה)

"מפי כתבם"

אספר לכם מעשה שהיה, כפי שסיפרו בעל המעשה. הוא גר היום במונסי, בארה"ב, ועובד לפרנסתו כרופא, אבל הוא שוקד על התורה והנו תלמיד חכם. לא כל ימיו היה המספר שומר תורה ומצוות. לפני שנים הוא היה בלוס אנג'לס כחילוני גמור, ועבד כרופא בחדר מיון של בית חולים. באחד הימים הובהל לחדר המיון אדם מחוסר הכרה אשר נמצא מוטל ברחוב אחרי התקף לב קשה. הרופאים הזועק להצילו, ולאחר חצי שעה התייאשו מחייו, ניתקו את המכונות וקבעו את מותו. הרופא מספר שלפתע הוא הבחין בתנועה בידו של המת. בתחילה חשב שאילו עצבים שעדיין מפרכסים לאחר המוות, אבל אחד כך הבחין בתנועות נוספות של הגוף, הוא הסיר את הכיסוי מעל פניו, ולתדהמתו הוא רואה את ה"מת" - חי. הוא התחיל מחדש לעסות את לבו. ה"מת" הרים את ידו וסימן לדופא להפסיק להתעסק בו. הוא שואל את הרופא: "לך קוראים חיים מאיר"? הרופא נדהם לחלוטין! זהו אמנם שמו היהודי אבל אין אדם בעולם שקורא לו כך, כולם יודעים שהוא "בארי", רק מסבתו הוא שמע ששמו "חיים מאיר". והנה החולה ממשך ושואל: "אתה מניח תפילין"? והוא עונה בשלילה. החולה מצוהו: "מהיום תתחיל להניח" ושוב שואל אותו "אתה אוכל כשר"? וכשענה לא, חזר וצוהו: "תאכל כשר" ובשניים החולה את דבריו, עצם את עיניו ונפטר לבית עולמו. לימים, כשסיפר הרופא את המעשה, הוא הוסיף שבשעת מעשה לא הרגיש שום רושם והשפעה. "נכנסת לחדר הרופאים ואמרתי להם: 'תשמעו איזה דבר מצחק קרה לי' שום שינוי לא חל בי מהארוע המיוחד". לאחר שנים רבות החל הרופא בתהליך של "חזרה בתשובה", ובמבט לאחור צייר גם את המעשה הזה לשרשרת הסיבות שגרמו לו לשנות את חייו. סיפור שכזה ואחרים כמותו מלמדים אותנו יסוד חשוב. הקב"ה מנהיג את העולם בדרכי הטבע, ואף בנסיים אמיתיים. סביב כל אדם קורים נסים של ממש, בכל יום. אך בני האדם אינם מושפעים ואינם קולטים את המתחולל סביבם"כל אדם מסובב למעשה בניסים רבים אלא שהשיגרה מונעת ממנו להתבונן בהם: ימי התנוכה הם ימים המסוגלים לראות ולהבין את הניסים. ה"בזמן הזה" שבימי התנוכה מהותו חינוך. אין די שהניסים מתרחשים אלא שאנו לומדים ומושפעים מהם". כשנמצאים במדרגה רוחנית שמוכנה להבין את משמעות הניסים, להתחנך מהם ולשנות מחמתם את צורת ההתנהגות, אז יש ענין ותועלת בגילוי הנס וזוכים לראותו בחוש. לשם כך נקבעו שמונת ימי התנוכה "להודות ולהלל", לפתח את יכולת ההבנה. להתחנך מהניסים ולהיות מושפעים מהעולם הנפלא בו אנו חיים, (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן בחנוכה, שאדם יצטרך להדליק, פחות נרות ממה שהדליק יום קודם?

תשובה: אם יש לו רק עשר נרות, ביום הראשון ידליק נר אחד, וביום השני ידליק שני נרות, ומהיום השלישי ואלך ידליק נר אחד בכל יום, נמצא שבימים השלישי, ידליק פחות ממה שהדליק ביום השני (ש"ע א"ח סי' תרע"א סי"ב ובמשנ"ב סי' ה')

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

לא תצליח בלימוד החוכמה אם איננה יקרה בעיניך. (רבינו יונה)
דברים הנאמרים בקצרה ובנחת, נשמעים ברצון ובנחת (חזון נחום)
האושר הוא דבר המסור ללב, יש מאושר ואין כל, אומלל והון רב. (אומר לגולגולת)

שעון חורף!

הדלקת נרות: 16:20
יציאת השבת: 17:11
רבינו תם: 17:41
הזמנים לפי "אור החיים" - ת"א
ל' כסלו התש"פ

טוב להסות בה'

665

האם קיימים ניסים?

עקץ התש"פ. שבת ראש חודש וחנוכה!

נמצאים אנו בעיצומם של ימי חג החנוכה הקדושים והנוראים, חג הניסים והנפלאות. גם בתפילה אנו מזכירים זאת בתפילת 'על הניסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו בימים ההם, בזמן הזה'. פתח הרב פינקוס זצ"ל ושאל: "וכי בזמן הזה יש ניסים כבעבר?... פעם היתה קריעת ים סוף, וכל עם ישראל עברו בתוך הים ביבשה; נסי הכניסה לארץ ישראל, והנסים שהיו בבית המקדש וכו'. והרי היום איננו רואים ניסים כאלו, אז מדוע אנו אומרים שהניסים הם גם בזמן הזה?..."

יתכן והשאלה לא במקום, אבל התשובה לדעתי אינה פשוטה, ומונח בה יסוד והבנה חדשה במהות החנוכה. אספר לכם מעשה שהיה, כפי שסיפרו בעל המעשה: "יהודי אחד המתגורר כיום בעיר 'מונסי' שבארה"ב, עובד לפרנסתו כרופא, אלא שבזמנו הפנוי הוא שוקד על התורה והנו תלמיד חכם גדול. לא כל ימיו היה הוא שומר תורה ומצוות. לפני שנים הוא חי בלוס אנג'לס כחילוני גמור, ועבד כרופא בחדר מיון בבית החולים. והנה, באחד הימים הוא קיבל אל חדר המיון אדם מחוסר הכרה, אשר נמצא מוטל ברחוב אחר התקף לב קשה. הרופאים הוזעקו להצילו, ולאחר חצי שעה התייאשו מחייו, ניתקו את המכונות וקבעו את מותו.

"לפתע", מספר הרופא, "אני מבחין כי המת מוזיז את ידו. בתחילה חשבתי כי אלו העצבים שעדיין מפרכסים בו לאחר מותו, אבל אח"כ הבחנתי בתנועות נוספות של הגוף והבנתי כי יש פה משהו מוזר. הבנאדם כבר הוגדר מת לכל דבר, ולפתע, לאחר כמה דקות הוא מראה סימני חיים. הסרתי את הכיסוי מעל פניי, ולתדהמתי אני רואה את ה"מת" - חי. התחלתי מחדש לערוך חלו עיסויים בלב. ואז, תוך כדי העיסויים, המת הרים את ידו וסימן לי להפסיק.

נבהלתי עד עומקי נשמת, הרי כבר כמה דקות שהוא מוגדר כמת, וכיצד הוא מסמן לי עם היד להפסיק עם העיסויים, כמי שאומר שהוא בסדר. אלא שאז הגיע הרגע שלא ראיתי מימי. הנפטר פתח את עיניו, מביט לי בעיניים ושואל: "לך קוראים חיים מאיר?". "מה?...!", נדהמתי, 'מהיכן הוא יודע זאת, הרי כולם מכירים אותי בשם הלועזי שלי 'בארי', ומניין לו את שמי היהודי, אשר דבר שכמעט ואף אחד לא יודע, כיוון שהסתרתי אותו עד היום'.

הנפטר שוב פתח את העיניים ושאל בקול: "אתה מניח תפילין?". המוס ומבולבל השבתי: "לא", והנפטר הביט בי בעיניו הגדולות ואמר: "אז מהיום תתחיל להניחו", וסגר את עיניו. לא עוברות כמה שניות והנפטר שוב פותח את עיניו ושואל אותי: "אתה אוכל כשר?". בפחד נורא השבתי: "לא", והנפטר אמר: "אז מהיום תאכל כשר!", וכשסיים לומר זאת עצם את עיניו ונפטר לבית עולמו. ממשיך הרופא ומספר: "רעדתי במשך דקות ארוכות לראות איך נפטר חזר לחיים שולח לי מסרים להניח תפילין ולאכול כשר, ובפרט שהוא קורא לי בשמי היהודי שאף אחד לא מכיר ונעלם. היה זה ממש תחיית המתים עם מסר מהשמיים.

אך האם חושבים אתם שחזרתי בתשובה מיד?... התאוששתי אחר כמה דקות, ונכנסתי לחבריי הרופאים ואמרתי להם: 'תשמעו איזה דבר מצחיק קרה לי היום'. הסרתי את המסר מליבי והמשכתי בחיי. כיום, לאחר שנים רבות חזרתי בתשובה, וכיום הבנתי שניסו לעזור לי משמיים עם נס גלוי, אך אני לא הבנתי את המסר ששולח לי ה', והחלטתי לעשות מזה צחוק".

חתם הרב פינקוס את הדברים ואמר: "סביב כל אחד מאיתנו מתרחשים ניסים גלויים במשך היום, אלא שעלינו לפקוח את העיניים ולראות את יד ההשגחה גדולה. זו הסיבה שאנו אומרים כי ה' עושה לנו ניסים גם בזמן הזה, מפני שאין אדם שלא נעשים לו ניסים, אך עלינו לדעת שאין מקרה ולראות את יד ה' בכל דבר. על כך אומר הפסוק: "שאו מרום עיניכם", ורק אז - "וראו מי ברא אלה", ובפרט בימי החנוכה הגדולים!

לרפואה פרנסה

והצלתה: מ"א מיכאל וצ'יפורה אחיאל מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. רחל ובעלה וב"ב וצ'צ'יהם. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. ירון שמעון בן שושנה, חן בת דליה רבקה וב"ב.

זשב"ק: שולמית בת

איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה. הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור. מ"ס מרים בת גליה. מלכה בת אסתר, מזל בת דוד ובת שבע. אברהם בן אלה. רות בת נוסרת. ישעיהו בן יצחק. יצחק בן עליזה. אפרים בן רחל. ר' שמעון בן סאסי סופיה, זוהרה טייטלשטיין בת מרים. שמעון בן זוהרה. יוסף בן אנגלינה. רחמים בן צ'ילה. יריב בן גאולה. טליה בת שרה. אוסנת בתיה (אבלין) בת תקוה. יוסף חיים בן סלחה. שרה רדה בת סאלם. עזרא בן פרחת. שלום סאלם בן שמעון. רועי בן צדוק. דוד בן מלכה. יחזקאל בן גורג'יה. גבריאל בן סמינה. מרים בת לובה. שלום בן מנחם שמריהו. מנשה בן יקוט. יוסף בן נג'יה. נעמה בת הכיבה. פרחת בת טובה. ז'קלין בת מרגלית. ארובה בת טובה. שולמית בת חתון. ברוך בן גורג'יה. יפה בת ויקטוריה. שרון שיריין ספיר ספאחי בת לאה. יהודה בן יחיאל גריידי סאלם. יצחק ז'אק בן שמחה.

העלוך מוקדש לעילוי נשמת האמא היקרה, ברכה דעוס בת זוהרה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים, אמון!

מי הציל את הנשיא?

נשכני אחריק

שר המשקים ושר האופים יושבים בבית הסוהר 'קהיר' החשוך והאפל יחד עם האסיר החדש יוסף הצדיק, כשהם מנסים להעביר את זמן העונש בפטפוטים על החדשות בעולם, משחקי קלפים ולספור את האבנים בריצפה. בוקר אחד, מביט בהם יוסף הצדיק ורואה כי הם מהורהרים ומבולבלים. נו, דבר כזה קורה לכל אחד, שיש לו יום של טרדות או מתח מהידיעה מה יעלה בענייניו האישיים – ומה כבר יש להתרגש מתופעה זו. אך יוסף הצדיק, אינו מניח לזה לעבור ככה לידו. הוא מגלה אפכתיות ומתעניין: "היי אתם, מה קרה אתם היום מפוחדים?... האם גזרו עליכם גזר דין חדש קשה?".

ללמדנו, כי כל הצלתו של יוסף ועלייתו לגדולה, שהתגלגלה לבסוף דרך שר המשקים, יסודה היה נעוץ באותה הנהגה של חיוך והסברת פנים לכל אחד ואחד. יוסף הצדיק לא היה מסוגל לראות בן-אדם עצוב עם פנים רעות. זה מנהיג אמתי. מי שרוצה להיטיב עם כל בן-אנוש, יהיה זה בן ברית או שאינו בן ברית. היה זה לפני מספר שנים, בעיצומו של חג החנוכה. בעיר 'מוסקבה' שברוסיה נערכה מסיבת חנוכה גדולה לקהילה היהודית, אותה כיבדו הרב בערל לאזאר שליט"א – רבה הראשי של רוסיה עד היום, ונשיא רוסיה – ולדימיר פוטין.

הרב הראשי נשא דברים במעלת ימי החנוכה, ולאחריו כיבדו את הנשיא לשאת דברים במעמד הקהל הרב ששרר במקום. פוטין נעמד לדבר והפתיע את הנוכחים: "שמעו נא יהודים, ברצוני לספר לכם מעשה אמיתי שהיה כאן ברוסיה, אשר אני מכיר את כל פרטיו עד תום. באחת השכונות התגוררה המשפחה עניה – זוג הורים וילד אחד קטן. ההורים עבדו קשה לפרנסתם מבוקר ועד ליל, כשהילד שלהם היה חוזר לבית ריק ובודד עד שההורים ישובו לבית. רעב ובודד ישב בבית קטן ואפל, חסר מעש וחסר שמחה, עד אשר ישובו ההורים ויתנו קצת אוכל לפיו. והנה, בשכונתם התגוררה משפחה יהודייה צנועה וטובה, אשר בכל פעם שראו את הילד הקטן מחכה בודד בבית, הם היו ניגשים אליו ושואלים אותו האם יש לו מה לאכול. ברוב המקרים הוא היה עונה בשלילה, ומיד הם היו טורחים בשבילו ומארגנים לו אוכל חם וטעים, ללא שום

עונה הגאון הרב ראובן אלבו שליט"א ואומר: "אלא שכאן נעוץ הסוד הגודל של יוסף הצדיק אשר הביא אותו להגיע לרמות הגבוהות ביותר, והוא – ההארת פנים, ההתעניינות בשני, היחס הנעים לשני והרצון שיהיה לו טוב, הוא זה שהביא אותו כל בוקר לחייך אליהם ולאחל להם יום טוב, והם היו נהנים מכך ומחזירים לו ברכת 'יום טוב' בחזרה. אלא שבאותו בוקר שניגש לברך אותם, הם לא ענו לו כבכל יום. פניהם היו עצובות וקולם היה שבור. יוסף שהיה אומן גדול ברצון להיטיב לשני לא ויתר ושאל אותם מה קרה, ושהם הרגישו שיש להם אוזן קשבת, הם החלו לספר לו את דברי החלומות שנכנסו אל תוך תורתנו הקדושה, אשר הביא בהמשך להצלתו והגעתו להיות מלך מצרים. והכל בזכות – הארת פניו!!

בקשה או תמורה. בשבתות וחגים של היהודים, הם היו מזמינים אותם לביתם והיו דואגים לו למעדנים ובשרים, והכל מתוך יחס טוב, ולב רחב החומל על השני ומחפש כיצד להיטיב לו. כך במשך תקופה ארוכה הפך הילד הגוי לבן בית בביתם, אשר היה מקבל מנה מכובדת כשאר בני הבית. גם כשראו אותם יהודים שבגדו של הילד קרוע, הם דאגו לתת לו בגד חם ונעים בקור הרוסי. הילד הזה לא ידע כיצד להודות להם, הם פשוט הצילו את חייו כל יום מחדש. עשרות שכנים גויים שידעו זאת לא התייחסו אליו כלל, ורק המשפחה הזאת שדאגה לשני, ופקחה עיניים לראות מה קורה סביבה הצילה את נפשו האומללה". ואז סיים הנשיא פוטין בחשיפה מרעישה ואמר: "יהודים יקרים, רוצים שאגלה לכם מיהו אותו ילד עני ומסכן שהיהודים האירו את חייו?", ואז המשיך ואמר: "זהו אני בעצמי... ואינני יכול לשכוח לעולם את האכפתיות והדאגה שדאגו לי היהודים. עד היום צלצל באוזניי הניגון של ברכת נטילת ידיים, 'המוציא' וברכת המזון שבירכו בני הבית כשהייתי משתתף איתם בסעודות שבת וחג. אינני שוכח לכם יהודים יקרים את הטובה שעשיתם איתי, אני נשיא המעצמה רוסיה, ועל כן היחסים בינינו הם כה טובים, והכל בזכות האכפתיות לאחר ולמסכן!", חתם פוטין בהתרגשות. כיצד זכה משה רבנו להיות מנהיגן של ישראל?... הכל בזכות שנתן ליבו ועיניו בצרת ישראל בזמן שהיה מלך מצרים. כאב לו את הכאב של השני, הוא הרגיש את הצער שלו. לכן היו כל בחירי האומות רועי צאן לפי שהיה להם אכפתיות ודאגה אפילו לבקר ולצאן. ללמדך, כי מי שמאיר פנים, מתייחס לכל אדם, מתעניין בשני כשיש לו עננה על פניו – זוכה להיות אהוב על הבריות וממילא, הוא אהוב על הבורא!

סוד ההצלחה בכל התחומים בחיים היא דאגה ועירנות ליצרכי הזולת. הרמב"ם אומר שהצדקה הכי גדולה בכל דרגות הצדקה, היא העזרה לשני לפני שהוא מגיע לקריסה. החכמה היא לפקוח את העיניים ולעזור לו לפני שיגיע למצב קשה. מי שאכפת לו מהילדים של ה' – ה' מרום אותם להיות מנהיג העוזר לכולם!!

חנוכיה לדורות

הרב דניאל אפ"י

"אוי! נשברה המנורה", זעק הילד בכאב. "זה לא נשבר, זה רק התפרק, נחבר זאת בחזרה", אמר האב והחל ללקט עם בנו יחד את החלקים אחד לאחד. ואז לפתע, אירע דבר נורא. האב צנח על הריצפה והתעלף. הילד החל לזעוק לעזרה, כשמיד הגיעו האם והשכנים אשר קראו מיד לגורמי ההצלה. לאחר כמה רגעים שב האב להכרה, והצביע ברטט וברעדה לעבר אחד הקנים. היה פתק קטן צהוב, בלוי מרופט וישן, שנשלף מתוך פנים הקנים, אשר היה תחוב שם זמן רב. בפתק היה כתוב את המשפט הבא: "אני אלכסנדר בן רבי אברהם הכהן עומד בפני הפורענות הממשמשת ובאה, וספק רב אם אצליח להדליק עוד נר חנוכה בחנוכה זו. ספק רב אם אחיה, ספק אם בני אהובי חי או יחיה, ואם יהיה מי שיאמר אחרי קדיש. מבקש אני: והיה אם החנוכה הזו תימצא ברבות השנים על ידי יהודי, אם יואיל לומר קדיש לעילוי נשמת: אלכסנדר ב"ר אברהם הכהן".

"זהו אבא שלי", זעק האב ברעדה, "כיצד גילגלו משמיים שהחנוכה הזו תגיע לידי בני שהתעקש לקנות את החנוכה, ולמרות שעשיתי הכל בכדי להתנתק מהידותי ולהתרחק מהשורשים, לפתע אני מגלה את המסר שטמן לי אבי, להמשיך לדבוק במצות נר חנוכה ולומר קדיש".

התפעלו כל כך בני הזוג מהמסר השמיימי שנשלח אליהם, והחליטו לחזור אל שושלת היהדות הקדושה, לשמור שבת ולהקפיד בקיום התורה והמצוות. זכינו להיות חלק מעם ה' אשר זכה להיות היחיד ששרד את כל תקופות ההיסטוריה ונשאר קיים. נדליק את נר החנוכה בגאווה יהודית שזכינו להיות בניו של ה', ונצר לשושלת האבות הקדושים בכל הדורות!!

למנוע ככל שניתן מצאצאיו הבאים אחריו דבר מה על העבר ועל היהדות, על מנת לברוח מהסבל שעבר את הוריו שנעקדו על גבי מזבחות השואה. שנים חלפו עד שנולד להם בן. בן יחיד היה, אשר קראו לו בשם "בן". בן זה היה מתמד עיניהם. כל ימיהם טיפחוהו ופניקוהו ומילאו לו כל משאלותיו, ואף שלחוהו ללימודים בפקולטות היוקרתיות ביותר. והנה, יום אחד, בנס חזר הביתה ובפיו

בקשה: "אבא, מתחשק לי בבקשה לקנות דבר יפהפה שראיתי בחנות הסמוכה". נו, אם הבן היקר מבקש, למה לא לקנות?! ובפרט בבן יחיד הזוכה לכל פינוק. הם סרו עימו אל החנות המדוברת, אך היו מעט בהלם. היתה זו חנות לדברי יודאיקה, והחפץ שבנס חשק בו היה חנוכה קטנה מגולפת וישנה של חג החנוכה. ההורים, שנהגו להסכים לכל, הביטו זה על זה ובתום 'דיון' קצר שנערך בשתיקה, הסכימו. 'הרי הבן אינו יודע מהו חג החנוכה, אם כן אין מה לחסום אותו מלקנות זאת'. הבן קנה את החנוכה והביט בה בעורגה. הוא נהנה לראות את הקנים המורכבים בה, את הקשתות והטבעות השזורים זה על זה ביצירת מופת. לפתע, בעודו בודק את החנוכה מכל צד, נפלה מידי החנוכה והתפרקה לגורמים.

חג החנוכה הוא אחד החגים הבודדים שקבעו חז"ל במעגל השנה, למרות שאינו מצויין בתורה. מה כל כך מיוחד וחשוב בחג זה שהחליטו חז"ל לקובעו לדורות...? התשובה היא כי תמיד עם ישראל היה נרדף על ידי עמים רבים שניסו להכחיד אותו מהעולם – זה התחיל בפרעה של מצרים, המשיך במלכות מואב, שנאת מדין לעם ישראל, טיטוס הרשע וחברו נבוכדנצר, היוונים הארורים ואף בימינו האיראנים הרשעים המאיימים להשמידנו. 'בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו'. אך נעצור ונתבונן בהיסטוריה...? הקב"ה שמר על עם ישראל בכל הדורות, ולמרות כל גירוש ספרד, השואה האיומה, פרעות ת"ח – ת"ט, עם ישראל חי וקיים במשך כל ההיסטוריה. לעומתם, האם יש זכר כיום ליוונים...? למדיינים...? לרומאים...? הם חלק מהעבר בלבד, חלפו כלא היו. חנוכה בא ללמד אותנו כי כמה שינסו לכבות את הנר של עם ישראל, זה לא יעזור להם, כי הנר הוא גשמי מלמטה, אך רוחני מלמעלה, לומר שיש לנו השגחה מיוחדת משמיים של בורא עולם, ששומר עלינו בכל הדורות ומלווה אותנו בכל עת!.

את המעשה המדהים הבא לא זוכים לשמוע בכל יום, אותו סיפר לאחרונה הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א: "היה זה לפני כמה שנים. זוג יהודים, ילדים לניצולי שואה, החליטו לשכוח מהשורשים שלהם, לטוס לאוסטרליה ולהקים שם עתיד חדש. אם תשאלו למה...? התשובה היא כי העבר הציק להם מאוד. כשאמרת לו "עבר" אמרת לו "שואה". כשהזכרת לפניו "יהדות", הזכרת לו תאי גזים. אמונתו נעקרה ל"ע, ושאיפתו היתה

לתגובות: 052-7151858
רחוב מעה בריל 9, ת"א, מפ"א אחיאל
daniel777achiel@gmail.com

היכן מצינו בתפילת יח' שם של סבא ונכד בברכה אחת (ולא מודבר באברהם ויעקב)?

חידה

העלון מודפס בחסות **דפוס אפי'**

ההקדשה המרכזית
 העלון מוקדש לבריאות, הצלחה, פרנסה: אברהם בן שרה, דניאל בן חיה, נועה ומיכאל בני טליה, טליה בת רחל, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, אבשלום בן ויולט, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, ניסים רוקח וב"ב. זשב"ק: אדוה בת רחל. זיווג: שרה ואלישיבע בנות פנינה. לעי"נ: אמיר מאיר בן מרים, יונתן בן פרחיה, עמרם וציון בני סוזן שושנה.

יש לכם מאמר יפה...? סיפור אישי מרתק...? עלחו לנו ונשתדל ב"ה לפרסם

רוצים לגרום נחת רוח לנשמת יקרכם... כל תרומה לעלון מביאה להדפסת עוד עלונים לעי"נ קרוב המטפחה!

חג חנוכה שמח לכל בית ישראלי!

העלון מוקדש לעי"נ חסר מלכה ויוסף עובלבע בע" בתשרי תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

{ אז נדברו }

פרשת מקץ תש"פ | עלון מספר 446 - חנוכה | לסדר: "להודות ולהלל לשמך הגדול"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

עלון זה נתרם כולו

בנדיבות לב

ע"י ולזכות החפצה

בעילום שמה.

ישלח ד' ברכה והצלחה

בכל מעשי ידיה וימלא

משאלותיה במידה טובה

ישועה ורחמים, במהרה.

אמן!

להשתתפות

בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

חושך - זה יוון!! הם האחראים על הפסקת חשמל...

יש וורט נורא של המגלה עמוקות על חנוכה!! והעוצמה הכי גדולה היא שהוורט הזה נאמר לפני שלוש מאות שנה... הרבה הרבה לפני עידן החשמל והדיגיטל... ובכן: המגלה עמוקות אומר ככה: מה הגימטריא של **חשמל???** **שלוש מאות שבעים ושמונה!!!** חשמל זה אור... כשיש חשמל יש אור... והנה... יום אחד בהיר נהיה **הפסקת חשמל**... אברהם אבינו רואה והנה אימה **חשיכה** גדולה נופלת עליו... נהיה **חושך!!!** נו... אברהם פותח את הארון חשמל... מנסה לבדוק ממי מגיע סיבת החושך?? נו... מי?? דורשים חז"ל: **חושך זה יוון!!!** יוון עשו את החושך...

יופי... אנו כבר יודעים באיזה מפסק זה קרה... אנו כבר יודעים איפה נמצא הקצר החשמלי... זה בלוח של יוון... עכשיו הלאה... כעת צריך להבין מהי סיבת הקצר... איך יוון עשו את הקצר???

ממשיך המגלה עמוקות ואומר: חושך בגימטריא 328... ואילו חשמל בגימטריא 378... זאת אומרת מה מפריד בין חשמל לחושך?? **50- האות נו!!!** מה זה האות נו?? נון ראשי תיבות **נוגה!! קליפת נוגה!!! מסיים המגלה עמוקות:** הנה... מצאנו את הסיבה להפסקת חשמל... מלכות יוון הגיעה ולקחה את הנון (-נוגה) מהחשמל... ברגע שירד המספר חמישים מחשמל... מה נשאר?? חושך!!!! (כמו שסיכמנו שחושך זה חשמל פחות חמישים) **הבנת מה כתוב כאן??**

העניין בקצרה הוא כך: בשביל לעשות קצר חשמלי... בשביל זה צריך לחדור לתוך מערכת החשמל... צריך לכה"פ להתעסק עם איזה שקע או איזה מפסק... כל הגליות שעד יוון... היו מנותקים לגמרי מקדושה... פרעה ונבודנצאר היו קליפות מנוגדות לגמרי לקדושה... הם לא יכלו ליצור קצר חשמלי... כי הם בכלל לא התקרבו לנקודת חשמל... הם יכלו מאוד להציק ולהפריע... אבל לעשות חושך?? לעשות קצר בחשמל? זה היה אצלם מחוץ לגבול!! אבל ברגע שהגיעה מלכות יוון... מלכות יוון זה כבר **קליפת נוגה**... מה זה **קליפת נוגה??** ליוון זה מלשון אור נוגה... עירבוב אור וחושך... קליפת נוגה היא הקליפה שהכי קרובה לקדושה... יש לה אחיזה מסוימת בקדושה... ליוון יש מה להציע... יש להם נקודת אור שהם לוקחים אותה מהקדושה וזה כח... אבל הם משתמשים איתה כדי לקחת אותך לשקר שלהם... כאן זה כבר הפסקת חשמל!!! כי פרעה לא מגיע עם כלום... אבל יוון מגיע אליך עם אור של חכמה!!! והכמה זה כח אמיתי!!! חכמה זה משהו אלוקי... ועושה בה שימוש לתרבות השקרית והנמוכה שלו...

עד כאן מילים קצת גבוהות אבל הנמשל הוא מאוד ברור:

יוון זה אויב מתורבת... אם תשים לב היוונים כמעט ולא עשו שום נזק לבית המקדש... הם לא החריבו אותו... וגם השמנים שהם טימאו אותם זה לא כמו שהילד שלי הביא תמונה מהגן שהיוונים שפכו את כל השמנים... לא!!! היוונים לא שופכים שמן... זו התנהגות לא תרבותית... היוונים רק טימאו את השמנים... רק נגעו בהם... גם את שערי העזרה... הם בסה"כ פתחו עוד כמה פתחים... לא הרסו... לא השחיתו... בקיצור: למרות שהיוונים שלטו במקדש שים לב הם התנהגו שם בצורה מאוד תרבותית... זה לא האיוון וסטפן השיכורים מפולין ורוסיה שהיהודי רק ראה אותם ורץ לבית כנסת להודות לקב"ה שלא עשני גוי... לא!!! יוון הוא אבי התרבות!!! יוון הוא בן של יפת... ליפת יש ערכים ועקרונות... והתורה בעצמה מציינת לשבח איך שהוא מתנגד להתנהגות המופקרת של חם ומוחה על זה בדיוק כמו אחיו שם... בקיצור: ליוון יש!!! יש מה למכור!! יש לו ערכים!!! דא עקא!!! שבדיוק בגלל זה הוא כ"כ מסוכן... ולמה?? כי נכון... יש לך ערכים... וערכים זה דבר חיובי... אבל מי?? מי קובע את הערכים שלך??

אתה??? אתה מחליט מה ערכי ומה לא?? אם ככה... אז בשורה התחתונה אין הרבה הבדל בין יפת לחם... אין כמעט הבדל בין חוסר ערכים לבין אדם שחושב שהוא קובע מה ערכי... ההבדל היחיד שיש בין יפת לחם... שחם הוא ברוטלי וגם באופן רשמי ומוצהרי!!! הקב"ה אפילו סימן אותו בשחור כדי שיהיה ניכר עליו שהוא שייך לכוחות הרע! ואילו יפת ממשיך להתייפף... ממשיך להתהדר שהוא ערכי... ותכל'ס... הוא קובע איזה ערך לאמץ ואיזה לא...

שיהיה ברור!!! הרחוב החילוני כיום זה לא יוון... נכון אמנם שאנחנו נמצאים כעת בחנוכה ולפי הכללים אנחנו אמורים להגיד שאנחנו נמצאים בגלות יוון... אבל לא!!! הרחוב היום הוא בכלל בכלל לא מתורבת... מי שיגיד שממשלת ישראל זה מלכות יוון הוא ממש מעליב את יוון... היום הרחוב החילוני העממי הוא חסר תרבות לחלוטין... לכן כשמדברים היום על הגזירות שיש על החרדים זה ממש לא יוון... ממש לא בכיוון... אם כבר... אתה יודע איפה מסתובבת היום קליפת יוון?? בפנים!!! אצלנו עמוק מבפנים!!! אנחנו עובדי ה' האיכותיים... כן... דווקא במקום המרומם הזה... שם יש לכל אחד מאיתנו נטיה להחליט במקום הקב"ה מה הוא רוצה... יש לכל אחד מאיתנו את הערכים הרחוניים שהוא הכי מתרגש מהם... והם הכי מדברים אליו... וזהו!!! החלטתי שזה עבודת ה' וזה רצון ה'... זה תסמין שמזכיר קצת את יוון!!! לעצב ערכים לפי המוצא שלי או לפי איך שמתאים לי זה מזכיר התנהלות של יוון... העבודה שמוטלת עלינו בתור עובדי ה'... זה לא רק להיות עובדים... אלא להיות גם עובדי ה'... לא רק להיות דתי חזק... אלא להיות שייך לדת של ה'... לשאול את התורה מה רצונו יתברך!!! ולא להחליט במקום הרבש"ע... זה כל נקודת ההבדל בין שם ליפת!!! שניהם מכסים את קלון אביהם... אבל אצל שם זה מגיע מערך אלוקי!!! ואילו אצל יפת זה מגיע מערך תרבותי!!! ונקודה הזו יפת מאוד מטעה... הוא נראה איש מאוד רחוני... הוא נראה עוביד גדול... אבל לא!!! לא מספיק להיות עוביד... לא מספיק להיות דתי חזק... צריך לשאול את הקב"ה מה הוא!!!! מה הוא יתברך רוצה!!!!!!!

היום יום הולדת...

היום יום הולדת...

ישנה מוסכמה עולמית שקוראים לה: מתנת יום הולדת!!! מגיע לי מתנה... מה קרה?? מה עשיתי?? נולדתי!!! הואלתי בטובי להיוולד... סליחה: למה מגיע לך מתנה?? מה עשית ביום לדתך שמגיע לך עוד מתנה?? (אז באמת שמעתי על משפחה אחת שהגברת... כל שנה ביום הולדת של בעלה היא נוהגת לתת מתנה לשוויגער שלה... לא לבעלה... היא טוענת בקנאות: סליחה... עם כל הכבוד לבעלי... אבל ביום הולדת שלו מה הוא עשה?? למה מגיע לו מתנה?? לשוויגער כן... לה מגיע מתנה ביושר... כן... היא עשתה משנה ביום הזה... לא הוא!!!)

אבל לא!!! אם נתבונן עמוק עמוק... אני כן מבין למה כביכול "מגיע" מתנה דווקא למי שנולד... **אתה יודע למה??** תקשיב טוב טוב... זה נקודה עמוקה: הרי מקובלנו: ש"עובר הוא חלק בלתי נפרד מאמא שלו... אבל אם תשים לב: זה שעובר ירך אמו זה **רק מצידה!!!** אבל **לא מצידו!!!** העובר מצד עצמו, הוא לא חלק מאמו... הוא מצדו דווקא ישות גמורה לכשעצמה... כידוע: לעובר יש מחשבות... יש לו רצונות... הוא חי לעצמו... ממילא לעובר מצד עצמו אין שום אינטרס להיוולד... הוא מצידו טוב לו שם... "מי יתני ירחי קדם..." והוא מצידו היה מעדיף להמשיך להיות עובר לתמיד... רק מה?? למי יש אינטרס ללדת?? לאמא!!! אמא רוצה ילד... ולמה? למה היא רוצה ילד?? כי היא משתוקקת שיהיה לה למי **לתת... להעניק!!!** ומעתה: כל זמן שהוא עובר והוא **חלק ממנה** אז אדם לא יכול לתת ולהעניק לעצמו... אדם יכול לתת רק לזולת!! רק למי שנמצא זולתי--לו!!! **מחוץ לזו!!!** ממילא הלידה הוא **נטו אינטרס אימהי!!!** אני רוצה להעניק לך... לתת לך... והיות וכל זמן שאתה חלק ממני אז אין לי את עונג הנתינה... אין לי את האפשרות להעניק לך... לכן!!! אנא ממך!! **תנתק** ממני... תצא חוץ ממני... כדי לאפשר לי לתת ולהעניק לך מבחוץ... כדי לאפשר לי להיות אמא...

הבנת?? זאת אומרת: לידה זה **אינטרס נטו מצד הנותן!!!** לא מצד המקבל!! מצדו של העובר אין באמת הבדל בין לפני הלידה לאחריה... כי גם כשהוא היה עובר הוא היה ישות לכשעצמו והוא מקבל בדיוק כמו לאחמ"כ... ממילא: כשהוא מואיל בטובו לצאת ולהתנתק מאמו הוא עושה בזה **נטו חסד עם אמא...** בזה שהוא מאפשר לה לתת לו בזה שהוא כעת עומד כישות נפרדת חוץ ממנה... לכן דווקא היום הולדת זה היום היחיד שמגיע מתנה למי שנולד!!! **זה היום היחיד** שההורים חייבים הכרת הטוב לבן שלהם!!! ביום הזה איפשרת לנו לתת לך!!! מכאן ואילך הבן רק חייב להורים שלו הכרת הטוב על מה שהם נותנים לו מעל ומעבר... היום היחיד והמכונן ביותר בחיי הבן שהיה לו את האפשרות לתת להורים ולא רק לקבל... זה להיוולד ולתת להם את האפשרות לתת לו!!! תחשוב על זה... זה עמוק מאוד...

אז כמובן שלא באתי כאן לתת דרוש ב"סוגיות החמורות" של מתנת יום הולדת... וגם לא באתי לרמוז שמישהו יתן לי מתנת יום הולדת... (זה גם לא בתקופה הקרובה) **אז מה כן?? לאן אני בכל זאת חותר???**

רגעים קשים מאוד!!! רגעים של משבר לידה... זה טיפול נמרץ... זה עניין של חיים ומוות... השאלה שמרחפת כעת: האם הולכת להיות פה לידה או ח"ו נפילה...?? האם יהודה הולך חלילה **לצאת** ---ו- להיאבד?? או **לצאת** ו---להיוולד??...

ואז לפתע יהודה משמיע קול בכי של תינוק!! מודה על האמת!!! תשובה!!! אבא... אני מודה ומתוודה--**יצאתי בחוץ...** באותו רגע נשמעת קריאת מזל טוב שמזעזעת את כל העולמות... נולד בן לאבא שבשמים... נולד משיח בן דוד... מזל טוב תיקון השלם... תודה לך בני היקר שנולדת... מגיע לך מתנת יום הולדת... על מה?? על החטא שחטאת על שיצאת!! שגגות נעשו לך כזכויות. כי אם לא היית יוצא החוצה וחוזר בחזרה... הרי לא היה לי בן... לא היה למי לתת. תודה לך בני היקר... מזל טוב תיקון השלם... נולד משיח בן דוד... (היציאה החוצה הזו היא לא דווקא יציאה של חטא... זה יכול להיות גם הסתרת פנים וימי השנאה... שמור את הכלל הזה לאורך המאמר כי הדוגמא לאורך המאמר היא רק בתחום של נפילה רוחנית.)

יוסף נמשל ל---חמה ואילו יהודה נמשל ל---לבנה...

מה הוא היום הכי מאיר והכי טוב בכל חודש?? **ראש החודש!!!** הרגע של חידוש הלבנה זה הרגע הכי גדול בחודש!!! לעומת זאת מה הוא היום הכי קשה וחשוך בחודש?? **ע ר ב ראש חודש!!!** ערב ראש חודש זה יום של דין... אומרים סליחות... יש נוהגים להתענות... מה יש?? **הלבנה איננה!!!** יום זה (-ער"ח) יהי משקל כל חטאיתי... **למה דווקא היום הזה??** כי- בטל במיעוטו כדמות הירח!! אני היהודי... אני צמוד ונמשל לירח... אם ביום הזה הירח כ"כ התמעט עד שהוא נעלם... אז גם אני נמצא עכשיו בהתמעטות ובהעלם... אני עומד וזועק לקב"ה ומזכיר י"ג מידות... **נו... מה יהיה הסוף?? מתי יהיה הסוף לחושך הזה??**

אל דאגה!!! חבי כמעט רגע... זה עניין של שניות... כמה שעות ספורות... ולפתע!!! מהפך מאה שמונים מעלות!!! מהרגעים הכי קשים בחודש!! אתה בבת אחת נכנס לרגעים הגדולים והמיוחדים ביותר בחודש!! ראש חודש!! הרגע הקשה ביותר זה **הרגע שלפני** מולד הלבנה... והרגע הטוב ביותר זה **הרגע של חידוש הלבנה!!!** אין מסבירים את זה?? **אין ההסתרה והגילוי בדיוק נפגשים בתיאום כזה מושלם??**

העניין הוא: זה בדיוק כמו לידה! אליבא דאמת לידה זה הרגע הכי מתנכר... זה רגע שאמא פשוט מנתקת את הילד ממנה... לא לחינם לידה נקראת משבר... אבל זה לא סתירה שהוא גם הרגע הכי מכונן!!! אנחנו מנתקים אותך בשביל שתהיה מבחוץ **ומשם!!! משם אנחנו ניתן לך הכל!!!** הרגע הזה הוא רגע קשה... וזה מה שנקרא בפנימיות **"קרב לאחיזת החיצונים"!!!** הרגע של הלידה הוא רגע מר!!! הוא רגע של ניכור!!! רגע של ניתוק!!! חושך גמור... **אבל רגע אחרי!!!** רגע אחרי שהוא התנתק

הרי כך: הקב"ה עושה איתנו חסד בכל יום ובכל עת ובכל שעה... אנחנו כל הזמן נמצאים על תקן של מקבלים... אבל יש שלב אחד ויחיד בחיים שבו ניתנת לנו האפשרות לתת לקב"ה ולעשות איתו יתברך חסד!!! מתי?? **ברגע של לידה!!!** הרגע הזה שבו אנחנו מאפשרים לו לתת לנו!! הרגע של ההתנתקות כביכול שבו אנחנו כביכול יוצאים ממנו ועומדים מבחוץ... ואז מתאפשרת הנתינה... זה הרגע היחיד שבו יש לנו הזדמנות לתת לקב"ה... להתחסד איתו... לעשות איתו כביכול חסד...

מה זה רגע של לידה? **רגע של הסתרה!!!** רגע של "למה ה' תעמוד ברחוק..." הרגעים הקשים האלו של ההתנתקות שיהודי מרגיש שהקב"ה מתנתק ממנו... **הרגע הזה הוא רגע של לידה!!!** כי תבין: כל זמן שיהודי מחובר בכל ישותו לעבודת ה' והוא מקבל הארת פנים תמידית ממנו יתברך... הוא בגדר עובר!! בהלו נרו עלי ראשי... טוב לי אצל הקב"ה... מצד האינטרס שלי הלוואי ושבתי בבית ה' כל ימי חיי... אני מצדי רוצה להמשיך לחזות תמיד בנועם ה' ולבקר בהיכלו... לא רוצה אף פעם לצאת ולזוז מפה... כן... אתה צודק... מצדו של העובר... אין לו שום אינטרס להיוולד... **אבל מה יהיה עם אבא??** אבא שבשמים רוצה בן!! רצון הטוב להיטיב... ובשביל להעניק ולתת לך... כאן צריך שיהיה מישהו שיצא **החוצה... ורק מבחוץ!!!** רק מבחוץ יהיה אפשר להעניק לו... אז אנא ממך עובר... תעשה חסד עם אבא שבשמים ותסכים לצאת החוצה... תסכים לקבל אפשרות של ימי שנאה וריחוק והתנתקות...

ואז מגיע הרגע של הסתרה!!! רגע של משבר לידה!!! רגע של "למה ה' תעמוד ברחוק", **ואז!!! דווקא אז!!!** דווקא ברגע הקשה הזה, כאן זה הרגע הגדול והמכונן ביותר שבו יש ליהודי הזדמנות לתת ולהתחסד עם הקב"ה... לאפשר לו להיות אבא כביכול **מבחוץ...**

עד כאן מובן?? ובכן: **זה התפקיד של יהודה!!!** יהודה הוא **הבן** הראשון של הקב"ה!! יהודה הוא הראשון שמעניק כביכול לקב"ה שם של אבא!!! (עד עכשיו, גם האבות וגם שלושת השבטים שעד יהודה, הם ממשיכים על תקן של **משפיע**, הם עדיין מייצגים את ההשפעה והנתינה של הקב"ה... הראשון שנקרא מקבל באופן רשמי זה יהודה... יהודה נקרא על שם "הפעם אודה!!! הוא הראשון שאומר תודה ממקום של מקבל גמור!! ואכמ"ל...) כשהתורה מדברת בפרשה הקודמת על יהודה, מה הנושא? **הלידה** של משיח בן דוד... המשיח צריך **להיולד...** נו... אין המשיח באמת **נולד??** בשביל זה יהודה נושא את בתו של שם... אחשוב'ע שידוך... ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל... הכל כ"כ יפה ומושלם... בית צדיקים יעמוד... **אבל לא!!!** אם הכל יהיה כ"כ מואר ויפה... לא תהיה פה לידה!! הילד לא יצא **בחוץ!!** בשביל להיולד צריך **לצאת החוצה!!** אין ברירה... צריך להזמין לפני יהודה מצב של יציאה **החוצה!!!** ולפתע קורה מה שקורה... ער ואונן עושים מה שעושים והם מתים בעוונם... ואז יהודה נהיה אלמן... וירד יהודה מאת אחיו... ואז לפתע ויט אליה אל הדרך... יש פה כביכול מציאות של **יציאה** של חטא כביכול... יהודה מוצא את עצמו לפתע **בחוץ...** באחיזת **ה'חיצונים'...** **אלו**

השם אבא... באותו רגע נולד משיח בן דוד, באותו רגע צריך להחליף דיסק... ולהאמין שיש תשובה... ומיד להיוולד ולשוב בתשובה ולהתחבק עם מבפנים... השתדלתי מאוד שלא ליפול ולא להיות נפל... עכשיו שלא הצלחתי ונפלתי... אז הנה... נולדתי... כן... אשה יולדת היא מטמאה לידה... למה לידה מטמאה? כי לידה זה סוג של מוות!! מוות של מי?? מוות של העיבור... כן... העיבור מת!! אבל התינוק ב"ה נולד... **הקב"ה לא כועס על יהודי שחוטא!** הקב"ה כועס על יהודי שלא חוזר בתשובה!! חטא זה עיבור שמת... עיבור שמת זה עדיין לא אומר שהעובר מת... אדרבה... עיבור שמסתים זה אומר שטמון כאן פוטנציאל של לידה... **מתי הקב"ה כועס??** כשהעיבור מת והעובר יחד איתו רח"ל... כשאדם חוטא והוא מתחבא... אז הקב"ה מתהלך ושואל: אייכה... איפה אתה... למה אתה לא נולד מחדש...?? למה אתה לא מגיע אלי ומבקש סליחה ונולד מחדש...

התמרון הזה הוא מאוד מאוד מסובך!!! גוי לא יכול להבין כזה דבר... כי הוא לא בן של הקב"ה... ואני אגלה לך סוד: גם בחור ישיבה לא מסוגל לגמרי להבין את זה... כי הוא לא היה אבא... הוא לא מסוגל לקלוט איך שתי הדברים המנוגדים האלו יכולים ללכת ביחד... תחליט: אם אסור ליפול בשום אופן זה אל חזור... אז למה שכשזה קורה פתאום המנגינה משתנית... יש לבחור שאלות טובות ואין לנו אפשרות לענות לו... הדבר היחיד שאני יכול לומר לו: כשתהיה אבא תבין!!!! הורים מבינים את זה... הורים מבינים שמצד אחד יש קיום אדומים שהילד לא יכול לעבור אותם ואין על מה לדבר... אבל יש עוד קו אחד עוד יותר אדום... הלא הוא אהבת אב לבנו... מה שתעשה ומה שלא יהיה... אתה הבן שלי ותמיד הדלת פתוחה לחזור הבייתה שוב... **לסיכום:** אין עוצמה יותר גדולה בעולם... מיהודי שיש לו מה לתת לאבא שבשמים!!! דא עקא שהנתינה הזו לפעמים כרוכה בימי שנה וברגעים קשים... אז תשמור את המסמך הזה לאותם רגעים קשים... שאוף... למה צריך ללכת קשה... למה יש כאלו מפריעים??? ותבין שהרגעים האלו הם הרגעים המכוננים ביותר בחיך!!! רגע של לידה!! רגע של נתינה לאבא שבשמים... אתה נותן לו את בנו!! שמוכן להיוולד מחדש...

זו נקודת ההבדל בין יהודה ליוסף!!

ליוסף אסור ליפול, אבל יהודה?? אדרבה, **כי נפלתו קמתו**...

כשיוסף עומד מול ניסיון, אבא יעקב מתגלה אליו בחלון ומזהיר אותו: אסור לך ליפול... אם אתה תיפול אתה תהיה ח"ו נפל... אתה תדחה ותמחק מאבני האפוד... אבל יהודה?? כשיהודה מתמודד מול חטא... האם דמותו של אבא נראתה לו בחלון?? **ממש לא!!!** כשיהודה נופל אבא לא מתגלה אליו ולא מזהיר אותו... למה?? כי יצתה בת קול ואמרה "ממני היו הדברים..." הקב"ה לפעמים מזמין נפילות... אצל יהודה נפילה רוחנית זה משהו שעלול לקרות, וזה עדיין לא מוחק אותו מאבני האפוד... ממילא דווקא ברגעים של נפילה אבא יעקב דווקא לא נזעק להתגלות ליהודה בחלון... **רק מתי כן?? מתי יהודה מקבל ד"ש חם מאבא?** דווקא אחרי הנפילה!! אחרי היציאה!!! כשיהודה שב בתשובה ונולד מחדש... ופתאום יעקב אבינו מברך את כל בניו... וכשמגיע תורו של יהודה הוא נסוג לאחור ומפחד שאבא יוכיח אותו... אז אבא מקבל אותו בשמחה ואומר לו: יהודה אתה יודוך אחיך!!!! מזל טוב... נולד התיקון השלם... נולד בני בכורי ישראל... אל תברח... תשוב אלי ותקבל נשיקת מזל טוב מאבא... ארפא משובתם אוהבם נדבה...

מי אנחנו?? האם אנחנו שייכים ליוסף או ליהודה??

ברור שלכל אחד מאיתנו באופן פרטני יש נטיה מסוימת לאחד משני השבטים... אבל מה שבטוח הוא שכל אחד מאיתנו מחויב ושייך בשני הבחינות האלו ביחד!! מכל אחד מאיתנו נדרש מצד אחד 'למאן' ולהתגבר כמו הבחינה של יוסף, ומאידך, לדעת לשוב בתשובה שלימה כמו יהודה... **ופה צריך אומנות מאוד גדולה לדעת להחזיק בשתי הקצוות האלו כאחד...** לדעת מצד אחד להחזיק עם כל הכח ולהישאר עובר כמו יוסף שידוע שאסור לו ליפול כי אין חזור... ומתי לדעת להחליף דיסק ולהיוולד כמו יהודה... בשביל זה יש לנו משיח בן יוסף ומשיח בן דוד (-יהודה), והתיקון השלם יגיע רק באמצעות השילוב המנצח שבין שניהם...

וכידוע, משיח זה לא רק שם של בן אדם, אלא בעיקר שם של הנהגה... ובדור אחרון זה כל אחד מאיתנו נדרש ממנו לנהוג בבחינה של שני המשיחים גם יחד... במה זה מתבטא?? יהודי צריך לתבוע מעצמו שלימות בעבודת ה'!! התגברות בלתי מתפשרת!! אסור לי ליפול בשום אופן!! ללכת עד הסוף בתקיפות!! זה בחינת משיח בן יוסף... ואז יום אחד משיח בן יוסף מת... מה פירוש מת?? יום אחד מגיעה נפילה... הקב"ה מזמין לידה... ואז העובר שביהודי... החלק השמור שבאותו בחור ישיבה שהצליח לשמור על עצמו עד עכשיו... פתאום זה מת... היוסף שבו נכשל ונפל... וברגע שיוסף נכשל הוא נמחק מכתפי האפוד... זהו!! מת!! הוא יוצא החוצה ונמחק... אבל ברגע שמשיח בן יוסף מת... ברגע שהוא נופל... מי מקבל אותו?? יהודה!! מזל טוב... ניתן לך כעת הזדמנות להיוולד מחדש... לשוב בתשובה ולתת לרבש"ע את

ממעיי אמו... מה צועקים?? מזל טוב!!! נולד פה תינוק!!! אבא מחבק את התינוק החדש ואומר לו: מזל טוב, אני אבא שלך, מבחוץ!!! **זה בדיוק מה שקורה מידי ערב ראש חודש...** ברגעים האלו הלבנה מחוברת לגמרי לשמש... היא נמצאת איתה על אותו קו ולכן אי אפשר לראות את הלבנה... במילים אחרות: הלבנה עכשיו מעוברת בתוך השמש... הסיבה שלא רואים אותה כי הוא כביכול בתוך השמש... היא חלק ממנה... השמש רוצה להשפיע על הלבנה... אבל אי אפשר להשפיע **מבפנים... רק מבחוץ** אפשר להשפיע... ואז מגיע הרגע שלפני הלידה... מדובר ברגעים קשים... רגע שבו השמש לאט לאט הולכת ומתרחקת מהירח... הירח רואה את השמש מתרחקת ועיניו רואות וכלות... אני כ"כ רוצה להמשיך להיות מחובר לשמש וללכת יחד איתה... **אבל לא!!!** היא הולכת ומתרחקת... והירח בוכה... ו... והופה!! לפתע נשמעת קריאת מזל טוב... אגוטע חודש... הנה הלבנה... הלבנה נולדה... נתקדש החודש!!! לא לבנה... אל תצטערי... זה שהשמש התרחקה והתנתקה ממך זה לא בגלל שהיא מתנכרת אליך... אלא בגלל שהיא רוצה להשפיע עליך וזה יכול להיעשות רק מבחוץ... וההרואה... רק ברגע שהשמש התרחקה ממך רק אז התאפשר לנו לראות אותך בחידושך... מי נולד בראש חודש?? **הלבנה!!!** מי הוליד אותה?? **השמש!!!**

על אותו משקל: מי **נולד?? יהודה- לבנה!!** מי **הוליד אותה?? יוסף- חמה!!**

זה אולי נשמע מילים מאוד גבוהות... יוסף מוליד את יהודה... מה הפשט בזה?? מה הקשר?? **אבל הביאור בזה הוא כך:** יוסף הוא צדיק!!! צדיק צריך להתגבר בכל מחיר!!! צריך לשלוט ביצרו בכל מחיר!!! יוסף צריך להיות 'עובר', להישאר בפנים ולא לצאת החוצה, לא ליפול... לא להיות נפל... להישאר דבוק בחי העולמים ולהיות צדיק עולמים!! אבל פתאום מגיע רגע של ריחוק... רגע של ניסיון... ואותו צדיק מרגיש לאט לאט שהעסק יוצא מכלל שליטה... ובום!!! העובר מתחיל ליפול... מתחיל להתנתק... קנייני הנצח הרוחניים שקניתי ברוב עמל ויגיעה עוזבים אותי... ואני נשאר כמו סמרטוט... מלא בנקיפות מצפון...

כן... השמש עזבה את הירח והפליגה לדרכה... כל רגע שחולף השמש רק צוברת יותר מרחק... והירח רק צובר פיגור... ואותו יהודי שכ"כ רצה להיות יוסף... כ"כ ידע שאסור לו ליפול... הוא פתאום מוצא את עצמו ברגעים של נפילה והוא נכנס לאיבוד עשתונות... ואז לפתע קול על שפיים נשמע... מזל טוב בני היקר... **שובו בנים שובבים ארפה משובותיכם!!!** לא... בני היקר... זה לא נפילה... זו לידה!!! אם רק תתפוס את הרגע הזה נכון ותשוב אלי... יתברר שזה לא נפילה אלא לידה... כעת נולד הבעל תשובה... שידוע לא רק להיות שמש... אלא גם להיות ירח... לדעת לקבל השמש... לדעת לחזור בתשובה...

ראשי חדשים לעמך ראשי תיבות רחל... את תפילת ראש חודש רחל תקנה... **רחל היא האמא!!!** אבל מי הבנים שלה?? בני לאה... **יהודה!!!**

המתיוון של דורנו... נפתח לו את הלב ואת הדלת של נר חנוכה

יש נושא כאוב בחנוכה שלא כ"כ מדברים עליו... ביום שאחרי חנוכה היוונים נכנסו להיסטוריה ונעלמו מהאופק... מכאן ואילך היוונים הם הנושא שהכי פחות מטריד אותנו... אבל מה שכן מטריד אותנו ביום שאחרי... זה שעם ישראל נאלצו לעמוד מול הצלוקת האמיתית... **מול הלב המתיוון!!!!** הלב המתיוון זו הצרה האמיתית... מולו אתה לא יכול להילחם... אתה לא יכול לצאת נגדו בחרב ובחנית כי אנחנו דואגים לו... אכפת לנו ממנו. הוא בן של הקב"ה ואנחנו חייבים אותו פה איתנו... **ובאן מתחיל הסיפור הגדול!!!!** ולכן אם תשים לב... הנס של נצחון המלחמה כמעט ולא מדובר בחנוכה... הלבוש אומר שרק בהלל של היום הראשון צריך לכוין להודות לה' על נצחון המלחמה... אבל מכאן ואילך?? זה כבר נס פך השמן!!! נס פך השמן כבר לא מתעסק עם היוונים!! אלא מאיר את החשיכה של הבנים המתיוונים שלבנו עליהם... זה הנס היותר קריטי מבחינתנו להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

ההזדמנות הזו... באופן חד פעמי... בא נדבר על אחינו התועים... התועים לגמרי לגמרי... החילונים לגמרי... אלו שעושים לנו צרות ולא מכירים בנו... וביום יום אנחנו צריכים להסתכל עליהם כאויבים... גם בשביל להתרחק מהם... וגם בגלל שחלקם באמת אויבי ה' שמשנאין ה' אשנא... אבל באופן חד פעמי... יותר פעם אחת להסתכל על זה בעין אחרת... **ובכן:**

תסלח לי על הדוגמא... אבל אחת מהתופעות שהיו בשואה... שזה גם מסוג הנושאים שמעדיפים לא לדבר עליהם... זה התופעה של הילדים הקטנים שהיו חיים בגטאות!!! כל הילדים הרעבים האלו שחיו בגטו בשואה... כמעט כולם יום אחד נהרגו ונטבחו על קדושת שמו יתברך ונשמותיהם הטהורות עלו השמימה והם כעת נמצאות על כנפי השכינה יחד עם רבי עקיבא וחבריו... **אבל!!!!** תנסה לדמיין מה עובר על ילד שחי שנה שלימה בגטו... בשלב מסוים כבר אין בית ספר... אין חינוך... הורים?? איפה הורים... אבא נלקח כל יום למחנה עבודה וחוזר שבור לגמרי... אחותו מתה לו מול העיניים ממחלות... ואמא שלו גוועת מרעב... ומדובר בילד בגיל שמונה!!!! שמשוטט בגטו יומם ולילה ומחפש אוכל... אין לו גב ולא משענת... ללא חינוך... ללא הורים... בלי מינימום של סדר יום... תנסה לדמיין איך ילד כזה מתנהג??? זהו!!! פה אני עוצר!!! למה שאני אתחיל לתאר?? אתה כבר יכול לחשוב לבד איך זה היה נראה... הוא בטח לא היה ילד טוב ירושלים... **נו... ואני שואל אותך: מישהו מגיע אל הילדים הקדושים האלו בטענות למה הם ככה התנהגו??** תאר לעצמך מישהו מיצולי השואה... יום אחד בהיר הוא לפתע נזכר באחד הילדים הלא מחונכים שהסתובב שמה בגטו והשתולל והתנהג כמו ילד שאין לו הורים כי ה"י"ד ואין לו מורים כי ה"י"ד ואין לו אוכל כי אין... (עד שיום אחד הגיעו הנאצים והרגו גם אותו בדם קר... **ה' יקום דמו!**) מישהו מיצולי השואה שומר לרגע טינה לאותו ילד ה"י"ד שהתנהג אליו לא כ"כ יפה שמה בגטו?? **חס ושלום!!!!** ברגע שאותו ניצול שואה רק נזכר באותו ילד... אני בטוח שדמעה של רחמים נוצצת בעינו ובאותו יום הוא הלך לבית הכנסת ואמר עליו קדיש מיוחד לעילוי נשמתו!!!! כי איך אפשר לבא בטענות לילד כ"כ אומלל... ילד רעב ויתום עגול שחי בגטו והסתובב יחף ואומלל וחיפש מה לאכול?? איך אפשר לטעוס על כזה ילד...?? מה אתה יכול לצפות ממנו??

מפחיד לומר!!! אבל החילוני הסטנדרטי המצוי כיום הוא מאוד מאוד מזכיר את אותו ילד מגטו וורשא... כן... החילוני הזה מתנהג לא יפה... הוא כל היום מתריס נגדנו... הוא עושה לנו חיים קשים... אבל גם הילד הזה מגטו ורשא... גם הוא לא התנהג שמה יפה... ובשעתו... בתוך הגטו הילד הזה מאוד הרגיש... הוא מאוד הפריע... הוא היה ממש מיטרד לאנשים מבוגרים שבלאו הכי לא ליקקו שם בדש... **אבל במבט לאחור???** כשאנחנו מסתכלים על הנתונים הנווראיים שהילד הזה חי בהם... כולנו מבינים שמה אפשר היה לצפות ממנו?? זה אומלל!! אז זהו!!!! שתדע לך: שהחילוני של היום... הנתונים שהוא גדל בהם הם כ"כ נמוכים... כ"כ שפלים... הוא אישיות כ"כ מפורקת מבחינה אינטלגנטית... שהוא חסר רסן **כמעט ולא באשמתו**... הטכנולוגיה של היום מטמטמת אותו לגמרי לגמרי... הוא בכלל לא בן אדם מן הישן... אתה רוצה? **תגיד עליו קדיש!!** אתה רוצה עוד יותר? תתפלל לאבא שבשמים שיחוס על בנו וישיב אותו אליו... אבל לטעוס עליו בנימה אישית ולהיות מזועזע מההתנהגות המופקרת שלו?? אי אפשר כמעט לצפות ממנו למשהו אחר!!!

אז שוב... בא לא נסחף... זכותנו לטעוס עליו כי הוא ממרר לנו את החיים... זכותנו לשנא אותו גם אם נחליט שהוא לא אשם... כי ס"ס הוא מתוך מערכות אלוקים חיים ואנחנו חייבים להתגונן ולמחות על כבוד שמים... ולכן ביום יום זה לא שיקול!!! אבל פעם ב... מותר לזכור שס"ס מדובר בתינוק שנשבה שחי בג'ונגל וממילא השנאה אליו היא לא בנימה אישית... אני רוצה שתביין: אתה החרדי... מסך אפשר לצפות שתנסה להיכנס לראש של החילוני!!!! הנתונים והיכולות האינטלגנטים שלך הם הרבה הרבה יותר גדולים ממנו!!! אבל מסנו אני לא מצפה שביין אותך כי הוא לא מסוגל... זה גדול עליו... כשחילוני מתחיל לטעון לי הדרת שמים וכל מיני שטויות כאלו... אתה יודע מה אני עונה לו?? אתה רוצה תשובה אחת על כל החרדים?? תשמור על העיניים שבוטע אחד!!! לא יותר... שבוטע אחד תשמור על העיניים... ותקבל תשובה על כל השאלות!!!

נו... אני שואל אותך: הוא מסוגל?? יש עם מי לדבר?? אני מסוגל איכשהו להיכנס לראש של בן אדם שחי בזבל... אני יכול להתאמץ בחדרי לבבי לצלול לתוך הזבל שלו ולנסות להבין מה עובר לו בראש... אבל הוא?? נראה לך שהוא מסוגל לרגע לצאת מהזבל שהוא נמצא בו ולקלוט איפה אני נמצא ואיפה הוא...?? הוא לא יכול!!! אין לו שום קצה חוט להתחיל להבין את המקום הנקי והברור שבו אני חי... לא רחמנות?? וזו הטעות שלנו!! כשאנחנו מתווכחים עם חילונים... זה נראה לנו כאילו יש פה שני אנשים שמתווכחים... יש פה כביכול שתי דעות... אתה לא קולט שהחילוני הכי אינטלגנט שאתה מכיר... חושב בחודש מה שאתה חושב בשעה!!! וזה אחת הטעויות גם בתחום הקירוב... חרדי מגיע לקירוב מול חילוני... והחרדי מיעוט מראש... כי מה יש לי להגיד לו? שיש אלוקים... יש חיים לאחר המוות... יש תורה מן השמים... זה הרי דברים כ"כ פשוטים... שבטח החילוני הזה כבר חשב על זה ויש לו משנה סדורה בנושא... אז זהו שלא!!! תהיה רגוע!!! הוא מעולם לא חשב על הדברים הכי פשוטים בעולם... כי חילוני היום לא חושב!!! זה לא שהוא טועה בחשיבה... אלא הוא בכלל לא חושב... וכמוכן שדברים אלו לא נאמרים ממקום של זלזול... אלא ממקום של רחמנות... החילוני של היום חי בגטו מחניק של חוסר שליטה!!! הוא רעב וצמא לתוכן ומהמקום הזה הוא מתפרץ עליך... אז שוב... ביום יום מותר לי להתגונן ולטעוס עליו... אבל ישנם רגעים שאני צריך לזכור שיש כאן בן של הקב"ה שעשקו ממנו את החיים... לא נותר לנו בימים אלו אלא לעמוד מול נרות החנוכה והולקים להתפלל עלינו ועל אחינו התועים... שיאיר ה' לנו ויאמר הנני...

הילכו "שלושה" יחדיו בלתי אם נודעו...

הכותרת הזו היא לא נכונה!!!! כי בהפטרה של פרשת השבוע האחרונה כתוב "הילכו שנים יחדיו" ולא שלושה!!! כן... הנביא מוכיח את ישראל ואומר שאם שנים הולכים ביחד... אם שנים מסתלקים מן העולם באופן פתאומי ביחד... יש פה אמירה משמעותית!!! יש פה "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו..." כך קראנו בשבת האחרונה... אבל מה נעשה שעוד לפני שבת... זה כבר לא היה שנים אלא שלושה!!! באותו בין... דלת מול דלת... עוד טרגדיה... שלוש נשמות לפני גיל העמידה שהסתלקו באותו שבוע... **הלא דבר הוא!!!** בלתי אם נודעו? ! ? ועל זה מוכיח אותנו עמוס הנביא ואומר לנו: הישג אריה ביער וטרף אין לו? התיפול צפור על פה ארץ ומוקש אין לה? עמוס מביא רשימות דוגמאות של תופעות שקורות בעולם שכולנו מבינים שזה לא יכול להיות צירוף מקרים... ואין זאת אלא לעורר אותנו ולמלטל אותנו!!! **כעת בא נדבר ישר ולעניין...** (הדברים אמורים לאו דווקא ביחס לאסון הזה... אלא לכל טרגדיה כבעין זה שאירע בתקופה האחרונה...) כבר נזכר בגיליון זה שרבינו הרמח"ל אומר שכל אסון או צרה שקוראת בעולם זה אחד משתי האפשרויות, או ניסיון או אות!! או שהקב"ה רוצה לאותת לנו שנחזור בתשובה... או שזו גזירה משמים ואנחנו לא יודעים חשבונות שמים ולא נותר לנו אלא לקבל באהבה מסיים הרמח"ל ואומר: **אין מפיס!!!** כלומר: אין אפשרות להכריע מתי כן ומתי כן... בכל טרגדיה תמיד קיימים שני ההיבטים האלו... מצד אחד זה בא לעורר ומצד שני זה גזירה שצריך לקבל באהבה... והיות וא"א להכריע **מה ההתקודה...** לא נותר לנו אלא לאמין את שניהם... ולכן תמיד כשקורה אסון... הרי מצד אחד הרבנים מעוררים לחזור בתשובה... ומצד שני יש את משפטי ההתחזקות באמונה כי אין ברירה אלא לתפוס את שתי הקצוות... כן... זו אחת הסוגיות הסבוכות ביותר... איך מצד אחד לומר שאנחנו **לא מבינים** חשבונות שמים... ומצד שני **להבין ולהבין** שהקב"ה רוצה **שבנין** משהו...

כל זה נכון כשמדובר בהסתרת פנים שמתוחמת בנורמה! אין פה חריגה יוצאת דופן ממנהגו של עולם. אבל כשמדובר באסון שיש בו שינוי חריג בכל קנה מידה ממנהגו של עולם... (כמו לדוגמא: מה שאירע באותה "שכונת..." באותו בין... באותה קומה... באותה כניסה... שלוש נשמות הסתלקו מהעולם בשבוע אחד באופן פתאומי) כאן כבר יש אינדיקציה מובהקת שזוועק ממנה שהקב"ה רוצה מאיתנו משהו... כאן כבר פחות נכון להשתמש במשפטי אמונה שאנחנו לא יודעים חשבונות שמים... (המשפטים האלו אמנם עדיין נכונים ביחס למשפחה ולסביבה הקרובה... שבייחס אליהם אנחנו באמת לא יודעים חשבונות שמים למה זה קרה דווקא אצלם) אבל לנו במקרים מהסוג הזה... יתכן שאסור לנו להקשיב למשפטי האמונה והעידוד האלו!!! כי הפעם זה יותר מידי זועק... שהקב"ה רוצה לעורר אותנו!! כאן הקב"ה במילים אחרות אומר לנו: אני כעת לא מזמין התחזקות באמונה... אני מזמין משהו אחר!!! אני מזמין חשבון הנפש... אני מזמין רצינות והתפכחות... הקב"ה רוצה מאיתנו משהו... מה בדיוק???

זה כבר שיעורי בית של כל אחד...

מה שבטוח במאות האחרונים שהקב"ה רוצה מאיתנו משהו. זה שופר שנשמע בעיר... והמטרה שלו להחריד אותנו!!!! ואם זו המטרה שלו... אז אין לנו רשות להחליש את הווליום של השופר... אנחנו חייבים לעמוד מול האסון כמות שהוא ולעשות איתו משהו!!! לקחת אליו!!! לעצמות שלנו!!!

כל אחד בנקודה שלו... כל אחד במה שהוא צריך להתחזק... יתן ה' שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבול ישראל...

פרשת מקץ

הפטרה "רוני ושמחי"

המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת ל' כסלו התש"פ

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
16:28	17:20	17:51
16:24	17:16	17:47
16:24	17:15	17:46
16:28	17:20	17:51

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבל דהאן נ"ו 050-4194600

בעת התגורר בשכונת זכרון משה המקובל רבי שלמה שרעבי

זצ"ל היה מרן הגר" פישר זצ"ל מכבדו בימי שני והמישי בגלילת ספר התורה שאלנו את מקורביו מדוע הרב פישר אהבו והם שחו לנו כי פעם נערב יום כיפור הבחין רבי שלמה בילדה כבת שבע המייללת בבכי מששאלה על כך השיבה כי אביה (אשר היה אחד מצדיקי ירושלים) נפטר זה מכבר ואמה שלחה אותה להביא את העוף מהכפרות והשוטח אמר כי העוף טרף

רבי שלמה הביא לה עוף חדש ומיד בדק את העוף הקודם וצומת הגידים וראה כי הינו כשר מה עשה עלה לבית מרן הראב"ד הרב פישר ובדק עמו יחד את העוף וראו אכן כי כשר הוא רבי שלמה ביקש מהרב כי יזמין את השוחט ויפסיקו מעבודתו עד שיחזור על כל ההלכות כראוי וכך היה כשלאחר מכן ערך הראב"ד מבחן לשוחט כאשר ר' שלמה נוכח במקום לא בחינם העריכו הראב"ד בראותו את דאגתו לכלל ולפרט.

סיפר הגאון בעל "חתם סופר" זצ"ל, על רבו המובהק הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל. בבואו לשתות איזה משקה, היה מקפיד, מצד ההלכה, לקרב את הכוס עד שפתו ממש, בכדי שלא לשהות שיהוי כל שהוא, בין הברכה וההנאה...

"כשאתה מנסה ליצור רושם, זה בדיקת הרושם שאתה יוצר."

"אל תשוף גשרים, תתפלל להיווכח כמה פעמים במהלך חייו יהיה עליך לחצות את אותו הגשר"

אדור שקם רבנו בן ציון אבא שאול זצ"ל ממיטת חוליו אמר: מוטל עלי לברך פעמיים "מחיה המתים", אחת ששם נפגשו בחיים, והשניה שאני שולט בתורת. אילו שכחתי תלמודי הייתי קרוי מת בחיי... עוד אמר: ראו כמה גדול כחה של תפילות רבים, כשחליתי היו מלאכים אווזים במיטתי ומושכים אותה כלפי מעלה, ותפילות הרבים היו מושכים אותה בעוצה כלפי מטה, עד שגבר כח התפילה ונחלצה נפשי ממוות...

גברת שרה מספרת: לאחר כחצי שנה מאז נישאתי, נפקדתי. הרופא אמר לי שיש לי תאומים ועלי לבצע בדיקות שונות: חלבון עוברי ומי שפיר. הבדיקות נמצאו שליליות, כלומר: יש סיכוי חלילה שאחד העוברים יוולד פגום. הגעתי אל הרב משה בן טוב זצ"ל, מודאגת ומוטרדת, והצגתי לפניו את תוצאות הבדיקות. הרב לקח את ניירות הבדיקות, קרע אותם בפניי ואמר לי: "תגיעי אל הרופא ותאמרי לו שאני אמרתי שהוא לא בסדר... התאומים בבטןך בריאים ושלמים, ואין לך כל סיבה לדאגה". כפי שהרב אמר כן היה. ברול ה' ילדתי בן ובת בריאים ושלמים. כיום הבן לומד בישיבה בבית וגן והבת לומדת בסמינר.

ושמעת לכל אשר יורוך...

כשחזר מבית הכנסת לביתו-בשבת הראשונה לאחר שקם מחליו-נדחפו המון בני אדם להקביל פניו ולנשק את ידו. המשמש מנע אותם מלהתקרב אליו כשהוא גוער בהם: הרב בקושי הולך! תפס רבנו בידו ואמר לו: הנח להם אני חי בזכותם. בזכות התפילות שהתפללו עלי! כשחזר רבנו לישיבה לאחר מחלתו, ערכו לו קבלת פנים. הוא היה עדיין חלש מאוד והתקשה לדבר, אף על פי כן התאמץ ואמר: אני רוצה להודות לכם על שהערתם בעדי לפני בורא עולם. דעו לכם, שבכח תפילותיכם הורדתם את נשמתי חזרה לגוף, ואני מודה לכם על זאת! לאחר שקם מחליו חש חובה להחזיר טובה לציבור הגדול שהרבה תפילות לשלמו, והוסיף עוד שיעור תורה על שיעורי הקבועים!

קשה לאדם להתגבר על פחדים המתעוררים בלבו.

"אין סכין מתחדדת, אלא ביוך חברתה" כר תלמידי חכמים

נקודה למהימנה

בן אדם מתכנן וחושב, בודק ורוצה, מתאכזב כשלא הולך כמו שרצה. אבל הוא עלול לגלות שהצלחה שלו מתחבאת דווקא במקום אחר. בעיתון הייתה מודעה קטנה עם הלוגו המפורסם: 'לחברת מיקרוסופט דרוש עובד ניקיון חרוץ ומסור'. איש אחד מיואש ראה את המודעה וכמעט התעלם ממנה בגלל המיקרוסופט, אבל האותיות של 'עובד ניקיון' היו צבועות באדום ובהק הוא מצא את עצמו מתקשר למספר הטלפון שהופיע שם. כבר כמה חודשים שהוא מחפש עבודה, הוא עבר בחינה קלה. התמצאות בחומרי ניקיון, צורת שטיפה, כוח סבל, אדיבות בסיסית. 'תן לי את כתובת המייל שלך, ואשלח לך את כל הפרטים על מועד תחילת העבודה, השעות, המשכורת, האגפים שתהיה אחראי להם'. - 'אבל אין לי מייל!' התנצל האיש. - 'אין לך מייל?! אז למה לא אמרת? אי אפשר לעבוד במיקרוסופט בלי כתובת מייל. אם אין לך מייל זה אומר שמבחינה וירטואלית אתה לא קיים. אנחנו לא יכולים לעבוד עם מישהו שלא קיים מבחינה וירטואלית!' האיש המיואש יצא החוצה מיואש עוד יותר. חשב האיש ומישש את 6 הדולרים שנשארו בכיסו. 'מה אפשר לעשות ב 6 דולר?'

חשב האיש, ונתקע בדוכן הירקות שבשוק המקומי. 'קילו אגסים בדולר!' הכריז מוכר עליו. 'תמוקים עסיסיים, הוא קנה 6 קילו ב 6 דולר. הוא הסתובב מבית לבית והצליח למכור כל קילו בשתי דולר. עכשיו היו לו 12 דולרים. הוא קנה עוד 12 קילו אגסים והצליח למכור גם אותם ולהכפיל את כספו. תוך כמה ימים היו לו כבר כמה מאות דולרים. כעבור ארבעה חודשים הוא הצליח לקנות רכב, והתחיל לעשות עסקים עם השוק הסיטונאי והנויות קטנות בפרברים.

כעבור שנה הוא החליף את הטנדר במשאית קטנה. שנתיים אחר כך כבר היה לו צי של משאיות שסיפק פירות לכל אורך היבשת. חמש שנים אחר כך הפך לאחד האנשים המצליחים בארצות. הוא היה הבעלים של אחת מרשתות השינוק הגדולות והמצליחות הזדמנות מפתיעה נקרתה בפניו לרכוש כמה מגרשים. המתווך שטיפל בעסקה ביקש את כתובת המייל שלו כדי לשלוח לו את החוזה המפורט. 'אין לי מייל', אמר האיש. - 'אין לך מייל?!' נפעם המתווך, 'אין לך מייל ואתה כזה איש עשיר?!' אני רק יכול לתאר לעצמי איזה עשיר היית יכול להיות אם רק היה לך מייל! - 'אתה טועה. אם היה לי מייל, עדיין הייתי עובד ניקיון במיקרוסופט!'

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים 'כמה אדם טורח ועומל להשיג כסף כבוד מעמד ולפעמים עובר על איסורים וגם בסוף לא מצליח לקבל מה שחשב הצלחה של אדם תלויה אך ורק בבורא עולם. (העורך)

נוחה של יראת שמים
שהיא יוצאת את האדם מן החטא

רבים ממאמרי החסידות של רבי שניאור-זלמן זצ"ל בעל התניא עוסקים בשאלה: לשם מה ירדה הנשמה האלוקית למטה, לעולם הזה התחתון. פעם אחת התבטא רבי שניאור-זלמן: "יש נשמות שכבר חמש-מאות שנה הן מתדפקות על שערי גן-העדן ומבקשות לזכות לרדת שוב לעולם הזה. הן מקבלות עליהן לחזור על הפתחים, ובלבד שיזכו שוב לקיים תורה ומצוות. ולא כל נשמה זוכה שבקשתה תתמלא".

חסידים שאלו: לשם מה השאלה הזאת חוזרת ונשנית גם לאחר שכבר ניתנה לה תשובה? והסבירו: זו שאלה שכל אחד ואחד צריך לשאול את עצמו ללא הרף – **לשם מה ירדה נשמותי למטה?** מה אני עושה בעולם? והאם מעשי מצדיקים את ירידת הנשמה!

חסיד שוטה
- כיצד? - הוא שהכריזו עליו מן השמים להיות טיפש והלה עושה הנהגה לפנים משורת הדין לצאת ידי גזירת שמים בטפשותו, ומוסיף על טפשותו.

רבי יוסף קארו זצ"ל מגדולי וחשובי הפוסקים בכל הדורות. מחבר ספר ההלכה הבסיסי שולחן ערוך שנתקבל ברוב תפוצות ישראל כספר שעל-פיו פוסקים הלכה. מכונה גם המחבר ומר"ן (=מורינו. דורשי רשומות דרשו מר"ן נסמך או ממאתים רבנים נסמך- כלומר שקיבל סמכה ממאתים רבנים). נולד בשנת רמ"ח כנראה בעיר טולדו שבספרד לאביו, רבי אפרים. בתשעה באב רנ"ב, בהיותו כבן ארבע, גורש רבי יוסף קארו במסגרת גירוש ספרד ועבר עם משפחתו לליסבון שבפורטוגל. ארבע שנים לאחר מכן, בשנת רנ"ו, כשהיה כבן שמונה, גורשו יהודי פורטוגל, ומשפחת קארו מהגרת לעיר קושטא שבטורקיה. אביו נפטר בילדותו, ורבי יוסף גדל בבית דודו רבי יצחק קארו. לארץ ישראל והתיישב בצפת. בצפת החל ללמוד אצל מהר"ם ברב מחדש הסמיכה, ונסמך על ידו. נפטר בצפת ביום י"ג בניסן בשנת של"ה, ונטמן בבית העלמין העתיק בצפת.

שאלה טובה
שאתה שואל היא
כבר חצי תשובה

אמר רבי אבין בר-אדא בשם רבי יצחק: מיין שהקב"ה מניח תפילין, שנאמר "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו"... ואין עוז אלא תפילין, שנאמר "ה' עוז לעמו יתן".

רבי ישעיהו ב"ר אברהם הלוי הורוויץ (איש הורוויץ) (השל"ה) מגדולי המקובלים האחרונים. נולד בפראג בערך בשנת ש"כ למשפחת רבנים. אביו היה מגדולי רבני פולין, תלמיד הרמ"א, והוא היה לרבו המובהק. למד מפי המהר"ם מלובלין ורבי יהושע ולק כ"ז, בעל הסמ"ע, ובגיל צעיר כבר התפרסם כלמדן חשוב, ואף הוזמן להשתתף בישיבות ועד ארבע ארצות. ובשנת שע"ה מונה לרבה של פראג. בשנת שפ"ב עלה ארצה ומונה לרבה של ירושלים. **כאן חיבר את ספרו** "שני לוחות הברית" ("של"ה"). ושלה אותו לבניו בפראג כדי שידפיסוהו. כרבה של ירושלים סבל רבות מהתעמרות המושל המוסלמי, ואף נאסר, ואחרי ששוחרר נאלץ לעבור לצפת ואח"כ לטבריה, שם נפטר בשנת ש"ץ.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם" (בראשית מא, א)

דרשו רבותינו (בראשית רבה פט, א) קץ שם לחושך, זמן הקציע הקב"ה ליוסף כמה שנים ישב בבית האסורים, וכיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום ויעא יוסף מבית האסורים. ומכאן נלמד מוסר שאסור לאדם לאבד שום תקווה, אפילו שרואה לפניו רק חושך ואפילה בלי קודת אור, יאמין שבסוף יהיה טוב, יום אחד החושך יגמר ויעא הוא לחוף מבטחים ולאור גדול.

וכך גם בגאולת הכלל, כי לא לעמיתות יהיה המכר לעם נכרי (לשון אור החיים הקדוש שמות כא, יא), לאחר כל התלאות שעבר העם היהודי במשך כאלפיים שנות גלות, יזכה הוא לראות את הגאולה הממשמשת ובאה ויגלה ה' יתברך אור שכינתו על הצדיקים ויאמרו כולם הנה אלוקינו זה קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו (תענית לא, ע"א).

"חושך" זו מלכות יוון הרשעה שהחשיכה את עיניהם וליבם של ישראל מאביהם שבשמים (בראשית רבה ב, ד), אך לבסוף קומץ אנשים שנלחמו בחירוף ובמסירות נפש למען קדושת שמו יתברך וקיום מצוותיו, זכו לנעה את האימפריה היוונית הגדולה, וסילקו אותם מעל ארצנו הקדושה, ואחר כך באו בני דל"ביר ביתך ופנו את היקלך וטהרו את מקדשך והדליקו גרות בחצרות קדשך, לאחר החושך נהיה אור גדול, וקבוד ה' עליך ורחם (ישעיהו ס, א).

בחור אחד ביקש להתקבל לישיבתו של הגאון בעל "שאגת אריה". כמנהגו בחן הגאון את החבור באחד מסוגי השם ומצאו בור ועם הארץ. שאל אותו: "היכן אכלת עד כה?". "היכן אכלתי?" השתאה החבור.

מדוע לא ישאלני רבינו, היכן למדת? "השיב לו הגאון: "שאכלת, זאת יודע אני בוודאות, אבל אם למדת- ספק הוא בעיני **ובידוע שאין ספק מוציא מידי ודאי**".

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

התוכחה היא למצוא את המיוחד...

בחור אחד החליט לנסות משהו חדש ונכנס למסעדת קניבליים. כשהתיישב בכסא, המלצר ניגש אליו ושאל אותו: "סלה לי איך קוראים לך?" התעניין הבחור: "אתה לא אמור לשאול מה שמי, אתה אמור להציע לי לאכול!" השיב לו המלצר: "בדרך כלל זה נכון, אבל המקרה שלך - אני חייב לכתוב את השמות של כל המנות שלנו..."

שנו רבותינו (שבת כא ע"א ונפק בשו"ע סימן תרע"ג ס"א) שמנים ופתילות הפסולים בשבת כשרים לנרות הנוכה. ורמז יש בדבר לנשמות ישראל, נר ה' נשמת אדם (משלי כ, כז), שאע"ג שבשאר ימות השנה כשמדברים איתם על שמירת שבת והנחת תפילין הם לא נדלקות ומתלהבות, מ"מ בחנוכה יכולים הם להידלק, בכח אורות החנוכה להשפיע על נשמות ישראל קדושה וטהרה ורשפי שלהבת קודש לעבודתו יתברך, כיון שטמונים באורם מסירות נפש לשמירת התורה והמצוות, ואת לפיד האש הזה עלינו להמשיך עד ביאת גואל צדק.

יהי רצון שבקרוב בקרוב נוכח להתגלות אורו של משיח צדקנו בגאולת עם ישראל ובניין בית המקדש, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

מוצאת נחמה... בסידור מחנה עבודה גלזנברג, גרמניה, מבין אלפיים הבנות שהיו במחנה, הצליחה אחת להכניס סידור תפילה. ה"סידור, הזה היה יקר המציאות, כולנו רצינו להתפלל בו, לפחות לטפוף, אלא שזה היה בלתי אפשרי, **סידור יש רק אחד** ואנו כה רבות. לכן אני וחברותי העתקנו מהסידור קטעי תפילה רבים ומספר מזמורי תהילים. היתה עימנו אישה ממונקאטש, שסייעה לנו בהעתקת התפילות, דאגה לצרכינו הרוחניים והזכירה לנו את חישוב הזמנים והמועדים. לאחר העבודה המפרכת היינו מוצאות נחמה הסידור זה. בדממת הליל הוצאנו אותו והשתעשענו בו, כשמידי פעם נשמעו פיצוצים מחרישי אוזניים.

ההשגחה העליונה מסדרת שכל הדברים יבואו בדרך טיבה ומסובב והוא נס בתוך נס.

בוזרו נקראות המצוות איברי המלך
כאשר אדם תופס את חברו באיבו מאיביו, מן החבר כולו אליו.
כך גם נמשל על ידי קיום המצוות **מוטבים** את צמותו ומהותו של הקב"ה אליו.

הרב המאור הגדול החסיד דקהילתנו מורנו גדליה: פעם אחת ביקש **הבעל שם טוב** זצ"ל את הרב דקהילת קודש קיטב ושאל מאתו ספר הזוהר, ובהליכתו לכיבו פגע בו גיסו רבי גרשון, וספר אותו: מה לך תחת חיקך? ולא רצה לאמר לו.

וירד רבי גרשון מן העגלה והוציא מתחת חיקו ספר הזוהר ולקח ממנו, ואמר בלשון תמה: ספר הזוהר אתה צריך?! ואחר כך אירע שהבעל שם טוב בא לעיר להתפלל בבית המדרש, ובתפילת שמונה עשרה נאנח אנה גדולה, ואחר התפילה שאל אותו הרב רבי **ישעיה** אב"ד דק"ק הנ"ל: מה זה שמעתי ממך אנה גדולה בתוך התפילה? ודחה אותו בדברים ואמר לו: אמור לי האמת כי אנה זה היה מלב.

ואמר לו: **המוזה פסולה** ובלבל אותי בתפילה. ותכף בדק הרב את המזווה ומצא כדבריו, ונתן לו ספר הזוהר הנ"ל, וברכו שלא יפגע בו רבי גרשון הנ"ל.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, ינאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה וכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן תנה פתליא **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

העלון טעון גניזה
 עלון מס' 499
 שנת פרשת "מקץ"
 שנת תש"פ

העלון מוקדש לעילוי נשמת
 יוסף בן רבקה ז"ל
 שושנה בת אסתר ז"ל
 רבקה בת אולגה זימבל ז"ל
 שלום בן ראובנה ז"ל
 לרפואה שלמה:
 שלמה בן ויקטוריה
 סיגל בת דינה

ע"ש הצדיק המלוכ"ן רבי יגון חורי זצוק"ל, זיע"א
 יוצא לאור ע"י ארגון "ח"ד יגון" טל: 03-6182992 פקס: 077-2182992

ממעמים לשולחן

שמן להדלקה שהצית את הזיק היהודי

גבאי צדקה הזדמן לאטליה לצורך התרמה לטובת מוסדות תורה בירושלים. בתקופת שהותו שם התארח בביתו של גביר שומר תורה ומצוות. העושר בארמונו של הגביר היה מרשים ביותר, ולכן התעוררה פליאתו של גבאי הצדקה כשנתקלו עיניו בשברי זכוכית המונחים בויטרינה, בסמוך לחנוכית זהב גדולת ממדים. הגביר, שהבחין במבטי התמיהה שלו, אמר: "ודאי מתפלל אתה, רבי, מה עושות כאן זכוכיות ישנות, אולם דע לך, כי חיב אני לשברים הללו את כל עולמי". למשמע הדברים התגברה סקרנותו של הגבאי, הוא הבין כי דברים בגו, והטה את אזנו לספור החיים שהחל הגביר לגולל לפניו: נולדתי בהולנד, שם למדתי בישיבה והייתי משוכנע שאשאר שם כל ימי חיי. אולם, כשהגעתי לגיל שמונה עשרה הגיע אלי מכתב מסבי, שבו בקש את עזרתי בחנותו, מכיון שאינו חש בטוב. כנכד הבכור שלו חשתי חובה לעשות זאת, מה גם שהורי עודדו אותי לעשות את הצעד הזה, וכך עזבתי את הישיבה ופניתי לעולם המסחר. מבוקר ועד ערב עבדתי בחנות, ניסיתי להקל מעל סבא שמצבו הלך והורע, עד שביום בהיר שבק חיים לכל חי. כעת נותרתי בחנות- משום שהעסקים מצאו חן בעיני. הייתי שקוע עמוק בתוך עולם המסחר, ההצלחה האירה לי פנים ועשיתי בה חיל. כל אגורה שחוקה שהרוחתי כמו ידי גרמה לי הנאה רבה, וכתבתי להורי שאני נשאר כאן, באיטליה. עד מהרה התרחבתי, פתחתי סניפים נוספים לעסק והייתי עסוק בנהולם מבקר עד ערב. אט אט שאבו אותי העסקים יותר ויותר פנימה, וכך ארע שבאחד הערבים הייתי עסוק מכדי ללכת להתפלל תפילת ערבית בצבור...היה זה הצעד הראשון בהחלפה במדרון התלול של ההתרחקות מהיהדות, היצר ידע היטב כיצד למשוך אותי הלאה, ואני לא סימתי בכך. לא חלף זמן רב ודלגתי גם על תפילת שחרית, בתחילה היה לכך תרוץ כלשהו וגם הבטחה שממחר אתחיל להשתדל יותר, אך אחר כך גם נקיפות המצפון הללו הלכו והשתתקו...לא חלף זמן רב ואני התחתנתי ונולדו לי ילדים, הם לא ידעו כבר שמץ מן היהדות שנשתי מאחור גבי. הייתי עלול להמשיך כך, עד לאותו מקרה ששינה את חיי. יום אחד, בלכתי ברחוב, ראיתי קבוצה של ילדים יהודים משחקת. לפתע שמעתי זעקה נוראה, התקרבתי מיד למקום והבחנתי בילד קטן מוקף בחבריו והוא ממרר בבכי קורע לב. חבריו שעמדו סביבו נסו להרגיעו, אך הילד לא נרגע, וכל הזמן הוא חזר על אותן המילים: "מה אגיד לאבא? מה אגיד לאבא? נגשתי אל הילד ושאלתי אותו: "מה קרה לך?" הילד הפנה אלי את מבטו. עיניו היו אדומות מבכי וכל מה שהצליח להגיד היה: "אני בצרה צרורה! מה אגיד לאבא?!". "מה קרה, אולי אני יכול לעזור לך?" שאלתי. אולם הילד שהיה בסערת רוחות לא הצליח להוציא מפיו מילה. חבריו הסבירו לי במקומו שהוא בא ממשפחה עניה מאד. אביו חסך במשך תקופה ממושכת פרוטה לפרוטה עבורו בקבוק שמן זית כדי שיוכל להדליק את נרות חנוכה בהידור, והיום אחר הצהריים הוא שלח את בנו לקנות את השמן, כשהוא מזהירו לבל יתעכב בדרך ויבוא מיד הביתה, כדי שהבקבוק חס וחלילה לא ישבר. הוא אמנם קנה את הבקבוק, אך את אזהרותיו של אביו הוא שכח. כשפגש את חבריו המשחקים הצטרף אליהם, ותוך דקות אחדות התנפץ הבקבוק לרסיסים...הסתכלתי על הילד שהמשיך למרר בבכי, ולבי נמלא צער ורחמים עליו. הבטחתי לו שאעזור לו ובקשתי ממנו להתלוות אלי לחנות, ושם קניתי עבורו בקבוק שמן זית שהיה גדול בהרבה מן הקודם. האושר חזר לעיני הילד וכל הילדים השתתפו בשמחתו. שבתי הביתה ובדרכי חשתי לעצמי- חנוכה היום...חנוכה...כמה מנותק אני, עד שאיני יודע את סדר הלוח היהודי! נזכרתי במראהו של הילד הממרר בבכי: "מה אגיד לאבא?" וחלף בי הבזק של הרור: מה אני אומר לאבא... לאבא שבשמים? הוא הפקיד בידי נשמה יקרה וצוה עלי לשמור עליה, מה אומר לו, אפוא, לאחר שמעלתי באמון שנתן בי והפנתי עורף ליהדות? איזה תרוץ יהיה בפי, כשאעמוד לפניו ביום הדין הגדול והנורא? סבותי על עקבותי למקום שבו עמדו הילדים. הם כבר לא היו שם, אך עדין נותרו על פני האדמה שברי זכוכית של בקבוק שמן זית זך. אספתי אותם והבאתי אותם לביתי. באותו לילה, לתדהמת אשתי וילדי הדלקתי בפעם הראשונה מזה שנים רבות, נר חנוכה...למחרת הדלקתי נר נוסף ובהמשך עוד נר, התבוננתי בנרות המרצדים בחלון ביתי ובליבי הבהבה תקוה לחזור לשרשי היהדות ולקיום המצוות, כעת תבין - סים הגביר את ספורו המרתק - את הסיבה לכך שהשברים הללו כה יקרים ללבי!

ומתוק האור

זמני שבת פרשה "מקץ"

ירושלים	פלג המנחה	הדלקת נרות	צאת שבת	רבנו תם
3.37	4.08	5.23	6.01	
3.38	4.24	5.24	5.57	
3.40	4.26	5.26	5.59	

הפטרה: "רני ושמוחי בת ציון"

ההלכה השבועית

הלכות חנוכה

א. מי שטעה והדליק בלילה הראשון ב' נרות או שהדליק בלילה השני ג' נרות, יצא ידי חובתו, ואין צריך לחזור ולהדליק לפי הראוי לאותו לילה.

ב. האבל, אפילו בתוך שבעת הימים, חייב בכל המצוות כולן, לפיכך מדליק נר חנוכה ובברכה, ובלילה הראשון של חנוכה מברך בביתו גם ברכת שהחיינו, ומוציא את בני ביתו ידי חובתם. ומיהו בבית הכנסת אין האבל מדליק נרות חנוכה בלילה הראשון, בגלל ברכת שהחיינו שמעורר בקהל הרגשה לא נעימה. ואם אין אדם אחר רוצה להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת, נראה לי שהאבל ידליק בבית הכנסת, וגם יברך שהחיינו. [ודלא כמ"ש בספר אדני פז (דף ל ע"ג) דבכה"ג ידליק האבל ולא יברך שהחיינו]. ובתום ימי האבל, לא יעלו קרובי הנפטר בימי חנוכה, ליד הקבר, עד לאחר ימי חנוכה. (בן איש חי פרשת וישב אות כב)

(חזון עובדיה)

סיפור השבוע

נרויח עוד כמה שבועות של לימוד תורה. פינחס יצא מן הבית עם פעימות לב מואצות, לרחוב אמריקני שטוף שמש, אבל לבו היה קצת כבד עליו, אפילו חשור משהו. שלום לך ר' לוי, קוראים לי חיימקה ואני ממונסי. תרשה לי לתאר לך מה התרחש בשוק היהלומים במנהטן. בלית ברירה יצא פינחס בהוראת אשתו הצדיקה לשוק היהלומים במנהטן, ניו יורק. כידוע, שוק זה מאוכלס ביהודים רבים, רובם חסידים. הוא נכנס לחנות הראשונה וביקש מהמוכר, שיאמוד את שוויה של הטבעת עם היהלום שמסרה לו אשתו. המוכר, סוחר חסידי ותיק, לא היה צריך יותר מכמה שניות בשביל להבחין שהטבעת אינה שווה הרבה. הוא פנה אל האברך ואמר לו - "מצטער, אך הטבעת אינה שווה יותר מ- 500 דולר". האברך שמע את תשובתו של המוכר התאכזב מאד. המוכר שראה את תגובתו של האברך פנה אליו ושאל, "תגיד לי, מדוע אתה מוכר את טבעת היהלום, היא מזכירה לי סגנון שלפני 15 שנה, נהגו לתת כאלה לאירוסין..." פינחס תיאר בקצרה את המצב הכלכלי בביתו, וסיפר במבוכה על הבקשה של אשתו, "זה יהלום שנתתי לה לביל האירוסין..." אמר לו המוכר: "תשמע, האמת היא שאני לא כזה מומחה גדול, אבל אחי הינו יהלומן ויש לו חנות בהמשך הרחוב, הוא מומחה רציני. גש אליו ובקש ממנו חוות דעת לגבי היהלום שלך. יתכן שישלם לך קצת יותר ממני... הוא יותר מקושר ממני וידע לחדש יהלומים ולהוציא יקר מזולל". שים לב אדון לוי, פינחס חצה את הרחוב לחנות שסומנה לו, והתפלל שיקבל עוד כמה מאות דולרים מאחיו של המוכר הראשון. אכן, החנות של האח השני הייתה רחבה וגדולה יותר, וההיצע היה עצום. פינחס הניח את הטבעת מול המוכר, שהיה בעל סבר פנים קשוח ואמר, "אתה זה שאחי שלח אותך..." הוא הוציא מכיסו זכוכית מגדלת ובחן את היהלום מכל צדדיו. "כמה אחי נתן לך?" "500 דולר..." מלמל פינחס. "נו, שיהיה בריא, הוא מבין ביהלומים כמו שאני מבין במטוסים. תקשיב ר' איד, היהלום שלך שווה יותר מ- 10,000 דולר, אבל אני לא מוכן לשלם לך פרוטה יותר מהסכום הזה... רוצה? שתהיה בריא. לא רוצה? שתהיה עוד יותר בריא, תחליט!". פינחס פער שתי עיניו תמהות, "אני לא מבין, אחיך בקושי אמד את זה ב- 500..." "אמרת לי לך", גיחך הסוחר, "אחי רק חושב שהוא מבין...". סוחר התכשיטים פתח את קופתו וספר 10,000 דולר שטרות במזומן, "קח ידיו, זה עבור היהלום שלכם". פינחס הודה לו ורגשותו המוכר אחז בטבעת, הכניס אותה לקופסא הקטנה, הניח ידו על כתפו של האברך ולחש לו, "תקשיב ידיו החביב, את הטבעת הזו תחזיר לאשתך, זה מגיע לה... היא יודעת לייקר תורה." "כמה כולנו, יש בדור שלנו אשתך חבר כמו רחל אשת רבי עקיבא. זכית ידיו, זכית!". כן, אדון לוי, למותר לציין שהסוחר הראשון התקשר לאחיו, סיפר לו על המשפחה המיוחדת הזו והוסיף, "אחי היקר, האברך הזה ורעייתו הם בית קודש הקודשים של הקב"ה, עשה אתו כטוב בעיניך ומה שתחליט לשלם - אשתתך בחצי מן העיסקה". אדון לוי, תרשה לי לומר לך. אנחנו כאן במונסי מאד נהנים מהסיפורים שלך, ולפני כמה שנים שמענו את הסיפור הזה וחשבנו שתוכל לעשות מהסיפור הזה מטעמים. אגב, שמענו את הסיפור מפי הרב אפרים וקסמן שליט"א, ראש ישיבה במונסי ודרשן ידוע, ששמע אותו מיהודי מבוגר בעת מסיבת שבע ברכות. אני מאד אשמח שתפרסם אותו... הא כן, וכמובן רציתי לציין בפניך שהרב וקסמן מסכם את הסיפור הנ"ל במילים הבאות: "יש בסיפור הזה ארבעה גיבורים מרכזיים. הראשונה היא אותה רחל אשת רבי עקיבא, שמוותרת על תענוגי העולם הזה בשביל בעל תלמיד חכם ומוכנה להקריב תכשיט יקר למען התורה. השני הוא בעלה הצדיק, שיש לו דעת תורה וניקיון הנפש להבין שלפעמים צריך לבטל תורה, וכמובן שני האחים הללו שאהבתם לבני תורה ראויה להיחקק על כיסאו של היושב במרומים... והקב"ה שש ושמח שיש לו ארבעה יהלומים נדירים כאלה בעולמו וגם בכתרו"

באדיבות המחבר - הרב קובי לוי הי"ו

ניתן לשלוח סיפורים לרב קובי לוי לפקס: 09-8820166

תשנ"א, מונסי-ארה"ב. כשהבחור פינחס זונדרקיש נכנס לפרק "האיש מקדש", עדכנו השדכנים כל משודכת מראש, כי הטיפוס שייכנס לפגישה שינן לעצמו היטב את המשנה באבות, "... פת במלח תאכל, מים במשורה תשתה... על הארץ תישן ואם אתה עושה כן..." אבל לא רק שינן, אלא החליט שזה הכיוון בלי שום סיסמאות. בקיצור, מי שלא למדה משנה זו במסכת אבות על כל צדדיה ופירושיה, חבל היה שתיכנס לסוג כזה של מערכת זוגית, שבה הבעל פשוט רוצה למות באוהלה של תורה, גם אם אין גזר או חצי תפוח במקרר... שלא לדבר על זכר לבשר, דגים גבינות או ביצים... הבחורה רוזי מנדלהאוז גדלה בצלו של הסיפור על התנא הקדוש והעני רבי יוסי בן חלפתא שירדה לו רגל זהב מן השמים. רעייתו, כידוע, לא הסכימה עם העשירות הפתאומית שנחתה עליהם, משום שאין דומה תורה עם עשירות ושבוע, לתורה עם עניות המשולה לשולחן יציב, קרי שכר דשן וגובה בעולם הבא. בין שיג לשיח אפילו רבי יהודה הנשיא נאלץ להסכים לרעייתו של בן חלפתא, והרגל העשויה זהב שבה למרומים. ואומרים חז"ל, כי גדול הנס האחרון מן הראשון, שכן מה שכבר בא מן השמים, איננו חוזר לשם. רוזי חלמה על בעל צדיק המוסר נפש על תלמודו ואפילו אם המחיר יהיה פת חרבה ומים במשורה. היו נשים רבות לפניו שניסו והצליחו, גם היא רוצה להצליח. למה להאריך אם אפשר לקצר, רוזי-שושנה ופינחס נפגשו, פעמיים-שלוש, ומהר מאד נארגו חוטי האירוסין, והנישואין, והזיווג הייחודי הזה הנה יוצא לדרך. הוריו של החתן פינחס רכשו לכלה טבעת זהב עם יהלום נאה בראשה, שי לאירוסין. "הי רצון", לחש פינחס לעצמו, "שהיופי הקסום המשלב את היהלום הבוהק עם זהב הטבעת יישאר לעד, ויביא לידי ביטוי את לב הזהב של רעייתי לעתיד, עם התורה שאלמד, שיקרה היא מפנינים ומיהלומים". וכשהגיש לרוזי את הטבעת, הוא חש שברית שמיימית נכרתת כרגע בינו לבין רעייתו, והם שניהם יחדיו מתמזגים עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. מבלי מילים היא הבינה, שתכשיטים רבים לא יהיו לה, אבל בעלה יבנה לה עולם של תורה בזה ובבא. השנה תשס"ג. חמישה ילדים צדיקים, שלושה בנים ושתי בנות גדלים בדירה השכורה והקטנה במונסי. פינחס עולה ומתעלה, רוזי עובדת כמזכירה במרפאת שיניים בחצי משרה, ומצליחה להביא פת לחם לעולליה ולבעלה. היא לא חורקת שיניים, היא לא מקטרת, ההפך, צהלה בפניה, ואור בליבה. האיש שלה הוא האברך המצטיין של הכולל, מבחניו מעולים, ופיו אומר שירת התורה, בכל עת ובכל שעה. מכתב הפיטורין שהונח על שולחנה של המזכירה רוזי, כמו אותה לה, "זוג יקר, הניסיון שלכם הולך ומתעצם. עד עתה שרדתם עם המשכורת הדלה שלך ועם קצת עזרה מההורים לשכירות, שהסתיימה לא מכבר, תתכוננו לימי מחסור". אל תשאלו איך, כמה ולמה, פינחס אפילו לא ידע שרוזי פוטרה. בלוליינות מושגחת ומדהימה היא הצליחה להעביר את הימים ולהאכיל את בעלה וילדיה... עד אותו בוקר שפינחס חיפש שתי פרוסות לחם ולא מצא. הוא פתח את המקרר... מצאו ריק... והבין. מה הבין? שרעייתו מפורטת מזה שלושה חודשים וניסיונותיה להתקבל למקום חליפי עלו בתוהו, והגיע רגע של הכרעה. "אני אחפש עבודה... לפעמים ביטולה של תורה הוא קיומה..." הודיע לרעייתו. "בשום פנים ואופן, לא!" התחננה העזר כנגדו. "אבל המקרר ריק... צריך להאכיל את הילדים". רוזי פנתה לארון הבגדים שלה פתחה וסגרה מגירות, לבסוף הוציאה קופסת פלסטיק מוכספת, קטנטונת והגישה לבעלה, "תמוכר את זה... ותמשיך ללמוד. אני לא מוותרת על התורה שלך". פינחס הביט בטבעת היהלום שהביא לה באירוסין, ונזכר באותו יופי רחני שמימי שהיא מסמלת... איך אפשר למכור מזכרת שכזו? כשאת עונדת אותה בשבתות ובחגים היא מסמלת עבורי את הברית בינינו, זה יהלום שצריך להיות אתנו לנצח". "זה הניסיון פינחס, הטבעת והיהלום הם גשמיים, הם לא לנצח, הקב"ה מבקש מאתנו לעשות מהם תורה רוחנית נצחית. אנא, לך לשוק היהלומים במנהטן, בוודאי תמצא שם תכשיטן שישמח לרכשה בסכום נאה שיאפשר לנו קיום בכבוד."

לפרסום, להקדשה, ניתן לשלוח לפקס: 077-2182992 או לטלפון: 03-6182992 הארות והערות יתקבלו בברכה...

לציני יוסף בן רבקה, רבקה בת אולנה זימבול שתי, נח בן טראקי, יסמיה בת מסעודה, יהושע בן עזיה, רחל בת פלילה, יעקב בן רוזה, אמילי בת רוזה, צבי בן אילנה ז"ל

ניתן לתרום ל"חסידי יגון" בכרטיס אשראי בקו הישועות 03-6182992 ובבנק הדואר חשב' 3640582

אמן וואמן

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן. יהא שמיה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש טבת תש"פ | גליון קמ"ט

החידוש הנפלא של המהר"ל מפראג זי"ע!

ומשונות, למה אני צריך להשתדל כשאני ממילא לא יכול לשנות מזלי?

אבל יהודי יקר! בא וראה איך המהר"ל הק' מפראג זי"ע מפרש את הגמרא "כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו וכוונתו, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה", ותתפלא לשמוע שאכן, עם טירחה קטנה מאוד בידך לשנות את מזלך לגמרי, וכך כתוב בהמהר"ל:

הנה, בעוד זמן קט נגיע להיום הגדול והמיוחד "זאת חנוכה". היום שבו סוגרים בשמים הדין של האדם, ועל כן נוהגים בני ישראל לעורר רחמי שמים בתפלה ותחנונים לזכות לשנה טובה ומבורכת, לכל הברכות, ישועות ונחמות פרנסה וכלכלה.

יש אנשים שחושבים לעצמם, וכי מי יועיל תפלתי? הרי לפני שנולדתי כבר נגזרה הגזירה שמזלי יהיה בכי רע, ואצטרך לסבול צרות שונות

המילים "גזר דינו של ע' שנה" מכוונות למזל שבו אדם נולד. מונח זה של "שבעים שנה", מסמל את מעגל החיים של בני-האדם, כפי שנאמר: "מי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים צ').

למילים "אמן יהא שמיה רבא", הנאמרות מתוך כוונה, הכוח לשנות את המזל שבו נולד האדם - האם יהיה עשיר או עני, חכם או שוטה; האם חיייו יהיו מלאי סבל וצרה או שמא יזכה לישוב בשלווה, האם יאריך ימים או חלילה ימית בקיצור ימים ושנים.

בנוסף לכל זאת, עניית "אמן יהא שמיה רבא" מסוגלת לבטל גזירה שנגזרה על האדם בשל עוונותיו. (נתיבות עולם א' - מילה אחת אמן עמ' 129)

ובנפש.

וגם אם הנך עובר כעת צרה מיוחדת ח"ו, אם בכריאות, אם בשידוכים, אם בפרנסה או אם אתה ח"ו מחכה למשפט, אל תשכח את ההבטחה של התנא האלוקי רבי יהושע בן לוי שאין לו שום פליג על דבריו: כל העונה "אמן יהא שמיה רבא" מברך קורעין לו גזר דינו!

פועל'ט אויס אלס גוטס!

כעת, ביום הגדול הנשגב של 'זאת חנוכה' שמובא בספ"ק שביום זה חותמים את הדין על האדם, קבל על עצמך להקפיד מהיום והלאה שכל פעם כשאתה שומע קדיש, לענות "אמן. יהא שמיה רבא מברך" בכל כוחך ובכוונה עצומה, ועל ידי זה תזכה לכל הברכות הנשפעות ביום זה, וגם יש בכוחך לשנות את המזל שאתו נולדת לטוב ותזכה לחיים טובים ומאושרים מתוך רוב תענוג ונחת מיו"ח ופרנסה בריווח והניקל מתוך בריאות השלימות בגוף

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו
718-305-6886 | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org

לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל החפץ חיים
ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבר"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאנביל בן הר"ר משה זצ"ל, האדמו"ר מריבניץ

20 שנה

20 שנה בכל
חלקי העיר
ירושלים

20 שנות
שרות ברמה
גבוהה

20 שנה
של מחירים
הוגנים

20 שנה
של הפקות
איכות

אלפי
לקוחות
מרוצים